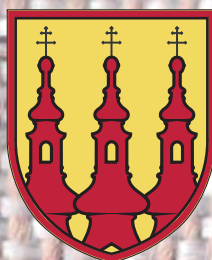

Trojiška kronika

Občina Sveta Trojica
v Slovenskih goricah

TROJIŠKA kronika

TROJIŠKA KRONIKA – II. dopolnjena izdaja

Izdala in založila Občina Sveta Trojica

Zanjo Darko Fras, župan

- Urednik:** dr. Marjan Toš
- Uredniški odbor:** Drago Lipič, Srečko Aleksander Padovnik, Darko Škerget, Marjan Toš in Renata Vajngerl
- Lektorici:** Dragica Lovše (1. izdaja), Maja Gabor (2. izdaja)
- Fotografije:** Foto Tone, Foto Horvat, arhivi društev, arhiv Občine Sveta Trojica, Župnijski urad Sveta Trojica, OŠ in vrtec Sveta Trojica, Univerzitetna knjižnica Maribor, Knjižnica Lenart, Gorazd Haložan, Drago Lipič, Franc Lončarič, Konrad Krajnc, Pokrajinski arhiv Maribor, Slavko Štefanec, Jožef Šamperl, Zmago Šalamun, Tomaž Klemenšak, Nuša Dolinšek, Ivo Štrakl, Izidor Ploj in Marjan Toš.
Fotografija na naslovnici je iz arhiva Univerzitetne knjižnice Maribor.
- Naslovnica:** Marko Lipič
- Oblikovanje:** Po celostni podobi prve izdaje
Pika, kreativne komunikacijske rešitve, Zmagoslav Šalamun, s. p.
- Priprava za tisk:** Pika, kreativne komunikacijske rešitve, Zmagoslav Šalamun, s. p.
- Tisk:** Evrografis, d. o. o., Maribor
- Naklada:** 1000 izvodov

Za vsebino prispevkov so odgovorni avtorji.

Vse pravice pridržane.

Prva izdaja Trojiške kronike (Na odru življenja) je izšla decembra 2001 v založništvu KD Ernest Golob – Peter iz Svete Trojice v Slovenskih goricah ob stoletnici organizirane kulturne dejavnosti v kraju in ob petdesetletnici ustanovitve KD Ernest Golob – Peter. Vsebinsko jo je zasnoval Tone Štefanec, uredil pa Marjan Toš.

Sveta Trojica, maj 2015

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

908(497.4-18 Sv. Trojica)(082)

TROJIŠKA kronika / [urednik Marjan Toš] ; fotografije Foto Tone ... et al.] . - 2., dopolnjena
izd. - Sv. Trojica : Občina Sveta Trojica, 2015

1.000 izv.

1. Toš, Marjan

COBISS.SI-ID 82330881

T R O J I Š K A K R O N I K A

TROJIŠKA kronika

Druga, dopolnjena izdaja

Sveta Trojica, maj 2015

MAJHEN KAMENČEK V MOZAIKU KRAJEVNE ZGODOVINE

Spoštovani bralci!

Pred vami je druga, dopolnjena izdaja Trojiške kronike. Prva izdaja je bila natisnjena leta 2001 v založništvu KUD Ernest Golob – Peter, in sicer v nakladi 1000 izvodov, prav toliko je tudi izvodov te izdaje. Prva izdaja je bila pravzaprav prvi poskus celovitega prikaza društvenega dogajanja, zgodovine in zlasti kulturnega življenja v kraju v nekem časovnem obdobju. Z velikim veseljem sem jo takrat vzel v roke in še danes mi predstavlja dragocen zapis, iz katerega črpam svoje spoznavanje polpretekle zgodovine našega kraja, zlasti pa generacij naših prednikov, med katerimi ne manjka uglednih in izobraženih posameznikov, kot tudi društev in organizacij, ki so nam lahko v ponos. Žal pa po spletu okoliščin in nekorektnem pristopu takratnega občinskega in krajevnega vodstva večina izvodov nikoli ni ugledala luči dneva. Od predvidenih 1000 izvodov jih je le nekaj več kot 300 prišlo do ljudi, ostali natisnjeni

izvodi pa so končali pod noži strojev za razrez papirja. Žal je to le še ena zgodba o neprimernem odnosu do kulture in ljudi, ki so jo poustvarjali, ki pa si ne zasluži več naše pozornosti.

Morda je tudi ta zaplet pripomogel k odločitvi o samostojni občini, ki je tlela že več let in leta 2006 končno dozorela. Kot da bi nam bilo usojeno, da smo se morali najprej izboriti za samostojno občino, da smo lahko prišli tudi do zapisanega pregleda naše zgodovine. Zamisel o ponatisu kronike se mi je porodila takoj po nastopu funkcije župana. Najprej sem sicer še imel upanje, da bo mogoče rešiti natisnjene izvode prve izdaje, ki so ostali v tiskarni. A kmalu se je izkazalo, da to ne bo mogoče in da so le-ti uničeni. Tako nam ni preostalo drugega, kot da se lotimo ponatisa. Vendar pa je bilo, zaradi velikega razvojnega zaostanka našega kraja v primerjavi s sosednjima mladima občinama Benedikt in Cerkvenjak, potrebno vso našo pozornost in energijo najprej usmeriti v razvoj družbene in komunalne infrastrukture. V dveh mandatih samostojne občine smo uspeli uresničiti velik del naših razvojnih želja in potreb, morda celo več, kot smo si upali ali želeli ob nastanku občine. Tako je vendarle prišel čas, da se posvetimo tudi projektom, ki so pomembni za našo kulturno zavest, samopodobo in ne nazadnje za našo samozavest. Konec koncev je to tudi dolg do naših prednikov, vrlih Trojičank in Trojičanov, ki so v preteklosti ustvarjali in gradili vse, na kar smo lahko še dandanes ponosni.

Čas je hitro tekkel in tako je minilo skoraj 15 let od prve izdaje. Z nastankom samostojne občine pa niso zaživele samo investicije, ampak je popolnoma nov zagon dobilo tudi društveno in kulturno življenje v kraju. Zaradi tega se mi je zdelo, da ne bi bilo več primerno narediti zgolj ponatisa, temveč da je nujno potrebno zajeti pester razvoj društvene in kulturne dejavnosti ter tudi razvoj komunalne in druge infrastrukture v kraju. Hkrati pa sem čutil potrebo, da z nekaj pogledi povzamemo tudi družbeno-politični razvoj kraja po drugi svetovni vojni, zlasti v obdobju delovanja krajevnih skupnosti. To pa tudi zato, ker so bili žal njihovi arhivi barbarsko uničeni in ker se tudi zasebni in ustni viri vse bolj izgublajo.

Vesel sem, da je uredniški odbor sledil mojim predlogom in da druga dopolnjena izdaja še bolj celovito zajema družbeno-politični razvoj našega kraja in občine. Zato se vsem članom uredniškega odbora zahvaljujem, še posebej pa seveda odgovornemu uredniku za strokovno pomoč in podporo. Pav tako se zahvaljujem bivšima tajnikoma krajevnih skupnosti in bivšemu predsedniku Skupščine KS za posredovane podatke in dokumentacijo, da smo lahko dokaj verodostojno povzeli upravno-politični razvoj kot tudi največje dosežke na področju razvoja komunalne in druge infrastrukture v času delovanja krajevnih skupnosti. Da je dopolnjena izdaja vsebinsko še korak naprej so najbolj zaslužna vsa društva in organizacije ter njihovi avtorji, ki so pripravili odlične prispevke. Zaradi omejitve s prostorom so bili prav vsi postavljeni pred velik izziv, kako v kratkem prispevku

najbolje zajeti skoraj poldrugo desetletje svojega delovanja in razvoja. Pravi užitek je prebirati njihove prispevke, kjer beseda lepo teče in kjer je strnjen jagodni izbor delovanja in dosežkov. Naj omenim, da so se vsi avtorji prispevkov odrekli honorarjem in da so svoje delo častno opravili.

Posebna zahvala gre tudi Kulturno-umetniškemu društvu Ernest Golob – Peter, ki je občini odstopilo avtorske pravice in dovolilo natis dopolnjene izdaje, s čimer pa bomo skupaj dosegli osnovni namen, da bodo drugo, dopolnjeno izdajo prejela vsa gospodinjstva v občini, nekaj izvodov bo romalo v knjižnice in druge ustanove, ki hranijo knjižnično gradivo, nekaj pa jih bo ostalo na voljo tudi za promocijo in protokolarne namene.

Vse to nam je v izdatni meri finančno omogočilo društvo LAS Ovtar Slovenskih goric, saj se ponatis publikacije izdatno financira iz sredstev Evropske unije za razvoj podeželja, za kar se zahvaljujemo vsem partnerjem v društvu kot tudi strokovni sodelavki, ki skrbi za vodenje projekta. Zavedam se, da je kronika v kontekstu narodnega in krajevnega zgodovinopisja le skromen, a za nas pomemben kamen v mozaiku zapisane zgodovine kraja v omejenem časovnem obdobju. Seveda izziv po celovitejšem zajetju zgodovine našega kraja, ki se ponaša z izjemno kulturno in tudi naravno dediščino, ostaja za prihodnje čase in morda za kakšno monografijo ali zbornik občine. Upam, da se tudi tega projekta uspemo lotiti v bližnji prihodnosti, do takrat pa bo ta kronika naš najcelovitejši in prestižni dosežek.

Spoštovani bralci, želim vam prijetno popotovanje skozi zgodovino in pestro kulturno-politično življenje kraja in ljudi iz osrčja Slovenskih goric, kot pravimo tukaj pri nas. Našim mlajšim generacijam in prihodnjim rodovom pa želim, da bi skozi spoznavanje svojih korenin in izkušenj naših prednikov lažje oblikovali svojo samopodobo in morda našli tudi kanček modrosti in kakšno idejo, ki jim bo pomagala pri iskanju svojih vizij in spopadanju z izzivi prihodnosti.

Darko Fras, univ. dipl. prav., župan

Tisti, ki se ne spominjajo preteklosti,
so obsojeni, da jo še enkrat doživijo ...
(George Santayana)

UREDNIKOVA POPOTNICA

Druga izdaja Trojiške kronike je še en dokaz, da je lahko krajevno zgodovinopisje kos tudi zahtevnejšim projektom. Tako kot je nasploh zgodovinsko dogajanje zelo razpršeno, tudi iz pričujočega dela veje raznolikost bogatega in razgibanega dogajanja v krajevno omejenem prostoru. A vsaka zgodovina, tudi še tako majhnega prostora, je mnogo obširnejša, kot jo je mogoče zajeti v nekem delu. Preteklost Svete Trojice, zdaj ko je bolj ali manj strnjena še v novo poglavje za čas od leta 2001 dalje, nam to dokazuje. In hkrati opozarja, da je v bistvu še tako majhen prostor prizorišče velikih, razgibanih in odmevnejših dogodkov. Strinjamo se lahko, da je vsaka zgodovina po svoje velika zgodovina, tudi ko govorimo o krajevno omejenih dimenzijah nekega prostora. Do izraza prihaja specifičnost tega dogajanja, saj je splošno znano, da

se nekatere stvari v različnih okoljih različno razvijajo. Pri tem so v dopolnjeni izdaji Trojiške kronike posebej izpostavljene teme bogatega kulturnega ustvarjanja in delovanja, kar je bil povod za prvo izdajo knjige leta 2001. Poleg tega so v njej še zanimivi prispevki o bogatem društvenem delovanju in skozi te so bralcem približane tudi šege in navade, tradicija podeželja, gospodarski in družbeno-politični utrip. Vsega tega je v Trojiški kroniki, ki nima namena biti znanstveni zbornik ali monografija (tega naj bi se Občina Sveta Trojica šele lotila po zgledu sosednjih občin), več kot dovolj. Iz nje veje celo nekaj spominov in morda celo nekaj nostalgije po minulih časih, čeprav je znano, da je spomin mnogo bolj toleranten, kot je zgodovina. A brez njega preprosto ne gre, zato je tudi ta vidik sestavni del knjige, ki ima nekaj drobnih elementov korektnega krajevno obravnanega zgodovinskega dela, vključno z upoštevanjem dejstva, da pač mora preteči določen čas, da lahko stvari in dogodke ocenjujemo v zgodovinski perspektivi.

Problem krajevnega zgodovinopisja in problem domoznanskega prikazovanja širših ali ožjih geografskih predelov je bil v preteklosti najprej prisoten v okviru cerkvenih kronik, ki so na poljuden, povsem nekritičen način opisovale vse dogodke in zanimivosti posameznih župnij.¹

Kasneje in tudi danes pa jih vse bolj uporabljamo kot vir za raziskovanje krajevnega zgodovine, etnologije in tudi arheologije. Poleg župnijskih kronik (Trojiška pri tem ni nobena izjema) je raziskave in vedenje o krajevni zgodovini, krajevnih običajih in navadah ter o drugih domoznanskih temah objavljalo strokovno zgodovinsko časopisje in revije. Marsikaj zanimivega iz krajevnega zgodovine pa se je zlasti po letu 1945 znašlo tudi v povojnih dnevnikih časopisih in revijah. Ta praksa se je ohranila vse do današnjih dni in tudi o bogati trojiški preteklosti lahko v domoznanskih zbirkah najdemo veliko tovrstnih zapisov, reportaž, člankov in poročil. Vse to nam še kako pomaga pri širšem raziskovanju in proučevanju.

Ko smo sodelavci uredništva razmišljali, kaj knjigi dodati ali odvzeti, smo bili enotnega mnenja, da naj prvi del knjige ostane enak izdaji iz leta 2001. Naredili smo le nekaj drobnih popravkov, ki se skrivajo v jezikovnih in tiskarskih korekturah in v zamenjavi fotografij, ki so žal tehnično

¹ BENEDIKT, F. O krajevnih zbornikih. ČZN 35/1987, str. 205.

neprimerne za vnovično uporabo. To nam je dovolil tudi izdajatelj in lastnik avtorskih pravic, KD Ernest Golob – Peter. V drugi del pa smo uvrstili prispevke o prizadevanjih za nastanek in ustanovitev nove občine, o njenem delovanju in razvojnih uspehih. Znova je bralcem približan živahen družbeno-kulturni in društveni utrip občine, kraja in njenih ljudi. Menili smo, da je do bralcev korektno, da na enem mestu dobijo stvarno podobo o kraju, ki v svojih nedrjih skriva pravo bogastvo kulturne in naravne dediščine. Trojiška kronika je pisana poljudno, za ljudi, ki cenijo majhne zgodbe in preproste stvari, a se hkrati zavedajo, da brez njih ne bi bilo večjih zgodb, v katerih se mora zrcaliti tudi lokalna kultura in identiteta. Kulturna identiteta je tudi pri Sveti Trojici sooblikovala skupna družbena prizadevanja po napredku, sobivanju, veri in morali človeka. Vse to je pripomoglo k bogati krajevni zgodovini zdajšnje občine in njenih ljudi, o kateri v posameznih prispevkih na strnjen način poroča tudi nova Trojiška kronika. Verjamem, da bo pripomogla k novemu proučevanju krajevine in pritegnila raziskovalce k tehtnejšemu, poglobljenemu in znanstvenemu raziskovanju trojiške preteklosti od najstarejših časov do danes. A to bodo seveda teme za bodoči znanstveni zbornik ali monografijo.

dr. Marjan Toš

GEOGRAFSKI, ZGODOVINSKI IN DRUŽBENI ORIS KRAJEVNE SKUPNOSTI SVETA TROJICA

Drago Lipič

Sveta Trojica je razpotegnjeno, gručasto, deloma tudi urbanizirano središčno naselje v osrednjem delu Slovenskih goric na razglednem slemenu, na nadmorski višini 287 m v neposredni bližini križišča cest proti Lenartu – Mariboru – Ivanjem – Radgoni in Ptuju. Nad naseljem, na manjšem griču, stoji baročna cerkev s tremi zvoniki, ki daje kraju poseben čar. Na severu meji na naselje Zg. Porčič, kateremu sledijo v smeri urinega kazalca naselja Zg. in Sp. Verjane, Osek, Sp. In Zg. Senarska, Gočova ter Sp. Porčič, ki zaključuje krog okoli naselja Sveta Trojica.

Kjer stoji danes mogočna stavba cerkve in frančiškanskega samostana, je v starodavnih časih stal grad, ki pa je pozneje izginil, le ime »Gradišče« je še spominjalo na nekdanji grad v staroslovenski dobi. V srednjem veku v začetku 15. stoletja se je vas imenovala »Gradischen«, kasneje Porčki Vrh. Leta 1631 je bila zgrajena lesena kapela v čast Sv. Duhu. Zaradi utesnjenosti kapele so leta 1636 začeli z zidavo cerkve, ki so je leta 1643 posvetili Sveti Trojici in tudi naselbina je dobila ime po njenem patronu. V času Habsburške monarhije je bil njen uradni naziv Heilige Dreifaltigkeit in Windisch Bucheln. Ime Sveta Trojica je kraj obdržal vse do leta 1953, ko so ga preimenovali v Gradišče. To ime je obdržal do leta 1992. Na referendumu, decembra 1992, pa so se krajani odločili, da kraju povrnejo prvotno ime, ki ga ima še danes.

Z razvojem in širitvijo kraja se je pokazala potreba po uveljavitvi kraja v širšem prostoru. Tako so 19. julija 1871 predstavniki kraja naslovili prošnjo na visoko cesarsko kraljevo deželno namestništvo v Gradec za imenovanje kraja Sveta Trojica med deželnoknežje trge. Za utemeljitev te prošnje so priložili navedbo, da je Sveta Trojica tega leta štela 64 hiš s 324 prebivalci. Avgusta tega leta je bilo prošnji ugodeno. S sklepom notranjega

Sveta Trojica iz zraka

ministrstva cesarske kraljevine dne 23. septembra 1871 je bila Sveta Trojica povzdignjena med trge. Pripadala je političnemu okraju Maribor na Štajerskem. Cesarsko kraljevo namestništvo za Štajersko je moralo sklep št. 13757 z dne 28. 9. 1871 javno objaviti. Tako je trg Sveta Trojica dobil tudi pravico do letnih in živinskih sejmov. Nekaj teh se je ohranilo še do danes.

Kraj je prvo šolsko obliko izobraževanja dobil leta 1780. Pouk je potekal v prostorih samostana. Leta 1818 je takratna oblast izdala protokol o šolah in iz njega lahko razberemo, da je bila šola pod patronatom verskega sklada in okrajne graščine Hrastovec. Takrat sta poleg župnika poučevala še učitelj Martin Schonweter in njegov pomočnik Franc Pintarič. 1867 je župnija odstopila šoli Avgušinski dvorec, ki so ga krajani podrli in na istem mestu zgradili šolsko stavbo s tremi učilnicami ter stanovanjem za učitelje. Šolo je obiskovalo 171 otrok. Leta 1870 je prešla šola v državno last. 1902 so šolo razširili v štirirazrednico. Za ta čas je značilno, da je pouk potekal v slovenskem in nemškem jeziku, med drugo svetovno vojno pa le v nemškem jeziku. Statistični podatek iz leta 1931, zapisan v časopisu Za zgodovino in narodopisje leta 1938, št. 3-4, stran 233-234, govori, da je kraj Sveta Trojica spadal v skupino krajev z najnižjo stopnjo nepismenosti.

Naslednja obnovitvena dela na šolskem poslopiju so bila opravljena leta 1969. V stavbi je bilo takrat urejenih sedem učilnic. Vpisanih je bilo 312 učencev, ki so bili razdeljeni v petnajst oddelkov. Pouk je kljub obnovi potekal na več lokacijah v kraju.

Z dozidavo šolskega prostora v letu 1985 je bil zagotovljen pouk v eni izmeni in hkrati je bila rešena prostorska stiska. 1987 leta je z razširitvijo šolskega prostora dobil dolgo pričakovane sodobne prostore tudi oddelek vrtca. Obljube ravnatelja Janka Kšeke, izrečene ob otvoritvi obnovljenih prostorov šole leta 1969 o izgradnji telovadnice, so se uresničile leta 1992, ko je bila predana v uporabo sodobna telovadnica s 318 m² uporabne površine. Celotna površina šolskega zemljišča danes meri 5972 m², bruto površina zazidanih površin je v velikosti 1210 m². Po zadnji dograditvi leta 1992 se zunanja podoba zgradbe ni spremenila.

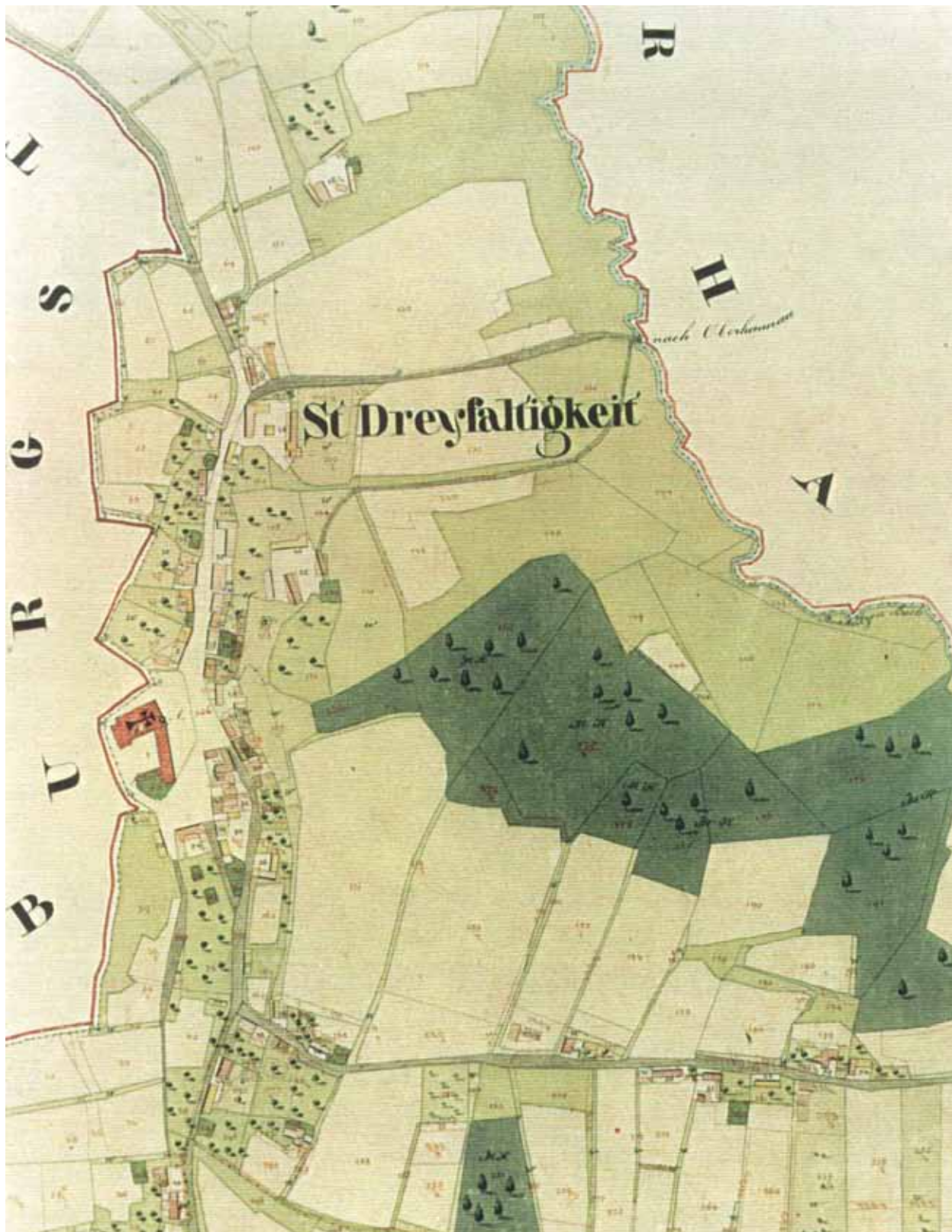

Osnovna šola okrog leta 1960

Šolska stavba leta 2001

Kot trg je imela Sveta Trojica razvite določene centralne funkcije. Ob popisu prebivalstva leta 1931 je občina Sveta Trojica štela 2186 prebivalcev s 501 gospodinjstvi, živečimi v 485 hišah. Razprostirala se je na površini 2600 hektarjev v devetih naseljih z devetimi katastrskimi občinami. Za obdobje prve in druge svetovne vojne je po statističnih podatkih ugotovljena stagnacija, ki so jo povzročile vojne razmere. Toda že leto 1953 je pomenilo za kraj obdobje največjega števila prebivalstva v vsem preteklem obdobju (2086).

*Slika katastra Svete Trojice iz leta 1824 (Franciscejski kataster)
iz Arhiva Republike Slovenije*

Ta trend porasta števila prebivalstva je bil prisoten vsa šestdeseta leta in je v letu 1971 dosegel 2266 prebivalcev. K takšnem stanju števila so v precejšni meri prispevali tudi zaselki znotraj krajevne skupnosti, ki so s svojim vsestranskim razvojem pripomogli k povečanju poseljenosti in s tem tudi števila prebivalcev. Vsa naslednja obdobja beležijo večja ali manjša nihanja, ki pa so povezana z ekonomskim in gospodarskim razvojem krajevne skupnosti. 31. decembra 1996 je živelo na območju celotne krajevne skupnosti

Zadnja trojiška "cimprača"

Sveta Trojica 2301 prebivalcev v osmih naseljih na skupni površini 2616 hektarjev. Od tega v naselju Sveta Trojica 508 prebivalcev, Zg. Porčič 530, Gočova 281, Osek 381, Sp. Senarska 117, Zg. Senarska 293, Sp. Verjane 33 ter Zg. Verjane 158 prebivalcev. Krajevna skupnost je v letu 2001 sestavni del Občine Lenart, ki jo sestavljajo Krajevne skupnosti Jurovski Dol, Lenart in Voličina.

Trg ob jesenski kvaternici

V vsej zgodovini kraja z okolico so krajanj skrbeli tudi za gospodarski in ekonomski razvoj svoje sredine. Preživljali so se predvsem s kmetijstvom (živinoreja in sadjarstvo), trgovino ter obrtjo. Zelo razširjena živinoreja je botrovala gradnji prve tovarne usnja, ki so jo zgradili leta 1848 ob cesti med Sveta Trojico – Negovo in Gornjo Radgono ob domačiji Karla Močnika (danes je na tem mestu domačija Goričanovih v Usnjarski ulici). Ob gradnji nove cestne povezave od Ivanjcev do Svete Trojice po letu 1875 so ob potoku Ročica leta 1882 zgradili Kirbiševo usnjarno, ki je delovala vse do leta 1948. Nato je delovala do leta 1950 kot državno podjetje, potem pa so stroje in drugo opremo premestili v lenarško Tovarno usnja.

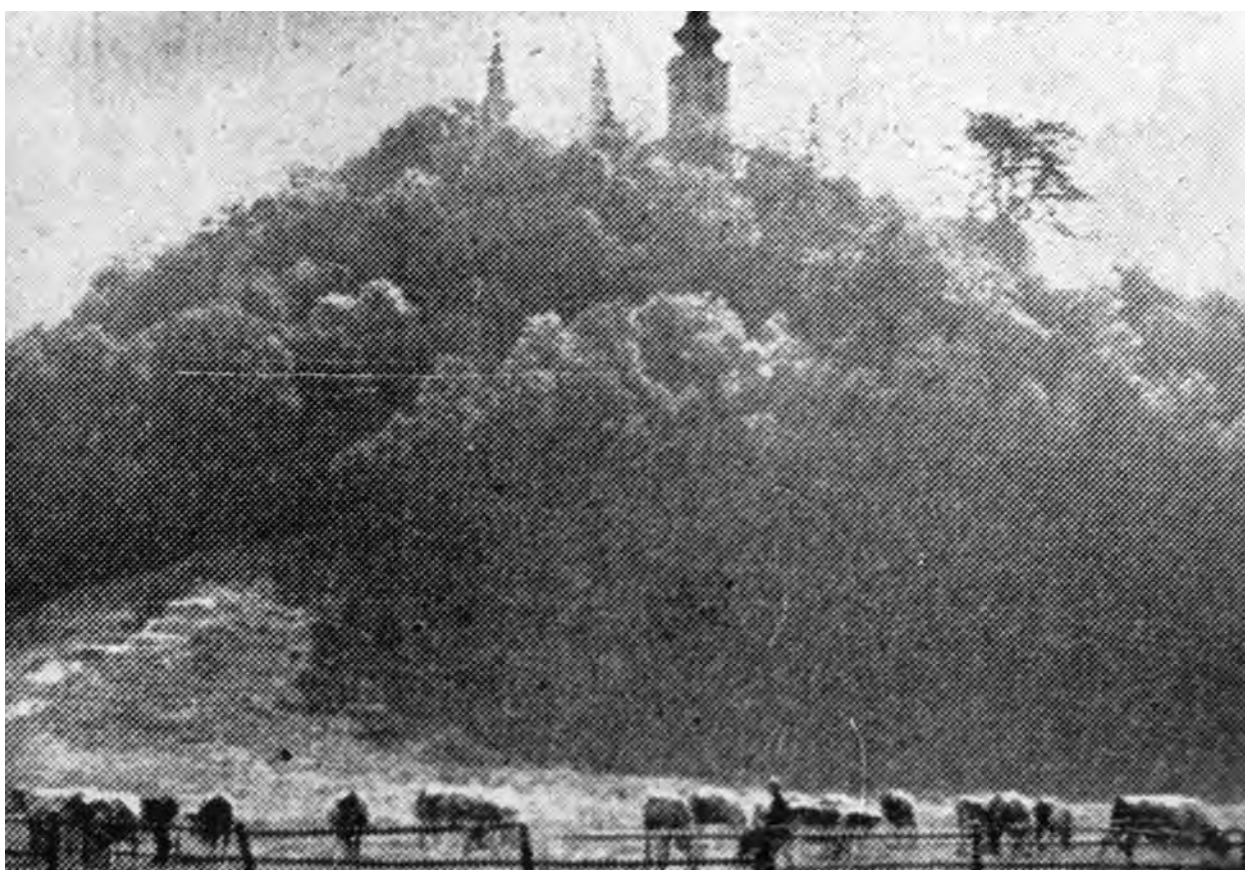
Poleg vrste obrtnikov, ki so živeli v kraju v letu 1919, velja posebej omeniti krajevnega mizarja Janeza Potočnika (1870-1926) iz Zg. Senarske (danes domačija Alojza Bele). Redno je zaposloval do šest delavcev. Izdelovali so razne mizarske mojstrovine, ki jih še danes najdemo v uporabi. Med te izdelke sodijo cerkvene klopi v domači in sosednjih cerkvah, spovednice ter podobni vsestransko

*Prva tovarna usnja v Sveti Trojici pri Močniku
leta 1948 (sedaj Goričanova domačija)*

uporabni predmeti na večjih kmetijah. Franc Schutz, posestnik in podjetnik iz Svete Trojice (danes domačija Rajterjevih), je leta 1850 iz naravnega vrelca kisle vode v Zg. Žerjavcih tržil tako imenovano »Trojiško slatino«, ki jo je celo izvažal v Avstrijo ter Nemčijo. Baje je bila slatina celo boljša od radenske, zato je bil vrelec znan daleč naokoli. Danes je ta vrelec zamašen in okolica zapuščena.

V drugi polovici 18. ter dobro prvo polovico 19. stoletja je bila živinoreja ena izmed glavnih kmetijskih panog. Veliko travnato površino pod trojiškim bregom, ki so jo imenovali »gmajna«, so okoliški kmetje uporabljali za skupno pašo. Uradni skupni pastir, imenovali so ga »bošnar«, je skrbel za jutranjo in popoldansko pašo živine, ki jo je vsakodnevno zbiral po trgu s svojo trobento. Leta 1923 je 37 krajevnih posestnikov pridobilo lastnino nad to »gmajno«. To lastnino so po drugi svetovni vojni izgubili. Postala je last »splošnega ljudskega premoženja«. Ob regulaciji struge reke Pesnice v letu 1968, se je ta »gmajna« spremenila

Trojiška gmajna (Domače novice, 1965)

v 38 hektarjev veliko umetno akumulacijsko jezero, ki je v celoti spremenilo zunanjo podobo takratnega naselja Gradišče.

Danes prevladujeta v krajevni skupnosti Sveta Trojica kmetijstvo, s katerim se preživlja okoli 33 % prebivalstva, ter obrtno storitvena dejavnost. Odstotek zaposlenih v industriji v sosednjih mestnih središčih iz krajevnne skupnosti je zaradi ostrejših in težjih gospodarskih razmer v nenehnem

upadanju vse od leta 1991 dalje. V letu 2001 beležimo kljub neugodnim družbeno gospodarskim gibanjem, poleg vrste drobne obrtne dejavnosti, še pet trgovin, tri gostilne, sedem bifejev, dva frizerja, mesarja, sedem večjih avto prevoznikov, troje mizarjev, tiskarja, štiri gradbene splošne dejavnosti, sirarstvo, cvetličarstvo, žagarja in kmetijsko mehanično delavnico.

Tudi družbeni razvoj v vseh obdobjih ni zaostajal za gospodarskim. Zelo zgodaj je bila v kraju šola, pošta, zdravstveni dom, postaja milice, matični urad, kinematograf. Leta 1976 je bila ustanovljena Krajevna skupnost. Društvena dejavnost je bila od leta 1875 naprej zelo živahna. Dejstvo, da je od tu odšlo v svet precej znanih slovenskih imen kulturnega, duhovnega, znanstvenega in političnega pomena, je vplivalo na prepoznavnost in vabljalost tega slovenskogoriškega bisera, kot kraju radi rečejo današnji obiskovalci.

Danes deluje aktivno trinajst društev, ki zastopajo deset interesnih področij društvene dejavnosti kraja in okolice.

V sedemdesetih letih, ko je hitrejši družbeni razvoj zajel tudi podeželje, se je izboljšala vloga in pomen zaselkov, ki so bili vseskozi nekako odrinjeni od vseh dogajanj v trgu. Slabo prevozne kolovoze so zamenjale gramozirane in asfaltirane ceste, javni vodovod je z leti prišel v sleherni zaselek. Danes je težko najti hišo, ki ne bi imela telefonskega priključka, strnjena urbana naselja imajo urejeno kanalizacijsko omrežje. Krajevno središče je postalo stičišče in središče dogajanj, ki se nenehno razvijajo in doživljajo dinamičen družbeno – geografski razvoj.

Danes si vodstvo Krajevnne skupnosti skupaj s Turističnim društvom prizadeva kraj in okolico ponuditi kot turistični biser tega osrednjega dela Slovenskih goric. Za tovrstno ponudbo naravnih, zgodovinskih, kulturnih in še kakšnih znamenitosti imajo velike možnosti. Težave se kažejo v neenotnem in razdrobljenem pristopu ponudbe. Samo markantna cerkev s samostanom je za naključnega in zahtevnega turista premalo. K večji in bogatejši

tovrstni ponudbi želijo v bodoče dodati zraven ostalih znamenitosti tudi »Oseški kamnolom«, za katerega zapisani viri trdijo, da je dajal osnovni gradbeni material – kamen, večini okoliških hiš in cerkvam, vključno s trojiško. K temu zagotovo sodijo tudi najdbišča različnih antičnih stavb, različnih kosov posod in gomil, ki so posejane predvsem v Oseku, Sp. Porčiču, Sp. Senarski in Gočovi. Iz slednje so leta 1962 najdene črepinje posod dali v hrambo mariborskem muzeju, ki jih vodi pod inv. št. A 2604-2606-VS 9, 1965, 143 ss. K posebnostim sodi zagotovo tudi osrednji spomenik padlim v NOB. Prvotno je bil spomenik postavljen v čast kralju Aleksandru leta 1938.

Slika spomenika iz leta 1938 v čast kralju Aleksandru

Slika spomenika iz leta 1950 v čast padlim v NOB

Milogospodovani gospod!
 Blagovoliše sprejeti priloženo klesane načrte za spomenik
 žrtvam II. svet. vojne.
 Glavna oblika in izmere so v tem načrtu iste kot v izbranih
 prostih osnutkih. Ostalo vse je pa krajno poenostavljeno –
 primerno izuršiti v štaklarnem pohorskem granitu, opričene
 so vse zamudne, delo zarlačijo ča posameznosti.
 Spomenik končuje z višavo sa dvigajočim golobom. Delo
 liparsko, izuršeno v marmajni ali pa odlito v svincu. Ta
 nikakoršer bila bi čepa in pomembna. Srdstvi razumljiva, kar
 se o plamenih ne da trdit.
 Za načrt mi niste ničesar doterili, razen v danem stičaju
 v vsaki ozirni vestno izuršite. Če pa stvar odklonite, blagovoliše
 mi načrte vrniti.
 1. marca 1950 V spoštovanju Plečnik

Spodnja stopnjica naj bila seveda tudi granitna, obstoječa z enega kosa!

Fotokopija Plečnikovega soglasja za obstoječi spomenik

Izdelan je bil po načrtu dr. Jelenca Šlajmerja, sklesal pa ga je akademski kipar Dolinar.

Spomenik je bil po drugi svetovni vojni odstranjen. Povojna oblast je na iste temelje postavila novega. Načrt za spomenik je izdelal znameniti arhitekt Jože Plečnik. Končna izdelava se od načrta razlikuje v glavnem le po zaključku vrha spomenika. Plečnik je načrtoval goloba v letu, medtem ko danes vrh spomenika zaključuje peterokraka zvezda. Spomenik so odkrili 20. avgusta 1950.

Pomembnejši prispevek k turistični ponudbi kraja bi naj v bodoče pripadal tudi akumulacijskemu

jezeru. Urbanistični načrti so to leto, tretjič zapored, opredelili mikro lokacije dejavnostim, ki naj v prihodnje spremenijo neurejeno in zapuščeno območje jezera. Kot se je vsa desetletja nazaj pokazalo, bodo tudi ti projekti ostali le na papirju, če ne bo za to območje poiskan zanesljiv investitor.

Tržni utrip

Trojiška slatina iz vrelca v Zgornjih Žerjavih iz leta 1850

Oseški kamnolom

*Spomenik, posvečen patronu sv. Janezu Puščavniku,
iz leta 1849 (postaviti ga je dal Anton Abieitner –
ranocelnik pri Sv. Trojici)*

Zanimive razglednice Svete Trojice

MISLI ZNANIH KRAJANOV

Marija Šauperl

Trojica ali Gradišče ali Sv. Trojica v Slovenskih goricah, kot se danes uradno imenuje, je lepa pa tudi pomembna vasica v osrčju Slovenskih gor, na lenarškem. Od tega, da ima nekaj več infrastrukture kot trg in neke vrste središče, do bogate dediščine s svojo cerkvijo in samostanom ter jezerom pod njima, je tudi med redkimi kraji, ki se lahko pohvalijo z nekaterimi velikimi ljudmi ali pa vsaj pomembnejšimi od drugih. Morda se tega domačini tudi zavedajo in je prav zaradi tega tod še vedno več dogajanja kot drugod: srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov, stalno razstavišče v kulturnem domu, obnovljena samostanska knjižnica, številna obeležja – spominske plošče in rojstne hiše ljudi, ki so jih poznali tudi izven Slovenskih gor.

Večkrat je mogoče razbrati v besedah mož iz Sv. Trojice o utripu in razvojnem koraku kraja. Res je, da dobimo večkrat negativni občutek o zaostalosti širšega območja Slovenskih gor, pa to ne sme biti merilo za budnega spremljevalca časa, kvečjemu spodbuda za kakšno pogumnejšo potezo v razvojnih dejanjih.

Tako se je v Sv. Trojici mudil tudi naš največji pisatelj Ivan Cankar, ki je jeseni 1910 za pol leta pretrgal svoje bivanje na Rožniku in po večjih povabilih le prišel k svojemu prijatelju iz dunajskih let, Alojzu Kraigherju. Ta je služboval kot zdravnik pri Sv. Trojici in je Cankarja tudi finančno podpiral.

Cankar je v Trojici snoval Lepo Vido, predaval na učiteljski skupščini o slovenski literaturi in se pogloblje seznanil z narodnostnim bojem na severni meji.

V pismih iz Sv. Trojice je med drugim zapisal Etbinu Kristanu 30. 11. 1910: »Tukaj živim zelo

prijetno med prijetnimi ljudmi. Prav koristno je, da sem spoznal te Slov. Gorice. Začetkom prihodnjega meseca se vrnem v Ljubljano in prinesem dramo (»Lepo Vido«) seboj. Nič kaj nisem zadovoljen z njo, pa šund le ni.« (Pismo I.C. z dne 30. 11. 1910)

26. 2. 1910 je Kraigher pisal Cankarju: »Pri Sv. Trojici nimamo brzojava, zato zamuda... Če se tuptam vsega nasitiš in bi se rad kam skril pred celim svetom, pridi k meni. Jaz te bom vedno vesel. Tudi prostora imam dovolj, saj sem hišni posestnik -... Samo en pogoj mi izpolniš,... V konflikt me ne smeš spraviti s svojim jezikom, niti v verski, niti v političen ali kako drugačen.«

Cankar je bival v Sveti Trojici od 8. 11. 1910 do konca zime ter pisal Lepo Vido. Ko se je vrnil na Rožnik, je pisal prijatelju: »Oprosti mi, da Ti pišem šele zdaj – to je nemarnost pa rožniško veselje! Od srca se zahvaljujem Tebi pa Tvoji gospej za vso gostoljubnost in prijaznost. Šele zdaj se prav zavedam, kako sem oboje do skrajne meje izrabil. Morda bo le Bog dal, da vama kdaj povrnem dobro za dobro.! (Rožnik, 20. maja 1911)

Med Cankarjevimi pismi pa je zanimivo tudi pismo Nini in Karlu Bergmanu konec novembra 1910: »Zamedlo nas je, da je

veselje! Pa vendar ne tičimo doma! Doslej sem oblezel že mnogo slovenjegoriških vasi in trgov – same svetnike: sv. Lenart, sv. Ana, sv. Anton, sv. Benedikt, sv. Bolfenk, sv. Jurij itd. Kraji se mi zde zmirom bolj prijazni; vse je tako nekako »miniaturno«, »fletkano«. Ampak blato, blato! Rekel sem, da bi Slovenske Gorice silno obogatele, če bi bilo blato na prodaj. Ko smo se peljali k sv. Antonu (dve uri od tod), so se kolesa do osi udirala in vsak hip sem mislil, da se prekopicnemo vsi skupaj v jarek. Nič boljše se nam ni godilo, ko smo romali od sv. Lenarta na Zavrh; gazili smo vodo, da je bilo joj; jaz sem imel dobro porcijo prežgane juhe v čevljih... Kakor kraji, tako je tudi življenje tukaj miniaturno. V takih malih gnezdih si ljudje preganjajo svoj dolgčas s samimi prepiri in prepirčki... Razkosana pa je družba tudi zato, ker Slovenci ne občujejo z nemškutarji, ali pa le toliko, kolikor morajo.«

Pisana beseda je največji spomenik času in kraju ter ljudem. Pokukajmo v Kraigherjevega Kontrolorja Škrobarja, o katerem pisatelj sam pravi: »Imel sem snov, ki sem se je hotel lotiti bolj novelistično, pravzaprav – za literarno vajo. Pisati sem začel »Kontrolorja Škrobarja« spomladi 1910. A prav to leto so se pripravljali pri Sv. Jedrti na občinske volitve. Snov mi je rasla in se mi razvijala v zasnovi in pod peresom spričo vseh jedrskih volitvenih in družbenih dogajanj, spletk, škandalov in vsega drugega. .. Na tujem si se šolal, iz tujega si se šolal, iz domačega pa ustvarjaš.« Kontrolorja Škrobarja je pri Sv. Jedrti sprejel dr. Žižek, ki ga je popeljal po vasi in mu dal prve informacije: ...«Peš ste torej prišli?... Tešč ste še tudi. Sem pojdiva. Gostilničar je sicer klerikalec... No, ta vaša davkarija - osje gnezdo...Tu vam še odgovorijo ne slovenski. Sodnija bi še bila, čeprav je nižje uradništvo razen dveh pisacév tudi vse nemčursko...Vaš prednik je bil naš človek, .. Notar dr. Kurbus je mož stare šole. Slogaš in konzervativec. En zdravnik je Nemec, drugi Slovenec. Našemu gre boljše. Poštar je Slovenec, a poštni pečat je nemški. ..Dr. Črnko je Kranjec. Tudi vi ste Kranjec. No, to še ni noben greh...Med trgovci je en sam Slovenec. Obrtniki skoraj vsi nemškutarji...Naša šola je seveda utrakvistična. In učiteljstvo okomatano, da si upajo revčki komaj zevniti... (medtem se bližata trgovini z napisom »Philippine Straus«) .. Erotična ženska. Tako pogleda vsakega novinca. Neizmerno hrepeni po možu...«

Trojica pa je tudi rojstni kraj nekaterih pomembnih mož. 12. 3. 1912. leta se je rodil Ivo Brnčič, literarni kritik, pisatelj, esejist.

V eseju Intelektualec in sodobna družba pravi: »In vendar tiči za skrivnostno zgodovinsko slučajnostjo neka neusmiljena, železna, logična in objektivna nujnost; .. Človek pa, ki je spoznal osnovne gibalne sile družbe, ki je doumel njeno razvojno nujnost in zakonitost - ... tak človek in taki ljudje prineso v družbeno gibanje še eno vzmet: svojo zavest. ..Dve temeljni dejstvi določata družbeni položaj intelektualca v sodobni družbi: njegovo socialno poreklo in njegova vzgoja. .. Bajka o privilegiranosti duševnega dela se je pred stvarnostjo naših dni razblinila v nič... Poklic intelektualca je kulturno delo. V meščanski družbi je pripadla intelektualcu naloga nekakega kulturonosca,...Živimo pa v času, ki ga bo nekoč opisala zgodovina kot dobo najhujšega ponižanja in razvrednotenja kulturnih vrednot ...«(Sodobnost 1935)

13. aprila 1814 se je v Zgornjih Verjanah pri Sv. Trojici rodil Oroslav Caf, jezikoslovec.

V Slovenskem biografskem leksikonu piše o njem med drugim: »Poleg vednega učenja jezikov je marljivo zbiral gradivo za slovenski slovar in slovnico. Ekscepiral je zato vse slovenske tiske do 1848 in deloma tudi rokopise, zbiral dijalektološko gradivo iz vseh slov. dijalektov in se predvsem oziral na prekmurščino in rezijanščino. Vzdrževal je pri sebi dalje časa može iz Prekmurja, Rezije in drugih slov. krajev, da jih je izpraševal po dijalektološkem gradivu domačih narečij in zapisoval njihove nar. pesmi (z napevi) in pregovore. Slovar je bil v glavnem izdelan do 1846, ko je v Novicah izdal »Proglas«, naj mu lastniki besednih zbirk pošljejo svoj material, da slovar izpopolni. Slovar

ni nikdar izšel, ker je bil Caf sam premalo odločen. Prav tako ni izšla njegova slovnica. Sestavljal je tudi grško-latinsko-nemško-slovenski slovar, a je prišel samo do črke K. Natisnjenega je malokaj..«

22. 5. 1909 se je v Trojici rodil Maks Kavčič, slikar, scenograf in restavrator.

Misel o njegovem specifičnem delu jemljemo iz Enciklopedije Slovenije: »Kavčičevo slikarstvo v olju, gvašu in lavirani risbi se je razvijalo od tonskega plenerja do fauvistične ekspresivnosti. Za njegove haloške, prekmurske, istrske in sredozemske pejzaže je značilen pretanjen kolorizem; figure je sprva slikal realistično in v mehkih tonskih prehodih, pozneje v ostrih obrisnih linijah, ki ustvarjajo trdno konstrukcijsko mrežo.«

Rajko Slapernik se je rodil 27. 12. 1896 v Sv. Trojici. Slikar, restavrator.

Misel iz Enciklopedije Slovenije: »Najpogosteje je slikal v oljni tehniki na osnovi tempere, gojil je tudi Pastel in akvarel, preizkušal različne nove slikarske postopke ter se ukvarjal s fresko. Motivika obsega krajine, tihožitja, portrete, avtoportrete in zgodovinske prizore; mehko slovenske pokrajine je podajal v topli zastrti paleti v tradiciji barvnega realizma, zgodovinske motive odlikujejo risarsko poudarjene celopostavne figure v naravni velikosti. Kot restavrator je snemal baročne freske v gradovih Križ (Kamnik) in Zalog (Moravče), sodeloval pri obnovi gradu Hrastovec v Slovenskih goricah in vodil obnovo dvorca Štatenberg. Leta 1950 je organiziral in vodil kopiranje slovenskih srednjeveških fresk za razstavo jugoslovanskih umetnosti v Parizu.«

Vatroslav Holz se je rodil 1. avgusta 1844 v Verjanah pri Sv. Trojici, pisatelj.

V Slovenskem biografskem leksikonu je zapisano: »Od 1872 je začel delovati tudi literarno. Objavil je v Zori in Kresu nekaj pesmi, napisal napol novelistični, napol potopisni avtobiografski spis »Iz zapiskov slovenskega umetnika« in kot nadaljevanje avtobiografsko novelo v pismih »Idealist«. Pozneje, ko je bil potnik zavarovalne banke, je napisal dolgo vrsto potopisnih črtic s potovanj po slovenskih in hrvaških krajih pa tudi po Italiji...Mnogo je pisal o slikarjih in slikarstvu..., posebno značilni pa so osebni spomini na razne književnike in druge znamenite može...««

Dr. Lovro Vogrin

P. Ildefonz Langerholz

Lovro Vogrin se je rodil leta 1809 v Zgornji Senarski.

Bernard Rajh je v Zborniku Občine Lenart zapisal: » Gimnazijo je končal v Mariboru, teologijo pa študiral v Gradcu. Odgovorne službe je opravljal že na univerzi v Gradcu, visoka cerkvena mesta pa nato zasedal v krajih po Slovenskih goricah in v Mariboru, kjer je postal profesor pastoralke, pedagogike in retorike na bogoslovnem učilišču. V Slovenskih goricah je budil narodno zavest, skrbel je za razširjanje slovenskih knjig. Tudi predaval je v slovenščini in v domačem jeziku napisal prvi učbenik pastoralke ter veroučni priročnik.«

P. Ildefonz Langerholz, duhovnik, frančiškan, zlatomašnik je pokopan pri Sv. Trojici. Umrli je 11. avgusta 1987 na Slivniškem Pohorju.

Svoje službovanje v Trojici, v samostanu, je kronal tudi s kulturnimi prizadevanji in njegove misli dovolj označijo naprednega duhovnika:

»V naravi zaznavam božjo sled. To je moje vsakdanje bogoslovje – in čebela, njeno delo in življenje. V dobrih ljudeh zaznavam Boga. Najprej moramo biti ljudje, potem kristjani. Najprej mora biti človekovo srce na pravem mestu, odprto za vsakogar. Potem šele si lahko vesel in srečen Frančiškov brat in prijatelj ljudi...«

»Kaj pa sem hotel v Virovitici drugega kot pomagati bednim pregnancem moje dežele! Še suknjo, ki mi jo je dala moja mama, sem slekel in jo odstopil nekemu fantu; ta je potem čez nekaj dni odšel v hosto in prav v moji suknji je padel... Tudi dandanašnji sem prijatelj vsem – tudi komunistom... Udobje ljudi duši duhovno, mlačnost do verskih stvari človeka ugonablja.«

Za konec omenimo še moža, po katerem se imenuje eno izmed kulturnih društev v Sv. Trojici, tisto, ki praznuje 50-letnico delovanja. To je Ernest Golob – Peter, domačin, rojen v Sv. Trojici, napreden član Sokolov, kasneje tudi partizan.

Ker je v tej publikaciji že veliko zapisanega o njem, objavimo na tem mestu njegove misli, in sicer rokopis vpisa v spominsko knjigo svojemu bratrancu Branku Golobu, zapisanega 8. maja 1939 v Sv. Trojici.

V članku sem poskušala s pomočjo literature izbrati nekaj specifičnih misli pomembnih mož,

Dragi Branko!

Človek, ki pollepni soraznik,
 ki nam sem Slovonom odveka
 pravi do življenja in napred-
 ka - izteguje svoje gnobečljive
 roke po naši krasni slovenski
 zemlji — budi nosilec vere
 vase, v svoj narod, v svo-
 jo državo, in svojo bodoče-
 nost!

Zdruvo!

Ernest.

Sv. Trojica, 8. avg. 1939.

Fotokopija rokopisa vpisa v spominsko knjigo

ki so živeli ali se rodili, službovali ali umrli v Sv. Trojici in s tem opozoriti na dejstvo, da je veliko podatkov že objavljenih v celo zelo pomembnih slovenskih publikacijah, po drugi strani pa odstreiti nekatera dejstva o kraju, njegovi zgodovini in razvoju skozi besede poznavalcev Trojice in Slovenskih goric iz konca prejšnjega in začetka 20. stoletja. Zainteresirani raziskovalci bodo morda v prihodnje odkrili še kakšne zanimive podrobnosti, morda tudi s pomočjo tega članka in navedene literature.

POMEMBNE OSEBE, KI SO SE RODILE, ŽIVELE IN DELOVALE NA OBMOČJU KRAJEVNE SKUPNOSTI SV. TROJICA

Nataša Kolar

IVO BRNČIČ (1912-1943)

Rojen je bil pri Sv. Trojici. V Ljubljani in Zagrebu je študiral slavistiko. Po študiju je bil zaradi svojega političnega prepričanja dolga leta brez zaposlitve. Kratek čas je delal kot učitelj v Drnišu na Hrvaškem. Med drugo svetovno vojno so ga ubili četniki v Bosni. Pisal je o hrvaški in srbski književnosti ter obravnaval kulturna in knjižna vprašanja. V slovenskih leposlovnih krogih se je uveljavil kot literarni kritik (generacija pred zaprtimi vrati), pisatelj, pesnik in dramatik (Dnevnik iz jetnišnice, Moji konji, tridejanka Med štirimi stenami). Literarno-zgodovinske študije, eseje in drugo publicistično delo je pisal v strogem marksističnem duhu.

OROSLAV (JURIJ) CAF (1814-1874)

Rojen je bil v Zgornjih Verjanah. Gimnazijo je obiskoval v Mariboru, bogoslovje pa v Gradcu. Kot duhovnik je služboval v Framu in na Ptuju. Zaradi izvrstnega znanja teologije ga je povabil škof Slomšek v Maribor, kjer je predaval krajši čas pastoraiko na bogoslovni šoli. V Framu je začel študirati indoevropske jezike. Ob učenju jezikov je zbiral tudi gradivo za slovensko slovnico in slovar, ki pa nista izšla. Njegovo zbrano gradivo je nato uporabil Pleteršnik v svojem slovarju. Svoja jezikoslovna spoznanja je objavljala v različnih časopisih in revijah, ocenil je tudi nekatera Miklošičeva znanstvena dela. Dopisoval se je tudi z večino evropskih jezikoslovcev svojega časa.

VATROSLAV HOLZ (1844-1914)

Tudi on je bil doma iz Zgornjih Verjan. Šolal se je pri Sv. Ani in v Mariboru, kjer se je izučil pozlatarstva in nekoliko slikarstva. Bil je uradnik v različnih slovenskih krajih. Kot samouk si je pridobil precejšnje literarno in likovno znanje ter splošno izobrazbo. Pisal je potopisne črtice, pesmi in razprave o slikarstvu in slikarjih. Posebno značilni pa so njegovi osebni spomini na pomembne slovenske književnike in druge znamenite može (Sto znamenitih mož. Spomini na osebne razgovore z njimi).

MAKS KAVČIČ (1909-1973)

Po rodu je bil iz Sv. Trojice. V Mariboru je dokončal učiteljske, na zagrebški akademiji pa likovno umetnost. Po študiju se je izpopolnjeval v Parizu (1937), v Rimu in v Pragi pa na specialki za konzervatorstvo in tehnologijo umetnin (1947-1949). V Mariboru je bil več desetletji eden najbolj priznanih slikarjev. Znan je po krajinah in po izraziti barvni figuralni motiviki. Uveljavil se je tudi kot scenograf in restavrator. Bil je še odličen organizator likovnega življenja in izvrsten pedagog mladim likovnikom. Razstavljal je v Ljubljani, Mariboru, Celju, Slovenj Gradcu, na Ptuju, v Dubrovniku in v Št. Vidu ob Glini.

ALOJZ KRAIGHER (1877-1959)

Rojen je bil v Postojni. Po končanem študiju medicine na Dunaju je služboval v raznih krajih. Med letom 1907 in 1914 je bil zdravnik pri Sveti Trojici. V tem obdobju je napisal nekaj znanih literarnih del, predvsem drame z erotično tematiko (Školjka) in roman Kontrolor Škrobar, v katerem zelo podrobno opisuje takratne narodnostne in politične razmere v Slovenskih goricah. Kot pisatelj in dramatik je pisal o družbenih razmerah pred prvo svetovno vojno in po njej. Nekaj časa je živel pri njem tudi Ivan Cankar, saj sta bila prijatelja.

RAJKO SLAPERNIK (1896-1975)

Po rodu je bil iz Sv. Trojice. Šolal se je na nižji vojaški realki v Gradcu, kjer je obiskoval umetnostno obrtno šolo. Leta 1918 se je pridružil generalu Maistru v boju za severno mejo ter se udeležil 1919

zadnje ofenzive na Koroško. Po letu 1920 je nadaljeval s študijem slikarstva na dunajski akademiji, v Ljubljani na umetnostni šoli in na akademiji v Münchnu; študijsko se je izpopolnjeval v Parizu. Razstavljal je večkrat v Ljubljani, kjer je stalno živel, nato še v Mariboru, Piranu, Kopru, Sežani, Beogradu, Skopju, Cetinju ter v drugih krajih. Rajko Slapernik je obvladal tehnično in motivno številna slikarska področja. Slikal je tihožitja, portrete, figuralne in zgodovinske kompozicije, največkrat pa krajinska razpoloženja. Svoje slikarsko znanje je usmeril tudi na restavratorsko področje, kjer se je ukvarjal predvsem z reševanjem kulturne dediščine. Veliko časa je posvetil tudi pedagoškemu delu z mladino. Njim je želel prenesti in posredovati svoje bogato slikarsko znanje ter izkušnje. S tem namenom je ustanovil v Ljubljani ljubiteljsko šolo »Ivan Rob« in jo tudi dolga leta vodil.

LOVRO VOGRIN (1809-1869)

je bil rojen v Zgornji Senarski (ali v Sp. Senarski-op.ured.)v župniji Sveta Trojica v Slovenskih goricah. Gimnazijo je obiskoval v Mariboru, teologijo pa je študiral v Gradcu, kjer se je družil s poznejšimi pomembnimi možmi, kot so bili Stanko Vraz, dr. Štefan Kočevar, dr. Anton Murko in postal navdušen narodnjak. Že med študijem je opravljal odgovorne službe, kot duhovnik pa je zasedel pomembna cerkvena mesta v krajih po Slovenskih goricah in v Mariboru, kjer je postal na bogoslovnem učilišču profesor pastoralke, pedagogike in retorike. Predaval in pisal je v slovenščini, njegovo najpomembnejše delo je bil učbenik pastoralke ter veroučni priročnik. V Slovenskih goricah je budil narodno zavest in razširjal slovenske knjige. Postal je edini Slovenec, ki mu je avstrijska oblast uradno priznala naziv narodnega buditelja.

Pogled na Sv. Trojico, naslikal slikar Konrad Krajnc leta 2000 (olje – platno)

ZAČETKI DRUŠTVENEGA DELOVANJA

Marjan Toš

Sveta Trojica v Slovenskih goricah je večkrat spreminjala svoje ime. V začetku 15. stoletja se je imenovala GRADISCHEN in pozneje PORČKI VRH. V tridesetih letih 17. stoletja je bila postavljena cerkev in posvečena Sveti Trojici. Kraj je tako dobil ime po njenem patronu. V času habsburške monarhije je bil njen uradni naziv HEILIGE DREIFALTIGKEIT IN WINDISCH BUCHELN. Ime Sveta Trojica v Slovenskih goricah je kraj obdržal vse do leta 1953, ko so ga poimenovali v Gradišče v Slovenskih goricah¹.

Prvotna lesena kapela, posvečena Svetemu Duhu, je bila zgrajena leta 1631 na gozdnem griču. Ta je pripadal gosposki graščine Cmurek, njen takratni lastnik pa je bol Wolf von STUBENBERG. Zaradi velikega števila romarjev so se odločili za gradnjo cerkve, ki so jo zidali v letih 1635-1643, posvetili pa so jo Sveti Trojici. Leta 1662 je grof STUBENBERG poklical redovnike avguštince iz Radgone, ki so na južni strani cerkve zgradili samostan, cerkev pa povečali in ponovno posvetili 17. aprila 1667. Med leti 1735-1740 je bila cerkev povečana v baročnem stilu. Zvonika ob vzhodni fasadi sta bila zgrajena v letih 1779-1780, tretji pa konec 19. stoletja. Leta 1787 je bila cerkev povzdignjena v župnijo. Avguštinci so jo zapustili leta 1812, nato so bili v župniji do leta 1854 posvetni duhovniki, 23. julija 1854 pa so jo prevzeli bratje frančiškani, ki jo oskrbujejo še danes². Pod cerkvijo se je lepo razvijalo in širilo tudi naselje, ki je nastalo v bližini križišča cest proti Lenartu - Ivanjcem in Radgoni oziroma proti Ptuj in Mariboru. Naselbina je postala pomembna božja pot, zato se je razvila v tržno oblikovano vas. S sklepom notranjega ministrstva Avstro-Ogrske monarhije je bila Sveta Trojica leta 1871 povzdignjena med deželno knežje trge. Leto poprej so v kraju zgradili šolo, pouk pa se je začel leta 1768.

Število prebivalstva je naraščalo. Leta 1869 je bilo na celotnem območju takratne fare (današnje KS – op.avt.) 2095 prebivalcev, leta 1880 2126 in leta 1890 2177 prebivalcev³. V samem kraju Sveta Trojica (torej v današnjem krajevnem središču – op.avt.) pa so leta 1869 našeli 324 ljudi, leta 1880 337 in leta 1890 339 prebivalcev. Krajanje so se preživljali s trgovino, obrtjo in kmetijstvom; od leta 1882 do 1945 je v kraju delovala Kirbiševa usnjarna. Gospodarski, prosvetni in kulturni pomen Svete Trojice je bil v tem času močan, saj so v kraju sorazmerno zgodaj dobili šolo, pošto in zdravnika. Pomembno je bilo tudi društveno delovanje; prvo in najstarejše je bilo Gasilsko društvo, ustanovljeno 1875 (je drugo najstarejše na lenarškem območju in med najstarejšimi v Sloveniji).

Po letu 1870 so začela na Spodnjem Štajerskem kot odmev na nemško liberalno ekspanzijo nastajati slovenska konservativna politična društva. Na področju sodnega okraja Sv. Lenart je nemško govoreči živelj prevladoval le pri Lenartu, kjer se je leta 1890 od 627 tržanov za nemški občevalni jezik odločilo 336 prebivalcev (za slovenskega 274). Številčno omembe vredni skupini Nemcev sta živeli še v krajih Sv. Trojica (79) in Sv. Jurij z Jurovskim Dolom (31). V obrambo pred širjenjem nemške kulture, delno pa tudi iz strahu pred vdorom liberalnih idej, so začela nastajati številna bralna društva, ki so si po delitvi duhov dodajala pridevnik »katoliška«⁴. Nov val ustanavljanja društev se je razširil na koncu 19. stoletja. Pobuda za druženje je prešla v roke mladih. Bralna društva, ki so bila do konca devetdesetih let 19. stoletja zbirališča izobražencev, duhovnikov in zavednih kmetov, so postala zbirališča mladih fantov in deklet. Mladi, ki so iskali družbo in so se znašli v bralnih društvih pod vplivom naprednih duhovnikov, so prinesli svež veter in tako, na primer v Voličini, obujali »zaspala« društva. Zaradi naraščajočega števila mladih pa so začeli društva zapuščati starejši. Da bi to preprečili, so začeli ustanavljati družbe mladeničev.

¹ Nataša Kolar, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah, 120 let PGD Sv. Trojica, 1995, str. 6.*

² Marjan Toš, *Program CRPOV (družbeni prostor), SUN Gornja Radgona, 2000.*

³ *Krajevni leksikon Slovenije IV, Ljubljana, 1980, str. 65.*

⁴ Igor Zemljič, *Zbornik občine Lenart, Lenart, 1996, str. 106.*

Trojičani so prvo zvezo mladeničev ustanovili že leta 1901.⁵ Ko so 23. aprila 1908 prav tam (torej v kraju Sv. Trojica – op.avt.) ustanovili še Slovensko katoliško izobraževalno društvo, so v kraju že imeli dekliško in fantovsko društvo. O ustanovitvi Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva je 23. aprila 1908 poročal tudi časopis SLOVENSKI GOSPODAR.

Poročevalec je zabeležil: »Na cvetno nedeljo so pri Sv. Trojici ustanovili Katoliško slovensko izobraževalno društvo. Pri ustanovitvi so bili res samo nekateri somišljeniki, a vendar je z velikim navdušenjem pristopilo takoj 24 mož in mladeničev, kar je za tukajšnje razmere dobro znamenje. Odbor: predsednik Franc Zemljič, podpredsednik P. Nikolaj Meznarič, župnik, tajnik P. Pij Žankar, njegov namestnik Matija Bračič ml., blagajnik Rudolf Rojko, namestnik Lavoslav Perko, knjižničar Franc Perko, pregledovalec računov Jožef Švarc in Matija Majhenič.«⁶ 30. aprila 1908 je omenjeni časopis poročal, da so ustanovitev trojiškega društva pozdravili tudi Lenarčani.

KULTURNO OZRAČJE NI BILO ŽIVAHNO

Po zunanjem videzu bi lahko sklepali, da je bilo za Sv. Trojico in za lenarško območje nasploh značilno živahno kulturno ozračje. A temu ni bilo ravno tako, o čemer pričajo tudi Cankarjeva pisma od novembra 1910 do maja 1911, ko je Cankar nekaj časa prebival pri prijatelju Alojzu Kraigherju pri Trojici. Znan pisatelj in dramatik Alojz Kraigher je bil v letih od 1907 do 1914 zdravnik v tem podeželskem kraju. V znamenitem romanu Kontrolor Škrobar je opisal življenje izobražencev in malomeščanov v slovenjegoriških trgih. Njegov roman je slika takratnih narodnostnih in političnih razmer v osrednjih Slovenskih goricah. Kakšna je družba v teh krajih, je Kraigher podrobno spoznal prav pri Sv. Trojici. To je povedal tudi v pismu Ivanu Cankarju, ko ga je 10. marca 1910 vabil na večmesečno bivanje v ta kraj. Med drugim mu je zapisal: »Saj bi bilo dobro, da bi kdo od socialistov malo preštudiral obmejne razmere. Teh ne poznajo niti rodoljubi po poklicu, kaj šele vsi drugi. Narodnostni program tvoje stranke je gotovo idealen; a ne gre samo zanj, gre tudi za taktiko. In v tej pač ne vidim nobenega smotrnega dela. Pridi in poglej! In če te ne bo zase sram ob tej narodnostni mizeriji na Spodnjem Štajerskem in Koroškem, se grem obešat.«⁷

Dr. Alojz Kraigher je vabil Cankarja v provinco, ko se je ta vrnil z Dunaja, poln vtisov vele mestnega življenja in ljubljanskega okolja. Mogoče je tudi zato od druge polovice novembra 1910 pa do prve polovice marca 1911 pošiljal v Ljubljano pisma, iz katerih je razbrati, da ga je slovenjegoriško okolje dušilo. Pisma so dragocen dokument časa, vendar Ivan Cankar le v kratkem odstavku označuje »narodnostno mizerijo« in nemškutarstvo slovenskogoriškega trga. Ta odstavek priča, da so bile narodno razdrte tudi nekatere družine. Cankar v pismih pripoveduje, da so »ondotni« kraji »miniaturni«, kjer si ljudje preganjajo dolgčas »s prepiri in prepirčki« in kjer napetost med advokatom in notarjevo ženo vpliva tudi na politične odnose med Slovenci. Cankar se je veliko gibal v krogih lokalnih izobražencev in 2. februarja 1911 je celo predaval na zborovanju lenarških učiteljev⁸. V pismih je opozarjal, da se Slovenci delijo na liberalce in klerikalce, drugo razpoko pa povzroča dejstvo, da »Slovenci ne občujejo z nemškutarji, ali pa le toliko, kolikor morajo« (10. 12. 1919). »Iz te puščave ti ne morem pisati ničesar zanimivega – ura je uri enaka, dan dnevu. Jaz res ne vem, kaj bi ljudje tukaj počeli, če bi se ne prepirali in ne ženili« (17. 3. 1911). Cankar je v tem pismu (Nini Bergmanovi – op.avt.)⁹ definiriral moreče ozračje, v katerem je duhovna dejavnost sproti zamirala od strupenega nemškutarjenja (ocena se zdi nekoliko pretirana – op.avt.).

Ob koncu tega kratkega zapisa naj še enkrat omenim Kontrolorja Škrobarja, delo, ki je v nekaterih pogledih aktualno tudi iz današnjega zornega kota (seveda v povsem drugačnih narodnopolitičnih razmerah – op.avt.) vaškega politikantstva in strankarskega drobljenja moči. Vsebinske komponente

⁵ Bogo Teply, *Narodnostno življenje pri Lenartu v Slovenskih goricah pred prvo svetovno vojno*, Svet med Muro in Dravo, Maribor, 1968, str. 485.

⁶ Slovenski gospodar, letnik 1908, Univerzitetna knjižnica Maribor.

⁷ Pisma I. Cankarju II, Ljubljana, 1948.

⁸ Igor Zemljič, *Zbornik občine Lenart*, 1996, str. 106

⁹ Cankarjeva pisma Nini Bergmanovi, Pisma I. Cankarju II, Ljubljana 1948

romana Kontrolor Škrobar je oblikoval tudi splošnejši program vladajočega nemštva, njegova ideologija »DRANG NACH OSTEN«, a nič manj tudi slovenski narodni program.

Gre za asimilacijsko-genocidno in narodno obrambno komponento romana, dinamika teh front pa je bila različna. Naj tudi spomnimo, da je bila 2. 7. 1880 ustanovljena organizacija Deutscher Schulverein, ki je imela nalogo zidati nemške šole na Slovenskem (značilen tudi primer iz Lenarta - op.avt.). 24. 11. 1889 je bila v Gradcu ustanovljena še denarna ustanova SUDMARK, ki je kupovala slovenske kmetije in jih naseljevala z nemškimi kmeti. Obe ustanovi oz. organizaciji sta načrtno sodelovali¹⁰. Snov romana Kontrolor Škrobar sta politika in ljubezen, vsebina pa je enakomerna in nimamo vtisa, da bi avtor v katerikoli komponenti pretiraval. Arnošt (kontrolor Škrobar) je prišel v deželo mariborskega okoliša do Lenarta. Dežela je seveda slovenska, na zunaj pa popleskana tako, da je videti nemška. Arnošt srečuje »nemško« večino tudi v uradih, na sodniji, med prekupčevalci, trgovci in obrtniki, na malomeščanskih položajih, s katerih je moč zasmehovati in hromiti narodno zavest večinskega kmetskega sloja. Kraigher je z delom, ki resnično slikovito odslikava takratne razmere, testiral odpornost slovenskega uradnika in kmeta do narodnostnih roparjev (slovenski uradnik je državno lojalen, oblast mu da mir, dokler ne pokaže narodne zavesti; vsak najmanjši izraz narodne zavesti pa se ovrednoti za izdajstvo, za napadalni panslavizem)¹¹.

V takšnih razmerah je torej treba ocenjevati in razumeti čas na prelomu 19. in 20. stoletja. Spodnja Štajerska in z njo tudi Slovenske gorice so se narodnostno prebujale in zato Nemci niso bili navdušeni. V skrbi za slovenstvo so odigrale pomembno vlogo šole.

VEČINA DRUŠTEV JE BILA SLOVENSKIH

V letih 1885 do 1909 so delovala v Slovenskih goricah tudi bralna društva, in sicer v Benediktu, Cerkvjenjaku, Lenartu, Jakobskem Dolu, Jarenini, Juršincih, Koreni, Negovi, Šentilju, Trnovski vasi, Vitomarcih (Sv. Andraž), na Velki (Marija Snežna), pri Sv. Ani, Sv. Trojici in Sv. Juriju ob Ščavnici (tam je bilo prvo bralno društvo ustanovljeno že 25. 9. 1887, v Cerkvjenjaku pa 1. 4. 1894 – op.avt.). V tem času je začelo delovati več društev, katerih večina je bila slovenska. Omeniti moramo tudi nastanek GD (požarna obramba) v Lenartu leta 1874 in pri Sv. Trojici leta 1875. Časopis Slovenski gospodar poroča o ponemčenem gasilskem društvu pri Sv. Trojici. Poročevalec piše »o sramoti, ki jo Slovencem dela takšno društvo«. Zdi se, da le ni šlo za izrazito nemško društvo, temveč bolj za vpliv ekonomsko močnih Nemcev (in nemškutarjev – op.avt.), saj so bili člani v glavnem Slovenci. Ne bo odveč znova ilustrativno poudariti, da je bila npr. ob koncu 19. stoletja večina lenarških tržanov slovenskega rodu, četudi so se šteli za Nemce, ker je bilo to imenitneje in je obenem pomenilo v primerjavi s slovenskim kmečkim ljudstvom višjo socialno stopnjo. In to stopnjo so lenarški in tudi trojiški tržani poudarjali predvsem z nemštvom¹².

H krepitvi slovenstva so pripomogli tudi duhovniki, ki jih najdemo leta 1908 med ustanovitelji Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva pri Sveti Trojici.. Takšno društvo je bilo v Lenartu ustanovljeno že leta 1899, Čitalnica pa po poročilih Slovenskega gospodarja šele 3. 5. 1908. Šlo je za Katoliško slovensko kulturno in gospodarsko društvo, katere predsednik je bil ob ustanovitvi Janez Šenveter. Ljudje so bralno društvo imenovali čitalnica, čeprav ni sledila slovenskim čitalnicam. Nastala je namreč prepozno, da bi lahko bili zadovoljni z njenim delovanjem; je pa pomembna že zato, ker je skrbela za slovenski jezik – in to kljub temu, da je v glavnem životarila. Čitalnica pri Lenartu, v kateri so se zbirali liberalni slovenski intelektualci, je večinoma »spala«.

Leta 1912 je prenehala delovati in njena knjižnica je leta 1924 prešla v last Sokola. Sokolsko društvo pri Lenartu, ustanovljeno leta 1908, je narodnostno in politično življenje zelo razgibalo. Poleg Sokolov so delovali tudi Orli (ti so bogato kulturno dejavnost razvijali tudi v kraju Sv. Trojica).

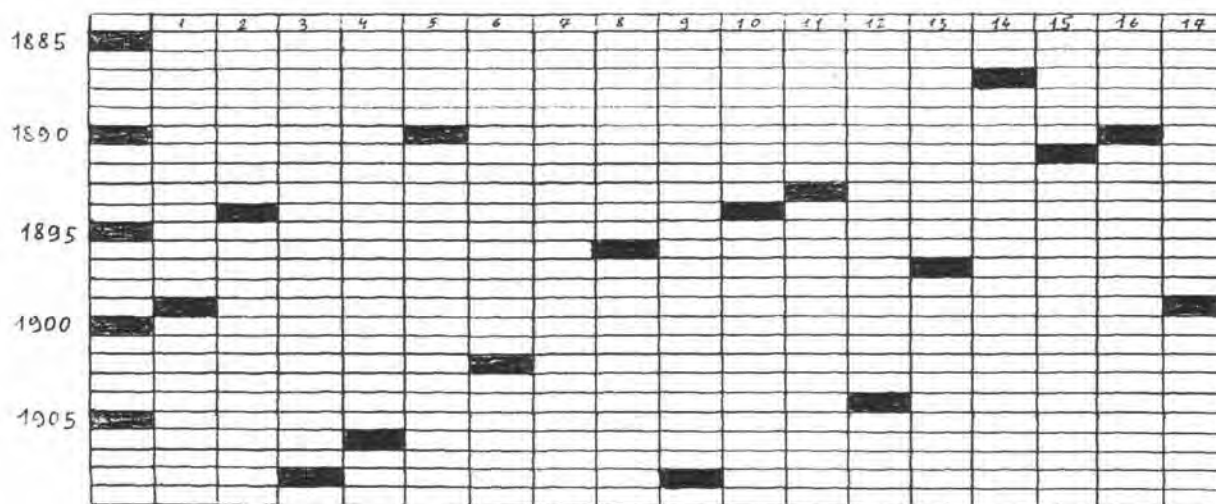
¹⁰ Franc Zadavec, *Spremno besedilo Kontrolorja Škrobarja*, Maribor, 1973, str. 485, 503.

¹¹ *Isti*, str. 503

¹² Marjan Toš, *Lenart v Slovenskih goricah, 120 let PGD Sv. Trojica*, 1995, str. 28.

Prvi čitalniški shod Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva pri Sv. Trojici leta 1908

Pregled ustanovitev bralnih društev v severnih Slovenskih goricah med leti 1885 in 1909

1 BENEDIKT
2 CERKVENJAK
3 GRADIŠČE
4 JAKOBSKI DOL
5 JARENINA
6 JUROVSKI DOL

7 JURŠINCI
8 KORENA
9 LENART
10 NEGOVA
11 ŠENTILJ
12 TRNOVSKA VAS

13 VELKA
14 VIDEM OB ŠČAVNICI
15 VITOMARCI
16 VOLIČINA
17 ZG. ŠČAVNICA

Članska sokolska značka

<p>Брат — Сестра Brat — Sestra</p> <p><i>Golob Ernest</i> je pripadnik(-ica) je pripadnik(-ica)</p> <p>Савеза Сокола Краљевине Југославије Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije</p> <p>те има у савезном катастру бр. те има у савезном катастру бр. тер има у савезном катастру бр. <i>29009/10</i></p> <p>зам. староста ССКЈ зам. староста ССКЈ</p> <p>тајник ССКЈ тајник ССКЈ</p>	<p>Примедбе друштва Primedbe društva — Opombe društva</p> <p><i>čele</i> Uprava Sokolskog društva u <i>Sr. Trojici v Slov. gor.</i> potvrđuje, da ova legitimacija glaseća se na brata — sestru <i>Golob Ernest</i> imaće punu važnost.</p> <p>Legitimacija je bez svake važnosti u slučaju, da nije potvrđena uplata članarine za poslednja 3 (tri) meseca</p> <p><i>V. Komar</i> <i>S. Mikule</i> tajnik starešina</p> <p><i>Golob Ernest</i> Sokol'ski društvo Sr. Trojici v Slov. gor. (Zig društva)</p>
--	--

Izvirnik članske sokolske izkaznice

SOKOLI IN ORLI

Marjan Toš

SOKOLI - UTRJEVANJE SLOVENSTVA

Prvega oktobra 1863. leta so v Ljubljani slovenski telovadni navdušenci in rodoljubi ustanovili prvo telovadno oziroma gimnastično društvo in mu dali ime Južni Sokol. Dejavnost Južnega Sokola je bila precej podobna takratnim čitalnicam, a sta mu telovadba in sokolska uniforma dajali večjo popularnost – ne samo med meščani in tržani, marveč predvsem med slovenskimi kmeti, ki so z navdušenjem sprejeli Sokole medse. Telovadni nastopi, korakanje, sokolska uniforma in sokolski prapor kot tudi slovensko poveljevanje – vse to je vzbujalo med Slovenci nacionalni ponos, nacionalno navdušenje¹. Sokolske prireditve, posebno izleti Južnega Sokola med kmečko prebivalstvo, so tako predstavljali pravo triumfalno manifestacijo slovenske narodne zavesti. Zato so oblasti pogosto onemogočale izvedbo sokolskih izletov.

Tudi pri Lenartu v Slovenskih goricah in v nekaterih okoliških krajih je sokolska ideja pomembno prispevala k utrjevanju slovenstva v tem slovensko-goriškem trgu, ki je zlasti v desetletju pred prvo svetovno vojno slovel po narodnostnih bojih med Nemci in Slovenci². Večina tržanov v Lenartu je bila slovenskega rodu, četudi se je štela med Nemce, kar je bilo imenitnejše in je pomenilo v primerjavi s slovenskim ljudstvom višjo socialno stopnjo. To stopnjo pa je tržan poudarjal predvsem z nemštvom. Avstrijska narodna statistika ni upoštevala narodnosti, pač pa je delila prebivalstvo po občevalnem jeziku. Kljub temu pa kaže, da se je tudi nekaj tržanov iz Lenarta v Slovenskih goricah priznalo za Slovence. Po ljudskem štetju iz leta 1900 so pri Lenartu našeli 297 Slovencev in 306 Nemcev. Torej so bili Slovenci in Nemci v sorazmerju. Leta 1919 je bilo po ljudskem štetju pri Lenartu 323 Nemcev in 302 Slovencev. Okolica Lenarta je bila povsem slovenska, saj je štel lenarški sodni okraj po ljudskem štetju 1900 le 380 Nemcev in 17.115 Slovencev³. Kljub temu, da je vlagala med ekonomsko močnimi nemškimi tržani v Lenartu (in tudi pri Sveti Trojici-op-avt.) in slovensko liberalno ter narodnostno zavedno inteligenco (zlato iz vrst svobodnih poklicev) določena napetost, je teklo življenje umirjeno. Včasih so napeli strasti celo malenkostni dogodki, vendar pa ne do te mere, da bi se napetosti stopnjevale tako daleč, da bi prihajalo do kakšnih medsebojnih obračunov. Strasti so se razplamtevale zlasti ob večjih dogodkih, kot so bile volitve ali ustanovitve novih slovenskih ali nemških postojank⁴.

V takšnih razmerah je v desetletju pred 1. svetovno vojno zorela pobuda o ustanovitvi društva SOKOL. Pobudo za ustanovitev je dal Franjo Štupica že leta 1906, ustanovni zbor Sokolskega društva Lenart pa je bil šele 9. avgusta 1908. leta v dvorani Posojilnice pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Ustanovnega občnega zbora sta se udeležila tudi odposlanca mariborskega SOKOLA dr. Leopold Poljanec in Emanuel Ilich. Občnega zbora se je udeležilo 15 ljudi. Kmalu so začeli s telovadbo. Redno je telovadilo med 12 in 15 telovadcev, vodil pa jih je Davorin POLIČ. Iz društva je kmalu izstopil starosta in prvi predsednik Franjo ŠTUPICA. Vso pobudo za nadaljnje delovanje pa je nato prevzel dr. Milan GORIŠEK, duša in gonilna sila narodnega dogajanja in sokolstva v Slovenskih goricah. Lenarško Sokolsko društvo je pred 1. svetovno vojno k sodelovanju pritegnilo tudi nekaj kmečkih fantov iz okoliških krajev. Leta 1914 je štelo samo 20 članov, na novo pa so takrat ustanovili odsek v Gočovi pri Sveti Trojici, ki je štel 15 kmečkih fantov.

Pri Sveti Trojici je bil Sokolom in sokolski ideji zelo naklonjen dr. Weixl, ki se je udeležil tudi znanega sokolskega Izleta v Ruše na Vidov dan, 28. 6. 1914. leta⁵. Dr. Bruno WEIXL je bil slovenski zdravnik pri Sveti Trojici vse do leta 1941.

Med 1. svetovno vojno je dejavnost društva povsem prenehala. Po preobratu leta 1918 je sokolska

¹ Sokoli in Orli na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju, Muzej NO Maribor 1993, str.3-4

² Marjan TOŠ, Sokolsko društvo Lenart, Občina Lenart 1998, str. 9

³ Bogo TEPLY, Narodnostni in politični boji pri Lenartu v desetletju pred prvo svetovno vojno, Svet med Muro in Dravo, Maribor 1968, str. 497

⁴ Prav tam, str. 505

⁵ Marjan TOŠ, Sokolsko društvo Lenart 1998, str. 20

ideja znova zaživela. Vodilni nemški uradniki so novembra 1918 na veliko zapuščali Slovenske gorice. To je storil tudi davčni upravitelj Ludvik RYZIENSKY, doma iz Svete Trojice. Ta je bil znan nasprotnik Slovencev, saj je ob neki priložnosti v Mlinaričevi gostilni pri Sveti Trojici odločno poudaril, da so Slovenske gorice nemške. Med narodno zavednimi tržani je bilo zlasti veliko navdušenje ob združitvi v novo državo SHS. Slovesnost je bila 1. decembra 1918 tudi pri Sveti Trojici, ki je sicer veljala za nemško postojanko⁶. Po končani 1. svetovni vojni in nastanku nove jugoslovanske države se je vloga Sokola precej spremenila. Skrb za krepitev narodne zavesti ni bila več tako v ospredju, važnejša postaja telovadba. Tečaji telovadbe v tem obdobju niso bili pogosti, tudi številčno lenarški SOKOL v prvih letih nove države ni bil močan. Leta 1921 so lenarški SOKOLI ustanovili odsek pri Sveti Trojici z namenom pridobivati in vzgajati nove člane. Število članov je zelo počasi naraščalo (bistveno močnejše je bilo sokolsko gibanje v sosednjem Cerkevniku).

Najprivlačnejši dejavnik, ki je marsikaterega mladeniča pripeljal v sokolske vrste, je bila sokolska uniforma ali sokolski kroj. Prav uniforma je bila eden poglavitnih zunanjih znakov sokolstva. Člani Južnega Sokola so o kroju sklepali že na ustanovnem občnem zboru ter se odločili, da bo njihova uniforma enaka uniformi čeških Sokolov v Pragi. Sokolski kroj je bil najvidnejši simbol društva, ki se bori za slovenske narodne pravice. Sprva kroj ni bil enoten, saj so posamezna sokolska društva na Slovenskem uvajala najrazličnejše posebnosti. Pomemben del sokolske uniforme je bilo pokrivalo (okrogla čepica po češkem vzoru). Čepica je bila kot sokolsko pokrivalo v rabi oz. veljavi do leta 1919, ob politični reorganizaciji sokolstva leta 1930 (SOKOL KRALJEVINE JUGOSLAVIJE) je bila namesto dotedanje črne šajkače predpisana šajkača z rdečim dnom in pripetim sokolskim peresom. Pomemben zunanji, vidni simbol sokolstva, je bila zastava oz. sokolski prapor⁷.

Zelo pomembna je bila tudi kulturno-prosvetna dejavnost SOKOLA. Najbolj razgibano je bilo delo na dramskem področju.

Prirejali pa so tudi družabno-zabavne prireditve in imeli bogato knjižnico. Med trojiškimi Sokoli (deloval je samo odsek Sokolskega društva Lenart in nato od 1930 leta četa, ni pa bilo samostojnega društva - op. avt.) je bila zelo pomembna vloga dr. Bruna

Trojiška sokolska četa leta 1935

WEIXLA, ki so se mu na občnem zboru leta 1931 posebej zahvalili za opravljeno delo in mu zaželeli veliko uspehov pri razvoju SOKOLA pri Sveti Trojici. V tem času je bil dr. Bruno WEIXL namestnik staroste Sokolskega društva Lenart (to funkcijo je zgledno in odgovorno opravljal dr. Milan GORIŠEK.op.avt.) in zelo dejaven pri Sveti Trojici⁸.

Očitno je bila Trojiška četa v tem času aktivna, saj je iz poročila o delu Sokolskega društva Lenart mogoče razbrati, da so sodelovali na nastopu v Limbušu in na slovesnosti ob odkritju spomenika

⁶ Prav tam, str. 23

⁷ Sokoli in Orli na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju, Muzej NO Maribor 1993, str.14-15

⁸ Marjan Toš, Sokolsko društvo Lenart, Občina Lenart 1998, str. 35-39

kralju Petru v Ljubljani. 29. maja 1932 leta je bil pri Sveti Trojici javni nastop domače sokolske čete. Ta se je leta 1935 udeležila tudi okrožnega tečaja, ki ga je vodil Davorin Polič.

Lenarško sokolsko društvo s četami na Sveti Ani v Slovenskih goricah (1930), v Svetem Benediktu v Slovenskih goricah (1930), v Svetem Rupertu (Voličina) v Slovenskih goricah (1930) in pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah je bilo vključeno v mariborsko sokolsko župo, ki je bila ustanovljena leta 1913. Konec leta 1940 je bilo vanjo vključenih 8. okrožij, med njimi tudi slovenjegoriško (slovenskogoriško) okrožje, v katerega so spadala društva oz. čete iz Svetega Antona v Slovenskih goricah (Cerkvenjak), Svetega Lenarta v Slovenskih goricah (Lenart), Sladkega Vrha, Svete Ane (Zg. Ščavnica), Svete Barbare v Slovenskih goricah (Korena), Svetega Jurija v Slovenskih goricah (Jurovski Dol), Svete Trojice v Slovenskih goricah in Velke⁹. Maja 1940 je bila ukinjena sokolska četa v Benediktu in kot odsek priključena k sokolski četi Sveta Trojica. Med važnejšimi dogodki, ki so povezani z dejavnostjo Sokola pri Sveti Trojici, naj omenimo njihovo udeležbo na slovesnosti ob odkritju spomenika kralju Aleksandru 19. junija 1938. V letih 1938-1939 se na širšem lenarškem območju že čutijo nekatere aktivnosti članov švabsko-nemške kulturne zveze (Kulturbunda-op. avt.), ki se v letu 1940 še stopnjujejo. Tega leta je jugoslovanska vojska utrjevala obrambno linijo ob Pesnici (tudi na območju Gočove pri Sveti Trojici-op. avt.), o nastalem položaju in bližajoči se vojni pa so potekale tudi živahne gostilniške razprave. Pri Sveti Trojici najbolj v gostilni Golob¹⁰.

ORLI – UTRJEVANJE NARODNOSTNE ZAVESTI IN VERE

V smislu popolne katoliške preнове slovenskega naroda, za katero se je odločila, v skladu z zahtevami škofa dr. Antona MAHNIČA, Katoliška stranka leta 1890, je treba razumeti tudi

Sokolski shod v Sveti Trojici pred drugo svetovno vojno

ustanovitev telovadnih odsekov Orel v prvem desetletju 20. stoletja. Pobuda za ustanovitev katoliških mladinskih telovadnih društev po zgledu SOKOLA je prišla iz vrst štajerskih Slovencev¹¹. Da je pobuda prišla prav iz štajerskih katoliških vrst in iz skupine okrog dr. Antona KOROŠČA, je povsem razumljivo. Slovenski katoliški tabor na Štajerskem je z letom 1900 pričel izgrajevati zelo prodorno in uspešno mrežo mladinskih organizacij, kot so bile Mladeniške in Dekliške zveze ob že obstoječih katoliških izobraževalnih bralnih društvih. Sprva se katoliški telovadni odseki uradno niso imenovali ORLI, temveč samo telovadni odseki. Vendar članstvu precej suhoparen naslov ni ugajal in tako se je v praksi že uveljavljalo ime OREL, V Mariboru in na Štajerskem pa

⁹ Sokoli in Orli na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju, Muzej NO Maribor 1993, str. 17-18

¹⁰ Marjan Toš, Sokolsko društvo Lenart, občina Lenart 1998, str. 53-54

¹¹ Sokoli in orli na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju, Muzej NO Maribor 1993, str. 19

na začetku tudi Katoliški Sokol. Slovenski Orli so maja 1909 dobili tudi svojo orlovsko himno. V veliko korist razvoju ORLOV je bilo tudi to, da je Zveza Orlov prevzela sokolski telovadni sistem, slovensko strokovno terminologijo in telovadni poveljevalni jezik. Leta 1913 je Zveza Orlov dosegla svoj predvojni vrh. Marsikdo je deloval pri Orlu zaradi mične uniforme, sodeloval pri orlovskem orkestru, igral v dramskih predstavah. Obvezni pozdrav Orlov je bil »Na zdar!«-to je »Na zdravje!«, ki pa se je po prvi svetovni vojni spremenil v »Bog živi!«. Ustanovljena so bila tudi orlovska okrožja, ki so združevala orlovse odseke na določenem ozemlju, ta pa so se združevala v orlovse podzveze. Do prve svetovne vojne telovadnega odseka Orel pri Sveti Trojici ni bilo, po stanju iz leta 1929 pa je v statistične podatke o podzvezi Maribor vključeno tudi Št. Lenarško okrožje. Sestavljali so ga Orlovski odseki (društva) Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Sveti Benedikt (Benedikt), Sveti Lenart v Slovenskih goricah (Lenart), Sveti Rupert v Slovenskih goricah (Voličina), Sveti Anton v Slovenskih goricah (Cerkvenjak) in Sveta Ana v Slovenskih goricah¹².

Zelo močno je bilo Orlovsko društvo v Benediktu in Cerkvenjaku. Orli so bili v Benediktu dejavni že v začetku 20-ih let prejšnjega stoletja in to je navdušilo tudi Cerkvenjačane, med katerimi so bili za novo društvo najbolj navdušeni Blaž Močnik, Franc Markovič in Vinko Lorenčič. Slednji je tudi skrbno vodil dnevnik z

Orlov fantovski odsek okrog leta 1936, prvi z desne vodja Janez Minih

zelo natančnimi podatki o vsem dogajanju. Žal za Sveto Trojico vsaj za zdaj takšnega vira nimamo, pa tudi sicer je podatkov o delovanju ORLOV (in tudi SOKOLOV) zelo malo. Iz dosegljivega gradiva lahko sklepamo in ocenimo, da so Orli pri Sveti Trojici delovali na telovadnem in kulturno-prosvetnem področju. Priljubljenost Orlov med kmečkim prebivalstvom je bila namreč splošna in številni so se napotili na množična zborovanja, celo od daleč, samo zaradi nastopa Orlov¹³. Orli so vsako leto pripravili vsaj po eno gledališko predstavo, s katero so gostovali tudi v drugih krajih. Orli so imeli tudi pevske zборе in tamburaške skupine. Po letu 1920 se je orlovska organizacija na Slovenskem pospešeno in uspešno razvijala (idejno so jo vodile močne osebnosti – dr. Ernest TOMEČ, dr. Aleš UŠENIČNIK in dr. Gregorij ROŽMAN, kasnejši ljubljanski škof). Leta 1930, po znameniti šestojanuarski diktaturi kralja Aleksandra leta 1929, so bili Orli ukinjeni. Razpust Orla je bil za katoliško orlovsko mladino na terenu hud udarec, ki pa organizacije ni preveč prizadel, saj so se Orli vključili v katoliška prosvetna in druga društva. Nekdanji Orli so se na podeželju vključevali tudi v sokolske čete. Leta 1937 je oblast ponovno dovolila obnovo prejšnje orlovske organizacije na Slovenskem, vendar z novim imenom Zveza fantovskih odsekov (ZFO). Z ustanovitvijo »novega« Orla, Zveze fantovskih odsekov, so si slovenski fantje omislili nov kroj, ker je bil orlovski preveč podoben sokolskemu. Kroj je bil dokaj športen, osnovna barva je bila siva. Hlače so segale daleč pod koleno, s spodaj močno stisnjenimi hlačnicami-pumparicami, jopič je bil kratek in je imel ovratnik z zavihki. Prepasal se je s širokim rdečim usnjenim pasom. Slovenski fantje so namesto orlovske čepice nosili okrogel siv klobuk s krajci, ki je imel rdečo

¹² Prav tam, str. 21-34

¹³ Prav tam, str. 25

pleteno vrvico namesto traku in pero. Pod suknjičem so nosili svetlejšo, rdeče obšito srajco. K uniformi so sodile še sive dokolenke in nizki črni čevlji¹⁴.

Zveza fantovskih odsekov je pri Sveti Trojici kar dobro delovala. To lahko sklepamo tudi na osnovi zapisov v Kroniki ZFO Slomškovega okrožja v Mariboru. Ustanovitelj Slomškovega okrožja ZFO Maribor je bil Mirko Geratič, želarski sin, roj. leta 1903 v Slovenskih goricah. Osnovno šolo je obiskoval v Negovi in bil odličen učenec. Zelo rad je imel knjige in po končani šoli v Negovi se je Mirko GERATIČ veliko sam izobraževal. Odšel je v Maribor, kjer je ostal do Velike noči leta 1941. Takrat je dobil po priporočilu župnika Franca Gomilška službo urednika na upravi Slovencev v Ljubljani¹⁵. Ob nemški zasedbi Maribora je odšel k staršem v Slovenske gorice in tam živel do odhoda v Ljubljano. Pisal je obsežno kroniko, ki jo je odkril Ludvik Kramberger iz Gornje Radgone in jo v originalu izročil Muzeju NOB v Mariboru. V kroniki zasledimo tri zanimivejše zabeleške o dogajanju pri Sveti Trojici. Zapis z dne 10. 7. 1938 govori o proslavi ob 20-letnici države (Jugoslovanske-op.avt.), ki jo je predlagal Anton Korošec, vodilni slovenski politik. »Poln tovorni avto je kljub dežju odbrzel proti Sveti Trojici. Pridružile so se še tudi članice stalnega deželnega krožka. Bilo je okrog 30 članov in okrog 10 deklet. Narodni tabor je veličastno uspel. Nad 8000 ljudi (številka rahlo preseneča-op.avt.) je tu – v osrčju Slovenskih goric manifestiralo zvestobo državi, vladarju in dr. Korošču«. Naslednji zapis govori o likvidaciji slovenjegoriškega okrožja ZFO in priključitvi tega okrožja k Slomškovega okrožju Maribor, tretji pa o prazniku slovenjegoriške mladine 2. marca 1941. Oba zapisa objavljamo zaradi dokumentarne vrednosti kot faksimile. Očitno je bila dejavnost ZFO pri Sveti Trojici pomembna, zato bo treba ta del preteklosti podrobneje obdelati in samostojno publicirati, saj se zrcalijo zanimive podobe Trojiške polpretekle zgodovine. Z njo je posredno povezano tudi delovanje Mirka GERATIČA, tajnika Slomškovega okrožja ZFO Maribor¹⁶.

Žal zaradi pomanjkanja časa in prostora ne moremo podrobneje analizirati in primerjati dejavnosti SOKOLOV in ORLOV. S tem kratkim zapisom smo zgolj opozorili na njihovo prisotnost in vlogo na narodno političnem in kulturno-prosvetnem področju. V nadaljevanju raziskovanja tega dela trojiške zgodovine bomo zagotovo našli več oprijemljivejšega študijskega gradiva oz. virov, ki nam jih v tem omenjenem času ni uspelo najti. Vabimo vse nekdanje Sokole in Orle, da nam posredujejo morebitno ohranjeno gradivo, spominske zapise ali pričevanja. Da ne bi šlo vse skupaj še bolj v pozabo, kar bi bila seveda velika škoda. Vsem se za njihov prispevek že vnaprej prijazno zahvaljujem.

¹⁴ *Prav tam, str. 31*

¹⁵ *Ludvik Kramberger, Zgodovinsko glasilo, letnik II. (1995), št. 1*

¹⁶ *Maja leta 1945 se je Mirko GERATIČ umaknil na Koroško. Leta 1949 je emigriral v ZDA in najprej živel v Arkonu, nato pa v Chicagu, kjer je leta 1979 tudi umrl. Uredil je prvo številko mesečnika Slovenska država, ki je izšla julija 1950. leta. Bil je tudi ustanovitelj in tajnik Slovenske narodne zveze ter nekaj let urednik Slovenske države.*

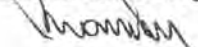
Praznik Slovenjgoriške mladine

lekklo imenoma okrožno telovadna akademijo pri L. Levartu v Slov. gov. v nedeljo dne 2. marca 1941. Pri akademiji so sodelovali odseki: Maribor I., L. Peter, L. Levart, L. Trojica, L. Ana in L. Benedikt ter kroški: Maribor I., L. Levart, L. Antan in L. Jurij. Društva je bila napolnjena do zadnjega kotička, zbana je bila vsa tista in okoliska elita. Pa tudi članstvo vseh okoliških odsekov in kroški je prišlo v zelo lepem številu. Krog je bilo naravnih tudi Sokolov. Kakor v Ljubli, tako tudi tukaj so zelo ugajale točke. Palna gimnastika b. krečča, po valirskem taktu: kroški, Maribor I., okrožna telovadba. Pudi uvodna točka "Naprej zastava slave" (odseki L. Krajca) je dobro učinkovala. Vkljub temu, da v sled velike oddaljenosti odsekov ni bilo mogoče izvesti prehodne revizije vseh točk, in da so skomaj oni nastopili prvič, so tudi ostale točke obširnega programa bile dobro izvedene. Med odmorom je spregovoril okr. predsednik Mirko Geratič, ki je želel na svoja izvajanja pravdušno priznati. S himno "Hej Slovani", katero je pelala vsa množica, se je uspela privedeta razbujala.

Pripis: Praznik Slovenjgoriške mladine, je zapis iz Kronike Mirka Geratiča (bil je predsednik okr. Zveze fantovskih odsekov Maribor), ki jo je lastnoročno napisal pred drugo svetovno vojno in je ohranjen v izvorni obliki. Original kronike hrani Muzej narodne revolucije v Mariboru, odkril pa jo je Ludvik Kramberger rojak Mirka Geratiča iz Negove. Originalnem naslov na platnicah 200 listnega zvezka s trdimi platnicami glasi: KRONIKA SLOMŠKOVEGA OKROŽJA ZFO V MARIBORU.

Gornja Radgona, 20. avgusta 2001

Ludvik Kramberger

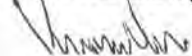
"Ponesrečena" likvidacija - Slovenjgoriškega okrožja.

Po nalogu podzveze Z.F.O. v Mariboru sta prišla v nedeljo 28. julija okrožni predsednik in tajnik K. L. Prošci v Slov. g. Kjer je sedež Slovenjg. okrožja. - Člani tamk. okr. odbora so naša okr. zastopnika prav neprisajno sprejeli. Ko je okr. predsednik br. Geratič na seji, ki je bila v garderobi, še nedogovorjenega pravn. doma, povdal paroli, kakaj je bilo okrožje likvidirano ter ob tem pravil tudi načrt kak bodovje delo, je tukaj vodja tamk. okrožja izjavil: Po je vse, kar ste vedeli povedati? Izjavljam, da se "bomo pokosci" samo sklepe lastnega okrajnega sveta. Če bo naš okr. svet sklenil likvidacijo, bomo likvidirali; drugače pa ne. Mi smo delali, če od nekoga delali ni o svojem delu niti poročali, nismo krivi mi...?! Na zahtevo okr. pred. Geratiča, ki je pozval zastopnike likvidirane okrožja, da naj predajo poslovne knjige, ker je sklep Z.F.O. o likvidaciji definitivni, so glavni zastopniki "delavne" okrožja izjavili: „Mi se čutimo ponižane, predajte nam dokumente, nakar po se dvignili ni hitro odšli. Živši okr. tajnik Kurban je pustil na mizi nekaj, kar je bilo podobno sejemni kopirniku, kar sta naša delegata vzel p. seboj. Zadevo smo izročili Z. F. O., da preidi vse potrebno, da se zadeva poročiti. - Podzveza, katere je dala nalogo na likvidacijo, pa se sedaj ne ruzume ter noče storiti ničesar, da bi se sklep ZFO takoj izvedel. Na opombo okr. zastopnika, da bodo vsled te neodločnosti odne- tyali, je podzv. predsednik hladno odgovoril, ja Bog pomagaj...! Da, ko bi te Gube kamodnosti ne bilo niti celo tam, kjer bi moralo biti največ volje na delo...!

Pripis: "Ponesrečena" likvidacija-Slovenjgoriškega okrožja, je zapis iz Kronike Mirka Geratiča (bil je predsednik okr. Zveze fantovskih odsekov Maribor), ki jo je lastnoročno napisal pred drugo svetovno vojno in je ohranjen v izvorni obliki. Original kronike hrani Muzej narodne revolucije v Mariboru, odkril pa jo je Ludvik Kramberger rojak Mirka Geratiča iz Negove. Originalnem naslov na platnicah 200 listnega zvezka s trdimi platnicami glasi: KRONIKA SLOMŠKOVEGA OKROŽJA ZFO V MARIBORU. Kratica Z.F.O., ki se nahaja v spisu, pomeni Zveza fantovskih odsekov. K datumu 28. julij, ki se nahaja v tekstu, je treba dodati letnico 1940, kar je razvidno iz predhodnih poročil na straneh Kronike.

Gornja Radgona, 20. avgusta 2001

Ludvik Kramberger

CANKAR NAPISAL PRI TROJICI LEPO VIDO

Franček Štefanec

Poglavitno literarno delo, ki ga je Cankar skoraj v celoti napisal pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, je bila njegova poslednja drama Lepa Vida. Dušan Moravec o tem med drugim piše v V. zvezku Cankarjevih zbranih del, ki so izšla pri Cankarjevi založbi 1986: »...Tudi Lepe Vide, svoje poslednje drame, Cankar ni pisal doma – in kje je sploh bil njegov dom? Klanec? Ottakrig? Rožnik? Pisal jo je v Slovenskih goricah, v okolju, ki mu ni bilo nič manj tuje kakor bosansko ob pisanju Hlapcev. Pri prijatelju Lojzu Kraigherju, kjer mu je bilo dobro kakor malokdaj, pa je vendar občutil »ubijajoč dolgčas«, potrtnost in željo, da bi pobegnil kamorkoli ...«

Več kot pet let je Cankar miselno oblikoval Lepo Vido. Po Moravčevem pisanju je že zdavnaj končal dejanje. Lepa Vida je pravzaprav nadaljevanje dramskega osnutka Hrepenenje iz leta 1906. O tej, v mislih »založeni« snovi, začne pisatelj torej spet poglobljeno razmišljati jeseni leta 1910 v svojem novem domu na Rožniku. In dramo je potem res napisal pri Kraigherju pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, kjer je živel kot gost od pozne jeseni leta 1910 do pomladi 1911.

Ivan Cankar – avtoportret 1911

Dela se je lotil takoj, ko se je verjetno s kočijo pripeljal k Trojici. In zadnjo besedo je dodal pol leta pozneje. Pri Kraigherjevih je imel pisatelj na voljo svojo sobo in ko je ustvarjal, so domači hodili po hiši spoštljivo tiho. A je gostitelj pripovedoval, da je napisal včasih po ves dan komaj stavek ali dva. Pogosto ničesar. Izjemno je bil nezadovoljen sam s seboj. Sproti je uničeval že napisano besedilo. Lepe Vide ni mogel ne napisati, ne odložiti. In vendar je bila napisana pri Trojici do konca aprila leta 1911.

Cankarjevo poslednje in sedmo dramsko delo je imenoval Oton Župančič pesem hrepenenja. Po Moravčevem mnenju je doživela Lepa Vida izjemno usodo med Cankarjevimi deli: »...Nihče ji ni zapiral poti, nihče pa tudi ni občutil globoke notranje dramske sile te tako občutljive poetične umetnine. Neopažena ni ostala samo njena notranja rast, temveč tudi tiha obtožba vseh tistih, ki so krivi, da je življenje tisočev na našem planetu eno samo hrepenenje za lepšim, nedoločenim in nedosegljivim, pa naj bo že temu ime kakorkoli; prav to pa veže poslednjo Cankarjevo dramo z vsemi njegovimi, čeprav izraža misel na svoj, povprečnemu gledališkemu obiskovalcu tuj način ...Po Lepi Vidi se avtor Hlapcev le še malokdaj vrača k daljšim besedilom, tudi v pripovedni obliki...«

In Vida je preprosto dekle, ki so jo srečevali pesniki moderne, v »črni hiši« ob Ljubljani, v stari »cukrarni«. Je vsakdanje dekle, vredno oboževanja, poželenja. A je preraslo v njihovi zavesti v simbol lepote in upanja na boljše življenje.

Cankar se je od Trojice vračal v Ljubljano preko Celovca. Obiskati je želel svojega založnika Schwentnerja, a ga takrat ni našel. Kljub manjšim težavam mu je natisnil Lepo Vido. Izšla je za božič leta 1911 z letnico 1912. Že 27. januarja 1912 je bila v Ljubljani krstna predstava. Cankar je osebno pomagal pri režiji. V oceni te dramske predstave je Oton Župančič pisal, da gre za »obračun s preteklostjo in okret v bodočnost«, in da je »slovesna velika maša slovenske besede.« Župančič je ocenil predstavo za eno najuspešnejših in najzanimivejših. Ocenjevalci so si bili večinoma edini, da gre za pesniško delo, v lepe besede odeto izpoved, vendar kaj malo primerno za oder.

Iz Cankarjevih pisem, ki jih je pošiljal iz Sv. Trojice na Rožnik, je čutiti, da so ga v Slovenskih goricah utrujali meglena jesen, blato, zima ... Hrepenel je po soncu, pomladi. In njegova Vida

pripoveduje: »... O, ti ubogi, ti otrok sonca in pomladi, kako sem bila žalostna zaradi tebe! Kod si hodil, kam si se izgubil? ... Zdaj pa misli, da sanj ni več, da je veselo jutro, polno luči in pesmi ... in da nikoli ni bilo tiste noči, in da nikoli ni bilo mene, da je bila pravljica, iz vročice rojena, v boleznih izmišljena ... ali, da je bila senca, ki hušne čez pot: človek postane, se ozre plah, nato gre prepevaje dalje ...«

V tej hiši je Ivan Cankar pisal Lepo Vido, Alojz Kraigher pa Kontrolorja Škrobarja.

V »KONTROLORJU ŠKROBARJU« PIŠE KRAIGHER TUDI O TROJICI

Tone Štefanec

Lojze Kraigher je spomladi leta 1910 zasnoval obsežen roman, ki ga je napisal do leta 1913, leta 1914 pa ga je izdal. To je njegovo najpomembnejše delo. V romanu obravnava narodnostne in politične razmere zlasti pri Lenartu in Trojici. Snov romana sta, kot je zapisal Franc Zadavec v spremni besedi romana, politika in ljubezen. Politika se pojavi že na prvih straneh, ko glavni junak Arnošt vstopi v dogajanje romana. Že takoj govori tudi o narodni zavesti v Slovenskih goricah, ki ni bila ravno zgledna.

Slovinci so nenehno pod nemškim pritiskom. Arnoštov nov službeni kraj, slovenjegoriški trg, je na izvestih popleskan s ponemščenimi priimki. Arnošt srečuje »nemško« večino tudi v uradih, na sodnji, med prekupčevalci, trgovci in obrtniki, na malomeščanskih položajih, s katerih je moč zasmehovati in hromiti narodno zavest večinskega kmečkega sloja.

Kraigher o tem v piše romanu:

»Kod pelje cesta k Sveti Jedrti?« vprašam raznašalca kruha, ki je prišel mimo.

»Tu ravno – kar dalje!«

»Ti si Slovenec?«

»Iz okolice.«

»In tvoj gospodar?«

»Nemec.«

»Kako se piše?«

»Ogrizek.«

»Torej je vendar Slovenec!«

»Kaj bodo Slovenci?! V mestu je vse nemško.«

»Prodaj mi dve žemlji!«

»Nič! Saj ne smem...«

Pogleda me predrzno, pa stisne roke v hlače, da se mu koš zaziblje na sključenem hrbtu in odide svojo pot. Trenutek zrem za njim, zamišljen in nekoliko začuden – kar se obrne oni na trotoarju, zažvižga in zakliče:

»Heil und Sieg!« in stopa zopet dalje.

Arnošt ne pozna globljega čustva. Na ženske preži kot lovec na divjačino. Je drzen, nesramen in brezsrčen ljubezenski strateg. Svojo naravo takole opiše: »Jaz sem zapeljivec, nezvestoba mi je geslo in vedno sem se tresel pred sponami zakonskega življenja.

O tem Kraigher zapiše tudi tole prigodo: Cilka me gleda široko in prestrašeno, a nenadoma ji butne kri v lica, da postane rdeča kot mak v njenih laseh. Razumela je, kaj da mislim.

Sram je bilo revice, ker me je opravljal. Čeprav mi ni bila prijazna, si je morala vseeno očitati, zakaj ni bila zamolčala tistih stvari o Poličevi Faniki in alimentacijah. Obenem je tičalo v tem priznanju, da je poizvedovala po mojih razmerah – da se njene misli vendar nekoliko bavijo z mano in da kdo vel!?- morda vseeno nekaj klije in brsti tam v njenem srčecu in poganja koreninice. Ali boš znal zalivati Arnošt?...

Z Bratkom sva se razigrala ob vinu, pila sva bratovščino, postala vesela in zbijala šale. Tudi Cilika se je morala vmešavati, nazadnje je celo pela z nama, polglasno in pridušeno. S pokloni sva jo naravnost bombardirala; ona pa se je muzala in dobro se je zdelo njeni ženski gizdavosti.

Kritika je Kraigherju »zamerila«, da slovenske boli ni obdelal z enako slastjo kot erotično snov. Pisatelj naj bi roman erotiziral zato, da bi za sicer »politični« roman pridobil kar največ bralcev. Zdelo se mu je, da je tedanje izobraženstvo, ki je bilo njegov potencialni bralec, prenasičeno s političnimi intrigami dnevne publicistike in strankarske prakse.

KORENINE NAŠE STOLETNICE

Slavko Štefanec

Kot je že razvidno iz drugih prispevkov objavljenih v tej brošuri, se je kulturna dejavnost pri Sveti Trojici in bližnjih krajih v primerjavi s sosednjimi središči začela bolj organizirati sorazmerno pozno. Poleg tega je o začetkih kulturnega delovanja na razpolago malo konkretnih podatkov. Kljub temu je že dolgo znano, da se je na kulturnem področju tudi pri Sveti Trojici veliko dogajalo. Kot je znano, so v Cerkvenjaku ob stoletnici začetka njihove kulturne dejavnosti leta 1994 izdali zanimivo brošuro. To me je spodbudilo, da sem začel razmišljati o izdaji ustrezne publikacije o stoletnem kulturnem delovanju pri Sveti Trojici. O tem sem se pogovarjal z Marto Goričan iz Trojice, ki mi je povedala, da je študent Igor Zemljič iz Lenarta napisal nalogo o čitalnicah in bralnih društvih v severnih Slovenskih goricah do leta 1914. V nalogi Zemljič opisuje tudi narodnostno in kulturno vlogo mladeniških zvez v Slovenskih goricah, torej tudi pri Trojici. Do ustanovitve mladeniške zveze pri Trojici je prišlo proti koncu devetnajstega stoletja, drugod pa že prej. Leta 1884 pa je bil ustanovljen moški pevski zbor. Iz razpoložljivega gradiva je razvidno, da so se člani mladeniške zveze pri Trojici ukvarjali s petjem, saj so peli celo štiriglasno. Ker smo za to dejstvo izvedeli približno pred enim letom, ko smo začeli pripravljati brošuro, smo menili, da gre za stoletnico kulturne dejavnosti. Šele kasneje mi je sorodnik od ustanovitelja moškega pevskega zbora, Marjan Kirbiš iz Trojice, povedal o datumu nastanka in delovanja tega zbora, kar dokazuje vsaj za zdaj, da lahko govorimo o več kot stoletni kulturni dejavnosti v kraju. Naj ob tej priložnosti zapišem, da ni povsem dokazano, da je bil ta zbor samo slovenski. Takratni benediški kaplan je namreč očital zborovodji, zakaj kot zavedna narodnjakinja vodi pevski zbor z nemškim imenom.

Da bi se dokopal do različnih gradiv o vlogi in delovanju mladeniške zveze pri Trojici, kjer so se ljudje v tistem času srečevali s težkimi razmerami na narodnostni meji, sem prebral že omenjeno nalogo Igorja Zemljiča, časopis Slovenski gospodar, Naš dom. Iz zapisanega je razvidno, da so se dobro misleči mladeniči župnije združili z namenom, » ker vodi pot iz teme v svetlobo le z ustanovitvijo bralnih društev.« V društvu bi se lahko številna mladina izraževala, dobila ustrezno čtivo in igrala bi lahko razne igre za kratek čas. Namen mladeniške zveze je bil združiti vse dobro misleče mladeniče župnije v močno družbo, v kateri bi se naj vnemali za resnico in pravico za pošteno mladeniško življenje in se izraževali in navduševali za vse to, kar je bilo takrat potrebno slovenskemu mladeniču, da tako postanejo hrabri branitelji naše svete vere in slovenske domovine, zgledni slovenski gospodarji in dobri avstrijski državljani.

Pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah so na praznik Jožefovega varstva leta 1901 obhajali trojiški družbeni mladeniči svoj glavni shod in volitve družbenega voditelja, ki se voli vsako tretje leto. Med sveto mašo so družbeni fantje štiriglasno peli. Popoldan so imeli stanovski nauk in volitve. Izvolili so zopet dosedanjega vodjo Lovrenca Švarca, kmečkega sina. Namestnik njegov je zopet Franc Čolnik, sodar in tajnik, Janez Šiško, krojač. Veselje, medsebojna ljubezen in navdušenost za vse dobro so veliki. Vsem dobrotnikom podpornikom in prijateljem družbe izražajo fantje svoj prijazen pozdrav in zahvalo.

Še v istem letu so se aktivni mladeniči udeležili svečanosti polaganja temeljnega kamna za krasno narodno stavbo v Benediktu in pri polaganju tega kamna so botrovali skoraj vsi mladeniči Slovenskih gor.

Družba ima že preko 100 članov, čeprav jih je v zadnjem času precej odšlo v tujino. Eni s trebihom za kruhom, drugi pa k cesarju na hrano. V svoji družbeni bralnici ima več različnih slovenskih časopisov, ki si jih sama naroča ali pa jih od dobiva od dobrotnikov. Knjižnica že šteje 230 različnih zabavnih in strokovnih knjig. V minuli zimi je bilo izposojenih več kot 250 knjig. Če bi pa mladeniči knjige redno vračali, bi bilo izposojenih še več knjig. Mladeniči pa so imeli tudi lastne interese, češ naj se tudi s svinčniki in črnilom štedi. Sposodi si eden, bere pa cela vas. Mladeniči so si želeli dosti dobrotnikov, da bi se število knjig še povečalo. Prisrčno so se zahvalili vsem dobrotnikom knjig, posebno pa Antonu Klemenčiču, bogoslovcu v Mariboru, ki jih je že

precej nabral.

Maja 1903 so v Mariborskem narodnem domu izvedli majhno zaupno zborovanje, na katerem se je govorilo tudi o mladeniški organizaciji na spodnjem Štajerskem.

V letu 1903 so načrtovali štiri manjše mladeniške shode, združene s cerkvenimi slavnostmi za mladeniške Marijine družbe. Načrtovali so kraje Sveto Trojico v Slovenskih goricah., Ptujsko goro, Petrovče v Savinjski dolini in Kozje. Sestanek vseh spodnje štajerskih slovenskih mladeničev pa so načrtovali prirediti ob priliki zborovanja Zveze kršč. soc. nepolitičnih društev v Mariboru.

Drugi mladeniški shod pri Sveti Trojici je bil v nedeljo, 12. 7. 1903. Glas trojiških zvonov se je razlegel daleč naokoli po Slovenskih goricah ter pozdravljal nenavadne vrste božjepotnikov. Mladeniči lepe rasti, krepke postave, jasnih obrazov, s katerih jim je sijalo veselje in navdušenost! Marsikateri se je ponašal z vojaškim odlikovanjem na rdečem traku. Začudeno, a vendar dostojno, opazujejo trojiški nemškutarji prihajajoče množice. S cerkve in poslopja slovenskega trgovca Friša (op. avt. na zahodni strani osnovne šole), plapolajo zastave v pozdrav. Vse župnije Slovenskih goric od Maribora do Ljutomera, od Sv. Urbana do Marije Snežne so častno zastopane. Srce je človeku utripalo, ko je gledal to mnogoštevilno armado zavednih slovenskih mladeničev. Bilo jih je nad 1500.

Trojiški nemškutarji so ob tej priliki zopet pokazali svojo veliko mržnjo do Slovencev. Znali so preprečiti, da niso dobili prostora v trgu za izvencerkveno zborovanje. Mladeniči so rajši ostali žejni in lačni, kot da bi nesli le krajcer svojim neprijateljem. Takoj po končanem cerkvenem programu se je razvrstila množica mladeničev ter odkorakala proti Sv. Lenartu. Komaj so prišli k Sv. Lenartu, je zbudla slovenska zastava lenarške gospode v oči in s policaji so jim prišli naproti. Ker jim zastave niso izročili, so jim zastavo strgali z droga. Med mladeniči je nastala razburjenost. Odločnemu nastopu mladeničev se je policija nazadnje vdala ter jim izročila zastavo, ki so jo smeli nesti naprej nerazvito. Ko so cerkvene zastave shranili, obkolili so mladeniči nerazvito zastavo ter ji prirejali burne ovacije. Odkrili so se ter okoli zastave skupno peli narodne pesmi. Navdušeno so prepevali pesem »Naprej zastava slave« in odkorakali po trgu na zborni mesto, ki je bilo pripravljeno na prijaznem in velikem vrtu gospoda Poliča. Z balkona Poličeve hiše so zadoneli lepi in učeni (izurjeni) glasovi lenarških pevcev zbranim mladeničem v pozdrav. Oglasile so se tudi nežno (miloglasne) tamburice dobrih benediških tamburašev. Nato je nastopil slovenski župan Rop ter otvoril zborovanje in pozdravil navzoče. Slavnostni govor je imel provizor barbarski č.g. Fr. Gomiljšek. Za njim je govoril g. A. Korošec iz Maribora in deželni poslanec g. Iv. Roškar. Zatem je govorilo več mladeničev iz različnih župnij. Navdušeni do »prekрасne slovenske domovine in spodbud za gospodarski in prosvetni napredek slovenskega naroda ter za lastno temeljito izobrazbo ni manjkalo«.

V koledarju Mohorjeve družbe za leto 1907 je objavljen imenik častitih p.n. udov družbe Sv. Mohorja za leto 1906, ki šteje za župnijo Sveta Trojica 143 udov. Med ostalimi so navedeni knjižnica tretjega reda, knjižnica šolska, Fantovska družba, Dekliška družba.

Na cvetno nedeljo, 23. aprila leta 1908, se je pri nas ustanovilo »Katoliško slovensko izobraževalno društvo« v gostilni Rojko. Že dolgo so izražali dobri možje in mladeniči srčne želje, da se tudi v Trojiški župniji ustanovi enako društvo, kakor jih imajo sosednje, pa vsak je imel razne pomisleke. Da je pa bil vsak strah odveč, se je že sedaj pokazalo. Pri ustanovitvi so bili res le nekateri somišljeniki, a vendar je z velikim navdušenjem pristopilo takoj 34 moških in mladeničev, kar je za tukajšnje razmere dobro znamenje. Veliko se jih je že takratanimalo za takratno društvo. Zato pa bi naj vneti možje in mladeniči agitirali, da bi jih pri prihodnjem velikem shodu prav mnogo obojega spola pristopilo k novemu društvu. Za predsednika so izvolili Franca Zemljčiča, za podpredsednika p. Nikolaja Meznariča – župnika. Ostali člani so bili: tajnik: p. Pij Žankar, njegov namestnik Matija Vračič ml., blagajnik Rudolf Rojko, njegov namestnik Leopold Perko-podobar, knjižničar Franc Perko, pregledovalca računov Jožef Švarc in Matija Majhenič.

Tednik Ptuj 9. 8. 1968, šte. 31, stran 6 je o ustanovitvi katoliškega izobraževalnega društva pri Sveti Trojici zapisal: Na vprašanje novinarja je gospod Matija Vračič st. odgovoril: »Ja, veste, to so bili hudi časi, ker so takrat vladali samo nemčurji, nas zavedne Slovence pa so prezirali

**Jubilej, ki bi šel skoraj v pozabo
PRED 60 LETI V GRADIŠČU**

prvi čitalniški shod v Slovenskih goricah

Pred šestdesetimi leti, torej leta 1908, je bil v Gradišču v Slovenskih goricah prvi čitalniški shod za področje Gradišča, Benedikta in Cerkvenjaka.

Tega jubileja se verjetno nihče ne bi spomnil, če ne bi slučajno tov. Rojko iz Gradišča našel na podstrešju slike o tem shodu, ki mi jo je rade volje odstopil za objavo. Tovariš Rojko

smo navdušeni nad slovenstvom, kmetje in slovenska inteligenca so bili složni. Na shodu sem imel uvodni govor in ko sem se zvečer vračal iz Gradišča domov — dneva in meseca se sicer več ne spominjam, vem pa, da je bilo leta 1908 —, so me nemčurji pričakali in pretepli, češ, to imaš, ti slovenska svinja! Shod smo organizirali tajno, da nam ga ne

Udeleženci čitalniškega shoda v Gradišču

me je tudi napotil k edinemu še živemu udeležencu tega shoda, to je k Matiji Bračiču iz Spodnje Senarske, ki je na tem shodu imel tudi uvodni govor.

S sliko sem se takoj napotil k Matiji Bračiču. Na moje vprašanje, ali mi lahko pove kaj več o tem shodu, mi je dejal:

«Ja, veste, to so bili hudi časi, ker so takrat vladali sami nemčurji, nas zavedne Slovence pa so prezirali in preganjali. Shod smo organizirali kot mladeniški shod, tako je bilo bolje. Bili pa so tudi veseli časi, kajti bili

bi preprečili, ker je bilo v Gradišču precej nemčurjev. Namen shoda je bil zbujati pri ljudeh narodnostno zavest. Kaj bolj podrobnega se ne spominjam več, saj vidite, da sem že precej v letih in nimam več tako bistrega spomina kakor nekoč; letos jih imam že osemdeset, takrat pa sem jih imel dvajset.»

Očku Bračiču sem se lepo zahvalil za dragoceno informacijo in mu zaželel še mnogo zdravja v njegovem življenju ter da bi svojo jesen življenja kar najlepše preživel.

Toš

Fotokopija članka o ustanovitvi Katoliškega izobraževalnega društva Sveta Trojica v Ptujem tedniku leta 1968

in preganjali. Shod smo organizirali kot mladeniški shod, tako je bilo bolje. Bili pa so tudi veseli časi, kajti bili smo navdušeni nad slovenstvom, kmetje in slovenska inteligenca so bili složni. Na shodu sem imel uvodni govor in ko sem se zvečer vračal domov, so me nemčurji pričakali in pretepli, češ to imaš ti slovenska svinja. Shod smo organizirali tajno, da nam ga ne bi preprečili, ker je bilo pri Sveti Trojici precej nemčurjev. Namen shoda je bil zbujati pri ljudeh narodnostno zavest. Kaj bolj podrobnega se ne spominjam več saj vidite, da sem že precej v letih in nimam več tako bistrega spomina kakor nekoč Letos jih imam že osemdeset, takrat pa sem jih imel dvajset.«

25. 6. 1908 je bil dobro obiskan mladeniški shod pri Sveti Trojici. Župan Rop je govoril o šoli. Poudarjal je važnost šolskega pouka v materinem jeziku. Kaplan Bosina je oziraje na novoustanovljeno katoliško izobraževalno društvo razpravljaj o pomenu in potrebi društvenega delovanja, ki naj bo v prvi vrsti izobrazba. Zlasti mladina naj postane po družtvih narodna značajna, da bo vsak čas znala braniti pravice svojega naroda.

Zelo bogato kulturno središče je bila cerkev Svete Trojice s samostanom. Na tem področju se je začelo zelo obsežno delovanje po 1. svetovni vojni, ko je Slovenija po razpadu Avstro-Ogrske pripadla na novo ustanovljeni monarhiji

SHS. Pod vodstvom patrov frančiškanov je delovala Prosvetna zveza, v kateri so delovale družine Padovnik, Mlinarič, Šuta, Ploj, Klobasa, Rojko, Čauš in druge. Po virih iz leta 1936 je v Trojici delovalo le prosvetno društvo. Predsednik društva je bil p. Ladislav Pintar. Društvo je imelo več sekcij. Najpomembnejši sekciji sta bili fantovski odsek in dekliški krožek. Oboji so bili uniformirani. V okviru prosvetnega društva je bilo več odsekov: dramski, recitatorski, pevski, čitalniški, telovadni, pihalna godba in drugi. Najpomembnejši je bil dramski, ki mu je predsedoval p. Ildefonz Langerholz. To delovanje je imelo zelo velik pomen, ker ni šlo samo za druženje ljudi, ampak tudi za ohranjanje in dvigovanje narodne zavesti. Za potrebe prosvetnega društva je bilo z zamenjalno pogodbo pridobljeno zemljišče, kjer so začeli graditi društveni dom, ki je bil leta 1939 tudi končan. Za novo leto 1940 je bil dom že pripravljen za prvo izvedbo dramskega dela. Za cvetno nedeljo 1941 so pripravljali Pasijon. To je igra o Kristusovem trpljenju. Žal se je prav na cvetno nedeljo začel popolnoma drugačen »pasijon«, druga svetovna vojna, tudi na naših tleh. Tako je bilo bogato kulturno življenje za nekaj časa prekinjeno, lep in nov dom je s prihodom Nemcev postal konjušnica.

USTANOVITEV KULTURNO UMETNIŠKEGA DRUŠTVA**»ERNEST GOLOB – PETER« SV. TROJICA**

Pred II. svetovno vojno je bila bogato kulturno središče cerkev Svete Trojice s samostanom. Izjemno razgibana je bila zlasti dramska dejavnost, pri kateri se je še posebej razdajal duhovnik, pater Ildefonz Langerholz. Po končani vojni pa so se zadeve močno spremenile. Sprva je bila kulturna dejavnost zelo skromna, cerkev in samostan svojih nekdanjih aktivnosti nista smela več izvajati, saj je bila cerkev izključena iz javnega življenja. Pobudo na področju kulture je takrat prevzela osnovna šola. Že leta 1946 pa so pri organizaciji OF Sveta Trojica v Slovenskih goricah ustanovili prosvetni svet. Ta si je postavil za nalogo oživeti kulturno-prosvetno dejavnost v kraju. Na razpolago so imeli kulturni dom, ki je bil zgrajen že leta 1939, a brez opreme. Kljub temu so v njem začeli prirejati dramske predstave. Prvo so odigrali že 4. marca 1946. leta. Nadaljevali so tudi z opremljanjem oz. urejanjem doma in elektrificirali so dvorano. Objekt je bil slabo ogrevan, tako da so na vajah številni igralci in ostali sodelavci pri dramskih predstavah ob zimskih večerih večkrat zmrzovali.

Po sprejetju zakona o društvih, zborovanjih in drugih javnih shodih, pa so bili tudi pri Sveti Trojici izpolnjeni pogoji za ustanovitev kulturnega društva. Z ustanavljanjem društva so začeli leta 1949, ustanovni občni zbor pa je bil 18. novembra 1951. leta. Iz odločbe Okrajnega ljudskega odbora Maribor okolica (Poverjeništvo za notranje zadeve) je razvidno, da je bilo kulturno društvo pri Sveti Trojici registrirano 17. decembra 1951. leta. Prošnjo za registracijo društva so podpisali Stanko Kurbos, Jože in Vilma Križnič, Stanko Perko (predsednik prosvetnega sveta), Terezija Perko, Ana Tomažič, Tinka Košar, Karel Šuta, Ernest Mlinarič in Stanko Kurbos (bratranec prvopodpisanega). Na ustanovnem občnem zboru so izvolili novi društveni odbor, v katerem so bili Stanko Perko - predsednik, Tine Novak - tajnik, Vilma Križnič - blagajničarka, Jože Križnič – režiser, Ivan Zorko in Cilka Brunčko - knjižničarja in Slavko Belna - kapelnik godbe. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Terezija Krempel, Anica Tomažič in Pepca Domajnko, odborniki pa so bili Marija Cartl, K. Kurbos, Ludvik Matjašič, Matija Vračič ml., Avgust Zavernik, Ernest Mlinarič in Franc Šuta. Izvolili so tudi tri delegate, in sicer: Stanka Perka, Stanka Kurbosa in Tinko Perko. Zapisnik je pisal Janez Zorko.

Pripravili so društvena pravila in program, ki je bil dokaj obsežen. Pri društvu so delovali nekateri odseki in to knjižnica s čitalnico, odsek za predavanja, igralska družina, folklorna skupina, pevski odsek, godbeni odsek. V času ustanovitve društva je zelo dobro delovala knjižnica s čitalnico in tudi godbeni odsek, ki ga je vodil znani kapelnik Slavko Belna. Ta je kasneje za kakovostno delo in uspehe dobil številna priznanja. Dramski odsek je prirejal igre, s katerimi je gostoval po sosednjih krajih. Relativno zgodaj so ustanovili tudi kino sekcijo, ki je nato uspešno delovala več desetletij. Društvo so poimenovali po padlem borcu Ernestu Golobu - Petru iz Svete Trojice. Kljub kasnejšim kadrovskim, organizacijskim in drugim težavam je društvo uspešno izpolnjevalo svoje poslanstvo tako v krajevni skupnosti, kot tudi v širšem prostoru občine Lenart in Slovenskih goric. Generacije kulturnih ustvarjalcev, organizatorjev in nosilcev posameznih dejavnosti so se menjavale, različni so bili poudarki po posameznih področjih, lepo so uredili kulturni prostor in v minulih 50-letih zagotovo veliko pripomogli k pestri kulturni podobi nekdanjega Gradišča, današnje Svete Trojice v Slovenskih goricah.

KRONOLOŠKI PREGLED VAŽNEJŠIH DOGODKOV V KUD

29. novembra 1946, na dan obletnice proglasitve republike Jugoslavije, se je v Ljudskem domu odvijala skupna proslava z vsemi množičnimi organizacijami.

22. decembra 1946 je bila proslava ob dnevu JLA.

Leta 1947 so v kraju dobili elektriko in življenje se je v marsičem spremenilo. Prva filmska

predstava je bila 31. avgusta 1947. Nabito polna dvorana je bila dokaz, da je bil film dobro sprejet. Potujoči operater je obljubil, da bo kraj večkrat obiskal.

27. aprila 1950 je bila v Ljudskem domu proslava ustanovitve OF.

30. aprila 1950 je bilo kresovanje s povorko. Mladina je pomagala postavljati majniško drevo. Okrog kresa so živahno rajali in prepevali.

Med šolskim letom 1950/51 je bilo sedem proslav, ki so bile značilne za to obdobje. Vse leto je delovala tudi Ljudska knjižnica. Vodila jo je mladina. Odprta je bila ob sredah in nedeljah. Knjižnica je bila bogata, škoda je bilo le, dan ni imela primerne prostora. Prostor (zadnja soba v Ljudskem domu) je bil namreč težko dostopen.

Mladina je uprizorila tudi več iger. Bilo pa je tudi več gostovanj v našem kraju.

V zimskem času pa je delovala Ljudska univerza. Predavanja so bila praktičnega značaja.

V šolskem letu 1952/53 je bila ukinjena nižja gimnazija.

29. novembra 1953 je bila proslava obletnice rojstva nove Jugoslavije v Ljudskem domu. Spored je bil bogat in pester.

22. 12. 1953 so proslavili dan JLA.

V zimskem času 1954/55 je delovala knjižnica.

Knjižnica pri KUD Ernest Golob Peter je v letu 1954 razpolagala s 400 knjigami, izposojenih je bilo 300 knjig, bralcev je bilo 22. Knjižnico je vodila učiteljica iz osnovne šole. Financiranje knjižnice ni bilo urejeno, zato je bil knjižni sklad skromen, učitelji pa so v knjižnici delali brezplačno. Ker knjižnica ni imela primerne prostora in opreme, je sčasoma prenehala delovati in knjige so ostale pozabljene v omarah.

V letu 1955/56 Ljudska knjižnica ni mogla nemoteno delovati, ker še vedno ni imela lastnega prostora.

23. 1. 1955 - krajevni praznik. Sodelovali so: moški pevski zbor, šolski pevski zbor, recitacije, deklamacije, slavnostni govor.

6. 10. 1958 – občinski praznik – akademija pri Lenartu. Pred slavnostno akademijo je bila slavnostna seja v Domu kulture in prosvete.

Krajevni praznik 23. 11. 1958 – na predvečer je bila akademija, ki jo je vodila SZDL.

Dan mladosti – proslava je bila 24. 5. 1959. Program v občinskem merilu v našem trgu. Sodelovala je mladina iz vseh krajev naše občine.

30. 4. 1959 – Kresovanje za prvomajski praznik je bilo skrbno pripravljeno. Kljub dežju je prireditve uspela in zastava je zaplapolala na majskem drevesu.

V letu 1960 so se odvijale redne kinopredstave. Veseli planšarji so z 2-urnim programom razveseljevali naše ljudi (1960).

29. 7. 1961, sta bila Vilma in Jože Križnič povabljeni na občinski LO Lenart, kjer so se jima zahvalili za njuno nesebično in vzorno 27-letno delovanje v kraju na prosvetnem, gospodarskem, kulturnem, političnem in zdravstvenem področju. Novo presenečenje ju je čakalo zvečer doma v kulturni dvorani. Nastopili so vsi trije zbori (moški, ženski in mešani) z lepimi pesmimi.

Tega leta so nas spet obiskali Planšarji, pevski zbor Slava Klavora in slepi pevci. Vse prireditve so bile dobro obiskane.

27. 4. in 1. maj 1964 je bila proslava v kulturnem domu. Proslave se je udeležilo veliko število ljudi. Slavnostni govornik je bil ravnatelj Janko Kšela.

25. 5. 1963 – dan mladosti. V ta namen je bil pripravljen pester lahkoatletski program za mednarodno tekmovanje pri Lenartu.

Dramski krožek je uspešno uprizoril igrico Kekec in Mojca. Učenci so bilo navdušeni nad izvedbo dela. Z izdelavo kulis se je izkazal Ivo Štrakl.

To leto so pri nas gostovali tudi gledališčniki iz Maribora z veselim programom. Najbolj pa je občinstvo navdušil g. Gorenšek z arijami iz raznih oper.

V letu 1965/66 je redno delovala kino sekcija.

Gasilci iz Oseka pa so v letu 1965/66 zaigrali igro »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Gostovali sta tudi dramski skupini iz Benedikta in Negove.

Od leta 1967 lahko govorimo o načrtnem razvoju knjižničarstva v občini Lenart. Tega leta je knjižnica pri delavski univerzi Lenart dobila prostore v pritličju zgradbe v Nikovi 9. Število izposojevalcev knjig v tej knjižnici se je povečalo tudi iz našega kraja.

Leta 1974 je knjižnica izdelala načrt knjižnične mreže v občini Lenart in v vsakem krajevnem središču pri kulturnih društvih ustanovila svoja izposojevališča. Prvi izposojevališči sta bili odprti leta 1976 v Gradišču in v Zg. Ščavnici. Dela v izposojevališču v Gradišču so nekaj let opravljale Danica Krempel, Zdenka Neuvirt in Darja Gril.

Število vpisanih članov v izposojevališču z datumom 31. 12. 1976 je bilo: 9 otrok, 6 mladine in odraslih 15. Število obiskovalcev izposojevališča v letu 1976 pa je bilo: 77 otrok, 48 mladine in 75 odraslih. Izdanih je bilo 281 leposlovnih knjig in 65 poučnih knjig.

1. 2. 1976, ob otvoritvi izposojevališča v Gradišču, je bila tudi otvoritev razstave »Beseda Ivana Cankarja«. Otvoritvi sta bili vključeni v prireditve za četrto srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov.

28. 4. 1980 je bil v trgu sprejem Štafete mladosti. V času predsednikove bolezni in v želji po ozdravitvi smo v kraju organizirali svečan sprejem štafete. Recitatorji, pevski zbor in govorniki so izrazili v svojem nastopu voditelju naše domovine zahvalo in ljubezen.

V letu 1981 je bila kulturna dejavnost zelo razgibana. KPD Ernest Golob-Peter je bilo med najaktivnejšimi v občini Lenart. Delovala je cela vrsta sekcij. Filmska sekcija je že vrsto let prirejala predstave, ki so jih obiskovali ljudje iz cele občine.

Leta 1987 je prišel bibliobus oziroma potujoča knjižnica tudi v naš kraj in ga obiskuje še danes.

Za dolgoletno uspešno delo in občasne aktivnosti Kulturno prosvetno društvo Ernest Golob-Peter beleži večje število prejetih priznanj: Priznanje Zveze kulturnih organizacij Slovenije, ZKO Lenart, Občine Lenart, OK SZDL Lenart – priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda, Krajevne skupnosti (Gradišče) Sveta Trojica. Za sodelovanje z društvi v kraju pa so med priznanji tudi spominske plakete in kolajne.

OKOLICA UMETNIŠKO DRUŠTVO

ERNESTEK GOLOB"

Okolica v Slov. gor. - - - -

Trojica Slov. gor. 15. nov. 1951.

Predmet: Prošnja za registracijo društva.

Okrajnemu ljudskemu odboru Maribor okolica,
Poverjeništvu za notranje zadeve
v
M a r i b o r u .

Podpisani predlagatelji naprošamo gornji naslov, da registrira po zakonu o društvih naše društvo po imenu:
"Kulturno umetniško društvo Ernestek Golob v Trojici Slov. gor!".

1. *Turbo Konec*
2. *Progrinac*
3. *Progrinac*
4. *Aluina*
5. *Perko Stanko*
6. *Tomazina*
7. *Jurka Kolar*
8. *Luka Karf*
9. *Ugrinac*
10. *Karbo Stanko*

Krajevni ljudski odbor Trojica v Slov. gor. potrjuje,
da imajo vsi podpisani volilno pravico.

Tajnik KLO:
Perko Stanko

Predsednik KLO:
Vogrinc Konrad

Priloge: Potrdilo KLO Trojica Slov. gor.
o volilni pravici podpisanih,
Potrdilo, da so vsi člani LPS
Pravila in program društva.
Zapisnik občnega zbora.

KULTURNO DRUŠTVO ERNEST GOLOB – PETER SVETA TROJICA

Slavko Štefanec

Kulturno društvo Ernest Golob-Peter Sv. Trojica slavi letos 50-letnico svojega razvejanega delovanja, ki je bilo dokaj kontinuirano, čeprav so bila za kakšno dejavnost vmes tudi sušna leta. V različnih dejavnostih društva so bili vključeni številni krajani, ki so žrtvovali veliko prostega časa za ljubiteljsko kulturno delo. Društvo se je v glavnem ukvarjalo s tradicionalno kulturno dejavnostjo, čeprav so se pojavili tudi zametki novejših zvrsti. V svojem delovanju se je predvsem uveljavilo na gledališkem, glasbenem, folklornem in literarnem področju, več let pa je bilo uspešno tudi v kino dejavnosti in v knjižničarstvu.

Predsedniki KUD-a Ernest Golob-Peter v zadnjih petdesetih letih:

Stanko Perko	1951 - 1954
Albert Kropelj	1955 - 1957
Jože Križnič	1958 - 1961
Janko Kšela	1962 - 1967
Jože Krajnc	1968 - 1969
Oskar Šorli	1969 - 1970
Dragica Kurnik	1970 - 1971
Slavko Štefanec	1971 - 1981
Drago Lipič	1981 - 1990
Stane Klampfer	1991 - 1996
Janez Voglar	1997 - 1998
Drago Lipič	1999

tajniki:

Tine Novak	1951 - 1953
Hinko Mlinarič	1954 - 1967
Marija Kraner	1968 - 1968
Hinko Mlinarič	1969 - 1970
Francka Štok	1971 - 1974
Slavica Lipič	1975 - 1990
Mira Drumlič	1991 - 1995
Viktorija Bela	1996

in blagajniki:

Vilma KRIŽNIČ	1951 - 1954
Lenčka Črepnjak	1955 - 1961
Renata Krajnc	1962 - 1963
Lizika Lorber	1963 - 1964
Marija Čeh	1964 - 1968
Milica Vidovič	1969 - 1971
Marija Dvoršak	1971 - 1975
Anton Bela	1976 - 1979
Katica Leopold	1980 - 1983
Franci Puntar	1984 - 1990
Janez Voglar	1991 - 1995
Manuela Kolarič	1996 - 1999
Marjeta Maguša	2000 - 2001
Manuela Kolarič	2001

PREGLED DEJAVNOSTI

GLASBENA DEJAVNOST

Iz ohranjenega protokola je razvidno, da je bil 29. novembra 1885 na pobudo gospoda Carla Kirbisha ustanovljen moški pevski zbor.

Na sestanku, ki ga je sklical gospod Carl Kirbisch, so volili predstojnika, zborovodjo, blagajnika, tajnika in dva člana odbora. Za predstojnika je bil izvoljen Carl Kirbisch, za zborovodjo Josef Mauritsch, za blagajnika Carl Steinbauer, za tajnika A.M. Krammer, za člana odbora pa Ferdinand Golob in Josef Krainc.

Določili so tudi prispevke. Za vključitev v zbor je bilo treba plačati 50 krajcarjev, vsak član je moral mesečno prispevati še 20 krajcarjev.

Člani zbora so bili:

1. tenor	Josef Frisch, Josef Zotter, Franz Stelzer, O.M. Krammer, Johann Krainc
2. tenor	Leopold Perko, Anton Kohs, Jacob Guseli, Mathias Fraks, Josef Krainc
1. bas	Carl Kirbisch, Carl Šteinbauer, Josef Čuček, Ferdinand Golob
2. bas	Carl Čech, Josef Žilavetz, Josef Muletz, Josef Koll, Josef Mauritsch

Vaje so bile po glasovih: ob torkih med 17. in 18. uro tenorji, ob petkih med 18. in 19. uro basi, skupna vaja pa je bila ob nedeljah.

Protokol je podpisalo enajst članov iz zapisa mag. Nataše Kolar).

OBUDITEV PEVSKE TRADICIJE

Adela Neuvirt

S prihodom učiteljskega para Vilme in Jožeta Križniča k Sveti Trojici leta 1937 se je začela razvijati kulturna dejavnost. Ko je zasijala svoboda, je v šoli zopet zazvenela slovenska beseda, zadonela je slovenska pesem. Leta 1946 so se na Prešernovi proslavi že predstavili moški, ženski in mešani pevski zbor, pod vodstvom Vilme Križnič. Štiri leta kasneje (1950) je bil v kraju odkrit spomenik padlim borcem. Nastopil je moški zbor in Slavekova godba na pihala. Leta 1955 je bil ustanovljen moški pevski zbor, ki je v začetku štel 18 članov. Prvi nastop je bil pri Lenartu. Sodelovali so na vseh prireditvah v kraju. Leta 1956 je bila Prešernova proslava organizirana skupno s KUD Ernest Golob-Peter.

Istega leta je že na krajevnem prazniku sodeloval osemintridesetčlanski mešani pevski zbor (osemnajst moških in dvajset žensk). Zbor je sodeloval na občinskem prazniku pri Lenartu na svečani akademiji. Ob dnevu republike, leta 1958, je zpel več pesmi. Še naprej je vršil svojo kulturno poslanstvo v kraju in tudi v okraju.

Mešani pevski zbor pod vodstvom Vilme Križnič leta 1946

Slavekova pihalna godba (okrog leta 1950)

Dobil je veliko zaslužnih priznanj. 15. maja 1960 je bila proslava ob petnajsti obletnici osvoboditve Maribora, kjer je mešani zbor nastopil skupno s pevskimi zbori okraja. Združeni pevski zbori so zapeli v spremstvu treh godb: Ptuja, Raven na Koroškem in Maribora. Ženski pevski zbor pri KUD-u je še naprej deloval in se vedno odlično izkazal. Po letu 1961 so začeli zbori številčno pešati in končno prenehali delovati.

V nekaj naslednjih letih je zopet začel delovati ženski pevski zbor, ki so ga vodile učiteljice iz šole: Zlatka Auer, Janica Vrbnjak, Fanika Vošnjak, Marjana Flisar. Leta 1979 je pod vodstvom Flisarjeve zbor zapel ob 25. letnici LD Dobrava. Potem v kraju ni bilo več zborov v okviru KUD-a, prireditve v kraju so se odvijale le skupno s šolo.

Leta 1990 je pri KUD-u bila ustanovljena skupina ljudskih pevk in pevcev, ki je štela deset članov. Vodja skupine je bil do leta 1997 Stanislav Klampfer, potem pa je vodstvo prevzela Ida Šamperl. Število pevcev se je zmanjšalo na šest pevk. Skupina poje stare ljudske pesmi. Nastopa v domačem kraju, občini in tudi na Hrvaškem. Vaje so tedensko enkrat v prostorih kulturnega doma. Snemanja financira ZKD Lenart. Leta 1996 je bila izdana prva glasbena kaseta, posneta na Radiu Maribor. Program zajema petje ljudskih pesmi, ki so jih peli naši predniki na našem območju ob raznih kmečkih opravilih. Ob deseti obletnici delovanja so pevke prejele srebrne Maroltove značke, ob drugih nastopih pa številna priznanja. Druga glasbena kaseta in zgoščenka sta bili izdani 8. septembra 2000.

Do marca 1997 je bila skupina pod KUD Ernest Golob-Peter, potem pa se je pridružila KD Trojica, kjer deluje še danes.

Protokoll

unfassbar gelangt in Constitutionierung am
Gesangstisch in Hl. Dreifaltigkeit W. R. am 29. Nov. 8.
Gegenständig

in Gravelington.

Sunkst J. Kaffern zur Carl Kirbiach, als Einbürger
der Kaufmännung Linzler mit der fangtupfer Begier
nein zur Hoffe einer Olmannen, Gefangener
Lassiers, Schachtelträger und zweise Aufpfer, der gefasst

Summe II — In Ergänzung des Vorst. ist folgendes:

Als Obmann: Herr	Carl Hübisch
„ Gesangsleiter: „	Josef Hauritsch
„ Cassius „	Carl Steinbauer
„ Schaffmeister „	A. W. Krammer
„ Aufführer „	Ferdinand Golob
„ „	Josef Krainc

Leerst. Als Eintrittsgeld 20. mit als monatlicher
Leistung 20. für jede Mitglied, als zu entrichten
bestimmen, jedoch die Eintrittsgeld ohne Befreiung
der Gewerbesteuer.

Samst. III. 9. Dem Gefängnisse Herrn Josef Mauritsch, mit
als Kasser monatlich 5 fl. 2. 00 -

mit ein Ansehn von heiligen Kinnkörgen
bei den zu empfindenden Liebesopfern zuerkant

6/ Herr Josef Trautner kommt für die Ausführung der
Mattenblätter sorgen auf

c/ Der Vereinadmierte Alois Polanetz bestimmt
für die Krönung und Beleuchtung der Locale
und sonstigen Angelegenheiten. Auf i. ∞.

Eintheilung des Singstimmen
nach Unterrichtsstufen

T. Tenor:	Jun	Josef Frisch
"	"	Josef Lotter
"	"	Frank Helker
"	"	A. W. Hammer
"	"	Johann Krieger

<u>IV.</u>	Tenor	for	Leopold Perko
	"	"	Anton Hoks
	"	"	Jacob Guseli
	"	"	Nathias Trahs
	"	"	Josef Kraine

I. Bass for Carl Kirbsch
Hr. " " " " " "
Hr. Cuccia
Ferdinand Golob

II	Bass:	Gr	Carl Beck
	"	"	Josef Zilavetz
	"	"	Leob Huletz
	"	"	Josef Koll
	"	"	Josef Mauritsch

Unbeschrifteten Instag Tense: } von 5-6 auf
sitag Tase: } " 6-7 übermitteln
und instag alles zusammen

hiermit wird das Erdell geschlossen und gesichert

Carl Kurbis
Joh. Maunstedt
Ladoslav Petko

awstralijski

Naj.

Jel. Kravtzy

Anton Kops

Matthäus Jurek
Jakob Jurek

ROCK ANSAMBEL SLOVENIAN PROGRESS

V okviru društva Ernest Golob-Peter od oktobra 2000 deluje rock ansambel Slovenian progress. Čeprav je ansambel dokaj mlad, pa se mu je zasedba od ustanovitve pa do danes nekoliko spremenila. Sedaj igra v ansamblu Miha Fišer, Mitja Lešnik, Silvo Druzovič in Elvis Kurboš. Imeli so tudi že nekaj uspešnih nastopov za mladino.

Rokovska zasedba Slovenian progress

FOLKLORA

Adela Neuvirt

PLES POVEZAN Z OBUJANJEM OBIČAJEV

Leta 1952/53 je bila pri KUD Ernest Golob-Peter ustanovljena folklorna skupina pod vodstvom gospe Marije Šorli. Štela je šest parov. Na harmoniki jih je spremljal gospod Anton Drumlič. Vaje so bile v starem delu kulturnega doma. Plesali so večinoma prekmurske ples, nastopali so na prireditvah v kraju in tudi izven (Cerkvenjak). Obleke so imeli izposojene iz gledališča. Delo je bilo prostovoljno-brezplačno. Skupina je delovala leto in pol.

Folklorna skupina leta 1952–1953 pod vodstvom Marije Šorli

Na pobudo Toneta Štefaneca je bila ustanovljena nova folklorna skupina pod vodstvom Dominika Dobiča. Štela je osem parov, na harmoniki jih je spremljal gospod Janko Kmetec. Pomemben nastop je imela skupina leta 1954 pri Lenartu, na kmečkem dnevu mladine (prikaz kožuhanja koruze). Vaje so bile tudi v kulturnem domu, delo je bilo prostovoljno, brez finančnih sredstev. Skupina je delovala slabi dve leti, vodja se je odselil, člani so se poročili.

Okoli leta 1970 je tudi Vilko Zorko sodeloval pri folklorni dejavnosti, saj je spremljal na harmoniki šolsko folklorno skupino. Za sodelovanje ga je prosila Milica Klampfer, ki je učila na osnovni šoli. Pod njenim vodstvom je začela 1984 zopet delovati nova folklorna skupina. V skupini so sodelovali plesalci od petnajst do petdeset let starosti. Štela je dvajset plesalcev, za glasbeno spremljavo sta najprej skrbela Andrej Dvoršak in Jože Maguša, potem pa jih je na harmoniki spremljal Miro Novak. Plesali so največ štajerske ples in nekaj izvirnih plesov iz teh krajev. Ples, ki je doma pri Sveti Trojici, se imenuje »Ketn polka«, posebnost tega kraja pa je tudi »Štajeriš«. Vaje so imeli v kulturnem domu in v telovadnici.

Januarja 1986 je bila pri KD Ernest Golob-Peter ustanovljena folklorna skupina na pobudo Draga Lipiča, tedanjega predsednika. Želja skupine in njihove vodje je bila, da se povežejo v področno združenje in v ZKO Slovenije pri odboru za folklorno dejavnost. S tem so zaprosili za registracijo skupine. Skupino je sestavljalo osem parov in dva spremljevalca (harmonika in klarinet). Vodja je bila Milica Klampfer. Na začetni seminar za vodje folklornih skupin je društvo prijavilo Milico Klampfer in Darinko Fras, plačnik kotizacije pa je bila ZKO Lenart. Leta 1987 je skupina že sodelovala na občinski reviji folklornih skupin občine Lenart v Voličini.

Nekaj spominov o folklorni dejavnosti je zapisala naša rojakinja Anica Opeka (Vafken). Že v nižjih razredih osnovne šole se je začela učiti folklornih korakov. Deklice so bile oblečene v bele bluže, krila so bila iz rdečega »krep« papirja. Ona je plesala za fanta. Prvi ples je bil: Na planincih sončece sije. Učila jih je tudi Štefka Kšela. Kasneje so že imele deklice rožnata krila, bele bluže, črne predpasnike in rdeče rute. Fantje pa škornje »rajthozne«, lajbič, bele srajce in klobuke. Za

lajbič je prosila g. Poliča, ki se ji je v svojem »verštat« vedno nasmejal, ko je pogledal iznad očal in brčic. Verjetno ji je prav zaradi tega ostal ta mož v tako prijetnem spominu.

Plesale so tudi ob petju in ob magnetofonu. Na prireditvi Pokaži, kaj znaš pri Lenartu so se tako nesrečno zapletle v kable, da so ostale brez spremljave na sredini oddaje. Po osnovni šoli so začele znova vaditi. Na harmoniki jih je spremljal Drumličev Tunek. Vaje so imele kar doma in pri Domajnkovih. Njena mama je učila »zibenschrit«, Domajnkov Karel pa »štajeriš«. Pri fantih so zamenjali rajthozne z dolgimi belimi gatami in črnimi telovadkami. Plesalke pa so bile: Mimika in Zinka Brunčič, Ančka Domajnko, Trezika Bauman, Marjana, Trezika Kraner in Anica Opeka. Plesi so bili: Na planincih, Na zeleni trati, Jaz sem sirota, Ob bistrem potoku, Lepa Anka, Ti pa jaz, pa židana marela, Jaz pa pojdem na Tirol ...

Sodelovala je tudi pri igri odraslih kot gospodinjska pomočnica. Ko so se pripravljali na nastop, je zvečer pred nastopom zagorela dvorana in s tem se je sesulo tudi njeno kulturno udejstvovanje in jo potegnili v kolesje življenja. Še vedno pa ima v spominu našo prelepo dvorano z dvema belima stebroma in prečudovitimi žametnimi zavesami.

Pri izvajanju ljudskih plesov jim je v veliko pomoč ZKO Lenart in strokovnjakinja ljudskih plesov Marija Makarovič iz Ljubljane. Nekaj finančnih sredstev dobijo od ZKD Lenart, kar pa je seveda premalo, zato iščejo tudi donatorje. Želijo si, da bi dobili izvirne narodne noše, ki so jih nosili na tem področju naši predniki. Nekaj noš imajo svojih (prekmurska noša), v delu je tudi trojiška delovna noša. Noše imajo vrednost, če so ročno izdelane, pri delu pa pomagajo vsi. Skupina nima v programu samo plesa, ampak hoče prikazati tudi šege in običaje kraja. Plešejo tudi prekmurske – goričke ljudske plese. Nastopajo v kraju in občini, na srečanjih folkloristov po Sloveniji, na Kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni, na Hrvaškem in v Avstriji. Predstavili so se tudi mladim Kanadčanom, ki so obiskali Slovenijo in Sveto Trojico. Skupina je prejela več priznanj, bronasti grb občine Lenart, ob petnajsti obletnici delovanja pa Maroltove značke. Vodja in tudi plesalci se udeležujejo strokovnih seminarjev in se s tem tudi izpolnjujejo.

Leta 1997 (6. marec) je skupina izstopila iz KUD-a Ernest Golob-Peter in deluje v Kulturnem društvu Sveta Trojica še danes.

Folklorna skupina Kulturnega društva Sv. Trojica

ZGODOVINA DELOVANJA DRUŠTVENEGA KINEMATOGRAFA

Drago Lipič

Pri obnovi zgradbe Zadružnega doma v letih 1953 do 1955 so poskrbeli tudi za poseben prostor, v katerega so montirali novi Iskrin kinoprojektor, ki je bil takrat prvi v tem delu Slovenskih goric. Slavnostno otvoritev obnovljenega doma ter začetek delovanja kinematografa je opravil republiški poslanec Zoran Polič 8. avgusta 1955. Ta dan je resnično tudi rojstni dan kinematografa v Gradišču, čeprav je, kot se da razbrati iz zapisov šolske kronike, bila prva filmska predstava v kraju izvedena na prenosnem projektorju že 31. avgusta leta 1947, ko je bila otvoritev elektrifikacije kraja. Prva kino predstava v okviru društva in z lastnim projektorjem je bila s predvajanjem slovenskega filma Svet na Kajžarju. To predstavo je odvrtil Zdenko Neuvirt kot prvi kinooperater društva. Strokovni izpit za kinooperaterja je opravil v Kranju, kjer so tudi izdelali kinoprojektor tipa NP leta 1952. Družinski člani Neuvirtovih (Feliks, Ana, Zdenko in Fredi) so dobrih petnajst let (do leta 1971) tehnično skrbeli, da je kinematograf redno in uspešno deloval.

Iz občasnih člankov v Večeru in lenarških Domačih novicah je razbrati, da so bile predstave dobro obiskane. Dober obisk ter razvoj tehnike predvajanja filmov je vodstvo kinematografa pripeljalo do odločitve, da so v aprilu leta 1961 nabavili ustrezno tehniko za predvajanje filmov v kinemaskopski tehniki (slika na širokem platnu). Filmske predstave so bile tista leta dobro obiskane, zato je vodstvo kina Gradišče ustanovilo v septembru 1961 prvi filmski krožek v občini Lenart. Delo krožka je vodil Fredi Neuvirt. Po vsaki kino predstavi je gledalcem predstavil razmišljanja o predvajanem filmu kot uvod v kasnejšo razpravo in oceno filma v pogovoru z obiskovalci.

Uspehi so pripomogli, da je vodstvo društva 27. avgusta 1964 sprejelo odločitev o uvedbi redne dodatne kino predstave ob nedeljah ob 15. uri. S predstavami so začeli v septembru istega leta.

Kinoaparatura iz leta 1952

*(iz leve Franc Šenekar, Slavko Štefanec,
Ivo Klobučar, Franci Maguša leta 1972)*

Do tedaj so bile le ob nedeljah zvečer, kar pa je onemogočalo ogled filmov mladim do 18. leta starosti. Z uvedbo popoldanskih nedeljskih predstav je bilo zadoščeno tudi mlajšim obiskovalcem. Pri izbiri in evidenci izbranega in predvajanega filma, ki se je »odvrtil« v gradiškem kinematografu, velja omeniti obvezno soglasje Postaje ljudske milice Gradišče z žigom in podpisom prisotnega miličnika. Brez tega se filma ni smelo predvajati. Knjiga filmov ima soglasje nazadnje zabeleženo 14. marca 1958 za film francoske produkcije Osel s petimi rogovi. V knjigi filmov se je, razen soglasja Postaje ljudske milice, še vodila evidenca o času prevzema, dolžini in zvrsti filma, dnevu in uri predstave, kdaj je bil film odposlan ter podpis kinooperaterja. Te knjige se hranijo v arhivu društva.

V noči na 4. december leta 1964 je v prostorih doma zagorelo. Požar je uničil domala vse lesene dele doma, ostal je samo prizidek na severnovzhodni strani ter hišniško stanovanje nad avlo doma. Obnova doma je stekla izredno hitro, tako da je bila ponovna redna kino predstava že 26. februarja 1965, čeprav še ne v dokončno urejeni dvorani. Hitri obnovi in kratkemu izpadu filmskih predstav gre zahvala, da so bili finančni rezultati ob koncu leta 1964, kljub požaru, za filmsko

upravo kinematografa Gradišče ugodni.

Leto 1967 je prineslo spremembo tudi v opremi za predvajanje glasbe pred filmom ter v odmorih med predstavo. Gramofon je zamenjal magnetofon znamke Philips, katerega še danes hranijo v prostorih kino kabine.

Sedemdeseta leta so bila v celotni Sloveniji značilna za »cvetoče« obdobje kinematografov. Ljudje so množično hodili v kino dvorane. Morda je bil to razlog, da so 16. julija 1970 ustanovili vseslovensko Združenje kinematografov Slovenije, katerega član je postalo tudi kulturno društvo.

V začetku sedemdesetih let (1971 – 1972) je zaradi dobrega obiska, predvsem pa v želji, da kinematograf doseže večje število predvajanih filmov, vodstvo društva uspelo pri distribucijah, ki ponujajo filme, najeti novejši filme, ki so se vrteli v večjih kinematografih. Tako se je povečalo število obiskovalcev predstav. V ta namen so se v tem času uvedle redne kino predstave še v soboto zvečer.

Do leta 1975 je predvajanje filmov potekalo z obločnim plamenom, ki je nastal z uporabo oglenih elektrod. Tako pridobljena svetloba je poskrbela za projekcijo slike na platnu. Čas je tudi to tehniko prehitel. Na predlog vodstva kinematografa je Upravni odbor društva na svoji redni seji 23. januarja 1975 sklenil kupiti s pomočjo kredita pri KB Maribor v višini 32.000,00 din, sodobno napravo tipa Xsenon. Oglje je nadomestila žarnica moči 1600 W. Pri tej posodobitvi je bilo potrebno zamenjati tudi nekaj ostalih delov aparature, ki novi tehniki ni več služila. Dober obisk predstav je omogočil, da so že pred iztekom roka vračila investicijo v celoti pokrili.

Ta posodobitev kinematografske tehnike je bila dober razlog in povod za organizacijo praznovanj ob 20-letnici obstoja društvenega kinematografa. Svečana seja je bila 6. decembra 1975 pod

p o k r o v i t e l j s t v o m
Krajevne skupnosti
Gradišče. Zastopal jo
je predsednik izvršnega
sveta Kamilo Kirbiš. V
praznovanje so vključili
predvajanje italijanskega
filma Drago bom plačal
svojo kožo, ameriškega
filma Dva brez žene
ter dveh slovenskih
filmov Let mrtve
ptice ter film Svet na
Kajžarju, s katerim je
bila pred dvajsetimi leti
izvedena prva predstava.

Skromna pozornost najzvestejši obiskovalki filmskih predstav leta 1972

Dobitniki priznanj ob 35-letnici kina leta 1990

Slavko Štefanec, ki društveni kinematograf vodi od leta 1961, je v svojem pozdravnem govoru zapisal, da je v dvajsetletnem obdobju skozi kinoprojektor »steklo« preko 3 milijone 861 tisoč metrov filmskega traku v 1430 filmih. Ob tej priložnosti je društvo zaslužnim posameznikom in organizacijam podelilo priznanja in spominske diplome. Te so prejeli: upravni in nadzorni odbor Kmetijske zadruge Gradišče za zasluge pri nastanku kinematografa, Maks Erman, komercialni vodja Kmetijske zadruge, Stanko Heric, vodja projekta obnove doma, Zdenko Neuvirt, Feliks Neuvirt in Fredi Neuvirt kot kinooperaterji ter Milica Vidovič, vodja blagajne in prodajalka kino vstopnic.

V dvajsetletnem delovanju krajevnega kinematografa so za to dejavnost skrbeli domačini – zanesenjaki, ki so v svojem prostem času podarili društvu in kraju ogromno svojih udarniških ur. To so bili poleg že omenjene družine kinooperaterjev Neuvirt še kinooperaterji Bojan Klobučar, Ivan Klobučar, ml., Franc Maguša, prodajalci kino vstopnic Miroslava Potočnik, Milica Vidovič, Marija Galun, Marija Divjak, Marija Škerget, Ivanka Rauter ter Bojan Lorber. Nepogrešljivi so bili tudi hišniki kulturnega doma, ki so v času filmskih predstav skrbeli za red v dvorani ter opravljali vlogo biljeterjev. V prvih petnajstih letih sta za ta opravila skrbela zakonca Feliks in Ana Neuvirt.

V jubilejnem letu 1975 so v društvenem kinematografu in kino sekciji aktivno delovali Slavko Štefanec kot vodja kinematografa ter kinooperaterji Franc Šenekar, Marjan Kralj in Marjan Toš, prodajalka kino vstopnic pa je bila Jelka Lorber. Delo hišnika in skrbnika doma sta opravljala zakonca Franc in Jožica Šenekar.

Leto 1976 se pojavi prvo večje upadanje obiskovalcev kino predstav. Da ne bi stroški presegali dohodkov, se je upravni odbor skupno z vodstvom kinematografa odločil, da se z avgustom tega leta uvede le ena kino predstava na teden, in sicer v nedeljo zvečer.

V želji, da bi predvsem mladino navadili obiskovati filmske predstave, je vodstvo društva ponudilo ogled filmov osnovni šoli. Na pobudo se je šola odzvala že v šolskem letu 1977/78 in odkupila troje filmov. Sodelovanje med kinom in šolo se je z leti povečevalo. Povečevalo se je tudi število odkupljenih filmov vse do leta 1990, ko se je s spremembo političnega sistema, predvsem pa je bila sodobna tehnika (video) tisto, kar je občutno zmanjšalo zanimanje za obisk kinematografov. Kljub težjim časom za delovanja kinematografa, ki ga je tudi na podeželju nezadržno izpodrivala televizija in video tehnika, je društvu uspelo v letu 1979 izvesti posodobitev dvorane z izvedbo teras, ki so omogočale vsem gledalcem nemoten pogled na kino platno.

Ta pridobitev in urejenost ostalih večnamenskih prostorov je bila dobra iztočnica za izvedbo proslavitve ob 25-letnici kinematografa. Osrednja slovesnost je bila 13. decembra 1980. Na njej so najzaslužnejšim podelili posebna društvena priznanja. Filmske predstave, ki so se vrstile vse dni v tednu, so omogočile distribucijske hiše: Kinema Sarajevo, Kinematografi Zagreb, Avala Pro Film ter domača distribucija Vesna film iz Ljubljane, ki je omogočila brezplačno predvajanje novega slovenskega filma Krč.

Med obema obletnicama so za to zvrst kulture v kraju skrbeli kinooperaterji Marjan Kralj Franc Maguša, in Zdravko Vračko. Vstopnice je prodajala Jožica Kralj, za hišniška dela ter red in kontrolo obiskovalcev kina pa sta skrbela Stanko in Terezija Murko.

Iz poročila, ki ga je Splošno združenje kinematografov Slovenije razposlalo svojim članicam v letu 1980 za izdelavo analize s področja reproduktivne kinematografije v Sloveniji v letih od 1975 do 1979, je bilo ugotovljeno, da je bilo v tem obdobju v gradiškem kinematografu odigranih 286 filmov, od tega domačih (jugoslovanskih) 49 in 28 slovenskih filmov. Tudi število obiskovalcev je bilo v tem obdobju zavidanja vredno. Gledalcev je bilo 34.991 oziroma 122,3 gledalca na predstavo; od tega je obiskalo kino predstave domačih filmov (jugoslovanski in slovenski) 9.202 obiskovalcev, kar znaša v povprečju 119,5 gledalca na predstavo. Tudi prihodek iz tega obdobja, ki je bil dosežen v višini 337.897,00 dinarjev, kaže na pomemben vir sredstev za celotno delovanje društva. Podatki iz analize v stroškovnem delu pa prikazujejo, da je za najemnino filmov pri devetih jugoslovanskih distribucijah bilo nakazanih 143.450,00 dinarjev, kar je pomenilo dobrih 25 % celotnega zaslužka. Za investicije v posodobitev kino tehnike pa je društvo v tem času namenilo

36.532,00 dinarjev. Knjižna vrednost osnovnih sredstev, ki jih je uporabljal kinematograf, je bila v letu 1979 ocenjena v višini 570.000,00 dinarjev.

Osemdeseta leta kakšnih novosti za društveni kinematograf niso prinesla. V teh časih se je znašel lenarški kinematograf v težavah. Tako se je že v letu 1982 vodstvo lenarškega kina povezalo z gradiškim kinematografom, v začetku le z izposojjo filmov, novembra 1984 pa je celotno vodenje lenarškega kinematografa prevzelo gradiško kulturno društvo. Gradiški kinematograf je v sklopu kulturnega društva tako ostal edini v lenarški občini, ki mu je bila zaupana skrb za obstoj in razvoj kinematografske dejavnosti kot oblike kulturnega delovanja na podeželju. Na pobudo predsednika društva Draga Lipiča je bil pomladi leta 1982 ustanovljen pri ZKO občine Lenart Odbor za film, ki je na občinskem nivoju skrbel za razvoj te dejavnosti, še posebej za ponovno uveljavitev domačega (jugoslovanskega) in slovenskega filma, ki je bil zaradi poplave tujih filmov v celoti odrinjen iz programov slovenskih kinematografov. Vodenje odbora je bilo zaupano Dragu Lipiču. Aktivnost odbora se je pokazala z organizacijo prvega občinskega Tedna domačega filma, ki je potekal med 18. in 26. decembrom 1983. V šestindvajsetih kino predstavah, ki so se zvrstile v vseh krajevnih središčih občine Lenart, je bilo nekaj čez dvesto obiskovalcev. Na ogled so bili filmi: Na svidenje v naslednji vojni, Dih, Rdeči Boggie, Razseljena oseba, Ubij me nežno ter Romi na noge. Kljub slabemu obisku prvega Tedna filma, je odbor izvedel drugi Teden domačega filma med 8. in 17. decembrom 1984 s predstavami filmov: O mrtvih vse dobro, Davitelj proti davitelju, Maratonci tečejo častni krog in Nobeno sonce. Tretji Teden domačega filma je potekal med 18. in 21. novembrom 1985. Program so sestavljali naslednji filmi: Oče na službeni poti, Naš človek, Ada ter Cvetje v jeseni. V četrti Teden domačega filma v občini Lenart so bili vključeni filmi: Koroman, Christophoros ter Butn skala. Predstave so bile med 24. in 27. novembrom 1986. Za slednja dva filmska tedna v letih 1985 in 1986 velja pripomniti, da so se filmske predstave zvrstile le v krajevnih skupnostih Gradišče, Lenart ter Voličina, pravzaprav samo tam, kjer je v preteklosti delovala filmska produkcija v okviru društva ter imajo za to dejavnost na voljo tudi potrebno tehnično opremo. Cerkvenjak se projektu ni priključil.

Za trideseto obletnico delovanja kina Gradišče, ki jo je pripravilo vodstvo kinematografa skupno z upravnim odborom društva pod vodstvom predsednika Draga Lipiča, ter člani Miro Drumlič, Darinka Pučko, Zdravka Vračka, Feliksa Jakopeca, Marjana Kralja in Branka Ploja v času med 19. in 25. aprilom 1985, velja posebej izpostaviti organizacijo 1. srečanja slovenskih društvenih kinematografov. Omenjeno dvodnevno srečanje vodij društvenih kinematografov je na pobudo Draga Lipiča, ki je bil tudi član ZDKIFG (Združenja društvenih kinematografov in filmskih gledališč Slovenije), ter ob strokovni pomoči ZKO Slovenije – odbora za film - pripravilo osrednjo prireditev ob 30-letnici. Društvo je ob tem izdalo posebno zloženko, za katero je napisal uvod priznani slovenski filmski kritik in kulturni delavec Milan Lindič. Ta je vseh sedem filmskih predstav, ki so se zvrstile v tednu praznovanja zavidljivega jubileja, predstavil z oceno filmskega kritika. Filmski teden se je začel z novim slovenskim filmom Ljubezen, ki je v Gradišču doživel svojo premierno predvajanje v Sloveniji. Izvedbo jubileja so finančno omogočila številna podjetja iz občine ter filmske distribucije.

V želji po večjem obisku na rednih kino predstavah se je nenehno iskalo novih oblik promocije te kulturne dejavnosti. Z izvedbo redne kino predstave na prostem ob gradiškem jezeru v julijskem večeru leta 1984 je v sodelovanju s takratnim vodstvom Turističnega društva Gradišče, uspelo privabiti več kot petsto obiskovalcev. Ogled filma Par-nepar so obogatili z bogato gostinsko ponudbo Turističnega društva. Izjemen uspeh take oblike kino predstav na prostem je botroval še trem predstavam, ki so jih istega leta izvedli ob jezeru.. Tudi v letu 1985 je bilo na prostem predvajanih troje kino predstav. Dve ob jezeru, ena pa pri lovskem domu Dobrava. Vse predstave na prostem so bile organizirane v sodelovanju z Jožetom Haložan iz Radizela, ki je imel edini v Sloveniji ustrezno tehniko za predvajanje 35 mm filmskega traku izven kino dvoran.

Čas do leta 1990 je za gradiški kinematograf mineval v ustaljenih tokovih, ki so bili takrat zelo nenaklonjeni društvenim kinematografom. Draga najemna filmov, visoki stroški električne energije, kurjave ter drugi redni stroški so bili tako visoki da je bil, predvsem v letih 1989 in 1990,

resno načet obstoj rednih filmskih predstav, s tem pa tudi samega kinematografa. Za popestritev in za večje zanimanje za to dejavnost je društvo razpisalo 10. junija 1987 prvo srečanje amaterjev fotografije in filma v občini Lenart. Natečaj je trajal vse do prireditve v okviru 9. krajevnega praznika KS Gradišče med 7. in 11. septembrom 1987. Namen srečanja je bil prikazati lastna ustvarjanja posameznikov širšemu krogu gledalcev s posebnimi projekcijami kratkih filmov ter razstavo fotografij. Kljub skromnemu odzivu je vsaj nekaj fotografskih del videla širša javnost. Praznovanje 35-letnice delovanja kinematografa, ki ga je v mesecu aprilu 1990 pripravilo društvo, izvedli pa člani filmske sekcije v sestavi Drago Lipič, Marjan Kralj ter Dejan Polič, je potekalo v senci težav slovenskih društvenih kinematografov. Na skromni slovesnosti so dolgoletni aktivni člani filmske sekcije prejeli zaslužena priznanja. Majhen obisk v kino dvorinah po slovenskih mestih se je še ostreje pokazal v društvenih kinematografih. Število teh je padlo iz 34 v letu 1980, na le troje delujočih v letu 1990. S to obletnico delovanja društvenega kinematografa je bila prekinjena tradicija rednih tedenskih kino predstav. Delno tudi zaradi brezbržnega odnosa vodstev društva do te dejavnosti, za katero je bilo potrebno vselej vložiti veliko prostovoljnega dela, časa ter volje. Vse do druge polovice leta 2000 filmskih predstav skorajda ni bilo, razen redkih izjem, ko je novo vodstvo društva obnovilo občasne kino predstave v jesensko zimskih petkovih ali sobotnih terminih.

TAMBURAŠKA DEJAVNOST

Adela Neuvirt

Prvi zametki tamburaške dejavnosti v kraju so bili že okrog leta 1926. Pri godbi so igrali takrat pomembni tržani, ki so v tistem času imeli vodilne in pomembne funkcije v kraju. Gostovali so v okoliških krajih in organizirali izlet kot tamburaški orkester. Po prekinitvi aktivnosti je instrumente začela uporabljati mlajša generacija, nekaj let pred drugo svetovno vojno. Nekaj časa jih je vodil Feliks Lazbaher, nato pa je vodenje prevzel Jože Križnič.

Ko je leta 1954 prišel v naš kraj Janko Kmetec, je s seboj prinesel ljubezen do glasbe in folklore, posebej pa še za tamburaško dejavnost. S svojim prihodom je obogatil naš kraj tudi s pesmimi in melodijami z Dravskega polja in tako nekatere vesele pivske pesmi Slovenskih goric priredil v značilno melodijo.

Z lastnim programom je sodeloval pri oddajah Pokaži kaj znaš. Delal je brezplačno, ker je imel veselje do igranja in petja. Igral je na tamburaške instrumente, harmoniko, frajtonarico, klavirsko harmoniko. Imel je tudi svoj klavir.

Na mlade je z veseljem prenašal svoje znanje. Poučeval jih je igranja na kitaro, tamburico in harmoniko, sam pa je igral kar deset inštrumentov. Pri KUD-u Ernest Golob-Peter je vodil tamburaški

Trojiška tamburaška skupina iz leta 1924

zbor, le škoda, da v njem ni bilo dovolj mladih. Njegovi člani so večkrat nastopali na prireditvah v domačem kraju. Igrali so domače melodije. Domačini so jim rekli »Kmetečevi muzikanti«, saj je imel nekakšno privatno »glasbeno šolo«. Janko Kmetec je bil »samouk samorastnik« muzikant od glave do pet. V njegovi sobi je bilo veliko inštrumentov,

fotografij in diplom. Aplavz publike mu je dajal nove življenjske moči.

Leta 1954 se je že prvič predstavil poslušalcem ljubljanskega radia. Na magnetofonski trak je posnel nastop Trojičanov v Ljubljani – Slovenska zemlja v pesmi in besedi. Ob obisku pri njem je vedno vsakega povabil v svojo sobo, vzel kitaro, stopil pred kontrabas in zaigral.

Leta 1958 se je v Trojico priselil Karel Zorko. Že v mladosti se je ukvarjal z glasbo. Igral je na harmoniko, kitaro, tamburico. Tudi on je imel nekakšno privatno »glasbeno šolo«. Učil je mlade igranja, a vse po notah. Sestavil je petčlanski tamburaški zbor. Z njimi je nastopal na prireditvah v kraju. Skupaj z Jankom Kmetecem pa nista igrala, ker nista našla skupnega jezika. Pri njem sta se učila Feliks Perko-harmoniko, Mirko Leopold-kitaro. Deloval je vse od 1958 pa do 1980. leta, potem pa je zaradi bolezni to dejavnost opustil.

Kmetečevi muzikanti (od leve Janko Kmetec, Vilma Švarc, Marjana Ploj, Milan Vogrinčič)

V 35. letih delovanja je Janko Kmetec dobil več priznanj in diplom za svoje delo. KPD Gradišče mu je podelilo priznanje za organizacijo in vodenje prireditve Naši kraji skozi pesem in glasbo; TD za uspešno prireditev »Kmečki praznik 81«; Gasilska zveza Slovenije za 40-letno članstvo; za aktivno sodelovanje ljudskih pevcev in godcev leta 1991. Na to priznanje je bil najbolj ponosen.

Janko Kmetec je posvetil enainsedemdeset let svojega kulturno bogatega življenja slovenski ljudski pesmi, ki jo je ljubil do zadnjega diha. Za seboj je pustil stotine navdušenih pevcev in godcev, ki bodo njegovo znanje z veseljem prenašali na nove generacije in se spominjali dobrega učitelja, veseljaka, pevca in godca.

Karel Zorko z učencem Feliksom Perkom

LITERARNA DEJAVNOST

Dragica Lovše

SREČANJA SO SPODBUDILA VSESLOVENSKO LITERARNO GIBANJE

Bežen pogled v zgodovino literarnega ustvarjanja nas spomni na nabožnega pisatelja Ivana Meznariča, pa zdravnika Alojza Kraigherja, čigar Kontrolorja Škrobarja Trojičani prav dobro poznajo. Tukaj se je rodil tudi pesnik in dramatik Ivo Brnčič, katerega ustvarjalno delo je nastajalo v glavnem drugje, tu je Ivan Cankar, ki je na povabilo Alojza Kraigherja preživel v Sveti Trojici skoraj pol leta, tu je snoval svojo Lepo Vido. Kakšnih vidnih podatkov o literarnem ustvarjanju po teh dogodkih ni opaziti vse do leta 1972, ko je zaživelo literarno gibanje. Slavko Štefanec je tistega leta predlagal razpis za stalno pesem o Sveti Trojici. Ideja je spodbudila Toneta Štefaneca, da je predlagal za začetek regionalna, kasneje pa republiška literarna srečanja. Kmalu je bil izvoljen pripravljalni odbor (Slavko Štefanec, Drago Lipič, Janez Lorber, Pavla Skoliber in Erna Mlinarič) ter zunanja sodelavca Tone Štefanec in Janez Kurbus kot koordinator. Tako sta Kulturno-umetniško društvo Ernest Golob-Peter in Aktiv Zveze mladine Gradišče izvedla 11. februarja 1973 prvo srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov za severovzhodno Slovenijo. Akcija je spodbudila

vseslovensko literarno gibanje, katerega nadaljevanje je spodbudilo tudi nastanek literarnih šol, delavnic, kolonij in celo revije Mentor.

S prvim srečanjem mladih literatov je bila uspešno zaorana ledina na tem področju. Vprašanje financiranja in objave razpisa je ostalo odprto, saj ga v kratkem času niso mogli rešiti. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzela revija Antena, ki je prispevala tudi denarne nagrade in propagandni material. Predsednik Kulturne skupnosti Lenart, Rudi Pen, pa je vsem izbranim avtorjem podelil knjige kot spominsko darilo. Zveza kulturnih organizacij Slovenije je prva tri leta pomagala pri srečanju literatov začetnikov s strokovno žirijo in šele z letom 1975 postala tudi soorganizatorica. Trojica je živela s tem srečanjem, saj so se srečanja mladih literatov, ki so postala po treh letih republiškega značaja, vrstila nepretrgoma kar 14 let. To in vsa naslednja srečanja so bila posvečena slovenskemu kulturnemu prazniku. Na prvem srečanju je žirija, ki so jo sestavljali

Pripravljani odbor za prvo srečanje ljudskih pesnikov in pisateljev

Nada Gaborovič, Niko Grafenauer in Janez Švajncar, izbrala med 55 avtorji iz devetih občin severovzhodne Slovenije osem avtorjev, ki so bili nagrajeni. Strokovna žirija ni podelila prve nagrade. Namesto tega se je odločila, da podeli štiri druge nagrade: dve za poezijo in dve za prozo. Za poezijo sta ju prejela Boža Krajcar in Mitja Vlasov (psevdonim); prva za pesem Če so nekje breze, druga pa za pesem Še danes. Drugo nagrado za prozo sta prejela Milovan Guzej za humoresko Kuhanje, politika in nogomet ter Silva Razlag za črtico Samo enkrat si videl njegov obraz. Tretjo nagrado za poezijo je prejela pesnica pod šifro Silva za pesmi Pokopal si me, Našla sem te in Sovražim te. Enako nagrado za prozo pa je prejel Franc Milošič za črtico z naslovom Občutek ljubezni. Četrto nagrado sta prejela Roman Plohl za pesmi Jaz in Kdo je kriv, za prozo pa

Danilo Breg za zgodbo z naslovom Neumno srečanje. Pesnik Niko Grafenauer je ocenil, da so bili prispevki na ljubiteljski ravni.

Na prvo srečanje je bila povabljen kot gostja tudi ljudska pesnica Ančka Šumenjak iz Jarenine, ki je recitirala lastno pesem o dr. Francetu Prešernu. Za srečanja je Šumenjakova pokazala veliko zanimanja ter tudi pri kasnejših srečanjih rada priskočila na pomoč kot gostiteljica. Večkrat pa je tudi primaknila kakšen dinar.

Na drugem srečanju, ki je bilo 10. februarja 1974, je žirija, ki so jo sestavljali književnika Nada Gaborovič in Janez Švajncer ter predstavnik Antene Evgen Jurič, izbrala deset avtorjev. Pokroviteljica prireditve je bila revija Antena. Zlata Antena je pripadla Marjeti Dajčman, knjižničarki iz Novega mesta, srebrno Anteno je prejel študent Zoran Lešnik iz Šenčurja, bronasto pa Ančka Šumenjak, gospodinja iz

Jareninskega Vrha v Slovenskih goricah. Dela so brali člani SNG Maribor. Vsi izbrani avtorji so dobili umetniške slike iz slikarske Kolonije Zavrh. Ob koncu prireditve so se pojavili na odru tudi lanski zmagovalci. Priznanja sta podelila novinar Evgen Jurič za revijo Antena in Slavko Štefanec kot predstavnik gradiškega

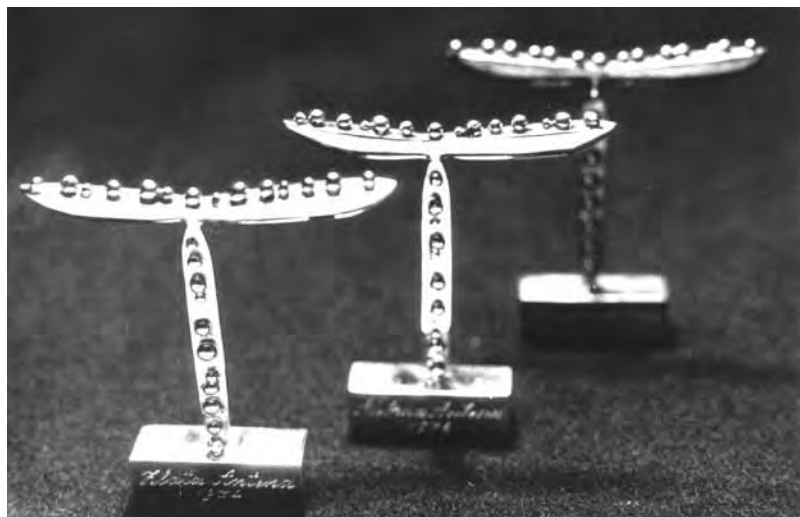

Srečanje ljudskih pesnikov in pisateljev leta 1973 – nagrajenci

prosvetnega društva. Prireditev je vzbudila veliko zanimanja pri sredstvih javnega obveščanja. Strokovni pogovor, ki je bil med avtorji in strokovno komisijo, je prenašal Radio Maribor. Na strokovnem pogovoru so se tudi dogovorili, da bo revija Antena objavila nagrajena dela v posebni publikaciji.

V obdobju med drugim in tretjim srečanjem je bil v Ljubljani ustanovljen strokovni organizacijski odbor, sestavljen iz predstavnikov organizatorjev in članov pripravljalnega odbora iz Svete Trojice.

Na natečaj za tretje srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov, ki je bilo 9. februarja 1975, je žirija, ki so jo sestavljali Nada Gaborovič, Ivan Potrč in Marko Kravos, med 65 avtorji izbrala deset avtorjev. V tem letu so v kraju tudi organizirali prvo literarno kolonijo. Na tridnevne literarne kolonije so bili vabljeni vsi literati začetniki, ki jih je izbrala žirija v vseh letih. Ti so se jih z veseljem udeleževali. Pod vodstvom mentorja so prebirali svoje tekste, se o njih pogovarjali, pripravljali so literarni nastop in se srečevali z domačini pri njihovem vsakdanjem delu. Na lenarškem

Zlata, srebrna in bronasta Antena

področju je bilo sedem literarnih kolonij.

Pogled z odra na drugem srečanju PIPZ leta 1974

Četrto srečanje 8. 2. 1976 je bilo pravi slovenski kulturni praznik in je bilo posvečeno stoletnici rojstva Ivana Cankarja. Strokovna komisija v sestavi Janez Švajncer, Evgen Jurič in Tone Kuntner je med 306 prispevki zbrala 19 mladih literatov. Tu je bila dana tudi pobuda za organizacijo literarnih kolonij, ki so bile sestavni del literarnih srečanj.

Za peto srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov, ki je bilo 12. in 13. 2. 1977 je izbrala žirija Peter Božič, Niko Grafenauer in Peter Kuhar med 129 avtorji s 326 prispevki iz vse Slovenije in zamejstva deset mladih avtorjev. Razen teh je izbrala žirija še deset kandidatov, ki so sodelovali na jesenski literarni koloniji.

Na tem srečanju je bil posvet namenjen novi reviji pesnikov in pisateljev začetnikov, imenovani Mentor.

*Peto srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov leta 1977
(literarni večer v stari Golobovi gostilni)*

Leta 1978 je bilo literarno gibanje že zelo razširjeno. Območna literarna srečanja so bila organizirana v osmih slovenskih krajih. Za osrednje republiško srečanje, ki je bilo od 11. 2. do 12. 2. 1978, je žirija v sestavi Leopolda Suhodolčana, Nika Grafenauerja in Janeza Mušiča med 276 prispevki izbrala deset mladih avtorjev.

Ob 6. srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov leta 1978 je bilo literarno gibanje že zelo razširjeno. Območna literarna srečanja so bila organizirana v osmih slovenskih krajih. Strokovno in organizacijsko jim je pri tem pomagala Zveza kulturnih organizacij Slovenije. Za osrednje srečanje v Gradišču je žirija v sestavi Leopold Suhadolčan, Niko Grafenauer in Janez Mušič med 276 prispevki 89 avtorjev izbrala deset mladih avtorjev. Na tem srečanju so se dogovorili o novem konceptu: organizirali bodo deset območnih srečanj in le deset najboljših avtorjev, ki jih bo izbrala žirija, se bo udeležilo osrednje prireditve v Gradišču.

Šesto srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov (literarni kašipot)

Sedmo republiško srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov je bilo posvečeno stoletnici rojstva pesnika Josipa Murna in 130-letnici smrti Franceta Prešerna. To srečanje je bilo organizirano drugače. Prvič so bila organizirana območna srečanja in le deset najboljših avtorjev, ki so jih izbrale območne žirije na območnih srečanjih v Slovenj Gradcu, Črnomlju, Kranju, Ptuj, Novi Gorici, Celju, Kočevju in Murski Soboti, se je udeležilo osrednjega srečanja.

Leta 1979 je bil na 7. srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov sklenjen samoupravni sporazum med delovno organizacijo KLEMOS TOZD Klemos-Küster in Kulturnim društvom Ernest Golob-Peter o prevzemu pokroviteljstva Srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov in Literarne kolonije za obdobje petih let. S tem podpisom samoupravnega sporazuma je bil dosežen velik uspeh, saj so se s tem zagotovila stalna finančna sredstva za organizacijo srečanj in kolonij.

Za osmo srečanje, ki je bilo 9. in 10. 2. 1980, so območne žirije izbrale med 126 avtorji 14 mladih literatov. Ob tradicionalnem programu so pripravili organizatorji še okroglo mizo o slovenskem jeziku v javnosti.

Organizatorji 9. republiškega srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov so povabili na zaključno srečanje 7. in 8. februarja 15 avtorjev, ki so jih predlagale območne žirije na sedmih območnih srečanjih. Tokrat se je prvič pojavil tudi pesnik Milan Vincetič iz Stanjevc.

*Strokovni razgovor na 8. srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov
leta 1980 v Osnovni šoli Gradišče*

Deseto srečanje se je končalo z literarnim nastopom izbranih avtorjev in ogledom pripravljene razstave »Deset srečanj«, ki je bila postavljena v kulturnem domu. Mladim literatom so podelili nagrade in priznanja; posebna priznanja Zveze kulturnih organizacij Slovenije pa so dobili še pobudniki teh srečanj: Slavko Štefanec, Drago Lipič, Evgen Jurič, KUD Ernest Golob Peter in Občinski odbor zveze socialistične mladine Slovenije Gradišče v Slovenskih goricah.

Na 13. srečanju, ki je bilo 30. in 31. marca 1985, je bila kakovost literarnih prispevkov zelo visoka. Po končanem 13. republiškem srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov se je odbor za literarno dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije odločil, da srečanja ne bodo več samo v Gradišču, temveč v različnih slovenskih krajih.

Tako je bilo 14. Srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov v Ljubljani z utemeljitvijo Petra Božiča, da ne gre samo za to, da so srečanja v Gradišču kvalitetno iz leta v leto slabša, temveč tudi za veliko večje možnosti, ki jih nudi Ljubljana glede sodelovanja strokovnjakov.

15. srečanje, oziroma drugi tel le-tega, pa je bilo ponovno pri Lenartu. Na vseh štirinajstih srečanjih, ki so bila v občini Lenart, je sodelovalo 180 literatov iz 97 slovenskih krajev. Tudi politika očitno ni bila najbolj navdušena, da bi srečanja in kolonije stalno potekala v naši občini. Dragica Breskvar, dolgoletna strokovna sodelavka teh srečanj, je v reviji Mentor zapisala: »Spominjam se, s kakšnim veseljem smo vedno šli v Gradišče. Zdel se nam je nekakšen eksotičen kraj s prijaznimi ljudmi, ki so bili ponosni na svoje srečanje. Za nas, udeležence, je bilo to pravo doživetje. V kasnejših letih smo bili razočarani, ko je ta čar minil, ko je stvar počasi začela propadati. Mogoče so bili kriteriji za izbor literature in sama literatura na začetku drugačni. Mogoče je to bilo ljudem bliže, kasneje pa se s tem preprosto niso mogli več identificirati. Pa tudi organizatorji, ki so bili vsa leta isti, so se izžrpali.«

LJUDEM MODERNA LITERATURA NI BILA BLIZU, PA TUDI ORGANIZATORJI SO SE IZČRPALI

Da so ta srečanja stekla, je bilo treba ogromno energije in truda, veliko dobre volje, poguma in prostovoljnega dela. Glavno organizacijsko breme je bilo na ramenih domačinov, strokovni del pa je sčasoma popolnoma prevzela ZKOS. Domačini, ki so prizadevno sodelovali pri teh

srečanjih, so: Slavko Štefanec, Drago Lipič, Francka Štok, Janez Lorber, Janez Voglar, Slavica Lipič, Marjan Toš, Marjan Kralj, Franc Lončarič, Francka Štok, Francka Borko, Sonja Kosi, Marjana in Stanko Katan, Stanko Lorber. Ne smemo pa pozabiti tudi na Karla Krajnc, ki je na nekaj prvih srečanjih poskrbel za sceno na osrednji prireditvi. Zamisel in izvedba je bilo njegovo delo, scena pa po mnenju mnogih prvovrstna.

Obisk v Klemosu leta 1979 – 7. SPIPZ

Strokovni sodelavci pa so bili Peter Božič, Dragica Breskvar, Jože Humer, Doro Hvalica, nekdanja tajnica ZKO Lenart, Elizabeta Krajnc, Darinka Čobec, Breda Slavinec, Marija Šauperl.

Kot donatorji so srečanja organizacijsko in finančno podpirali občinska ZKO Lenart, kasneje pa tudi ZKOS. Ostali sponzorji pa so bili: Antena, Klemos-TBP Lenart, Radenska Radenci, Kreditna banka Maribor in Potrošnik Izbira Lenart-Mercator, Klemos TOZD Kuster Lenart.

Zaradi različnih razlogov se je nato srečanje selilo po različnih krajih Slovenije. Ko pa so praznovali srebrni jubilej – 25. srečanje – je bilo le-to znova pri Sveti Trojici. Na vseh srečanjih, ki so bila v lenarški občini, je sodelovalo 180 mladih ustvarjalcev iz 97 slovenskih krajev in tudi iz zamejstva. Strokovne žirije so za republiška srečanja izbirale udeležence sedmih območnih oziroma republiških srečanj, za druga srečanja pa so avtorje izbrale območne žirije. Tukaj so bili literarni nastopi izbranih pesnikov in pisateljev, ki so sami brali svoja besedila ali pa so jih brali poklicni ali ljubiteljski igralci in recitatorji. Literarni nastopi so bili povezani tudi s pogovori o literaturi. Te pogovore so vodili priznani slovenski literati. Osrednji mož z večno energijo je bil prav gotovo Peter Božič, ki je bil kar zaščitna značka teh srečanj. Ob njem sta bila pomembna usmerjevalca bodočim literatom tudi Niko Grafenauer in Ciril Zlobec.

Na jubilejnem 25. srečanju pri Sveti Trojici je slavnostni govornik, Peter Božič, dejal: » Kot sodijo Vače v središče Slovenije, tako sodi Trojica v središče tega vseslovenskega dogajanja. Generacija za generacijo, danes uglednih pesnikov, publicistov, urednikov in književnikov, si je prav v tem središču podajala kljuko.«

Ob tej priložnosti so na kulturnem domu odkrili spominsko ploščo, ki priča, da se je tukaj začelo slovensko literarno gibanje mladih ustvarjalcev. Pisatelj Peter Božič pa je v kulturnem domu odprl tudi stalno razstavo o literarnem dogajanju pri Sveti Trojici, katere avtorica je Nataša Kolar. Udeleženci so si lahko ogledali razstavo knjig nekdanjih udeležencev republiških srečanj mladih literatov. Na programu je bil tudi pogovor izbranih avtorjev Andreja Bergauerja, Simone Gljuk, Urše Kanoni, Martine Šiler, Agate Trojar in Orlanda Uršiča s članom žirije Ferijem Lainščkom in Milanom Vincetičem, ki je svojo literarno pot začel ravno pri Sveti Trojici. Med mladimi avtorji nas je posebej presenetila Urša Kanoni s svojo pesniško zbirko, ki jo je izdala v samozaložbi in jo velikodušno podeljevala prisotnim.

Prav gotovo so Trojičani lahko ponosni na živahno in bogato literarno dogajanje, ki je gotovo zaznamovalo neko obdobje v tem koščku Slovenskih gor. Morda so ravno ta srečanja spodbudila Francka Štefaneca, da je leta 1999 izšla njegova knjiga Zlata ura, ki je tenkočutna in široko berljiva saga o slovenjegoriških ljudeh. Ali pa morda Metko Demšar z Melodijami otroštva, drobno knjigo Metkinih literarnih prispevkov, ki jo je izdala OŠ Sveta Trojica ob njenem odhodu iz osnovne šole in s katero se je predstavila na 25. srečanju mladih pesnikov in pisateljev v Sveti Trojici. Kdo ve?

Nastop Urške Demšar (violina) in Jerneja Demšarja (čelo) ob 25. srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov leta 1997

Če strnemo potek dogodkov v zvezi z vseslovenskim literarnim gibanjem, ki ima trdne korenine pri Sveti Trojici, je bilo tako: Na prvem sestanku pripravljalnega odbora je bil za predsednika izvoljen takratni predsednik KUD Ernest Golob-Peter Slavko Štefanec, ki je odbor vodil za prvih osem in za 25. srečanje. Za tajnico odbora je bila za prvo in drugo srečanje izvoljena Erna Mlinarič. Nekdanji predsednik aktiva Zveze mladine in KUD Sveta Trojica, Drago Lipič, je bil predsednik pripravljalnega odbora za 9., 11., 12. in 13. srečanje. Francka Štok je bila predsednica odbora za 10. srečanje, Edo Zorko pa je vodil odbor za 15. srečanje.

Prvih trinajst in jubilejno petindvajseto srečanje je bilo pri Sveti Trojici, petnajst pri Lenartu in na Zavrhu, v drugih slovenskih krajih pa je bilo deset srečanj.

K razvoju literarnega gibanja so pomembno prispevali književnik Peter Božič, zlasti kot mentor številnim literatom in kot pobudnik in dolgoletni glavni in odgovorni urednik revije Mentor, nekdanji predsednik ZKOS Jože Humer, svetovalci ZKOS za literarno dejavnost: Doro Hvalica, Cvetka Završnik in Dragica Breskvar.

Od prvega srečanja je organizacijsko in finančno sodelovala občinska ZKO Lenart, od tretjega srečanja pa strokovno in s sredstvi tudi Zveza kulturnih organizacij Slovenije. Občasno so sodelovale tudi druge organizacije in skupnosti, od Društva slovenskih pisateljev do Krajevne skupnosti Sveta Trojica in Občine Lenart.

Strokovne žirije so na območnih srečanjih izbrale za republiška srečanja 301. udeleženca, med njimi je bilo več danes uveljavljenih piscev, kot so Milan Vincetič, Maja Vidmar, Aldo Žerjal, Ivo Stropnik in Ivo Frbežar. Na republiških srečanjih je sodelovala tudi doslej edina Lenarčanka, Breda Slavinec.

Na pobudo Toneta in Slavka Štefaneca je bila ob 25. letnici slovenskega literarnega gibanja v Sveti Trojici odprta stalna razstava in odkrita spominska plošča.

*Pozdrav literatom 25. srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov v kulturnem domu
v Sveti Trojici leta 1997*

Izbrani literati 25. jubilejnega srečanja na strokovnem pogovoru s pisateljema leta 1997

*Metka Demšar ob predstavitvi svoje knjige
z naslovom Melodije otroštva ob 25. jubilejnem
srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov leta 1997*

Spominska plošča srečanj, odprta ob 25. jubilejnem srečanju na kulturnem domu

25. srečanje

MLADIH PESNIKOV
IN PISATELJEV SLOVENIJE

27. - 28. 9. 1997

Grafika akademskega slikarja Bojana Golje podeljena vsem zaslužnim posameznikom dosedanjih srečanj

1976. LETA JE BILA PRVA LITERARNA KOLONIJA

Prva kolonija pesnikov in pisateljev začetnikov je bila od 1. do 3. oktobra 1976. Udeleženci prve kolonije so se zbrali pri Ivanu Lipiču v Zgornjih Verjanah, kjer so udeleženci poleg predstavitve literarnih del sodelovali še pri trgatvi v domačem vinogradu in pri prešanju grozdja. Na koncu so se še poveselili v hiši in se okrepčali ob »bujti repi« in jabolčniku.

Druga kolonija je potekala od 30. 9. do 2. 10. 1977. Udeleženci so bili pri Feliksu Divjaku v Zgornji Senarski na ličkanju koruze. Po opravljenem delu so se ob prebiranju literature in ob pogačah, oreh in jabolčniku veselo zavrtili ob harmonikarju Antonu Drumliču.

Prva kolonija srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov leta 1976 – utrinki iz družabnega srečanja pri Ivanu Lipiču v Zgornjih Verjanah

Tretja kolonija je bila od 22. do 24. 9. 1978 v Dobravi pri Gradišču, kjer se je ob kresovanju in peki krompirja ter jabolk pri lovskem domu odvijal literarni večer.

Druga kolonija srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov leta 1977

Četrta kolonija je bila med 12. in 14. 10. 1979. Literati so se oglasili na domačiji Avgusta Baumana v Zg. Porčiču, kjer so preživeli lep večer v družbi z domačini ob luščenju bučnega semena in gibanicah iz domače peči.

Četrta literarna kolonija – literarni večer v kulturnem domu

Peta kolonija je bila od 3. do 5. 10. 1980. Udeleženci so obiskali slikarsko kolonijo Zavrh, kjer so si izmenjali darila. Slikarska kolonija Zavrh je literarnemu odboru podarila uokvirjeno sliko Zavrh 80. Odbor literarnega gibanja pa je slikarjem podaril več številčk revije Mentor. Hkrati pa so obiskali še atelje Krajnc in akademskega slikarja Bojana Goljo.

Peta literarna kolonija – udeleženci na obisku pri akademskem slikarju Bojanu Golju na Zavrhu leta 1980

Šesta literarna kolonija je potekala od 2. do 4. 10. 1981. Družabni večer je bil pri Slavku Senekoviču v Zg. Porčiču, kjer so mladi ob programu domače mladinske recitatorske skupine videli, kako so nekoč stiskali jabolka. Gospodar jim je postregel z jabolčnikom iz pristne glinaste posode in sproščeno so zapeli domače pesmi, ki so odmevale dolgo v noč.

Šesta literarna kolonija leta 1981, literarni in družabni večer pri Slavku Senekoviču v Zgornjem Porčiču

Zadnja sedma kolonija je potekala od 1. do 3. 10. 1982 na kmetiji Trinkaus v Gočovi. Poleg literarnega nastopa so udeleženci poslušali predavanje o sodobni slovenski literaturi in umetnostnem jeziku. Na koncu so trgali jabolka in popoldan se je prevesil v zabavni večer. Mladi ustvarjalci so se ob prijetnem druženju z domačini kalili pod izurjenim vodstvom neumornega strokovnjaka Petra Božiča.

DRAMSKA DEJAVNOST

Slavica Lipič

Ko se o neki stvari pogovarjaš, se zdi vse tako enostavno, ko pa moraš to isto stvar spraviti na papir, je pa to že malo težje. Pa vendarle bom poskušala zapisati vsaj nekaj, ker vse je skoraj nemogoče. Največji razcvet je dramska dejavnost pri Sveti Trojici doživela po prvi svetovni vojni, ko je Slovenija po razpadu Avstro-Ogrske monarhije pripadala državi SHS. Pod vodstvom patrov frančiškanov je delovala Prosvetna zveza, v kateri je bilo aktivnih veliko družin v kraju: Krambergerjeva, Klobasova, Plojova, Šutova, Padovnikova, Mlinaričeva, Rojkova, Čaušova dekleta Mara, Trezika in Pavla in druge. Njihova dejavnost so bile gledališke predstave, ki so se vršile v glavnem v zimskem času v samostanu in so bile dobro obiskane. Med drugim so bile uprizorjene igre: Divji lovec, Sv. Ivana Orleanska, Žrtev spovedne molčečnosti ...

V letu 1920 se je zgradil v šoli novi oder. Prve prireditve na njem so bile 26. 12. 1920, združene s petjem in deklamacijami. Ker je bilo veliko občinstva, se je morala prireditev ponoviti. Za odrasle pa so uprizorili igre z naslovi Strahovi, V medenih tednih in Trije tički.

V letih 1921/22 se je na šolskem odru zvrstilo več iger združenih s petjem: Na preji - prizor V kmečki hiši, Šivilja Klara (v treh dejanjih), Bratska ljubezen - enodejanka, Lažniva Danica - tridejanka, Ozdravila ga je - enodejanka, Zaprta laž - burka v treh dejanjih. Dobiček od iger se je porabil za nakup knjig in drugih potrebščin revnim šolarjem.

Igralska zasedba igre Sveti Alojzij, odigrana v letih 1923–1924 na domačem odru

Okrog leta 1923/24 se je uprizorila igra Sveti Alojzij.

Igra Tri sestre – (v treh dejanjih) je bila uprizorjena v letih 1925/26. Igralci so bili: Gusti in Ema Kirbisch, Lina Golob, Zofka Kramberger, Milka Čehova, Rajmund Golob, Konrad Kramberger, Ignac Prebevšek in tedanji šolski upravitelj Franc Golež.

Igralci igre Tri sestre

Sveži veter na področju kulture je zavel tudi po letu 1934, to je s prihodom zakonskega para Križnič k Sveti Trojici.

Prav tako pa je po letu 1935 Prosvetno društvo v okrilju cerkve doživelo pravi razcvet. Predsednik društva je bil p. Ladislav Pintar, župnik, p. Idelfonz pa je bil predsednik dramskega odseka, ki je uprizoril več iger v zimskem času.

20. 12. 1937 je bila v počastitev Ivana Cankarja lutkovna predstava Jurček čarovnik, za materinski dan, 8. Maja, pa igrica Sirota Jerica.

S pomočjo učiteljev je mladina v letu 1946 uprizorila naslednje igre: Gadje na Kremenovem, Lovorjev venec, Sluga dveh gospodov, Volkodlaki, Poslednji mož, Zelena miza, Ženitev. Z igro Gadje na Kremenovem je bila mladina celo povabljena na tekmovanje v Ljubljano.

23. 2. 1948 so pionirji uprizorili tridejanko Mihčev Mihec, ki je lepo uspela.

Ko so pred 53 leti, to je leta 1948, odigrali igro Revček Andrejček, je Stanko Perko, ki je bil eden od igralcev v tej igri, na stenčasu objavil pesmico, v kateri je sestavil za vsakega igralca eno kitico. Vsebina igre predstavlja mogočnega bogatega vaškega veljaka - župana Hrastarja. Gospodaril je s svojim imetjem, bil strog oče in neusmiljen do svojih podložnikov dekel in hlapcev.

Igra Žegnanje na Trški gori leta 1946

Revček Andrejček

Vloga

Igralec

Stenčas je pač tista stvar,
kjer kritiziraš lahko vsakogar.
Ko kritik marsikoga je izbral,
tokrat »Revčka Andrejčka« je izbral.

Revček Andrejček, blaga duša,
bridkosti vse okuša.
Žgancev je za tri,
pospravi on jih brez skrbi.

Revček Andrejček

Stanko Kurbus

Hrastar bogat župan,
po idealu svojem znan.
Kar vtepel si je v glavo,
to je ostati moralo tako.

Hrastar

Jože Bračko

Ančka njega bolj gospodska hči,
za gospodi rada metala oči.
Še ko se je bla že poročila,
za gizdalini je hodila.

Hratarjeva hči

učiteljica Erika

Marička deklica premila,
Franceta strastno je ljubila.
Zato od hiše v stran -zapodil njo,
oče je župan.

Hratarjeva hči

Terezija Perko

France ljubezen je spoznal,
za njo življenje bi še dal.
Maričko ljubil je še leti dve -
morda jo še danes, morda ne.

Hratarjev hlapec

Stanko Perko

Občinska reva – Nosanka,
bila Francetu dobra mamka.
Pri Hratarju dobro ji je šlo,
da se zredila je tako.

Nosanka - dekla

Sonja Kirbiš-Kolar

Lažniva para brez srca,
imena vreden svojega.
Vohunil, lagal je grdun,
to bil je zlobec Janezon.

Zlobec Janezon

Rudi Pen

Korbar se z Ančko poročil,
v slepoti preveč je ljubil.
On videl ni tega,
da žena ljubi Dornika.

Korbar - kmet

Karl Šuta

Dornik svoji vlogi odgovarjal,
dekleta vsa je nagovarjal.
A nazadnje vse povsod,
dobil košaro je gospod.

Dornik - uradnik

Bojan Dreco

In Janez z laterno,
neumen res za dva.
Ko Janezona vodil je prešerno,
smejala mu se publika.

Janez - norček

Alfonz Bauman

Deklica vesela,
bila je Janezova Špela.
Njo pomnil Janezon bo zlo,
ker škaf dobil je na glavo.

Špela – dekla

Terezija Krempel

Občinska reva Riglar bil,
ki se krasti je naučil,
da lahko šel je v zapor,
preživljat zimski je odmor.

Riglar - klošar

Tone Drumlič

Po nemarnosti dobro znan,
občinski sluga bil Urban.
Pod nos se tat mu je nastavil,
da bi Urban v zapor ga spravil.

Urban - sluga

Ernest Mlinarič

Pavel – lovec mlad,

ponosen fant, to bil bi rad.
Za Janezonom dolgo je hodil,
nazdnje vendar je ga vlovil.

Pavel – lovec

Karl Zimič

Miha je fantič,
je svoje vrste ptič.
Če dosti ravno ni igral,
vendar vlogo dobro je podal.

Nazadnje lovci in gonjači
in vsi ostali postopači,
pri vinu imeli so velik vrišč
za petje pa ste vsi zanič.

To zdaj je končna slika vseh,
morda komu bo šlo na smeh,
če jeza čelo komu orosi –
ga prosim naj mi odpusti!

Miha – lovec

Slavek Štrasar

Ta pesem je bila napisana in na stenčasu objavljena 16. januarja 1948 leta.

Skupinska fotografija igralcev igre Revček Andrejček leta 1948

V času od decembra 1951 pa do sredine marca 1952 je v Gočovi delovala Kmetijska gospodarska šola. Ker so bili aktivni tudi na posvetnem področju, so v tem času postavili na oder: januarja 1952 tridejanko Dekle z rožmarinom, februarja tridejanko Dve nevesti in maja tridejanko Veriga. Igralska družina v Gradišču ni bila tako delovna in je v decembru 1951 leta postavila na oder le igro Cvrček za pečjo.

Maja 1952 pa je igralska družina Porčič nastopila z igro Zakonci stavkajo.

Vse igre je režiral Jože Križnič, pomagala pa mu je žena Vilma.

Igre so lepo uspele in dosegle lep uspeh.

Leta 1953 je igralska skupina pri kulturnem društvu pripravila in odigrala igro Domen.

1953/54 leta je mladina pripravila v okviru dramske skupine tri igre: Nova zapoved, Razvalina življenja in Lovorjev venec.

Igra Razvalina življenja, odigrana 1954. leta

10. 6. 1955 so pionirji v režiji Marije Šorli uprizorili igro Pastirček Peter in Kralj Maliban. Sceno je izdelal Jože Križnič s pionirji osmega razreda. Denar od prodanih vstopnic se je izročil KUD-u. 13. aprila 1955 pa je pripravil pevski zbor KUD-a spevoigro Kovačev študent. Celo igro je spremljal moški pevski zbor in godba na pihala, pod vodstvom kapelnika Stanislava Belna, režirala je Vilma Križnič, ki je tudi napisala note za to igro in jih tudi razmnožila. Nasploh sta bila zakonca Križnič zelo vsestranska, saj je Vilma po potrebi igrala harmoniko v igrah, Jože pa violino. Glavne vloge pa so bile razdeljene tako: kovačica je bila Francka Dečko, kovač Stanko Kurbus iz Gočove, Ernest Perko kovačev sin - falirani študent, Stanko Kurbus – pismonoša. Spevoigra je žela daleč naokrog velike uspehe, hodili so na gostovanja po vseh Slovenskih goricah. Na gostovanja pa so se vozili s tovornjakom. Ker pa so bili to mladi ljudje, tudi malo norčavosti ni manjkalo, tako so po vajah še kakšno ušpičili. Nekoč so na Penovem travniku znosili vse plaste sena na en velik kup, drugič so fantje ponoči preplezali ograjo na kloštrskem rajskem vrtu, da bi tam »rabutali« sadje. Ker pa so tam že našli skupino drugih fantov, so oboji pobegnili. Kasneje so v pogovoru ugotovili, da so bili v drugi skupini fantje iz druge igralske skupine, s katerimi so skupaj vadili. Nikoli pa niso izdali eden drugega.

29. aprila 1955 je bila v izvedbi članov KUD-a uprizorjena večja igra z naslovom Molčeca usta. Bilo je dvajset sodelujočih članov KUD-a, glavno

Spevoigra Kovačev študent, uprizorjena leta 1955

vlogo pa je igrala Vilma Križnič. Vloge so bile posrečeno razdeljene, zato tudi uspeh ni izostal. Igro so ponovili 13. maja in dvorana je bila spet popolnoma zasedena.

V letu 1956 je dramsko dejavnost malo zasenčilo kino. Vendar pa je že v sezoni 1957/58 bila uprizorjena tridejanka *Prisegam*.

Za 29. november 1959 je mladina pripravila igro *Vrnitev*, ki je prav lepo uspela. KUD Gradišče, pa je postavil na oder dve predstavi in to *Sveti plamen* in igro *Mati*.

Leta 1962 je bila na oder postavljena burleska *Metež* v režiji Štefke Kšela. To odrsko delo je bilo zelo zahtevno. Kljub težavam, manjkalo je namreč starejših igralcev, so težavo rešili in poiskali mlajše igralce, ki so svoje delo dobro opravili. Igra je doma in na gostovanjih požela lep uspeh.

V obdobju 1963/64 je bila dramska sekcija pri KUD-u spet aktivna. Na domačem odru je bila trikrat uprizorjena komedija ruskega pisca Valentina Katajeva, *Dan oddiha*. Režirala je Štefanija Kšela, igrali pa so Anton Drumlič, Feliks Ploj, Francka Dečko, Feliks Dečko, Irena Plevnik, Peter Leopold, Milena Štrakl, Ivo Štrakl, Ivan Štok in Terezija Lorenci. Kulise in ostale potrebne rekvizite so si izdelali igralci sami. Igra je doživela izjemen uspeh, saj so z njo dosegli prvo mesto na občinski dramski reviji in je bila resen konkurent za sodelovanje na medobčinski dramski reviji. Štefanija Kšela, Štefka, kot so jo klicali, je zahtevala na vajah disciplino, zato je zamudnike vaj uvedla kazen: plačilo v gotovini. Brez besed je zamudnik vrgel novčič v za to pripravljeno košarico. Ta denar so porabili po krstni uprizoritvi za pogostitev, ki je bila v sejni sobi.

Igralski ansambel z režiserko Štefko Kšela v sredini ob uprizoritvi Dan oddiha iz leta 1964

V sezoni 1968/69 je Kulturno umetniško društvo Ernest Golob-Peter pripravilo igro z naslovom *Sveti plamen*, s katero je nastopilo na medobčinski reviji.

Leta 1971 se je dramska skupina KUD Ernest Golob - Peter s pristopno izjavo včlanila v Združenje gledaliških skupin Slovenije.

Dramska skupina je leta 1973 pristopila k izvedbi igre *Mati*, v režiji Pavle Skoliber, ki je bila takrat vzgojiteljica v vrtcu v Gradišču. Igrali pa so: Janez Lorber, Erna Mlinarič, Drago Lipič, Franci Maguša, Janez Lorber, Marjan Toš ...

Po krajšem zatišju je bila 1974. leta postavljena na oder igra *Veriga*, katere avtor je Fran Saleški Finžgar. Igro je režiral Marjan Toš, igrali pa so: Janez Voglar, Karl Krajnc, Majda Voglar, Ivanka Drumlič, Ivo Šenekar, Marija Zelenko, Janez Lorber, Erna Mlinarič, Stanko Katan, Leon Dečko, Drago Maguša, Feliks Jakopec, Roman Drumlič, Viktor Diemat. Strokovni sodelavec je bil gledališki igralec Jože Zupan. Po izredno lepem uspehu igre in po velikem številu gostovanj se

je društvo odločilo, da igralce nagradi z dvodnevним izletom na Peco, ki je vsem ostal v lepem spominu.

Igra Mati, odigrana leta 1973

Že v naslednji sezoni 1975/76 je bila na oder postavljena igra Pokojnik, avtorja Nušiča, katero je spet režiral Marjan Toš s strokovno pomočjo člana SNG Maribor, Jožeta Zupana. Igralci pa so bili: Janez Voglar, Marjan Toš, Janez Lorber, Stanko Katan, Feliks Jakopec, Marjan Kralj, Roman Drumlič, Marija Zelenko, Slavko Gregorec, Drago Maguša, Viktor Diemat, Majda Voglar, Zofija Krajnc, Marjana Čuček, Alojz Oblak. Igra je bila prijavljena v počastitev 100-letnice rojstva Ivana Cankarja in za XIX. Srečanje gledaliških skupin Slovenije. Igra je bila predstavljena na področni prireditvi od 20. do 24. aprila 1976 v Gornji Radgoni.

Leta 1978 so pripravili komedijo avtorja J. Aleševiča z naslovom Podlaga zakonske sreče. Režiral

Skupinski posnetek igralcev, ki so leta 1974 igrali igro Veriga

je ponovno Marjan Toš, za sceno je poskrbel Janez Voglar, tehnično vodstvo je prevzel Marjan Kralj, spremne tekste pa je napisal Žarko Golob. Ne smemo pa pozabiti najpomembnejšega, to so seveda igralci: Janez Voglar, Mojca Zelenko, Marija Rojko, Marija Heric in Marjan Toš.

Igralska zasedba pri igri Podlaga zakonske sreče iz leta 1978

1979. leta je bila uprizorjena komedija v štirih dejanjih z naslovom Profesor Klepec, katere avtor je Ferdo Kozak. Igro je tokrat režiral Janez Voglar, ki je skupaj z Feliksom Jakopcem poskrbel tudi za sceno, tehnično vodstvo pa je bilo zaupano Marjanu Kralju. Igrali pa so: Janez Voglar, Feliks Jakopec, Jože Golob, Marija Rojko, Marija Heric, Andrej Šorli, Branko Senekovič, Francka Borko in Jože Brunčič. Z igro so bili na več gostovanjih, pripravljali pa so se tudi na Našo besedo.

Očitno so igralski skupini komedije odgovarjale, saj je v sezoni 1979/80 postavila na oder komedijo avtorja H.F. Kühneta z naslovom En dan z Edvardom, ki jo je režiral Marjan Toš, sceno je napravil Janez Voglar, tehnično vodstvo: Marjan Kralj in Franc Lončarič, gledališki svetovalec pa je bil Marjan Kovač, igrali pa so: Feliks Jakopec, Janez Voglar, Francka Borko, Vesna Kokol, Marija

Scena iz igre En dan z Edvardom, odigrane leta 1980

Heric, Andrej Šorli, Branko Senekovič, Jože Golob, Jože Brunčil. Tudi ta igra je bila prijavljena na Našo besedo 80.

Zadnja igra te izredno uspešne generacije je bila srednjeveška farsa Jezični dohtar Petelin, katere priredbo je napisal Fran Žižek. Režiral jo je Marjan Kovač, v pomoč pa mu je bila Marija Voglar. Igrali pa so: Rajko Kralj, Marija Heric, Vesna Kokol, Jože Golob, Andrej Šorli, Feliks Jakopec, Marjana Drašak, Marjan Kralj, Janko Trstenjak in Franc Ploj. Svojevrsten napredek pri tej igri pa je bil za ta namen izdelan in izdan gledališki list.

Skupinski posnetek igralske zasedbe igre Jezični dohtar Petelin iz leta 1980

Na druženja v dramski skupini so ostali lepi spomini, saj so igralci preživeli skupaj kar veliko časa. Tako se je Ernestu Mlinariču in Tereziji Perko porodila ideja o srečanju ljubiteljskih igralcev. Na prvem srečanju 21. 12. 1984 se je tako zbralo 47 od 52 povabljenih. Glede na udeležbo se je porodila ideja, da se organizira srečanje amaterskih igralcev vseh generacij pri KUD Ernest Golob - Peter. KUD je na seji upravnega odbora imenoval odbor za pripravo tega srečanja v sestavi: Slavko Štefanec -predsednik, kot člana pa Janez Voglar in Ernest Mlinarič. Odbor je glede na potrebe povabil k sodelovanju še sestro Pavlino, ki se je vabilu ljubeznivo odzvala. Seznam se je povečal na 243 ljudi, ki so skozi leta delovali pri ljubiteljski dramski dejavnosti. Ob oseškem gasilskem domu se je zbralo devetdeset nekdanjih amaterskih igralcev in igralk. Ogledali so si okoli štirideset fotografij iger vseh generacij. V okviru srečanja so zaigrali enodejanko Čeber, pod režijskim vodstvo sestre Pavline Kolbl in igralcev Eve Horvat, Ivanke Štrumf in Jožeta Frasa, ki je s svojo veselo vsebino popestrila dogajanje. Vabila za to srečanje je izdelala firma Grafično oblikovanje Štrakl. Vabilo je kot trojni dokument, saj je na vabilu natisnjenih sedem slik različnih generacij. Druženje je bilo zelo prijetno, škoda je le, da se ga veliko igralcev zaradi opravičljivih razlogov ni moglo udeležiti.

V režiji sestre Pavline Kolbl so bile zaigrane igre: Sv. Anton, sledila je igra Luč z gora v sezoni 1991/92, v obdobju 1993/94 so igrali veseloigro z naslovi Piskrovez, Brez zajtrka in Čeber. Slepogrofično Nika Kureta so igrali v letu 1995/96, Sv. Klara - življenjepis 1997/98. Igralska skupina je štela okrog dvajset članov. Z igrami so hodili tudi na gostovanja.

Tako so delali vsa ta minula leta. Velikokrat v težkih pogojih, pa vendar se iger pri Sveti Trojici lotevamo še danes, saj igralstvo pri nas še ni zamrlo.

Srečanje vseh generacij igralcev v Oseku leta 1998

Igra Slepa grofična iz leta 1996

PLESNA DEJAVNOST

Slavica Lipič

V osemdesetih letih so pri Osnovni organizaciji ZSMS Gradišče ustanovili plesno skupino z naslovom »MI«, ki jo je vodila Ljerka Kresonja in je uspešno nastopala na raznih prireditvah. V letu 1981 se je skupina priključila h Kulturnemu društvu Ernest Golob -Peter in naslednje obdobje aktivno delovala.

Plesna skupina MI leta 1981

V Kulturnem društvu Ernest Golob - Peter že od leta 1999 deluje plesna skupina pod vodstvom Renate Feldhofer, ki ima na tem področju bogate izkušnje in obilo znanja. Znanje si pridobiva v raznih tečajih v organizaciji ZKD Maribor. Je hkrati tudi članica upravnega odbora društva. Vodi dve starostni skupini mladih plesalcev. Mladi nastopajo pod imenom Svizci, starejši pa Crazy Angels. Sodelujejo tudi na občinskih ter območnih srečanjih plesnih skupin.

*Mlajša plesna
skupina Svisci v letu
2001*

Plesna skupina Crazy Angels iz leta 2000

REZULTATI ANKETE O KULTURNEM ŽIVLJENJU PRI SVETI TROJICI

Dragica Lovše

S pomočjo učencev osnovne šole Sveta Trojica in na pobudo Toneta Štefaneca je Dragica Lovše izvedla anketo o kulturnem dogajanju in ustvarjanju naših krajanov. Naključno je bilo izbranih 91 gospodinjstev, v katerih so prostovoljno odgovarjali na anketne liste vsi člani gospodinjstva, ki so bili stari nad 15 let. Anketni list je bil sestavljen iz dveh delov. V prvem delu je anketa spraševala o kulturni ustvarjalnosti, v drugem delu pa, koliko je naročnikov knjig in koliko ter kakšna informativna sredstva uporabljajo naši ljudje.

V prvem delu ankete so se zbirali podatki vseh anketiranih, v drugem pa samo podatki za gospodinjstvo.

Rezultati prvega dela ankete: Število anketiranih: 223 krajanov, starih nad 15 let

Število posameznikov, ki se ukvarjajo s posamezno kulturno dejavnostjo:

Harmonika:	3
Klavir:	6
Kitara:	13
Fotografiranje:	57
Video snemanje:	31
Likovno ustvarjanje:	38
Petje:	60
Pletenje, kvačkanje:	69
Izdelki iz lesa:	29

DRUGO

Branje knjig:	6
Šivanje gobelinov:	4
Sodelovanje v dramski skupini:	1
Izdelki iz gline:	1
Risanje na steklo:	1
Slikanje na svilo:	1
Stripi:	1

Rezultati drugega dela ankete (91 gospodinjstev):

Knjižne zbirke:	Mohorjeva družba: 8
	Prešernova družba: 23
	Krog: 20
	Lastna knjižnica (nad 50 knjig): 79
Radio in TV:	Radio: 122
	TV: 121
Časopisi in revije:	Dnevnik (Večer ali Delo): 72
	Tednik (Nedeljski): 82

DRUGO:

Časopisi in revije: Naš dom, Družina,
Ognjišče, Domače novice, Vzajemnost,
Otrok in družina, PC Gamer, Naša žena,
Ribič, Delničar, Jana, Ekipa, Lady,
Kmetovalec

OBIČAJI, KI JIH ŠE VEDNO OHRANJAJO V PRVOBITNI OBLIKI

Koline: 44, Martinovanje: 1, Jurjevanje: 2, Ličkanje koruze: 11, Trgatev: 2, Poroka: 11, Krst: 10, Košnja s koso: 2, Kurentovanje: 2, Pust: 41, Božič: 78, Velika noč: 88, Tepežnica: 21

OSNOVNA ŠOLA SVETA TROJICA

Adela Neuvirt in Katica Pukšič

Kulturno dejavnost šole smo opisali na podlagi šolske kronike:

Od leta 1786 do 1912 je kronika pisana v nemščini. Šolska kronika je vodena v slovenskem jeziku od 1912. leta, torej se piše že 89. leto. To pa je že kar častitljiva doba. V kroniki je podana zgodovina kraja s krajevnimi posebnostmi. Posebno mesto v kroniki zavzemajo kulturni dogodki. Če jih skrbno prebiramo, dobimo vsaj približno podobo življenja, ki se je tod prelivalo v preteklosti. Ob prebiranju podatkov v kronikah smo bili pozorni predvsem na ljubiteljsko kulturno dejavnost našega kraja.

V kroniki leta 1912 je zapisano, da se je šolsko leto slovesno pričelo s šolsko mašo. Mladina se je pod nadzorstvom učiteljskega zbora udeležila vseh običajnih procesij.

Dne 19. 4. 1913 so na tukajšnji šoli praznovali 200-letnico pragmatične sekcije (nekdanji državni akt). Mladina se je zbrala z učiteljskim zborom z namenom, da so se seznanili s pomenom tega praznovanja.

Davnega leta 1918 so v kraju proslavljali narodni praznik Jugoslavije – prelepe nove domovine in kraljev rojstni dan (12. julij) – Vidov dan. Pripravili so pohod skozi trg, na bližnjem griču so zakurili kres, peli narodne in domoljubne pesmi, plapolala je slovenska trobojnica.

14. decembra 1918 se je mladina udeležila posebne božje službe zaradi slavlja narodnega praznika. Po slovesni službi božji se je zbrala šolska mladina po posameznih razredih, kjer so jim pojasnili zgodovinski dogodek naroda SHS. Zapeli so tudi narodno himno Lepa naša domovina. Ob šolskem poslopju je vihrala slovenska trobojnica.

V šolskem letu 1919/20 se je dogajalo:

1. decembra 1919 je šolska mladina prisostvovala slovesni sveti maši ob prazniku Zedinjenja SHS.

28. rožnika 1920 se je vršila sveta maša za padle junake na Kosovem polju. Po cerkvenem opraviilu se je nadaljevala proslava z 12 točkami programa. Petje je vodila učiteljica Ema Vobič.

Na predvečer 12. julija 1920. leta je bila šola razsvetljena. Šolarji so ob navzočnosti staršev zapeli več narodnih in domoljubnih pesmi. Petje se je nadaljevalo pri pohodu skozi trg. Na bližnjem griču je zagorel velik kres. Ob šolskem poslopju je plapolala slovenska trobojnica.

V šolskem letu 1920/21 se je v šoli zgradil nov šolski oder. Prva prireditve na odru je bila 26. 12. 1920. Vse prireditve so bile združene s petjem in deklamacijami. Občinstva je bilo toliko, da so morali prireditve ponoviti. Na novem odru se je v tem času zvrstilo 8 prireditev za mladino in ostale obiskovalce, prireditvi »Strahovi« in »V medenih tednih« pa sta bili samo za odrasle.

17. januarja 1921 so praznovali rojstni dan regenta Aleksandra.

Ostala praznovanja: praznik Svetega Cirila in Metoda, rožnika, Vidov dan, kraljev rojstni dan.

V šolskem letu 1921/22 so prikazali na šolskem odru sedem iger. Na vsaki prireditvi je bil poln razred gledalcev. Čisti dobiček je bil namenjen za nakup knjig in drugih potrebščin za revne šolarje. V tem letu so spet slovesno praznovali »Praznik ujedinenja« in »Kraljev rojstni dan«. Kraljevo poroko in Vidov dan so prav tako slovesno obhajali, in sicer 8. in 28. junija 1922.

V šolskem letu 1922/23 so gojili narodno petje. Ob različnih svečanostih so organizirali različna domoljubna predavanja. Na šolskem odru so uprizarjali tudi igre: Sirota, Božični večer, Teta iz Amerike, Po domače, Poštna skrivnost in Smolar. Pri vseh prireditvah na šolskem odru so izkazovali neumorno ljubezen do domovine. Največ zaslug za to je imela Ema Vobič, pa tudi ostali učitelji, ki so v tem obdobju službovali na šoli.

9. 10. 1922 so praznovali 60-letnico smrti odličnega slovenskega pedagoga Antona Martina Slomška. Pripravili so predavanje o Slomškovem življenju in delu, sledile so deklamacije in petje pesmic, ki jih je slavljenec sam zložil in uglasbil.

Dne 1. grudna 1922 so praznovali »Praznik ujedinjenja« in 17.2.1922 kraljev rojstni dan . Peli so himno »Boža pravde«.

28. junija na Vidov dan se je šolsko leto 1922/23 zaključilo s svečano službo božjo za padle vojake na Kosovem. Nato so proslavili Vidov dan z bogatim sporedom (7 pesmi in deklamacij).

Za šolsko leto 1923/24 ni podatkov.

27. 6. 1925, oziroma v šolskem letu 1924/25 bila na Vidov dan slovesnost z bogatim sporedom (9 točk). Zvečer pa je priredila tukajšnja Narodna čitalnica baklado, pri kateri je sodelovala tudi šolska mladina. Trg je bil primerno okrašen in lepo razsvetljen.

V šolskem letu 1925/26 pa se je dogajalo:

Ob državnem prazniku, 6.12.1925, so organizirali prireditev, ki je obsegala kar 11 točk sporeda. Čisti dobiček so spet namenili za nakup šolskih potrebščin revnejšim učencem.

Ob koncu šolskega leta, junija 1926, je bila spet proslava Vidovega dne. Imeli so bogat kulturni program z 11 točkami. Na predvečer je bila spet baklada, ki jo je priredila Narodna čitalnica. Vse hiše v trgu so bile razsvetljene, pa tudi primerno okrašene.

Peli in deklamirali so domoljubne pesmi.

V šolskem letu 1926/27 je bila ob narodnem prazniku proslava oz. slovesnost z bogatim kulturnim programom (12 točk).

Ob koncu šolskega leta pa kot navadno proslava Vidovega dne (10 točk programa, v glavnem domoljubne pesmi in deklamacije).

Leta 1927 so šolo obiskali upokojeni prosvetni delavci in obujali spomine na službovanje na tej šoli in tudi na mladostne dni.

Šolsko leto 1927/28 se je spet pričelo s slovesno službo božjo. Z njo se je tudi pričelo praznovanje Zedinjenja. Nadaljevalo se je s kulturnim programom.

17. 12. 1927 na rojstni dan kralja Aleksandra se je po običajnem opraviilu vršila šolska slovesnost. Po govoru o pomenu tega dneva so sledile zanimive pesmi in deklamacije. Med drugimi tudi pesmi: Oj, Doberdob – dvoglasna izvedba, Hej Slovani, Kje dom je moj...)

Najpomembnejši dogodki v šolskem letu 1928/29 so bili:

28. 6. 1928 je bila proslava Vidovega dne. Prisostvovalo je precej odraslih svojcev otrok. Program je vseboval 10 točk, med njimi deklamaciji Soči ter Ciciban in čebelica. Peli so domoljubne pesmi.

8. 10. 1928 je bila zahvalna služba božja in proslava ob 10-letnici poboja Solunske fronte.

V šolskem letu 1929/30, natančneje 4. 12. 1929. leta je bilo zborovanje učiteljskega društva pri Svetem Lenartu. Dan je bil pouka prost.

Kakor ostala šolska leta tako se je tudi to zaključilo s slovesno proslavo.

27. 1. 1930 je bil praznik Sv. Save. Dan je bil pouka prost.

22. 6. 1930 je priredil pomladek RK gledališko predstavo s petjem in z deklamacijami. Učenci so v splošno zadovoljstvo občinstva uprizorili igrico Navihanci. Pesmi so peli pod vodstvom šolskega upravitelja g. Goleža.

29 6.1930 so spet zelo svečano proslavili Vidov dan. Po svečani maši so učenci zapeli nekaj

pesmi. O pomenu dneva je spregovoril šolski upravitelj. Sledilo je nagrajevanje odličnih učencev. Šolski upravitelj jim je podelil knjižico – Album dinastije Karadjordjevičev, ki jih je darovala banovinska založba šolskih knjig v Ljubljani. Ob tej priložnosti so učenci ponovno zaigrali igro Navihanci. Ta in naslednji dan je bila v šolskem poslopju razstava ročnih del, pisnih izdelkov in risb. To je bila prva prireditev te vrste na šoli.

V šolskem letu 1931/32 v mesecu decembru je bil spet praznik Zedinjenja in rojstni dan njegovega veličanstva – kralja.

27. 1. 1931 je bila proslava ob dnevu Sv. Save.

16. 4. je bil velik zbor učiteljskih društev v Mariboru. Dr. Lončar je predaval o smernicah vzgoje in pouka moderne šole. Svoje predavanje je zaključil z besedami »Mi gremo naprej v boju za moderno šolo«.

V šolskem letu 1932/33 so bile prireditve: rojstni dan njegovega veličanstva – kralja, proslava dneva Save, proslava Strossmajerjevega dneva in sokolski izlet v Ljubljano.

V šolskem letu 1933/34 še poleg običajnih proslav, ki so potekale vsako leto, velja omeniti Svetosavsko in Strossmajerjevo proslavo. Učencem so ob teh prireditvah pojasnili pomen in zasluge obeh velikih mož za naš narod.

V šolskem letu 1934/35 se je dogajalo:

6. septembra 1934 so praznovali rojstni dan prestolonaslednika Njegovega veličanstva -kralja Petra II.

1. decembra 1934 so pripravili v dvorani Ernesta Goloba proslavo združeno s Sokolsko četo. Program je zajemal 10 točk.

26. 1. 1935 proslava Sv. Save.

4. 2. 1935 proslava Strossmajerja (zelo pomembna politična osebnost 60 let 19. stoletja).

28. 6. 1935 Vidovdanska proslava in hkrati proslava ob zaključku šolskega leta (14 točk programa).

V šolskem letu 1935/36 se je zvrstilo šest proslav.

9. oktobra 1935 je bila žalna komemoracija za pokojnim kraljem Aleksandrom I.

Učiteljica petega oddelka Vilma Križnič je v tem letu ustanovila na šoli mladinski pevski zbor, ki se je tekom leta naučil mnogo pesmi, cerkvene, narodne in druge pesmi dvo in troglasno. Pri pevskem zboru so sodelovali otroci od drugega oddelka naprej. Uspehi so bili prav lepi. Zbor je nastopal na vseh proslavah.

20. dec. 1936 je šola proslavila Ivana Cankarja z lutkovno predstavo Jurček Čarovnik in 8. maja materinski dan z igrico Sirota Jerica.

V šolskem letu 1936/37, oziroma 24. 9. 1936 je bila proslava ob obletnici A. M. Slomška.

Zvrstile so se tudi vse prej omenjene proslave.

Šolsko leto 1937/38 je bilo bogato glede kulturnih prireditev. Zvrstilo se jih je kar dvanajst.

V šolskem letu 1938/39t je bila obilica kulturnih prireditev kot vsako leto.

1. 6. 1939 so počastili sprejem novih zvonov.

Kot zanimivost v šolskem letu 1939/40 naj omenimo več procesij. Tudi za Florijanovo ni bilo pouka.

Na Vidov dan pa je bil zaključek šolskega leta.

V šolskem letu 1940/41, 1942, 1943, 1944 je potekala mobilizacija učiteljstva in drugih krajanov.

26. 4. 1941 je prišel nemški šolski upravitelj. Nadejal se je, da bo šolska mladina nemške narodnosti,

vendar se je hitro prepričal, da ni bilo tako. Našel je le enega učenca nemške narodnosti.

Oživila je slovenska šola.

9. maja 1945 je napočil dan svobode. Tega dne so v kraj prikorakali osvoboditelji in domačini so jim pripravili svečan sprejem. Tudi ravnatelj in učitelji so se spet vrnili v Sveto Trojico. Tega se živo spominja in doživeto opisuje v šolski kroniki tedanji ravnatelj Jože Križnič. Ob robu kronike je zapisal: «Slovenska šola je zaživela.»

Šolsko leto, ki je trajalo v novi Jugoslaviji le dva meseca, se je slovesno zaključilo s primerno proslavo, govorom, petjem in deklamacijami.

V šolskem letu 1945/46 se je dogajalo:

20. oktobra je šola proslavila obletnico zavzetja Beograda. Na predvečer je bila zbrana množica pri kresovanju, na dan proslave pa je bila lepa akademija. Pripravili so tudi baklado.

29. novembra je bil državni praznik: rojstni dan republike Jugoslavije. Na predvečer je bilo spet kresovanje. Ljudje so prišli iz bližnje in daljne okolice. Ta proslava je bila res višek narodnih proslav.

8. februarja 1946 je bila Prešernova proslava. S točkami so sodelovali vsi oddelki na šoli.

10. februarja 1946 pa je bila Prešernova proslava še v Ljudskem domu. Te proslave se je udeležila tudi šolska mladina. Na sporedu so bile recitacije, deklamacije, nastopili so moški, ženski in mešani mladinski zbor pod vodstvom učiteljice Vilme Križnič.

Dne 31. marca je bila akademija naših pionirjev. Zaigrali so igro Vedež, deklamirali so in peli.

Šolska proslava je bila tudi 27. aprila - ob obletnici ustanovitve OF, popoldan pa še akademija v Ljudskem domu. Program je bil bogat.

Na predvečer 1. maja, praznika dela, je bila baklada, pa tudi kres je zagorel. Ob prazniku dela pa je bila šolska proslava, nakar so šli učitelji z mladino v Lenart, kjer je bila povorka: »Parada dela.«

9. maja je bila spet svečanost ob dnevu svobode. Na predvečer je bil spet kres, nato pa baklada. Naslednji dan pa je bila še akademija s pestrim sporedom.

Tudi ob dnevu mladosti, 25. maju, je bila slavnostna akademija.

Dne 30. junija 1946 je bila zaključna proslava s petjem in deklamacijami.

Ob spominskih dnevih pa so se spomnili velikih mož (Župančiča, Lenina, Gorkega).

V šolskem letu 1946/47 so se zvrstile podobne proslave kot prejšnje leto.

21. januarja je bila Leninova proslava – pionirska.

8. junija je bil dan matere in otroka. Proslava je bila v Ljudskem domu. Šolska mladina se je spomnila tudi Otona Župančiča in drugih pomembnih mož.

V šolskem letu 1947/48 se je dogajalo:

Ob priliki priključitve Primorske k matični domovini je bila 19. septembra svečana proslava. Na predvečer so zagoreli kresovi.

7. novembra je šola proslavila obletnico »Velike oktobrske revolucije.«

23. januarja je bilo praznovanje 70-letnice velikega pesnika Otona Župančiča.

Do konca šolskega leta se je zvrstilo še sedem proslav.

20. maja 1984. leta pa je šla skozi naš kraj Titova štafeta. Pri tej štafeti so sodelovali mladinci in pionirji od Trojice do Lenarta.. Mladi so na vseh proslavah marljivo sodelovali in se izkazali.

22. februarja so pionirji priredili igro v treh dejanjih: Mihčev Mihec, ki je dobro uspela. Obisk pa ni bil najboljši zaradi slabega vremena.

V tem šolskem letu si je šolska mladina ogledala šest filmov.

Spomnili so se Prešerna, Župančiča in Voranca.

V šolskem letu 1948/49 je bila že 2. septembra otvoritvena proslava.

7. novembra je bila proslava obletnice Velike oktobrske revolucije. Na sporedu so bile deklamacije, petje in prizori.

29. novembra je bila skupna proslava z mnogimi organizacijami. Vršila se je v Ljudskem domu. Spored je bil pester in po vsebinsko bogat.

8. februarja 1948. leta pa so se prav posebno pripravili na proslavo ob 100-letnici smrti našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna. Pri tej proslavi so prvič upoštevali tudi pesniške izdelke pionirjev. Pionirji so obljubili na svečani prisegi, da bodo sledili njegovi ljubezni do domovine in njegovim vzvišenim idealom.

Sledili sta proslavi ustanovitve OF in praznika dela.

20. maja pa je skozi naš kraj spet potovala Titova štafeta.

Do konca šolskega leta se je zvrstilo še pet proslav. Ena izmed njih je bila 14. junija 1949. leta. Šola se je spomnila z žalno komemoracijo preminulega pesnika Otona Župančiča. Deklamirali so njegove pesmi. V govoru na proslavi je bil poudarjen pomen velikega pesnika za slovensko ljudstvo.

Otvoritveno šolsko slavlje v šolskem letu 1949/50 se je pričelo 3. septembra.

Dne 29. novembra je bila svečana proslava ob dnevu republike v Ljudskem domu. Glavni delež na proslavi je imela mladina (zgodovinski pregled v slikah s petjem, igra, kolo, pionirski pevski zbor). Z izbranim programom je sodelovala tudi godba na pihala.

30. novembra je bil sprejem pionirjev v pionirsko organizacijo. Sledil je obisk Petrovega groba, ki ga je mladina okrasila s cvetjem.

8. februarja je bila Prešernova proslava.

23. februarja 1950. leta pa je bila žalna komemoracija za pisateljem Prežihom Vorancem, ki je umrl 18. februarja 1950. V šoli so organizirali radijski prenos, kjer so poslušali ves potek pogreba. Med važnejšimi prireditvami v kraju je tudi Novoletna jelka. Prireditvev je bila v Ljudskem domu 1.1. 1950. leta ob 9. uri. Na sredi dvorane je stala jelka, okrašena z izdelki pionirjev. Prav slovesen je bil trenutek, ko je nastopil Dedek Mraz. Delil je zavoјčke s pecivom. Imel je tudi lep govor.

9. julija pa je bila proslava 75-letnice obstoja GD pri Trojici.

Med drugimi prireditvami v šolskem letu 1951/52 je lepo uspela Prešernova proslava. Sodelovala je tudi odrasla mladina s pevskimi točkami, recitacijami in deklamacijami.

8. marca je bila v kraju proslava žena. Spet je sodelovala šolska mladina, pevski zbor pa je zapel lepe triglasne pesmi.

29. aprila je bil v čast proslave OF pohod mladine v Lenart. Naših pionirjev je bilo največ.

19. maja pa je bila štafeta v čast 60. rojstnemu dnevu maršala. Naši pionirji so tudi sodelovali v štafeti, manjši pa so »delali špalir«. Proslava je bila tudi 3. novembra. Svečano so proslavili 400-letnico prve slovenske knjige. Med šolarje so podelili lepo število značk Primoža Trubarja.

25. maja je bila svečana proslava v Ljudskem domu ob rojstnem dnevu maršala. Pionirji so zaprisegli.

22. 7. je bila v Ljudskem domu proslava dneva vstaje. Poleg pionirjev so nastopili tudi mladinci. Zaigrali so tri dejanja igre »Za svobodo«. Zapeli so tudi nekaj pesmi.

Začetek in zaključek šolskega leta sta bila vedno svečana. Tako je bilo tudi v tem času. Učenci so se vedno vztrajno in marljivo pripravljali, da so čim lepše nastopili. Vse proslave je spremljal pevski zbor.

V šolskem letu 1952/53 je bila 1. septembra otvoritvena šolska slovesnost.

29. novembra je bila prav lepa proslava ob dnevu republike. Program je bil pester in lep.

18. maja je bila štafeta; sodelovali so pionirji iz višjih razredov in mladina.

22. julija je bila proslava ob dnevu vstaje.

15. 4. 1953 je bila v Ljudskem domu komemoracija za pokojnim Borisom Kidričem. Poslušali so

radijski prenos.

S šolskim letom 1952/53 je bila ukinjena nižja gimnazija. Šola je bila preimenovana v osemletko. Prireditve v šolskem letu 1953/54:

18. maja je bila v kraju izvedena štafeta. Aktivno je sodelovalo 75 pionirjev in pionirk. Tekli so do Lenarta.

Imeli so tudi proslavo za 27. april, in sicer v Ljudskem domu. Udeležila se je je vsa šolska mladina in precejšnje število odraslih.

30. maja je bil Pionirski dan. Pionirji so sodelovali pri pionirskem telovadnem nastopu.

Tudi v šolskem letu 1954/55 so potekale tako imenovane »Patriotske slavnosti«.

Prešernova proslava 8. februarja je imela bogat program.

Tudi praznik dela je bil obogaten z dobrim programom.

18. maja so naši pionirji sodelovali pri štafeti kot nosilci spremljevalci.. Obe progi sta se v Gradišču združili pri Šenekarju.

Druga prosvetna dejavnost je bila onemogočena, ker je bil kulturni dom v generalnem popravilu.

V šolskem letu 1955/56 je bila 10. 2. 1956 Prešernova proslava z bogatim sporedom.

Pionirji so uprizorili 10. 6. 1956 mladinsko igro Pastirček Peter in kralj.

Pri nadaljnjih proslavah v mesecih aprilu, maju in juliju je sodelovala folklor z narodnimi plesi.

V šolskem letu 1956/57 so se zvrstile naslednje prireditve:

Slavnostna proslava ob III. občinskem prazniku pri Lenartu. Poleg moškega pevskega zbora iz Svete Trojice so sodelovali tudi naši učenci od 3. razreda dalje.

23. 1. je bil krajevni praznik. Sodelovalo je 60 pionirjev in naši pevski zbori.

29. 11. ob prazniku republike je bila šolska proslava v dvorani.

25. 11. pri Lenartu Mladinski dan. Nastopil je tudi naš zbor.

Prešernova proslava 8. 2. 1957: sodelovali so pionirji in pevski zbor.

Dan žena 8. 3. 1957: proslava je zelo uspela.

27. 4. 1957: šolska proslava z bogatim programom.

Aktivna je bila tudi folklorna skupina, ki je štela 30 učencev. Naučili so se štiri prekmurske narodne plese in dve koli. Nastopili so na proslavah. Vodila jih je učiteljica Marija Šorli.

Praznik 1. maj: program je bil v dvorani. Po akademiji je bilo kresovanje.

26. 6. 1957 je bila zaključna šolska proslava. Učenci so pokazali, kaj so se naučili v dramskem krožku, pri petju in folklori.

24. 5. 1957 – ob dnevu mladosti je v Lenartu je sodeloval naš pionirski pevski zbor na prvem mladinskem pevskem festivalu in je prejel lepo pohvalo.

Kino predstave so imeli enkrat na teden.

Ob tednu otroka v šolskem letu 1957/58 je šola izvedla proslavo z bogatim programom.

11. 10. 1957 – proslava v čast OZN.

23. 11. 1957 – krajevni praznik (plesi, deklamacije, petje).

29. 11. 1957 – dan republike (proslava)

22. 12. 1957 – proslava ob dnevu armade

30. 12. 1957 – novoletna jelka z bogatim kulturnim programom (telovadni nastop, dvodejanka – igra, petje in deklamacije).

8. 2. 1958 – Prešernova proslava

23. 4. 1958 – šolska proslava

30. 4. 1958 – proslava s kresovanjem v počastitev 1. maja

20. 5. 1958 – štafeta Naša mladina je nastopila na svečani akademiji v Lenartu s pevskim in folklornim nastopom.

Vse leto je delovala šolska knjižnica.

Prireditve v šolskem letu 1958/59:

28. 11. 1958 – dan republike. Program so pripravili pionirji višjih razredov (petje, ples, prizori). Sodelovali so tudi odrasli.

Novoletna jelka . Dober program: igra Dedek Mraz in fašisti; ples učencev 4. razreda.

Proslava obletnice OF; program učencev od 1. do 4. razreda; pionirski pevski zbor; Pionirji iz 4. razreda so prikazali prizor iz NOB po lastni sestavi.

21. 4. 1959 je šla spet skozi naš kraj štafeta. Šola je pripravila bogat kulturni program.

Zaključna proslava šolskega leta je bila 26. 6. v Domu kulture.

Razstava ročnih del in tehničnih izdelkov je bila v nedeljo, 21. 6. 1959. Razstavljeni so bili tudi risarski in literarni izdelki učencev. Razstava je bila bogato obiskana.

V šolskem letu 1959/60 - 10. 10. 1959 je šola proslavila 40-letnico KPJ. Proslava je bila v šoli. Enaka proslava je bila tudi v Mariboru; udeležilo se je lepo število naših ljudi.

3. 10. 1959 je bila proslava 200-letnice obstoja lenarške šole. Udeležilo se je tudi naše učiteljstvo.

5. 10. 1959 si je naša mladina v Lenartu ogledala razstavo izdelkov. Vsem je zelo ugajala.

Pouk nekoč

V šolskem letu 1960/61 je bila proslava ob 20-letnici vstaje slovenskega ljudstva.

V občinskem merilu je bila proslava ob dnevu borca (4. 7. 1960).

Tudi to šolsko leto so se zvrstile proslave ob občinskem prazniku v Lenartu, ob krajevnem prazniku, ob dnevu republike (samostojna igrica, folklor, PPZ).

28. 12. 1960 je bil družabni večer za učitelje lenarške občine, in sicer v prostorih gostilne Elbl v Gradišču. Ob tej priliki je dobil visoko odlikovanje. Red dela III. stopnje Jože Križnič, šolski upravitelj v Gradišču.

Tudi v decembru je bilo živahno kulturno dogajanje, predvsem ob novem letu.

Februarja je bila Prešernova proslava.

V mesecu marcu pa proslava ob dnevu žena.

18. 4. 1961 je bila štafeta. Sodelovali so učenci, mladina in gasilci.

23. 4. 1961 je bila pri Lenartu revija mladinskih pevskih zborov. Naš zbor je nastopil s 56 pevci.

27. 4. 1961 je bila proslava ob OF in 1. maju. Sodelovali so vsi oddelki. Tudi ob dnevu mladosti so naši učenci sodelovali s prostimi vajami pri Lenartu.

Poslovili so se od Vilme in Jožeta Križniča.

26. 6. 1961 je bila zaključna proslava z bogatim sporedom (prizori, recitacije, govor). Po programu je bil prav prisrčen prizor, in sicer poslovitev učencev in učiteljstva od odhajajočih dolgoletnih sodelavcev in vodij; učiteljice Vilme Križnič in šolskega upravitelja Jožeta Križniča. Prinesli so polno cvetja in spominkov. Slovo je bilo prav prisrčno in težko. Križničeva je namreč vsa leta službovanja v šoli in v kraju vodila pevske zборе in skupno z možem režirala igre.

V šolskem letu 1961/62 je postal šolski ravnatelj g. Janko Kšela, ki je prej služboval na Duhu na Ostrem Vrhu.

5. 9. 1961 – prvi šolski dan s slovesnostjo v domu kulture.

30. 12. 1961 – pester program ob novoletni jelki.

8. 2. 1962 – Prešernova proslava.

27. 4. 1962 – razredne proslave v počastitev OF. Učenci so deklamirali in peli, učitelji pa so govorili o pomenu OF.

25. 5. 1962 – dan mladosti. Pri Lenartu je bilo mednarodno pionirsko tekmovanje, ki so se ga udeležili tudi naši pionirji.

26. 6. 1962 – zadnja slovesnost v šolskem letu 1961/62.

Ostalo kulturno delo: dramska sekcija, kino predstave in recitacijska sekcija (sodelovala na petih proslavah).

V šolskem letu 1962/63 so bile prireditve:

5. 9. 1962 – začetna proslava.

29. 9. 1962 – dan pionirjev (pester telovadni program in bogat kulturni program).

6. 10. 1962 – praznovanje občinskega praznika

29. 11. 1962 – svečan program ob dnevu republike (recitacije, prizori in pevske točke).

29. 12. 1962 – novoletna jelka (450 šolskih in predšolskih otrok obdarovanih).

8. 3. 1963 - dan žena (2 proslavi, predvsem večerna svečanost je bila zelo bogata).

Šolsko leto 1963/64:

29. septembra . dan pionirjev (bogati tekmovalni program).

29. novembra – kulturni program (recitacije, krajši prizori, starejši in mlajši pevski zbor).

29. 12. – praznovanje novoletne jelke

8. 2. – razredne proslave ob slovenskem kulturnem prazniku.

V šolskem letu 1964/65 so potekale proslave po običajnem vrstnem redu: v začetku šolskega leta, za dan pionirjev, dan republike, novoletna jelka, pustni karneval, dan žena, prvomajske proslave, 25. maj – na igrišču so bila lahkoatletska tekmovanja in kres.

Izšla je literarna revija.

Učenci so leta 1965 izdelali prvo številko svoje literarne revije Glas mladih. Prispevke so zbrali in uredili pod vodstvom učiteljice Irene Golob, tehnični vodja in svetovalec je bil g. Ivo Štrakl. Nekaj prispevkov so učenci poslali na uredništvo Domačih novic.

V šolskem letu 1965/66 je bila za dan republike proslava v prostorih šole, ker do tega roka dvorana še ni bila urejena.

Tudi ob jelkovanju so učenci in učitelji pripravili bogat kulturni program. Pripravili so tudi oddajo Pokaži, kaj znaš (spretnosti, petje, igranje na instrumente).

V šoli je delovalo več krožkov. Na kulturnem področju: baletno-ritmični, lutkovni, recitacijski in folklorni krožek.

Učenci so skupaj z učitelji poslušali vrsto radijskih ur.

Kulturno življenje v šolskem letu 1967/68 je bilo dokaj skromno. Amaterska gledališča, ki so prejšnja leta gostovala na našem odru, to leto niso nastopila, z izjemo učiteljskega kolektiva iz Negove, ki je uprizoril Samorastnike.

Prvi dan pouka ni bilo uvodne proslave, le ravnatelj šole je učence pozdravil z lepim govorom.

29. 11. je bila svečanost, ki je vsebovala glasbeni, dramski in telesnovzgojni program.
 29. 12. 1967 – pester program ob prihodu Dedka Mraza. Izvedli so tudi prireditev Pokaži, kaj znaš.
 8. 3. 1967 – Ob kulturnem programu so žene in matere uživale ob pestrem sporedu, ki je vseboval recitacije, deklamacije, petje in telovadne točke. Program je bil preprost, vendar zelo čustven, da se je orosilo marsikatero materino oko v dvorani.

Borci so pripovedovali, kako je bilo med vojno.

27. april (kulturni program v kulturnem domu)

1. maj (ob kresu rajanje mladine; moške, ki so sodelovali v NOB, so pripovedovali, kako je bilo med vojno).

25. maj – skupina naših atletov odšla k Lenartu na tekmovanje ob dnevu mladosti. Dan je bil sončen, zato je bilo tudi vzdušje veselo in praznično.

Recitatorji so pridno vadili pred nastopi. Ritmični krožek je vodila učiteljica Milica Topolovec. Vadila je starejše pionirke. Pripravile so več ritmičnih vaj. S tem so popestrili program ob praznovanju 29. novembra in 8. marca.

Za šolsko knjižnico smo v tem letu nabavili precej knjig.

V šolskem letu 1968/69 je uspel referendum in združil Osnovno šolo Benedikt in Osnovno šolo Borisa Kraigherja Gradišče. Referendum je bil pripravljen že v prejšnjem šolskem letu.

Ritmični in recitatorski krožek sta bila zelo aktivna.

Lutkovni krožek je pripravil igrice.

Pomemben je tudi nastop pevskih zborov na občinski reviji.

Mladina in pionirji so v šolskem letu 1969/70 pod vodstvom učiteljev pripravili uspešne proslave in nastope ob državnih praznikih, in sicer za dan republike. 29. november, za novo leto, za slovenski kulturni praznik – 8. februar, za 8. marec – dan žena, za dan OF in praznik dela 27. april in 1. maj, za dan mladosti – 25. maj in za zaključek šolskega leta. Na vseh proslavah so bili tudi starši in občani. Značilno je bilo, da so bile proslave dobro obiskane.

16. 1. 1970 – Med pomembne dogodke v tem šolskem letu je treba uvrstiti spominsko slovesnost, ki je bila v avli šole, kjer so odkrili doprski kip slovenskega politika in revolucionarja Borisa Kraigherja, čigar ime je nosila naša šola.

V šolskem letu 1971/72 je bilo več šolskih slovesnosti, proslav in prireditev za učence in javnost: 29. 9. 1971 dan pionirjev, 29. 11. 1971 proslava za mladino in javnost, 30. 12. 1971 jelkovanje, 8. 2. 1972 proslava v spomin dr. Franceta Prešerna, 8. 3. 1972 proslava za dan žena in 27. 4. 1972 dan OF in 1. maj.

Med prijetne dogodke na šoli Gradišče lahko uvrstimo obisk upokojenih učiteljev. Učiteljski kolektiv in ravnatelj so se potrudili, da so se upokojeni učitelji v Gradišču prijetno počutili.

Od 20. – 24. 12. 1971 je bila likovna razstava v Lenartu. Razstavljali so tudi naši učenci pod vodstvom likovnice Nade Slemenšek. Razstavo je odprl naš rojak Tone Štefanec.

Glasbena dejavnost je bila dobro razvita. Na obeh šolah so delovali štirje pevski zbori, ki so se uspešno predstavili na občinski reviji. Takratni pevovodja je bil Lojze Peserl.

Šolsko leto 1972/73 je bilo zadnje leto delovanja združene šole Borisa Kraigherja Gradišče in šole Benedikt.

Učenci so bili še vedno vključeni v štiri pevske zборе, ki so redno nastopali na šolskih in krajevnih prireditvah. Vsi zbori so zelo uspešno nastopili na občinski reviji pri Lenartu. Gradiški zbor se je udeležil medobčinskega srečanja mladinskih zborov v Vidmu ob Ščavnici, kjer so bile osrednje slovesnosti ob 500-letnici kmečkih uporov na Slovenskem.

Za učence so bili organizirani mnogi krožki tudi na kulturnem področju.

Osnovna šola »Borisa Kraigherja Gradišče-Benedikt« je prenehala z delom v združeni obliki 1. 8.

1973. Kolektiv šole Benedikt se je ravnatelju šole Janku Kšeli zahvalil za njegovo petletno delo in požrtvovalnost.

Najboljši na občinski revij

V šolskem letu 1973/74 je pevski zbor vodila učiteljica Fanika Vošnjak in je na vseh prireditvah dosegla lepe uspehe. Zbor je nastopal na vseh proslavah, šolskih in krajevnih in na medobčinski reviji pevskih zborov zastopal občino Lenart, saj je bil na občinski reviji najboljši.

Tega leta je literarni krožek pod vodstvom Dragice Lovše izdal 2 šolski glasili Glas mladih.

V tekmovanju za bralno značko Prežihovega Voranca je sodelovalo 70 % učencev.

Na kulturnem področju so še delovale naslednje sekcije: dramska, kino sekcija, recitatorski krožek (Dragica Lovše), lutkovni krožek (Štefka Kšela in Katica Pukšič, ki je izdelovala ročne lutke) in ritmično baletni krožek (Milica Klampfer).

V šolskem letu 1974/75 je šola skrbela za organizacijo proslav ob spominskih dnevih. Vsak učitelj je bil zadolžen za organizacijo proslave: pionirska konferenca, obletnica OZN, obletnica II. zasedanja AVNOJ-a, novoletna jelka, slovenski kulturni praznik, dan žena, dan mladosti, 27. april, 1. maj, zaključna proslava.

Proslava ob občinskem prazniku je bila v Gradišču hkrati s 100-letnico delovanja PGD Gradišče.

V šolskem letu 1975/76 je delovala podporni knjižnica. Vsi učenci so dobili knjige – učbenike na posodo po 1/3 ali 1/2 ceni.

Proslave: obletnica OZN, 28. 11. 1975 proslava za dan republike, 30. 12. 1975 novoletna jelka. 8. marec, 1. maj, zaključna prireditev.

Mentorici lutkovnega krožka sta organizirali uprizoritev lutkovne igrice.

V šolskem letu 1976/77 so se zvrstile vse proslave in prireditve po delovnem programu šole.

Na kulturnem področju je delovalo na šoli deset krožkov. Vsi učenci šole so bili vključeni v prostovoljne dejavnosti, v okviru katerih je potekalo kulturno življenje otrok. Člani krožkov (recitatorski, folklorni, pevski zbor) in njihovi mentorji so z bogatimi kulturnimi programi privabili poleg učencev še številne domačine na te proslave. Ob 100-letnici rojstva Ivana Cankarja je pripravila Dragica Lovše spominsko proslavo, na kateri so sodelovali recitatorji, pevski zbor in folklor.

Šolsko leto 1977/78:

25. maja 1978 je bil podpisan sklep o pobratenju Osnovne šole Moša Pijade iz Razbojne in Osnovne šole Gradišče.

Pionirji in mladinci naše šole so za vse praznike pripravili po dve proslavi – šolsko in krajevno. Nastopanje otrok je množično privabilo občane na proslave. Dvorana je bila nabito polna. Proslave in prireditve so se zvrstile skozi vse šolsko leto po običajnem vrstnem redu.

V šolskem letu 1978/79 je bilo 10 proslav oziroma prireditev, ki jih je organizirala šola.

26. aprila 1979 je šola organizirala šolsko in večerno proslavo v počastitev OF in mednarodnega praznika dela. Pred nabito polno dvorano je šola kot koordinator priprav pripravila v sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami v kraju bogat kulturni spored.

Recitatorska skupina s pevskim zboroma se je odlično izkazala na proslavi pri Lenartu.

Učiteljica Nevenka Ješovnik je pričela tudi z dramskim krožkom.

Zelo dejaven je bil v šolskem letu 1979/80 likovni krožek pod vodstvom mentorice g. Milene Štrakl. Izdelali so ustvarjalne in domiselne napise z referendumsko vsebino. Referendum je bil v nedeljo, 9. 12. za uvedbo II. občinskega samoprispevka.

Člani recitatorskega krožka so pripravili nastop za matere in žene v Marlesu.

Ostale proslave so bile prav tako zelo dobro pripravljene in dobro obiskane.

V nedeljo 1. junija 1980 je bilo v Cerkvenjaku srečanje mladih literatov. Našo šolo so zastopali na srečanju štirje predstavniki pod vodstvom mentorice Dragice Lovše..

V šolskem letu 1980/81 je deloval tudi glasbeni krožek pod vodstvom glasbene pedagoginje Marjane Flisar. Člani glasbenega krožka so sodelovali na vseh proslavah in prireditvah.

Učenci folklorne skupine so popestrili vsako našo proslavo.

V tem šolskem letu so nam nesebično in požrtvovalno pomagali pri delu izvenšolski sodelavci in to prostovoljno (Kamilo Kirbiš, Ivo Štrakl, Franjo Holz, dr. Marjan Kancler, Drumlič).

Šola je aktivno sodelovala s Krajevno skupnostjo in društvi v kraju na vseh prireditvah, kot so omenjene v prejšnjih letih.

7. 2. 1981 je bilo republiško Srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov. V sklopu tega srečanja je šola obiskala pisateljica Branka Jurca. Z učenci se je zadržala v prijetnem pogovoru.

Folklorna skupina naše šole je nastopila v TOZD MARLES Lenart. Na proslavi 1. maja v tem obratu, je nastopila tudi recitatorska skupina naše šole pod vodstvom Dragice Lovše. Na občinski reviji v Lenartu je uspešno nastopil pionirski pevski zbor pod vodstvom zborovodje Petra Turina. Tudi to šolsko leto se je ob 27. aprilu pri Lenartu predstavila na krajevni proslavi naša šola s proslavo, ki so jo pripravili Dragica Lovše, Milica Klampfer in Peter Turin.

Šolsko leto 1981/82 je bilo zelo razgibano:

6. 9. 1981 smo praznovali že III. krajevni praznik, ki smo mu posvetili nekaj dosežkov, pomembnih za naš kraj.

Na šoli je delovala plesna skupina, ki je popestrila marsikatero proslavo. Nastopili so tudi na proslavi v Kristalu v Lenartu ob dnevu republike.

Recitatorska skupina pa je zelo uspešno nastopila v počastitev Občinske pionirske konference. Mladinski pevski zbor, pod vodstvom Petra Turina, je ubrano zapel ob tej priložnosti. Tudi na mladinski reviji šolskih pevskih zborov v Zg. Ščavnici se je dobro odrezal.

Učenci naše šole so se množično maskirali za pustni karneval v Gradišču. Nekatere maske so bile zares izvirne.

Folklorni krožek je glasbeno spremljal Anton Drumlič, plesni krožek pa je imela Marjana Škrlec. Šola je bila res središče kulturnega dogajanja v kraju.

Šola je zelo dobro sodelovala s TOZD-i: Marles, Unior in Kristal. Naši učenci in njihovi mentorji so pripravili veliko kulturnih nastopov v teh organizacijah.

Šola je bila v tesni povezavi z družbenimi organizacijami in društvi v Krajevni skupnosti.

- KUD »Ernest Golob-Peter« (kinopredstave, folklorna sekcija, slovesnosti ob srečanju in kolonije pesnikov in pisateljev začetnikov).
- Društvo upokojencev – organizacija in izvedba proslave za starejše občane.
- Društvo prijateljev mladine – lutkovna predstava ob novem letu.
- Rdeči križ (pomladek) – aktivnosti na šoli ob obdaritvah starejših občanov.
- Osnovna šola in Turistično društvo sta bila organizatorja pustnega karnevala - nastop slovenskega humorista Jaka Šraufencigerja.
- Lepo proslavo smo pripravili tudi ob obisku gostov iz pobratene osnovne šole Razbojna.

Kulturna aktivnost kraja je potekala preko kulturno umetniških skupin na Osnovni šoli, OO ZSMS v kraju in Kulturno umetniškega društva. 6. kolonija pesnikov in pisateljev ter 10. srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov sta v našem kraju že tradicionalni prireditvi. V desetih letih je na srečanjih sodelovalo že 1083 avtorjev od katerih so mnogi tudi po zaslugi srečanj postali uveljavljeni slovenski pisci. Prireditvev je prerasla prvotne manifestacije in je postala tudi šola pisočih. Dobila si je svoje gostitelje, občinstvo in bralce med ljudmi v Gradišču in občini Lenart.

Šolsko leto 1982/83 je bilo glede kulturne dejavnosti zelo bogato:

Lutkovni krožek je imel pet predstav. V vseh sredinah, kjer je nastopal, je pripravil kompleten novoletni program. Naši nastopi so bili sprejeti z navdušenjem. Delovne organizacije so izrekale celo vrsto pohval na račun te naše aktivnosti.

Literarni krožek, katerega mentorici sta bili Majda Oberlajt in Katica Pukšič, je izdal 250 izvodov šolskega glasila Glas mladih. Učenci in delavci šole – mentorji krožkov so z literarnimi prispevki prikazali življenje in delo na šoli. Glasilo so učenci prodajali v kraju in delovnih organizacijah. Izkupiček sta dobila 8. oddelka za končni izlet.

Recitatorski krožek, pod vodstvom učiteljice Dragice Lovše, je že vrsto let dvigoval ugled naše šole. Nastopal je na vseh krajevnih proslavah, to šolsko leto pa tudi na občinskem prazniku.

Glasbeni krožek, ki ga je vodil . Peter Turin, je usposabljal učence, da so obvladali igranje na kitaro, harmoniko in klavir. Člani krožka so nastopali na vseh proslavah.

Folklorni krožek pod mentorstvom Milice Klampfer je ohranjal tradicijo slovenskih plesov. Težko si je bilo zamisliti proslavo brez sodelovanja folklore.

Zunanja sodelavka Marjana Škrlec je prostovoljno vodila dejavnost – moderni plesi.

Plesni krožek pa je vodil Peter Turin. Učence 8. razreda je seznanjal z osnovnimi plesnimi koraki.

Likovni krožek je pripravil številne razstave v šoli in v kraju. Vodila ga je Jožica Kostanjevec.

Vesela šola – Katica Pukšič – mentor: trije učenci so bili občinski prvaki. Udeležili so se republiškega tekmovanja v Ljubljani.

Bralna značka je širila bralno kulturo pri učencih. Osvojilo jo je 177 učencev.

Pionirski in mladinski pevski zbor pod vodstvom zborovodje Petra Turina sta bila prav tako ponos naše šole in kraja. Že nekaj let sta bila na občinskih revijah deležna vrste priznanj. Ni bilo slovesnosti v kraju, kjer ne bi nastopala zbora naše šole.

V tem šolskem letu smo izvedli 10 proslav ob pomembnih praznikih in obletnicah.

V šolskem letu 1983/84 se je končno pričela adaptacija in dograditev naše šole, ki je bila končana 1985. leta. Izvajalec del je bilo gradbeno podjetje Radlje.

Letni delovni načrt je bil uspešno realiziran tudi na kulturnem področju. Na kulturnem področju je delovalo devet krožkov (lutkovni, glasbeni, literarni, recitacijski, ritmični, folklorni, likovni, pravljični, Vesela šola). S svojimi točkami, razstavami, so popestrili proslave v kraju in tudi v občini.

Delo v šolskem letu 1984/85 je potekalo v posebnih pogojih zaradi rušenja dela obstoječe šolske zgradbe – začetka gradnje prizidka.

1. 1. 1985 je na lastno željo zapustil šolo ravnatelj Rudi Lešnik, ker se je zaposlil na oddelku za Ljudsko obrambo pri SO Lenart. Za ravnatelja je bil izbran Bogoljub Kšela, ki je začel opravljati delo 15. 2. 1985.

Učenci so se v okviru interesnih dejavnosti redno udeleževali vseh tekmovanj in dosegli vrsto lepih rezultatov.

Učenci in delavci šole so se tudi v tem šolskem letu aktivno povezovali z družbenim okoljem, predvsem dobro je bilo sodelovanje s KS Gradišče in društvi v kraju.

Šola je sodelovala na številnih prireditvah: 9. septembra 1984 je bil krajevni praznik ter 35- letnica gasilskega društva Osek. Šola je sodelovala s kulturnim sporedom (pevski zbor, recitacije).

28. 9. 1984 so nas obiskali učenci (43) in učitelji (5) ter predstavniki (7) KS Razbojna. Kulturni program je šola pripravila v skladu z letnim delovnim načrtom šole.

Do konca šolskega leta se je zvrstilo še enajst proslav oziroma prireditev na šoli in v kraju.

Otvoritev šole se je zavlekla v naslednje šolsko leto, saj smo pričeli tudi z aktivnostmi za adaptacijo stare šolske zgradbe.

Brez učencev bi bile krajevne proslave bolj siromašne.

Na kulturnem področju je v šolskem letu 1985/86 delovalo devet interesnih dejavnosti.

To šolsko leto smo dobili nov prizidek in proslavili otvoritev šole. Slavnostna govornica je bila predsednica Sveta šole Francka Štok. Na prireditve so bili povabljeni tudi predstavniki pobratene šole.. Šola je pripravila bogat kulturni program, v katerem so se prepletale Cankarjeve misli o šoli s prelepimi slovenskimi narodnimi pesmimi. Na zaključku pa so prireditve »začinili« še člani folklorne skupine pod vodstvom Milice Klampfer. Recitatorje je pripravljala Dragica Lovše, pevski zbor pa je vodil Peter Turin. Napis na odru se je glasil: »Vsaka mladost je polna sreče in radosti!« Druge proslave in prireditve smo realizirali v skladu z letnim delovnim načrtom. Osnovni nosilec vseh prireditev v kraju je bila šola (11 proslav). Velikokrat se je zgodilo, da smo morali v kulturnem domu vrata odpreti na stežaj, saj v nabito polno dvorano niso mogli vsi gledalci in so nekateri s hodnika spremljali prireditve, tisti najbolj nestrpni pa so prišli celo na oder.

V šolskem letu 1986/87 so določene interesne dejavnosti vodili tudi zunanji sodelavci (10), in sicer v popoldanskem času, nekateri pa celo bo sobotah in nedeljah. Za svoje delo so prejeli pohvale ob zaključku šolskega leta.

Proslave in prireditve smo realizirali v skladu z letnim delovnim načrtom šole (14).

Sodelovali smo tudi na več občinskih proslavah in prireditvah, saj je imela šola po adaptaciji in dozidavi dobre pogoje za izvajanje programa.

V tem šolskem letu 1987/88 smo pridobili asfaltirano igrišče.

Na kulturnem področju je delovalo devet krožkov.

Za učence šole smo imeli pet rednih kino predstav.

Delovna organizacija PIK iz Lenarta je opremila tudi mladinski pevski zbor z oblekami.

Na področju kulture je v šolskem letu 1988/89 delovalo trinajst krožkov. Tudi društva in organizacije so bila zelo aktivna in so uresničevala smotre, zastavljene v letnem delovnem načrtu. Svoje delo so usklajevale s programi občinskih konferenc, z društvi in organizacijami v kraju (13). Ob otvoritvi trgovine Mercator je šola prav tako sodelovala s kulturnim programom. Prav tako 10. septembra ob krajevnem prazniku.

Na področju kulture je v šolskem letu 1989/90 delovalo osem krožkov.

Šolska knjižnica je bila odprta dvakrat tedensko. Vodila jo je učiteljica Marija Rojko. Knjižni fond smo obnavljali in dopolnjevali po finančnih močeh.

Tudi društva in organizacije na šoli so uresničevale smotre, zastavljene v letnem programu.

Usklajevale so jih s programi občinskih konferenc in z društvi ter organizacijami v krajevni skupnosti.

Med šolskim letom so bile številne proslave, prireditve in obeleženi pomembnejši datumi (skupaj 16).

Osnovno obeležje šolskega leta 1990/1991 so bile demokratične spremembe, volitve in 10-dnevna vojna, kar pa ni vplivalo na delo v šoli.

23. 7. 1991 je bil na seji skupščine razrešen ravnatelj osnovne šole Bogoljub Kšela.

Na področju kulture je delovalo osem krožkov.

Bilo je štirinajst prireditev.

V začetku šolskega leta 1991/92 je komisija za imenovanja pri SO Lenart razpisala delovno mesto ravnatelja osnovne šole Borisa Kraigherja. Skupščina je dala soglasje k imenovanju kandidatu Darku Škergetu.

Na kulturnem področju je delovalo šest krožkov (recitacijski, lutkovni, glasbeni, pravljичni, ritmični in likovni krožek).

Šolsko knjižnico je vodila Majda Oberlajt.

Šola je nadaljevala tradicionalno sodelovanje s sosednjimi šolami v občini, pa tudi z delovnimi organizacijami v Lenartu (Kuster, Caprice – proslave).

Šola je sodelovala tudi z vsemi organizacijami in društvi v kraju.

V šolskem letu 1992/93 smo organizirali posebne dneve – kulturne dneve: v oktobru ogled predstave v Cankarjev domu, ogled predstave Peter Klepec, v decembru – novoletno praznovanje in februarja Prešernova proslava pustni karneval.

Na kulturnem področju je delovalo sedem krožkov.

Prav tako smo sodelovali s sosednjimi šolami, z glasbeno šolo, VVO Lenart in drugimi.

Že tradicionalno dobro sodelovanje šole in kraja je tudi to leto rodilo bogate sadove, zlasti na kulturnem področju, kjer je bila šola glavni nosilec dogajanj.

Že takoj na začetku šolskega leta smo imeli veliko slavlje, saj smo imeli otvoritev šolske telovadnice s spremljevalnimi prostori. Proslava z bogatim kulturnim programom in podelitvijo priznanj je bila v nedeljo, 6. septembra 1992. Ta otvoritev je bila ob 14. krajevnem prazniku, takrat še Krajevne skupnosti Gradišče. Po podelitvi priznanj, in slavnostnih govorih se je začel kulturni program, v katerem so nastopili učenci naše šole in vokalni kvintet Završki fantje, pod vodstvom ravnatelja Darka Škergeta. Na prireditvi je pel mladinski pevski zbor pod vodstvom zborovodkinje Marine Jurančič.

3. 10. 1992 smo organizirali dan šole. Pripravili smo proslavo in sprejeli učence prvega razreda v SUŠ (Skupnost učencev šole).

Ob novem letu smo prvič organizirali Dan odprtih vrat šole. Povabili smo starše. Našemu vabilu se je odzvalo 78 staršev. Ob tej priliki smo izdali posebno številko šolskega časopisa.

Ob materinskem dnevu smo povabili v šolo matere učencev osmih razredov. V kraju pa smo se predstavili na proslavi z lepim programom, ki so ga pripravili naši učitelji.

21. maja smo bili organizatorji občinskega srečanja otroških in mladinskih pevskih zborov občine Lenart. Revija je odlično uspela.

Zadnja prireditev je bila ob zaključku šolskega leta. Imeli smo Dan odprtih vrat. Povabili smo starše in krajane. Na šolskem igrišču so učenci pripravili zanimiv kulturni program.

Na kulturnem področju smo v šolskem letu 1993/94 imeli sedem interesnih dejavnosti na šoli.

Za potrebe šole smo organizirali naslednje proslave, prireditve in spominske ure: teden otroka in sprejem učencev 1. razreda v SUŠ, dan OZN – spominska ura, praznovanje novega leta, slovenski kulturni praznik, veseli pust, proslava ob materinskem dnevu, zaključna prireditev projektne tedna in prireditev ob zaključku šolskega leta.

S krajani smo sodelovali na proslavi ob materinskem dnevu in ob ustanovitvi ljudske stranke pri

Sveti Trojici.

Večkrat so organizirali Dan odprtih vrat.

S starši smo imeli v tem šolskem letu več srečanj, saj smo večkrat organizirali Dan odprtih vrat. Oba pevska zbora sta se udeležila občinske revije v Cerkvenjaku.

V mesecu maju, takoj po majskih počitnicah, smo na šoli izvedli prvi projektni teden. Učenci so s pomočjo mentorjev pripravili predstavitev vseh dejavnosti. Ves projektni teden je posnet na video kaseti.

Na zaključni proslavi, ki je bila na šolskem igrišču, se je zbralo veliko staršev in krajanov naše krajevske skupnosti. Po proslavi je bila zabava, ki je trajala dolgo v noč.

Učenci, ki so sodelovali v Projektne tednu o običajih v maju 1994, z mentorico Katiko Pukšič

Na kulturno-umetniškem področju je v šolskem letu 1994/95 delovalo sedem interesnih dejavnosti. Šola je pripravila sedem proslav.

Šola se je tudi vključila v pripravo občinske proslave v kraju ob kulturnem prazniku. Sodelovali smo z recitacijami in nastopil je tudi mladinski pevski zbor.

Sodelovali smo tudi v kulturnem programu občnega zbora gasilskega društva Sveta Trojica, ki je praznovalo 120-letnico svojega obstoja.

Tudi proslavo ob materinskem dnevu smo skupaj z društvu v kraju uspešno izpeljali.

Naša pevska zbor; otroški pevski zbor in mladinski pevski zbor sta se uspešno predstavila na reviji pri Sveti Ani. 28.5.1995 se je šolski mladinski pevski zbor udeležil zaključne prireditve mladinskih pevskih zborov Celje 1995. V ta namen smo kupili pevkam in pevcem nove bluže in srajce.

11. 8. 1995, torej med počitnicami, smo skupaj s KUD-om Ernest Golob-Peter organizirali javno radijsko oddajo »Delavnica znancev«, ki jo je vodil znani radijski voditelj radia Maribor Tone Petelinšek. Da je bila njegova oddaja zelo odmevna, smo hitro ugotovili po obisku na igrišču. Tam je bilo več kot 4000 gledalcev in poslušalcev. Da je ta delavnica znancev pomenila zelo uspešno promocijo kraja, ni treba posebej poudarjati. Vsekakor je to zasluga, Darka Škergeta in kvinteta Završki fantje, katerega vodja je. Priprave na to prireditev so potekale že veliko prej. S sredstvi, ki smo jih pridobili, smo lahko polepšali šolo.

Za vse razrede smo v šolskem letu 1995/96 izvedli kulturne dneve po letnem delovnem načrtu.

Na kulturno-umetniškem področju je delovalo sedem interesnih dejavnosti (pravljčni krožek, lutkovni krožek, recitacijski krožek, otroški pevski zbor, mladinski pevski zbor, vesela šola in likovni krožek).

Šola je pripravila in izvedla pet proslav: ob tednu otroka in sprejem prvošolcev v SUŠ, praznovanje novega leta, slovenski kulturni praznik, proslava ob materinskem dnevu in proslava ob zaključku šolskega leta.

Zadnji teden v mesecu aprilu smo na šoli izvedli projektni teden. V občini Lenart je potekala v mesecu aprilu akcija »Mesec čistoče«. Zato smo se tudi na šoli odločili za projekt »Ekologija«.

Šolska knjižnica ima prostor ob spremljevalnih prostorih nove telovadnice. Delo knjižničarja je opravljal psiholog. Otroci so si izposojali knjige tudi v Matični knjižnici Lenart in v potujoči knjižnici, ki redno obiskuje naš kraj.

Šola je sodelovala tudi s sosednjimi šolami, z VVO Lenart, z glasbeno šolo in drugimi. Prav tako kot doslej smo se vključevali v življenje in delo v krajevni skupnosti Sv. Trojica.

Lutkarji so pripravili za novo leto predstavo z naslovom Čarovna skrinja. Ob tej priložnosti so snežinke zaplesale ples.

15. decembra 1995 je bilo srečanje folklornih skupin v Jurovskem Dolu. Udeležila se ga je tudi naša folklorna skupina.

20. 2. 1996 smo imeli kulturni dan – »Pustovanje«. Povorka pustnih mask je krenila izpred šole po trgu.

19. 4. 1996 je bila revija pevskih zborov v Voličini. Udeležila sta se je tudi naša pevska zbor pod vodstvom Boža Čobca.

Šola je v šolskem letu 1996/97 izvedla kulturne dneve po letnem delovnem načrtu. Imeli smo osem proslav in prireditev (ob tednu otroka, ob novem letu, Prešernovem dnevu, 8. marcu, materinskem dnevu, ob obletnici Alojza Gradnika in ob zaključku šolskega leta).

Na kulturno-umetniškem področju je delovalo devet interesnih dejavnosti. Šola je bila ob pomoči domačega kulturnega društva glavni organizator velike glasbene prireditve Radijske delavnice znancev. Priprave so potekale že v počitnicah, prireditev pa je bila 7. septembra na šolskem igrišču. Radijske delavnice se je udeležilo okrog štiri tisoč ljudi.

13. oktobra je šolska folklor nastopila v Lipnici v Avstriji.

13. decembra smo imeli prireditev »Pokaži, kaj znaš«.

18. decembra smo imeli lutkovno predstavo »Kako sta se igrala muca in psiček«. Pripravili so ga lutkarji naše šole. Predstavo smo ponovili trikrat.

23. decembra je bila v jedilnici šole glasbena pravljica Rdeča kapica, ki jo je pripravil Božo Čobec. Nastopili so učenci otroškega pevskega zbora.

20. februarja smo imeli kulturni dan – pustovanje. To je bil vesel in norčav »Dan odprtih vrat«. Za dan žena smo pripravili dve proslavi 5. in 7. marca.

24. marca pa smo organizirali krajevno proslavo za matere v kulturnem domu.

25. marca smo imeli Dan odprtih vrat ter proslavo in pogostitev mater učencev 8. razredov.

17. aprila sta se naša pevska zbora udeležila občinske revije pevskih zborov.

18. aprila se je šolska folklorna skupina udeležila revije folklornih skupin osnovnih šol občine.

21. junija smo imeli prireditev ob koncu šolskega leta na igrišču in v telovadnici. Pripravili smo pester program.

Na kulturno-umetniškem področju je delovalo v šolskem letu 1997/98 osem interesnih dejavnosti. Pod vodstvom učiteljice Maje Hergan so ob koncu meseca novembra izdali učenci literarnega krožka glasilo Smejček.

V nedeljo, 21. 12. 1997, smo imeli dan odprtih vrat, na katerem smo predstavili delo na šoli. Razredniki in vodje krožkov so pripravili razstave izdelkov. Vtisi z dneva odprtih vrat so nam ostali v lepem spominu. Starši so množično obiskali to prireditev.

Ob kulturnem prazniku smo izvedli dve proslavi: šolsko in krajevno. V avli kulturnega doma smo pripravili razstavo. O kulturni prireditvi je poročal radio Slovenske gorice.

24. februarja i smo imeli pustno rajanje. Pripravili smo pustno povorko. K tej povorki smo pritegnili tudi zunanje sodelavce. V jedilnici smo imeli ples v maskah.

Tekmovali za Cankarjevo priznanje.

4. februarja je štirinajst učencev tekmovalo za Cankarjevo priznanje.

Ob materinskem dnevu smo pripravili program za mamice v šoli in v kulturnem domu.

Ob tej priložnosti so učenci 3. razreda izdali glasilo Naše mame, glasilo Smejček pa so izdali člani novinarskega krožka.

20. 5. 1998 je bila v kulturnem domu prireditev ob 80-letnici smrti pisatelja Ivana Cankarja. Gostoval je pesnik Tone Kuntner z monodramo Moje delo je knjiga ljubezni.

11. 5. 1998 je učence obiskal pisatelj Vitan Mal. Povedal je o svojem življenju in delu. Prireditev smo imeli v kulturnem domu.

27. 5. 1998 je bila revija pevskih zborov v Cerkvjenjaku.

22. junija so imeli učenci 8. razreda predajo ključa. Pripravili so pester program.

23. junija smo imeli Dan odprtih vrat. Pripravili smo zelo pestro razstavo izdelkov učencev; na šolskem igrišču pa smo imeli proslavo.

V poletnih počitnicah se je učenka Urška Demšar udeležila 5. poletne violinske šole na Ptuj.

V šolskem letu 1998/99 ne na kulturno-umetniškem področju delovalo osem krožkov. Delo knjižničarke in knjižnične vzgoje je opravljala Dragica Lovše. Pripravljala je tudi knjižne uganke.

V tem šolskem letu smo organizirali 4 dneve odprtih vrat.

Sodelovali smo na Trojiškem tednu.

V mesecu marcu smo se udeležili DSI (dnevov slovenskega izobraževanja) v Cankarjevem domu v Ljubljani, kjer smo v okviru republiškega projekta predstavili delo in organiziranost računalništva na naši šoli. Dobili smo potrditev in priznanje mnogih za naše uspešno delo.

Konec meseca junija smo se predstavili na obrtnem sejmu pri Lenartu.

V mesecu septembru smo izdali knjižico Naše delo v šolskem letu 1998/99.

15. decembra so imeli učenci razredne stopnje ustvarjalne delavnice. Učenci so ustvarjali predvsem iz naravnih materialov.

16. decembra nas je obiskala pevka Romana Krajncan. Nastop smo si ogledali v kulturnem domu.

20. decembra smo imeli dan odprtih vrat. Ob tej priložnosti je bila tudi uradna otvoritev računalniške učilnice.

23. decembra smo imeli jelkovanje.

5. 2. 1999 smo imeli proslavo ob Prešernovem dnevu.

16. 2. 1999 smo imeli kulturni dan – pustovanje. Pustna povorka se je vila po trgu. Sodelovali so tudi otroci iz vrtca. Najlepše maske so nagradili. Imeli smo tudi ples v maskah.

23. 3. 1999 je razredna stopnja pripravila program za materinski dan.

24. 3. 1999 so program za svoje mame pripravili učenci osmega razreda.

25. 3. 1999 pa je bila krajevna proslava ob materinskem dnevu. Sodelovali so še: cerkveni zbor, ljudski pevci in folklora.

V mesecu marcu smo imeli na razredni stopnji tudi ustvarjalne delavnice. Delali smo na temo »Velika noč«. Izdelke smo razstavili v kulturnem domu. Razstava je bila pestra in zanimiva.

Meseca marca smo imeli na razredni stopnji še en kulturni dan. Ogledali smo si Pokrajinski muzej na Ptuj in gledališko predstavo.

Tudi v mesecu aprilu je bilo nekaj dejavnosti: 9. 4. 1999 je bilo v Voličini srečanje folklornih skupin. Udeležila se ga je tudi naša folklora 13. 4. 1999 je bila revija pevskih zborov v Jurovskem Dolu, na kateri sta prisostvovala tudi naša zbora.

Prireditve ob Trojiškem tednu: koncert šolskih zborov, nastop plesne skupine Mega smrkclje, koncert učencev glasbene šole, balet, folklora in recital.

Šolska folklorna skupina se je 7. 5. 1999 udeležila revije folklornih skupin v Rogaški Slatini.

23. junija pa je bila proslava ob koncu šolskega leta.. Učenci so se predstavili z zanimivimi točkami. Ravnatelj je na proslavi razdelil pomembna priznanja in pohvale. Po proslavi so si starši ogledali razstavo izdelkov v razredih, saj je bil dan odprtih vrat. Kupili so lahko tudi drugo številko šolskega časopisa Smejček.

Od 24. 6.–26. 6. se je naša šola predstavila na sejmu v Lenartu s projektom »Računalniško izobraževanje«.

Na kulturno-umetniškem področju je v šolskem letu 1999/2000 delovalo osem krožkov.

V tem šolskem letu je na naši šoli potekalo veliko dejavnosti, celo več, kot pa smo si jih na začetku šolskega leta zastavili v letnem delovnem načrtu.

V mesecu septembru je potekalo več dejavnosti in prireditev: 1. 9. so učenci razredne stopnje pripravili kulturni program ob sprejemu prvošolcev. Vsak učenec je dobil priložnostno darilo.

Ustvarjalne delavnice in računalniško opismenjevanje

Ob tednu otroka smo imeli na razredni stopnji ustvarjalne delavnice. Delali smo različne izdelke iz semen, plodov in drugih naravnih materialov. Izdelke smo razstavili tudi v Matični knjižnici Lenart.

Ob koncu oktobra smo si z učenci razredne stopnje ogledali galerijo v Mariboru in imeli ustvarjalne delavnice.

30. oktobra smo se skupaj s predstavniki učencev poklonili spominu padlim za svobodo pri spomeniku v trgu.

Mesec december je vsako leto bogat s prireditvami in dejavnostmi: lutkovna predstava, ogled filma, Pokaži, kaj znaš in jelkovanje.

Februarja smo imeli proslavo ob kulturnem prazniku, kulturni dan za učence razredne stopnje. Obiskali smo muzej v Mariboru in izdelovali maske.

V mesecu marcu smo imeli kulturni program v telovadnici, nato pa ogled razstave pustnih mask po razredih. Šola je bila za javnost odprta tudi v nedeljo.

7. marca smo pripravili v šoli pustno rajanje s povorko, kjer smo najbolj izvirne posamezne in skupinske maske nagradili. Učenci so spise o pustu objavili tudi v Domačih novicah.

Sodelovali smo na proslavi ob 8. marcu. Šola je pripravila devet točk. Proslava je bila v kulturnem domu.

23. 3. sta se otroški in mladinski pevski zbor pod vodstvom Boža Čobca uspešno udeležila revije pevskega zborov pri Lenartu. .

V mesecu aprilu sta nas obiskali pesnica Neža Maurer in klovnesa Eva Maurer. Pripravili sta lep nastop.

V aprilu smo se udeležili folklorne revije in revije plesnih skupin, saj na naši šoli delujejo tri plesne skupine. Folklorna skupina je bila izbrana za najboljšo skupino na predmetni stopnji na medobčinski reviji.

10. 5. 2000 se je folklorna skupina udeležila regijskega srečanja folklornih skupin na Ptuj.

14. junija je bila glasbena predstavitev osnovne šole v kulturnem domu.

16. junija je bila prireditev ob zaključku šolskega leta na šolskem igrišču. Ob tej priložnosti smo tudi razvili in izobesili ob šoli šolsko zastavo z grbom, ki ga je izdelala učiteljica likovne vzgoje Jožica Korenjak.

V mesecu septembru v šolskem letu 2000/2001 sta imela 7. in 8. razred kulturni dan. Odpravili so se v gledališče Maribor, kjer so si ogledali predstavo v okviru dneva odprtih vrat. . dnevu mrtvih.

Učenci 3. razredov so konec meseca novembra pripravili projekt »Pravljica«. Izdelki so bili razstavljeni v šolski knjižnici. Vodja tega projekta je bila učiteljica Marta Kaučič.

V mesecu decembru. so si učenci ogledali gledališko predstavo Aladin. Pri nas je gostavala glasbena skupina Foxy Teens.

Ob koncu prvega trimestra so učiteljice razredne stopnje, skupaj z učenci pripravile nastop za

starše.

21. 12. 2000 je bila za učence razredne stopnje predstava. Nastopila je Branka Stalman. Učiteljica Dragica Lovše je pripravila razstavo ob 200-letnici Prešernovega rojstva in spominsko radijsko uro.

7. 12. so imeli učenci predmetne stopnje kulturni dan. Sodelovali so v naslednjih dejavnostih: ogled gledališke predstave, likovno ustvarjanje, glasbeno ustvarjanje in literarno ustvarjanje.

22. 12. 2000 so učenci imeli novoletno praznovanje.

7. 2. 2001 je bila Prešernova proslava.

22. 3. 2001 je bila na naši šoli, in sicer v kulturnem domu, revija pevskih zborov. Revije sta se udeležila otroški pevski zbor in mladinski pevski zbor naše šole.

Brez Vesele šole tudi ni šlo

23. 3. 2001 je bilo občinsko tekmovanje v Veseli šoli. Vodja je bila Marta Kaučič.

25. 3. 2001 pa je bila v kulturnem domu proslava ob materinskem dnevu. Točke so pripravili: pevski zbor, recitatorji in učenci razredne stopnje.

20. 3. 2001 – prireditev za mame v kulturnem domu – razredna stopnja.

23. 3. 2001 – prireditev za mame – učenci 8. razreda.

16. 3. 2001 – ustvarjalne delavnice – razredna stopnja (izdelovanje daril za mame)

19. 4. 2001 je bil na naši šoli pisatelj Primož Suhodolčan.

24. 4. 2001 pa so imeli učenci 7. in 8. razreda kulturni dan na Dolenjskem. Obiskali so Kostanjevico in samostan v Stični.

9. 5. 2001 smo organizirali kulturni dan za učence 6. razreda v Umetnostni galeriji v Mariboru.

7. 6. 2001 – kulturni večer, na katerem so se ob krajevnem prazniku predstavili učenci osnovne šole in vrtec.

18. 6. 2001 je bilo TV snemanje otroške folklorne skupine. Udeležili so se tudi festivala na Lentu, skupaj z mentorico Milico Klampfer.

19. 6. 2001 in 20. 6. 2001 so učiteljice in učenci 1. in 2. razreda pripravili program za starše.

21. 6. 2001 je bila zaključna prireditev v telovadnici. Povabljeni so bili tudi starši. Učitelji so pripravili v razredih in po hodnikih razstavo izdelkov učencev.

ŽUPNIJA SV. TROJICA

NE POZABIMO POMEMBNIH MOŽ

p. Lavrencij Anžel

Kraj Sveta Trojica – s širšo okolico – je zaznamovan z mogočnim samostanom in redovniki avguštinci, ki so se tukaj naselili leta 1665. Njihovo poslanstvo je trajalo skoraj dve stoletji. Tu se je pričela bogata duhovna in kulturna dejavnost, ki so je bili deležni tudi številni romarji; ti pa so prihajali iz bližnje in širše okolice! Že leta 1787 je bil samostan zaprt zaradi odlokov cesarja Jožefa II. Ostanek menihov se je odselil. Ostal je le prior z dvema redovnikoma, ki sta postala njegova kaplana, sam pa je bil imenovan za prvega župnika, saj je leta 1786 bila ustanovljena samostojna župnija. Toda tudi ta ostanek redovnikov – avguštincev – ni mogel dolgo vzdržati. Vodstvo reda - s sedežem na Dunaju - je odločilo, da so samostan dokončno zaprli in sicer 20. julija 1811. leta.

Odtis grba grofov STUBENBERG v farni cerkvi

Tako je usahnila tudi bogata duhovna in kulturna dejavnost v teh krajih.

Dušnopastirsko skrb za trojiško župnijo so prevzeli svetni duhovniki, ki pa niso zmogli dovolj skrbeti tudi za številne romarje. Že leta 1828 so ljudje pošiljali prve prošnje, da bi na romarski kraj spet prišli redovniki. Dolgo je trajalo, da so lahko te prošnje obrodile sadove; vendar so leta 1854 skrb za župnijo in samostan prevzeli duhovni sinovi svetega Frančiška Asiškega – torej frančiškani. Z njihovim prihodom se je spet obnovila bogata verska in kulturna dejavnost. Del samostana, in sicer južni trakt, ki so ga po odloku Jožefa II. porušili, so v manjšem obsegu spet obnovili in prostore

pripravili za župnijske dejavnosti. Prav te dejavnosti so dajale kraju poseben pomen, saj so patri-frančiškani spodbujali šolstvo, ki je sicer od časa cesarice Marije Terezije bilo obvezno. V prostorih samostana in tudi v cerkvi so prirejali različne nastope otrok in mladine. Ustanavljali so tudi razne zlasti cerkvene družbe, kjer so sodelovali otroci in odrasli in se ob tem tudi duhovno in kulturno izobraževali. Gotovo ne moremo pozabiti nekaj pomembnejših frančiškanskih duhovnikov, ki so delo v skrbi za župljane posebej obogatili s svojimi posegi in prisotnostjo.

Ime patra Nikolaja Meznariča je posebej zapisano v zgodovino našega kraja. Poleg zvestega župnijskega poslanstva je bil tudi plodovit nabožni pisatelj. Tu je deloval od leta 1900 kot župnik in vse do svoje smrti. V tem času je službo župnika opravljal kar trikrat, najprej do leta 1913, ko ga je za dve leti zamenjal p. Kasijan Zemljak in za kratek čas še p. Benvenut Winkler, toda že leta 1916 je bil zopet v vlogi župnika p. Nikolaj – vse do smrti leta 1921. Za njim je le za eno leto prišel pater Adolf Čadež, ki je bil tudi znan kulturni delavec, ki je pozneje v Kamniku zapisal zanimive spomine o dogodkih med in po prvi svetovni vojni. Leta 1922 je župnijsko skrb prevzel pater Ciril Bračko in leta 1926 pater Dionizij Dušej. Pomembno je bilo poslanstvo patra Ernesta Jenka, ki je postal župnik leta 1928 in to službo opravljal kar devet let. V spominu starejših faranov je gotovo posebej zapisano ime patra Ladislava Pintarja, ki je prišel k Sv. Trojici za župnijskega upravitelja leta 1937. Ker je »izhajal« iz učiteljske družine, je imel tudi dobre pedagoške prijeme in izreden čut za ljudi. V sebi pa je nosil tudi izreden občutek za lepoto, kar je izražal tudi s svojim umetniškim delovanjem. Bil je namreč tudi slikar - samouk. Nekaj njegovih umetniških

slik je vendar ohranjenih, čeprav so njegovo tovrstno dejavnost drugi premalo cenili. Za cerkev sv. Cirila in Metoda je naslikal lepo oltarno sliko teh dveh slovenskih apostolov. Na žalost se je slika ob prenosu cerkve iz današnjega prostora, kjer je Gospodarsko razstavišče, na sedanje mesto, izgubila. Ohranjene pa so fotografije. Ohranila pa se je njegova majhna galerija v samostanu na Sveti Gori pri Gorici, kjer je na platna vtisnil – naslikal – tudi zgodovinske dogodke prve svetovne vojne in dogajanja po njej.

Komisija za farni dom leta 1938 (od leve p. Ildefonz, p. Mirko Godina, p. Ladislav Pintar, g. Gustl Kos, g. Potočnik iz Ptuja)

V času druge svetovne vojne so se morali frančiškani iz tukajšnjega samostana umakniti. Skrb za vernike je prevzel avstrijski duhovnik Franz Narnhofer, ki se je potrudil in lepo skrbel za tukajšnje župljane in se celo trudil za znanje slovenskega jezika.

IZ SPOMINA G. FRANCA NARNHOFERJA, VIKARJA V CERKVI SV. TROJICE V ČASU 1942-45:

Najlepši spomin ima na kvaternico jeseni 1944. Že v soboto je bila cerkev nabito polna. Romarji so ostali ponoči v cerkvi in molili. Vikar je bil v spovednici. Opolnoči je naenkrat začelo vse ljudstvo navdušeno slovensko prepevati. Vikarja so oblile solze sreče. Pa je kmalu potrkal cerkovnik in mu povedal, da mora v zakristijo, kjer ga čaka politični vodja. Ta je vikarja nadrl in zahteval, da takoj odredi ljudem, da nehajo slovensko peti. Vikar ga je zavrnil, češ, da ni on naročil slovenskega petja in ga ne more prepovedati, naj gre on v cerkev in sam utiša narod. Tega seveda ni storil, ampak je odšel. Od tiste ure dalje so v trojiški cerkvi do konca vojne spet slovensko peli in molili. (Iz časopisa ZEITSPRÜNGE – informativni časopis katoliške mladine Štajerske, Posebna izdaja april 1995, last in prevod Marija Kramberger; Lenart – za kroniko zabeležil Slavko Štefanec)

Pomagal pa si je s pomočjo domačinov, zlasti gospe Vere Kirbiševe, ki mu je prevajala. Po težkih vojnih razmerah je prišel za župnika p. Klemen Šmid, ki si je kmalu osvojil srca Trojičanov s svojo preprostostjo in domačnostjo. Leta 1953 je za njim prišel p. Konstantin Urankar, ki je imel brata frančiškana p. Aleksandra v Lemontu v Ameriki. Ta je veliko pomagal, da je p. Konstatin mogel obnavljati oltarje v cerkvi in jih osvežiti z zlatom. Posebej se je zapisal v srca tukajšnjih domačinov p. Salezij Glavnik, ki je prevzel odgovorno službo župnika leta 1960 in je vodil župnijo do smrti 1967. Ob sebi je imel tudi dobrega kaplana p. Avgušтина Juga, ki je s svojim veselim značajem in lepim glasom »predramil« tudi mladino. Končno pa se je Trojičanom uresničila želja, da se je k Sveti Trojici vrnil p. Ildefonz, ki so si ga vtisnili v srce že leta 1937, ko je prišel sem za kaplana. V tistem času je globoko zaoral brazde verskega in kulturnega dogajanja. Mlade je

navdušil za vsakršno sodelovanje: v vrstah križarjev, klaric in spet je oživel Marijino družbo in fantovske Orlovske vrste. Skupaj z mladimi in starejšimi so prirejali različne igre. Zato se je odločil tudi za gradnjo župnijske dvorane, današnjega Kulturnega doma, ki ga je z mnogimi navdušenci lastnoročno gradil. Na to svoje delo je bil vedno ponosen in je doživljal veliko bolečino, ko so to dejavnost preprečili in dvorano tudi »odvzeli«. V času druge svetovne vojne je skupaj z mnogimi duhovniki doživel nacistično šikaniranje in je bil pregnan na Hrvaško. Po vojni se je vrnil k Sv. Trojici, dokler ni odšel za upravitelja romarskega svetišča pri Novi Štifi na Dolenjskem. Vendar je bilo veliko veselje leta 1968, ko se je ponovno vrnil k Sv. Trojici in ostal župnik do leta 1980. Prva tri leta – v tem času – je z njim sodeloval p. Pavlin Heybal (brat znamenite operne primadone Valerije Haybal), ki pa se v tem slovenjgoriškem okolju ni najbolje počutil. Prosti čas je pater Ildefonz posvečal skrbi za čebele, ki jih je posebej ljubil. Ob njih je tudi »pozabljal« težke čase po drugi svetovni vojni, ko je moral kar dolge mesece preživeti v zaporu, ki so načeli tudi njegovo zdravje. Njegova posebna odlika pa je bila, da je izredno cenil preprosto kmečko ljudstvo. Zato je z veliko bolečino odhajal v Novo Gorico na Kostanjevico, kjer pa je ostal le kratek čas, saj je želel biti na Štajerskem in blizu Svete Trojice, zato se je do smrti naselil v Mariboru. Tudi za svoje zemeljske ostanke je želel, da počivajo na tukajšnjem pokopališču!

Za krajši mandat je župnijo vodil p. Vili Pustoslemšek, ki je bil že pred tem tukaj kaplan. Za njim je prevzel za šest let župnijo p. Matej Papež, ki se je v tem kraju hitro udomačil in si zlasti prizadeval za duhovni napredek župnije – s pozornostjo do mlajših in starejših. Za njim je p. Bogoljub Gselman z izredno zagnanostjo začel s prenovami v samostanu. Že leta 1992 je njegovo delo kot mladi in sposoben župnik nadaljeval p. Franc Kovše, ki je poskrbel za prenovo notranjščine cerkve, v samostanu pa uredil – poleg ostalega – manjši muzej in knjižnico. Tu je ostal do leta 1996, ko je nastopil služenje domačin p. Lavrencij Anžel. Seveda je v tem času tukaj delovalo še več kaplanov, ki so tudi s svojim sodelovanjem veliko prispevali v pastoralnem in tudi kulturnem področju tukajšnje župnije. To so bili pater Vitomir Živkovič, pater Primož Milavec, ki je bil tudi gvardijan; pater Simeon Mavec in sedaj že v drugem mandatu p. Jurij Dolenc. Gotovo so Frančiškovi sinovi temu kraju in župniji vtisnili poseben pečat!

FRANČIŠKANSKA SAMOSTANSKA KNJIŽNICA – KULTURNI IN ZGODOVINSKI ZAKLAD

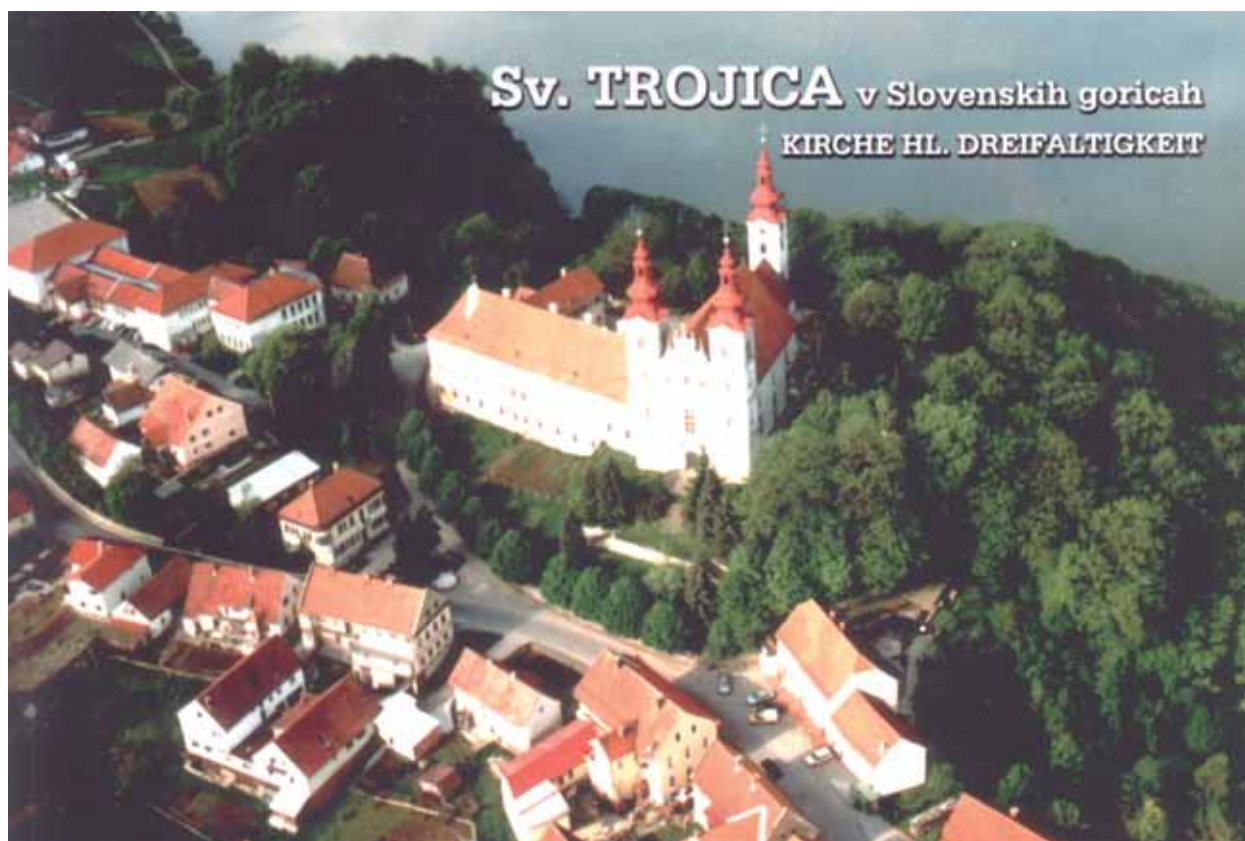
V trojiškem frančiškanskem samostanu hranimo pomemben kulturni in zgodovinski zaklad. V lepo urejeni knjižnici je zbranih preko 3000 dragocenih knjig, iz obdobja pred letom 1800 (drugih 3000 je spravlenih v »priročni knjižnici«). Najstarejše knjige so iz 15. stoletja. Med dragocenimi knjigami je tudi prva tiskana knjiga o fiziki iz leta 1574. Iz časa, ko so v tem samostanu živeli redovniki avguštinci se je ohranilo le malo knjig, saj so jih v glavnem odpeljali, ko jih je cesar Jožef II. razpustil. Frančiškani, ki so se naselili tukaj leta 1854 so precej knjig iz preteklosti prinesli s seboj iz takratnih avstrijskih samostanov. Velik del knjižnega fonda pa je »prispel« do nas iz nekdanjega frančiškanskega samostana iz Brežic. Tam so se frančiškani naselili že v 14. stoletju in si skozi stoletja ustvarili veliko knjižnico. V začetku II. svetovne vojne, leta 1941, so tudi tam Nemci pregnali frančiškane, cerkev so porušili (in še danes je ni!); v nekdanjem samostanu pa po II. svetovni vojni deluje brežiška gimnazija. Dragocene knjige so odpeljali v Gradec (Graz) in jih vskladiščili v neprimernih kletnih prostorih. Veliko knjig je bilo odtujenih, nekatere so se za vedno izgubile, druge pa je počasi razjedala vlaga. Ob velikih težavah je bila knjižnica po vojni vrnjena v Maribor. Knjige, med njimi prave redkosti, javnosti dolgo niso bile dostopne, pred nekaj leti pa so dokončno našle prostor v samostanu pri Sv. Trojici. Tako je kulturna in zgodovinska dediščina vendar ohranjena za prihodnost.

Knjižnica je sedaj javnosti dostopna in si jo ogledajo mnogi romarji in turisti, ki obiščejo našo cerkev in naš kraj. Seveda pa knjižnica ni dokončno urejena, mnoge knjige bo potrebno strokovno obnoviti – zlasti platnice so zaradi vlage, ki so jo knjige utrpeli, pri mnogih knjigah precej uničene. Posebej odgovorno in strokovno delo pa bo pripravljanje novega kataloga, da bodo knjige bolj dostopne in uporabne za strokovnjake; bolj pregledne pa tudi za vse, ki si bodo knjižnico ogledali!

Novi prostori knjižnice so bili slovesno odprti 4. oktobra 1997 in si jih je v tem času ogledalo že nekaj tisoč obiskovalcev. Ogled je možno najaviti tudi po telefonu, kar je potrebno zlasti za večje skupine; sicer pa mnogi kar pozvonijo, ko o možnosti ogleda preberejo na oglasni deski v cerkvi. Samostanski hodnik pred knjižnico pa čaka na dokončno ureditev galerije. Gotovo je knjižnica in pozneje tudi galerija, velika dragocenost trojiškega samostana, kraja in tudi širšega slovenjega okolja.

Razglednice, ki so izšle v samozaložbi frančiškanskega samostana Sveta Trojica

SOUSTVARJALCI KULTURNE PODOBE KRAJA

Ludvik Matjašič

Pred seboj imam zelo zahtevno nalogo; predstaviti zaslužne posameznike, ki so bili gonilna sila kulturnega dogajanja v Sv. Trojici v svojem času. To je izjemno težka naloga! Težka pa zato, ker lahko mimogrede na koga pozabiš, hkrati pa zaradi omejenosti prostora, ni mogoče predstaviti vseh, ki so bili zaslužni za izjemno bogato kulturno dogajanje pri Sv. Trojici! Pri tem je potrebno poudariti, da so za izvedbo kakršnegakoli kulturnega dogodka bili zaslužni vsi, od tistega, ki je bil gonilna sila, pa tja do tistih, ki so delali odrsko sceno, šivali kostume, ali pa kakorkoli v ozadju žrtvovali svoj čas za skupen uspeh. Zato se že v naprej opravičujem tistim, ki bi bili mnenja, da bi moral podrobneje predstaviti še koga, ki ga nisem predstavil.

Pomembni predstavniki kulturnega dogajanja:

Učiteljica Vilma in Jože Križnič sta v Sv. Trojici živela 23 let. Med drugo svetovno vojno sta bila izgnana.

Delovala sta kot vzorna učiteljica in vsestransko zavzeta spodbujevalca kulturnega življenja na osnovni šoli in v KUD Ernest Golob-Peter v kraju.

Že otrokom sta nevsiljivo vcepljala ljubezen do kulture. Nesebično sta se razdajala v dobrobit Trojičanov in tudi prebivalcev okoliških krajev.

Vilma Križnič se je rodila 4. 9. 1907. Skupaj z možem Jožetom Križničem je bila leta 1934 premeščena z Duha na Ostrem vrhu v Sv. Trojico. 3. novembra 1947 je bila izvoljena za prosvetnega referenta v takratnem KLO in za članico sveta za prosveto.

Na kulturnem področju je bila zelo aktivna kot pevovodkinja, igralka in režiserka v osnovni šoli in izven šole. Pevci in igralci, ki jih je vodila, šolarji in odrasli, so sodelovali na raznih prireditvah pred vojno in po njej. Bila so obdobja, ko je poleg otroških pevskih zborov na šoli vodila po tri odrasle pevske zборе: moški, ženski in mešani zbor.

Jože Križnič se je rodil 23. 11. 1900. Leta 1934 je postal ravnatelj osnovne šole v Trojici. Hitro se je vključil v kulturno življenje kraja. Leta 1945 in 1946 je bil prosvetar v svetu za prosveto.

Na šoli je omogočal, da so se lahko učenci vključevali v razne sekcije, kjer so odkrivali svoje sposobnosti kot igralci, pevci, recitatorji. Tudi izven šole je pustil sledove svojega delovanja tako pred kot po vojni, saj je sodeloval pri dramskih predstavah kot igralec, predvsem pa kot režiser dramskih skupin. Skupaj z ženo Vilmo je tudi v Gočovi, Porčiču in drugod dramskim skupinam pomagal kot režiser.

Na proslavah je pogosto nastopal kot govornik. Od leta 1958 do 1961 pa je bil predsednik KUD Ernest Golob-Peter v Gradišču.

Vilma in Jože Križnič sta za svoje kulturno delovanje leta 1981 prejela priznanje KK SZDL Gradišče.

Na pobudo Slaveka Štefaneca se je upravni odbor KD Ernest Golob-Peter odločil Vilmi in Jožetu Križniču kot zaslužnima kulturnikoma na kulturnem domu v Trojici odkriti spominsko ploščo.

Viktorija in Anton Bela, dolgoletna člana KD Ernest Golob-Peter. Viktorija je več let opravljala tajniška dela, Anton je bil nekaj let blagajnik. Vedno sta bila pripravljena s prostovoljnim delom pomagati pri urejanju doma, predvsem je Anton veliko svojega dela opravil pri obnovi električne napeljave.

Slavek Belna, (1906-1985), znan predvsem kot dolgoletni vodja godbe na pihala. Že z 12 leti se je srečal z glasbo ter se tudi na tem področju izobrazil. Bil je izredno strog in natančen vodja, člani njegovega orkestra so imeli glasbeno izobrazbo, tako da so lahko igrali tudi po notah. Njegova godba je nekaj let po vojni delovala v okviru KUD-a Ernest Golob-Peter. S svojim orkestrom je bil vedno pripravljen sodelovati pri vseh pomembnih prireditvah in proslavah. Njegova godba na pihala je bila aktivna več desetletij.

Francka Dečko, se je srečala s kulturno dejavnostjo že v šoli, ko je sodelovala na več področjih: v pevskem zboru, v dramskem in recitatorskem krožku. Kasneje je svoje delovanje na kulturnem področju nadaljevala v KUD-u Ernest Golob-Peter, kjer je bila več let tajnica KUD-a, delovala v dramski sekciji kot igralka, sodelovala pa je tudi kot pevka v mešanem, ženskem in cerkvenem pevskem zboru ter plesalka v folklorni skupini. Dramska skupina, pod vodstvom Vilme Križnič in kasneje Štefke Kšela je bila zelo številna in aktivna, prav tako so pevski zbori imeli veliko članov in s temi skupinami je nastopala in gostovala tudi izven domačega kraja in povsod so bili lepo sprejeti.

Metka Demšar, njena (1982) mlada in nadarjena, saj ji ni tuje igranje na klavir niti petje, njene pesmi in prozna dela pa dajo slutiti tankočutno umetniško dušo z izjemno sposobnostjo opazovanja sebe in okolice. S pomočjo OŠ Sv. Trojica je izšla publikacija, kjer lahko preberemo njena pesniška in prozna dela z naslovom »Melodije otroštva«, iz katerih izžareva svojevrstno in globoko razmišljanje in razumevanje sodobnega sveta.

Anton Drumlič, (1924-1993), član KUD-a, dober in prizadeven kulturni delavec, saj je sodeloval na več področjih. Pri dramski skupini je sodeloval kot igralec, plesalec; pri folklori pa je spremljal s svojo diatonično harmoniko in bil knjižničar. Vedno je bil pripravljen s prostovoljnim delom pomagati pri delih na kulturnem domu. S svojo harmoniko pa je bil povsod tam, kjer je bilo veselo.

Ernest Golob-Peter, (08.01.1920 – 11.08.1944) kot sin obrtniške družine je osnovno šolo obiskoval v Sv. Trojici, kasneje pa je uspešno končal meščansko šolo v Lenartu. V družini so ga vzgajali v duhu narodno zavednih in naprednih idej. Bil je priden in ubogljiv otrok, ki je bil pripravljen vedno pomagati sočloveku. Njegova igriva, vesela in šaljiva narava ga je hitro pripeljala na kulturno področje, saj je že kot osnovnošolec igral v dramski skupini, kasneje pa je postal član telovadnega društva »Sokol« in prostovoljne gasilske čete. Ko se je začela vojna, je hitro vedel, kje je njegovo mesto, saj si je že pred okupacijo pridobil lik borca za svobodo in pravičnost. Hitro vključil v odporniško gibanje in v njem ves čas aktivno in vestno deloval. Bil je aktivist na terenu na območju Slovenskih goric pa tja do Ljutomeru. Zaradi varnosti se je umaknil v ilegalno in dobil ilegalno ime Peter. Sredi marljivega dela v borbi proti okupatorju, je zaradi izdajstva 11. avgusta 1944, v Bračkovi hiši v Jakobskem dolu izgubil svoje življenje. To je bilo za odporniško gibanje v Slovenskih goricah velika izguba! V počastitev njegovega spomina, so na dan občinskega praznika, na Bračkovi hiši v Jakobskem dolu dne 11. avgusta 1955, odkrili spominsko ploščo.

Stanko Heric, (1920-1989) deloval na kulturnem področju že kot mladinec. Bil član prosvetnega društva že pred vojno, deloval v dramski sekciji kot igralec ter pomagal pri gradnji doma, predvsem pa je pomemben njegov prispevek v času od 1953 do 1955, ko so zidali prizidek h kulturnemu domu. Leta 1957 se je preselil v Poljčane.

Milica Klampfer, kmalu po prihodu k Sveti Trojici kot učiteljica se je vključila v kulturno življenje kraja ter svojo dejavnost usmerila na folklorno področje. Bila je mentorica folklorne skupine, ki jo je ustanovilo Kulturno društvo Ernest Golob-Peter in jo tudi vodila. Prav tako je mlade šolarje navdušila za folkloro in tako še vedno vodi šolsko folklorno skupino. Sedaj je predsednica KUD-a Trojica.

Stanko Klampfer, deloval je na področju kulture, bil predsednik KUD-a Ernest Golob-Peter v letih od 1991 do 1996 ter bil aktiven kot plesalec pri folklori, prav tako je več let pel v skupini ljudskih pevcev. Sedaj član KUD-a Trojica.

Janko Kmetec, (1903-1992), leta 1954 se je preselil k Sveti Trojici in seboj »prinesel« tamburaško žilico. Bil glasbenik samouk, igral je več instrumentov. Vodil je svojo tamburaško skupino, ki je delovala kot samostojna sekcija v KUD-u Ernest Golob-Peter. Imel je tudi svojo privatno »glasbeno šolo« za tamburaško skupino, ki so ji domačini rekli kar »Kmetečevi muzikanti. Velikokrat je tudi nastopal s svojimi »muzikanti« na oddajah Pokaži, kaj znaš.

Nataša Kolar, zelo aktivna, saj je pripravljena s svojim strokovnim znanjem pomagati društvom v Trojici. Svojo strokovno pomoč nudi tudi KUD-u, sicer pa organizira raztave ter zbira in ureja podatke za izdaje različnih publikacij.

s. Pavlina Kolbl, njeno delo na področju kulturne dejavnosti v Sv. Trojici se je začelo v letu 1990 in prav njej gre zahvala, da se je na dramskem področju v zadnjem času ponovno oživila ta dejavnost. Skupina s katero je delala, je štela okrog 20 igralcev in v teh letih so igrali veliko gledaliških iger, redno pa organizira miklavževanja in proslave ob materinskih dnevih.

Marija Korošec, (1947), v kulturnem društvu, v kinosekciji in kasneje tudi v gradbenem odboru za obnovo kulturnega doma po požaru je bila več let blagajnik. V obdobju, ko je bila blagajnik kinosekcije, je bila njena naloga tudi, da naroča filme za to dejavnost.

Janko Kšela, leta 1961 prišel k Sveti Trojici. Nasledil Jožeta Križniča kot ravnatelj osnovne šole ter se hitro vključil v kulturno življenje v kraju. Opravljal delo predsednika KUD-a od leta 1962 do 1967. Pri dramskih delih sodeloval kot igralec, sodeloval pri prenovah in dopolnitvah kulturnega doma. Po požaru v kulturnem domu leta 1964 bil predsednik obnovitvenega odbora. Ta je dosegel pravi podvig, saj je bil dom še istega leta obnovljen.

Štefka Kšela, s svojim možem Jankom je leta 1961 prišla k Sveti Trojici. V dramski sekciji KUD-a delovala kot režiserka. Na leto so uprizorili vsaj dve dramski deli, ki so jih predstavili v kraju, gostovali in tekmovali pa so tudi izven Svete Trojice. Uveljavila se tudi kot režiserka lutkovnih predstav. Na tem področju je delovala do leta 1984.

Hilda Kukovec, (1942), se je s kulturno dejavnostjo srečala že v osnovni šoli, kjer je pela v pevskem zboru, igrala v lutkovni skupini ter sodelovala v dramski skupini. Sedaj pod okriljem gasilskega društva Osek, vodi Gasilske ljudske pevke. Sodelovala pa je tudi v dramski skupini v Oseku, ki je izvedla več dramskih del, s katero je potem nastopala v okoliških krajih.

Stanko (1928-1988) in **Maks Kurbus**, (1932-1992), iz Gočovskega Vrha, dobra pevca, predvsem pa vestna in vztrajna. Vsi trije so sodelovali kot igralci v dramskih sekcijah, tako pri Trojici kot v Gočovi. Prav v Gočovi je bila zelo aktivna dramska skupina. Pri izvedbah odrski del pa sta jim pomagal Vilma in Jože Križnič.

Stanko Kurbus, (1922-1994), iz Gočove vasi. Zelo aktiven igralec pred in po vojni. Sodeloval je pri moškem pevskem zboru, ki je bil ustanovljen 1955. leta. V dokumentih piše, da je bil s svojima bratrancema Stankom in Maksom gonilna sila, ter da so, čeprav zelo oddaljeni, med prvimi prihajali na vaje.

p. Ildefonz Langerholz OFM (1909-1987) – človek z veliko energije in sposobnostjo organizacije, gonilna sila vsega dogajanja na vseh področjih, ter predsednik dramske sekcije. V Sv. Trojico je prišel leta 1935 kot kaplan in katehet. Bil je glavni organizator in pobudnik za gradnjo prosvetnega

doma. Zraven rednega dela, ki ga je vestno opravljal, je pustil sledi svojega dela tudi po vojni, saj je bil tudi čebelar. Bil je predsednik Čebelarske družine Sv. Trojica in leta 1958, je bil v Oseku na njegovo pobudo, postavljen družinski čebelnjak. Bil je izjemen človek! Svoje življenje je vodil po vodilu, ki si ga je sam zadal: »V naravi zaznavam božjo sled. To je moje vsakdanje bogoslovje – in čebela, njeno delo in življenje. V dobrih ljudeh zaznavam Boga. Najprej moramo biti ljudje, potem kristjani! Najprej mora biti človekovo srce na pravem mestu, odprto za vse in vsakogar. Potem šele si lahko vesel in srečen Frančiškov brat in prijatelj ljudi....!«

Majda Lenič-Skuhala, pri nas bolj poznana kot Golobova Majda, se je s kulturnim življenjem začela ukvarjati že leta 1945 in je delovala v skupini, ki je štela od 20 do 30 članov. Ukvarjala se je predvsem z gledališko dejavnostjo, recitiranjem in petjem. Po preselitvi v Ljubljano se je hitro vključila in pričela delovati na kulturnem področju. Bila je članica in tudi predsednica vodstev ZKO Ljubljana-Šiška in pa ZKO Ljubljana-mesto. Sedaj pa od leta 1984 vodi kulturno-umetniško društvo Vodnikova domačija v Ljubljani. Za svoje prizadevno delovanje v kulturi je dobila več priznanj in odlikovanj.

Drago Lipič, (1955) aktivno deloval na več področjih. Od leta 1970 član KUD-a Ernest Golob-Peter ter deloval v upravnem odboru, kasneje od leta 1981 do 1990, predsednik KUD-a Ernest Golob-Peter in v tem času kot predsednik KUD-a tudi član predsedstva ZKO Lenart in njen predsednik od 1982 do 1984. Deloval je v krajevnem in republiškem pripravljalnem odboru srečanj mladih pisateljev in pesnikov začetnikov Slovenije od 1973 do 1985, uspešno vodil in deloval v kino sekciji, pomagal dramski sekciji ter bil pobudnik za ustanovitev folklorne skupine, prav tako je bil pobudnik in soustanovitelj planinskega društva »Hakl«. Kot tajnik, v letih 1980 do 1990 Krajevne skupnosti Gradišče in tajnik turističnega društva, je bil pobudnik in organizator krajevnih praznovanj, kjer so se obujali tradicionalni običaji kot žetve, mlatitve, košnja trave in drugi. Ves čas je vzorno skrbel, da je kulturni dom z okolico bil urejen in na ta način ohranjal našo kulturno dediščino. Sedaj od leta 1999 vestno opravlja funkcijo predsednika KD-a Ernest Golob-Peter. Za svoje požrtvovalno delovanje je dobil veliko priznanj in odlikovanj.

Slavica Lipič, (1958) po osnovni šoli delovala v recitatorski skupini pri tedanji Mladinski organizaciji, kot šepetalka se je preizkusila pri igri Veriga, kasneje bila okrog petnajst let tajnica KUD-a Ernest Golob-Peter, ter članica odbora za pripravo Srečanj pesnikov in pisateljev začetnikov Slovenije v kraju in članica republiškega odbora Srečanj pesnikov in pisateljev začetnikov, ter literarnih kolonij. Zelo prizadevna in marljiva, saj je zraven tajniških in drugih del, morala opravljati še druga dela, da so razne prireditve dobro uspele.

Terezija Lorenci, takoj po prihodu v Trojico, se je hitro vživela v utrip življenja v kraju, saj je bila članica KUD-a Ernest Golob-Peter in v njem aktivno delovala, v gasilskem društvu je opravljala tajniška dela, kot uslužbenka pošte pa je bila v veliko pomoč kino sekciji.

Dragica Lovše, uveljavila se je predvsem v šoli. Sodelovala je v recitatorski skupini, ki jo je kasneje tudi vodila (do 70 članov), prav tako je pobudnica kulturnega dogajanja na šoli, saj že 30 let vodi na šoli recitatorski krožek, katerega člani so nastopali na vseh šolskih, krajevnih in številnih občinskih proslavah. Vrsto let je bila tudi mentorica šolskega glasila. Recitatorska skupina, ki jo je vodila je dosegla visoki nivo. Bila je tudi predsednica KUD-a Ernest Golob – Peter v letu 1970-1971, pri ZKO Lenart pa je bila več let predsednica Odbora za literarno dejavnost.

Ludvik Matjašič st. (1903-1989), je na kulturnem področju deloval v dramskih skupinah že pri Lenartu, kjer je igral več glavnih vlog. Ko se je preselil v Gočovo, je sodeloval v prosvetnem društvu in deloval v več sekcijah. Deloval je v dramski sekciji kot dober igralec, bil član uniformiranega fantovskega odseka, deloval pa je tudi v telovadni skupini in bil dober orodni telovadec. Če je bilo

potrebno, je opravil tudi veliko prostovoljnega dela s svojo žago za razrez hlodovine.

Ludvik Matjašič (1952), po osnovni šoli ga je življenjska pot vodila v Ljubljano, kjer je obiskoval srednjo šolo. Po vrnitvi v domači kraj, se je vključil v kulturno življenje kraja, saj je kot sin Štefke Matjašič, ki je bila ena izmed zelo aktivnih članov kulturnega društva v dramski skupini, čutil pripadnost tej aktivnosti. Član upravnega odbora in podpredsednik KD Ernest Golob-Peter je od leta 1999. Vrsto let je tudi aktiven v čebelarški družini Sv. Trojica-Lenart, kot tajnik in vesten čebelar.

Štefanija Matjašič (1921), igralka od malih nog, saj je najprej igrala vloge otrok, kasneje pa je igrala čedalje bolj zahtevne vloge, tudi glavne. V že omenjeni Nušičevi komediji Narodni poslanec so bile vloge tako razdeljene, da je hčerko narodnega poslanca (Janez Minih) igrala prav Štefanija, protikandidata, pa je igral Ludvik Matjašič. Vsebina je takšna, da hčerka ne podpira svojega očeta, temveč podpira njegovega nasprotnika, ker je njegova nevesta. To se je kasneje uresničilo.

Mara Mauko (1906-1988), delovala v kulturi, predvsem v dramskih skupinah kot izjemno dobra karakterna igralka. Delovala je aktivno že pred vojno, po vojni pa je svoje delovanje na kulturnem področju nadaljevala še vrsto let.

Marjan Mauko, (1934) doma iz Trojice, je sicer kot mlad fant odšel iz Trojice, vendar ni zanemarljivo njegovo delovanje na področju kulture v Mežici, kjer na kulturnem področju deluje za več kot 40 let, kot pisec številnih člankov, predvsem pa je znan kot pobudnik in organizator »Literarnih večerov ob treski« v Mežici. Prav na jubilejnim 20 literarnem srečanju 01.12.2000, je praznoval svoj petinšestdeseti rojstni dan. Svojo umetniško žilico je poskusil s kiparjenjem, slikanjem oljnih slik, ki jih je tudi razstavljal. Najbolj pomembno njegovo področje pa je pesništvo, saj je izdal več pesniških zbirk, med katerimi so najbolj pomembne: »Gorje neumnemu in druge neumnosti«, »Čarovna metla«, »Pocvetke«, »Tanka lunidov«, »Roža ognjena« in druge.

Janez Minih (1911-2001), sodeloval v dramski sekciji pred in po vojni kot izjemno dober igralec v karakternih vlogah, predvsem humorističnih. Ker je bil mizar, je bil njegov prispevek zelo pomemben, saj je izpod njegovih rok nastalo veliko odrskih scen in stavbenega pohištva. Zanimiva je anekdota iz časa, ko je igral glavno vlogo v Nušičevi komediji Narodni poslanec. Takrat je ob znanem besedilu kandidata za narodnega poslanca volivcem obljubljal (tako kot danes), da bo, ko bo postal poslanec, naredil iz Rojkovega ribnika jezero, ki bo tako veliko, da bodo lahko kopalci skakali v vodo z Golobovega brega in tako uvedel turizem. Njegove takratne obljube so se delno tudi uresničile!

Hinko Mlinarič, (1905-1992), že od malih nog je rad igral na violino, bil je tudi pevec preko 60 let v raznih zborih tudi v okviru KUD-a Ernest Golob-Peter, v katerem je vrsto let opravljal tajniška dela. Bil je pa aktiven na več področjih, saj je bil pobudnik za ustanovitev turističnega društva v kraju in bil njegov prvi predsednik, aktiven je bil tudi pri gasilcih kot tajnik. Večino pomembnejših dogodkov v kraju je fotografiral za svoj bogati arhiv, pisal kronike za več društev, več let bil dopisnik »Večera«, ter govornik na pogrebi.

Tinka in Ernest Mlinarič, soustanovitelja KUD-a Ernest Golob-Peter leta 1951 ter dolgoletna aktivna in prizadevna člana, saj sta sodelovala pri vseh aktivnostih društva, aktivna sta bila v dramski sekciji kot igralca. Ernest pa je bil aktiven še na drugih področjih, saj je dolgo deloval v lovskem društvu v katerem je bil 23 let starešina, prav tako je bil član PGD Gradišče in bil več let poveljnik v društvu. Več let je bil predsednik Krajevne skupnosti Gradišče. Ko je pogorel kulturni dom leta 1964, je aktivno sodeloval v gradbenem odboru. Za svoja delovanja, je dobil

več priznanj in odlikovanj.

Olga Močnik (1934), od leta 1947 naprej sodelovala v okviru šolske dramske skupine in igrala veliko vlog. Bila članica KUD-a, v kino sekciji vodila blagajniške posle, sodelovala pri dramski skupini, pela pri pevskem zboru ter plesala pri folklori od ustanovitve pa do konca delovanja folklore. Z vsemi skupinami je nastopala v domačem kraju ter se udeleževala vseh nastopov in tekmovanj v širšem okolišu.

Adela Neuvirt (1934), prišla k Sveti Trojici leta 1954 kot mlada učiteljica. Takoj se je vključila v kulturno življenje. Sodelovala je na različnih področjih KUD-a. Bila je pevka v pevskem zboru, (preko 30 članov), članica folklorne skupine, šepetalka pri dramskih skupinah, več let knjižničarka KUD-a. Na šoli je delo knjižničarke opravljala 30 let. Sedaj je še vedno aktivna, saj že 11 let poje v skupini ljudskih pevk.

Ana (1898-1982) in **Feliks Neuvirt** (1904-1979), njuno delo na kulturnem področju se je začelo z vselitvijo v prostore kulturnega doma. To je bilo izjemnega pomena, saj je tako dom imel rednega skrbnika, ki je s svojimi idejami in delom doprinesel, da je dom takšen, kot je sedaj. Skrbela sta za dostavo filmov, Feliks je velikokrat filme predvajal, Ana je pa pregledovala vstopnice in skrbela za red in čistočo med in po predstavah.

Fredi Neuvirt (1942-1989), več let je bil aktiven v kinosekciji kot kinooperater in skrbel za primerno glasbo ob kinopredstavah in izbiral filme pri kino distribucijah. Bil je pobudnik za ustanovitev filmskega krožka in njegov prvi predsednik. Sodeloval je tudi kot igralec v dramski dejavnosti.

Zdenko Neuvirt (1931), s kulturno dejavnostjo se je začel ukvarjati že kot mladinec. Od leta 1951 aktivno deloval v mladinski organizaciji, ki je bila ob KUD-u nosilec kulturnega dogajanja v kraju. Več let je bil njen predsednik. Sodeloval kot igralec pri dramski sekciji in kot plesalec pri folklorni skupini. Leta 1954 je v Kranju pri podjetju Iskra opravil tečaj za izprašanega kinooperaterja. To delo je ob pomoči svojega brata Fredija opravljal 17 let.

Mihael Novak, se je z glasbo srečal že pri svojem tastu Alojzu Kuharju 1920 leta. Aktivneje pa se je z glasbo začel ukvarjati leta 1942, ko je igral v skupini Slaveka Belne. Kasneje je ustanovil svojo skupino »Novakovo godbo« in z njo nastopal na paradah ter igral na porokah in pogrebih več kot 55 let. Sodeloval je tudi v orkestru slovenskih železnic, ki je štel okoli 80 članov. V Novakovi družini se z glasbo ukvarja že četrti rod, sedaj se imenujejo »Štajerki odmev«, vodi pa jih Mihaelov sin, Alojz Novak.

Alojz Perko (1912-1978), sodeloval kot igralec v dramski skupini. Najpomembnejše pa je njegovo delovanje v pevskih zborih, kjer je pel drugi bas in bil z resnim in požrtvovalnim delom vsem vzgled. Z dušo in telesom je bil pri petju, bil navdušen nad vsako akcijo zbora, z vso resnostjo se je udeleževal vaj in nastopov ter mlade navduševal za petje. V cerkvenem pevskem zboru je sodeloval več kot 50 let.

Edi Perko (1931), brat Stanka Perka. V domačem kraju sicer ni sodeloval na kulturnem področju, ker je kot mlad fant zgodaj odšel v službo drugam. Vendar je s svojim strokovnim znanjem, ki si ga je pridobil v življenju, pustil sledove na kulturnem področju, kot restavrator sakralnih in drugih objektov ter predmetov v Sloveniji in v tujini.

Leopold Perko (1848-1918) Trojičan rojen v Porčiču, izjemen umetnik-kipar. Njegove kipe, izrezane iz lesa lahko vidimo v cerkvah Marije Šnežne, sv. Ane v Sv. Ani v Slovenskih goricah,

v Negovi in drugih. Njegovo delo so tudi vsi kipi 12, 13 in 14 postaje križevega pota na zunanji strani naše cerkve sv. Trojice v Sv. Trojici.

Stanko Perko (1925-1980), skupaj s svojo ženo Terezijo Perko je bil v iniciativnem odboru pri ustanovitvi KUD-a Ernest Golob – Peter leta 1951. Bil predsednik KUD-a in se uveljavil v dramski sekciji kot dober karakterni igralec. Ko so pred 53 leti odigrali igro Revček Andrejček, je na Stenčasu objavil pesmico, v kateri je za vsakega igralca napisal eno kitico, ki jo je objavil na Stenčasu, 16. januarja 1948 leta.

Terezija Perko (1927), skupaj s svojim možem Stankom Perkom bila v iniciativnem odboru pri ustanovitvi KUD-a Ernest Golob – Peter leta 1951. Skupina, v kateri sta z možem Stankom sodelovala, je štela do 30 članov. Vsako leto so se naučili in izvedli po tri igre. Morali so biti izjemno vztrajni in požrtvovalni, če pomislimo, da so bile vaje v mrzli dvorani tja do druge ure zjutraj, potem pa so morali tisti najbolj oddaljeni domov peš, kot na primer Stanko Kurbus v Gočovo. Dogajali so se jim tudi nepredvideni dogodki. Med izvajanjem igre Čvrček za pečjo, so se jim na odprti sceni podrle kulise, pri izvajanju Vdove Rošlinke se jim je polomila postelja, pri izvajanju Županove Micke pa sta dva igralca tik pred začetkom predstave prišla preveč »okrogla«, tako da se je »župan« samo smejal in so ga morali spraviti z odra in so morali ostali krpati vrzeli, ki so nastale. Pri izvajanju Divjega lovca, pa glavni igralec ni upal objeti soigralke, ker se je bal svoje neveste, ki je bila med gledalci itd....

p. Ladisav Pintar OFM – dolgoletni predstojnik frančiškanskega samostana (1936) v Sv. Trojici, predsednik prosvetnega društva, umetniška duša (slikar). Omogočal, da je lahko prosvetno društvo delovalo v prostorih samostana, organiziral pa je tudi mnogo izobraževalnih tečajev, kot na primer kuharskega in na ta način dvigoval izobrazbeni nivo Trojičanov.

Franci Puntar (1914-1988), zelo aktiven na več področjih, predvsem po vojni, od leta 1952 je bil v Trojici matičar. Vrsto let je vestno opravljal delo blagajnika v KUD-u Ernest Golob-Peter. Pri ljudeh je bil zelo priljubljen, saj je bil vedno pripravljen pomagati s svojim strokovnim znanjem ljudem v stiski. Kljub veliki zaposlenosti je še našel čas za svoj konjiček, saj se je ukvarjal z upodabljanjem umetnostjo, predvsem s slikarstvom.

Mirko Rožman, vsestransko aktiven dolgoletni član KUD-a, član UO KUD-a Ernest Golob-Peter. Kadar je bilo potrebno, je bil vedno pripravljen s svojim prostovoljnim delom pomagati pri raznih delih, ki so se delali na kulturnem domu, predvsem zidarskih.

Tomaž Simonič (1919-1990), zelo priljubljen in aktiven, saj je v kulturnem domu opravil veliko prostovoljnega dela, predvsem na mizarskem področju, tako, da je dom bil vedno lepo urejen.

Lenčka Šenekar, (1933), se je srečala s kulturno dejavnostjo kmalu po osnovni šoli, ko je postala predsednica mladinske organizacije, v okviru katere je organizirala razne kulturne prireditve in nastope skupin. Igrala je v raznih igrah in bila blagajnik KUD Ernest Golob-Peter Sv. Trojica. Delovala je tudi v drugih društvih v kraju, kar je bilo značilno za tisti čas, za tiste, ki so bili za to pripravljeni.

Manja Šorli, s kulturno dejavnostjo se je srečala že na učiteljskišči leta 1946, ko se je pa preselila k Sveti Trojici kot učiteljica, se je vključila v kulturno življenje in sodelovala pri izvedbi dramskih del kot igralka. Kot sama pravi, so veliko prostega časa žrtvovali za vaje ter kasneje za nastope in tekmovanja. Spominja se, da so se na nastope ali pa tekmovanja vozili s kolesi ali pa s konjsko vprego. Aktivno je delovala do leta 1970.

Oskar Šorli (1931-1971), skupaj s svojo ženo Manjo sodeloval v dramski sekciji kot igralec. V letih 1969 in 1970 je bil predsednik KUD-a Ernest Golob – Peter. Pri ljudeh je bil zelo priljubljen, saj je bil vsesplošno aktiven, predvsem v turističnem društvu. Prav na njegovo pobudo je bil zgrajen leseni bazen na Trojiškem jezeru. Tako so bile obljube Janeza Miniha kot kandidata za narodnega poslanca v Nušičevi komediji Narodni poslanec delno uresničene!

Franček Štefanec (1937), je bil rojen pri Sveti Trojici 28. 1. 1937. Leta 1951 je tu končal nižjo gimnazijo in se podal na življenjsko pot v druge slovenske kraje. Pri Trojici je bil šolski knjižničar, rad je risal in blizu mu je bilo leposlovje. V začetku šestdesetih let je razstavljal s takratnimi najbolj uveljavljenimi likovnimi samorastniki Gorenjske. Okoli 20 let je pel v uveljavljenem mešanem pevskem zboru Štefana Kovača v Murski Soboti. Nekaj let je bil njegov predsednik. Bil pobudnik in glavni realizator muzejske zbirke v grajskem poslopju v Gradu v Prekmurju. Največ dela je posvetil in še posveča novinarstvu. Bil je tudi urednik Domačih novic. Zadnjih 35 let živi in ustvarja v Murski Soboti. Doslej so mu izšla tri literarna dela, četrti roman je tik pred izdajo. Za glasbeno delo je prejel zlato in srebrno Gallusovo značko, za kulturno dejavnost nasploh priznanje kulturne skupnosti Murska Sobota, za literarno dejavnost pa priznanje ZKO Lenart.

Slavko Štefanec (1939), bil prizadeven in delaven na več področjih in tako je postal tudi član KUD-a Ernest Golob–Peter. Od leta 1963 deloval v kino sekciji. Od Neuvirtovih je prevzel in vodil kino sekcijo do leta 1980. Od leta 1971 do leta 1981 je bil predsednik KUD-a Ernest Golob-Peter. Deloval je v odboru za pripravo srečanj mladih pesnikov in pisateljev Slovenije ter bil pobudnik mnogih akcij, ki jih je tudi izvedel. Tako je zbral in uredil slikovni material gledaliških iger, prav tako je bil pobudnik srečanja vseh igralcev, ki so igrali v gledaliških igrah pri Trojici. Tega srečanja, ki je bilo v Oseku, se je udeležilo veliko igralcev in obudili so mnogo lepih spominov. Zdaj še vedno deluje v UO KUD-a. Kot ljubiteljski fotograf je marsikaj s sliko ohranil za spomin. Za svoje delovanje na kulturnem področju pa je dobil več priznanj in odlikovanj.

Tone Štefanec (1935), s kulturno dejavnostjo se je srečal že v osnovni šoli pri Trojici, kjer je igral, pisal in risal za Stenčas. V KUD pri Trojici, Lenartu, Cerkvenjaku in v Gornji Radgoni je igral opazne vloge v več igrah. Več let je bil predsednik KUD Lenart, tajnik in podpredsednik ZKO in občinske kulturne skupnosti v Lenartu in predsednik ZKO v Gornji Radgoni. Spodbudil je ustanovitev likovne kolonije na Zavrhu, Elrad – Avtoradgona in likovne kolonije ZLSS v Seliščih, kjer je bil tudi soorganizator kolonije Glasbene mladine Slovenije. Predlagal je regionalna in republiška srečanja mladih pesnikov in pisateljev. V Lenartu je ustanovil časopis Domače novice, ki ga je več let urejal. Bil je podpredsednik Združenja likovnih skupin Slovenije, 12 let pa organizacijski tajnik Zveze kulturnih organizacij Slovenije in urejal njen časopis Kulturni poročevalec. Več let je bil član sveta Skupščine RTV Slovenija, sveta SNG Ljubljana, sveta Akademije za glasbo v Ljubljani, bil pa je tudi član nekdanjega Republiškega komiteja za kulturo. Po upokojitvi še vedno deluje v kulturi. Trenutno vodi tekmovanje učencev osnovnih in srednjih šol v Ljubljani v kulturni ustvarjalnosti. Za kulturno delo je med drugim dobil medaljo dela, odličje svobode s srebrnim listom in Kerenčičevo nagrado.

Francka Štok (1945), dolgoletna članica KUD-a Ernest Golob-Peter, kjer je opravljala tajniška dela, zelo aktivna je bila tudi v odboru za pripravo srečanj mladih pesnikov in pisateljev začetnikov Slovenija, ter bila vedno pripravljena pomagati pri organizaciji raznih prireditev.

Romeo Štraki, (1962) Trojičan, ki živi in dela v Sv. Trojici, odsoten je bil samo v času šolanja na Srednji šoli za oblikovanje v Ljubljani. Prav med študijem na šoli za oblikovanje se je srečal s prijatelji in somišljeniki, ki so jih zanimali stripi, predvsem umetniški, ki pa se jih je v tistem času težko dobilo. Tako se je začel ukvarjati z ustvarjanjem stripov. Svoje stripe je objavljaval v različnih revijah. Najodmevnejši strip je objavil v reviji Mladina z naslovom Točno opolnoči leta 1988, kjer

je napovedal dogajanja, ki so se dogodila ob naši osamosvojitvi, kdo je napadeni in kdo je agresor. Objava stripa je povzročila spor z JLA do takšnih razsežnosti, da je zadeva prišla na sodišče. Veliko je tudi razstavjal po Sloveniji in tujini (Luzernu Švica 2001). Leta 1998 je izdal strip album z naslovom *Točno opolnoči*, kjer je na 72 straneh objavil svoje stripe. Stripe ustvarja še danes.

Ela (1929) in **Karel Šuta** (1922), bila dejavna v kulturi pred vojno, saj sta sodelovala v prosvetnem društvu kot igralca, po vojni pa bila soustanovitelja KUD-a Ernest Golob-Peter in sodelovala v dramski sekciji društva do leta 1960. Skupina, v kateri sta sodelovala, je odigrala veliko dramskih del. Dobila sta tudi priznanje ZKO Lenart za dolgoletno delovanje v kulturi.

Marija (1920-1988), **Ana** 1921-1993 in **Franč Šuta** (1911-1961), skupaj s svojim bratom Karlom sodelovali pri dramskih skupinah kot igralci in bili pripravljeni sodelovati pri raznih prostovoljnih delih za potrebe uspešnega delovanja v kraju.

Vojteh Tacl, (1895-1976), ljudski umetnik, rojen v Bačkovi. Končal je štiriletno šolo za kiparja in zlatarja v Avstriji, kar mu je zelo pomagalo pri njegovem restavratorskem delu, izdeloval in popravljaj pa je tudi harmonike in harmonije. Njegovo najpomembnejše delo je bilo izdelovanje kipov iz lipovega lesa.

Marjan Toš (1957), s kulturno dejavnostjo se je srečal že v osnovni šoli, kasneje je postal član KUD-a Ernest Golob-Peter. Bil je aktiven predvsem v dramski skupini, ki je štela preko 15 članov, kot igralec in režiser. Ta dramska skupina je bila zelo aktivna, saj je uprizorila veliko dramskih del. V Trojici je deloval preko 10 let, kasneje je deloval na ZKO Lenart, sedaj pa dela poklicno v kulturi, kot kustos Pokrajinskega muzeja Maribor.

Milica Vidovič (1938), dogoletna članica KUD-a Ernest Golob-Peter, kjer je bila vrsto let blagajničarka. Sodelovala pri pevskem zboru, ki je obstojal več deset let. V kino sekciji je delovala kot prodajalka vstopnic. Za svoje požrtvovalno delo je dobila priznanje KUD-a.

Janez Voglar, dolgoletni član KUD-a, aktiven že v šoli, kakor tudi kasneje, saj je bil predsednik KUD-a Ernest Golob-Peter v letih 1997 in 1998, deloval je v dramski sekciji kot dober igralec ter se uveljavil kot dober recitator in moderator na raznih prireditvah in proslavah.

Daniel Vrečič, (1956) član KUD-a Ernest Golob-Peter, deluje v upravnem odboru društva, bil vedno pripravljen s prostovoljnim delom pomagati pri urejanju kulturnega doma. Zanimiva pa je njegova ljubiteljska dejavnost, saj se ukvarja z umetniško obdelavo kovin in gline. Svoje uspešne izdelke, je razstavljaj na skupinskih razstavah po Sloveniji in Srbiji.

Karel Zorko (1909-1984), leta 1958 se je preselil k Sveti Trojici. Že od mladosti se je ukvarjal z glasbo, igral je več instrumentov ter prav tako kot Kmetec imel svojo privatno »glasbeno šolo«, kjer je svoje učence učil igrati po notah. S svojo petčlansko tamburaško skupino je nastopal na raznih prireditvah v kraju.

Klarika Žel, s kulturo se je srečala že v osnovni šoli pri Trojici, kjer je kasneje sodelovala pri igrah. Potem se je odselila v Zagreb, tam se je kmalu vključila v slovensko društvo. Že dolgo prepeva. Najprej je pela v zboru Maksimir, zdaj pa sodeluje v ženski pevski skupini Maksimirke, s katero je že nastopala pri Sveti Trojici. Že dolgo piše pesmi in pripravlja šaljive skeče. Doslej je napisala kakih sto pesmi, ki jih tudi recitira. Leta 1999 je bil v Zagrebu Večer Klarike Žel z gosti iz Trojice, kjer je med drugimi nastopil moški pevski zbor KD Sv. Frančišek iz Trojice. Letos je zagrebška televizija o njej posnela posebno oddajo, v kateri je pripovedovala o svojem delovanju in življenju.

Del uredniškega odbora Trojiške kronike

SPOMINI

Janez Zorko

V daljnem letu 1951 so me namestili na nižjo gimnazijo pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah. Nabit z energijo, ki sem jo prejel na VPŠ, sem začel veselo delati ne samo v šoli, ampak tudi zunaj nje; torej mi ni bilo odveč pisati zapisnik ustanovnega zbora kulturno umetniškega društva. Potrebno mu je bilo dati ime; domačini so predlagali, naj se KUD imenuje Ernestek Golob, po padlem trojiškem partizanu v Jakobskem Dolu. Predlog nam je bil zelo všeč, ime splošno znano, saj je že Lojz Kraigher v Kontrolorju Škrobarju napisal, da je ta kraj Golobovo gnezdo, ker je tu priimek Golob pogost, poimenovani so ponosni nanj ter so v kraju čislani. Predlog je bil soglasno sprejet.

Delovanje KUD-a je bilo dobro zastavljeno po sekcijah, zlasti vidna je bila Belnova -Slavekova godba na pihala, kakor so jo tudi imenovali, saj je dosegala prva mesta na tekmovanjih od Maribora do Celja. Dramska sekcija je imela več težav, oder si je osvojila Kmetijska zadruga ter tam shranjevala blago, pridelke obvezne oddaje, tako da je bilo treba ob predstavah pridelke stisniti v kot in ob stene. Vaje so bile v mrzlih prostorih, zato smo prezebali, vendar je amatersko delo živelo. Učitelja Križniča sta bila aktivna: Jože je režiral, Vilma pa je vodila blagajno. Zlasti je bilo veliko proslav ob praznikih: avnoj, silvestrovo, pust, 1. in 25. maj. Takrat smo skupaj s šolsko mladino napravili sprevod od kulturnega doma do Šenekarja, prepevali in kričali socialistična gesla kakor: Tito je naš, mi smo Titovi, Proč z informbirojevci ... Pojavljale so se krilatice, celo moj priimek so vključili: Zorko gre v povorko, kar se lepo rima. Lepo smo praznovali Prešernov dan – slovenski kulturni praznik; prepevali smo in deklamirali, sam sem predaval o velikih pesnikovih umetninah Sonetnem vencu ter Krstu pri Savici, vključil pa se je Beno Kirbiš, takrat že srednješolec na Ptuj, pozneje poslanik v Nemčiji. Imenitno izobraževalno sredstvo je bila vzorno urejena knjižnica, upravljal jo je Tezek – Matija Vračič, ta je imel in še ima tudi doma bogato knjižnico, zaklada pa nima samo v knjigah, ampak tudi v glavi in v srcu, zato mi je drag prijatelj.

Za predsednika KUD-a je bil izvoljen moj vojni tovariš Stanko Perko, tajnik občine, saj je v tem času bila Sveta Trojica še samostojna občina. Govorili so o ukinitvi manjših občin, kar je Trojičane hudo prizadelo, kajti vedno so tekmovali z Lenartom, zlasti na kulturnem področju. Med II. svetovno vojno so Nemci Trojico imenovali Burgstall, torej poslovenjeno Gradišče. Gradišča navadno iščejo in raziskujejo arheologi, saj so to bile naselbine staroselcev, Keltov, Rimljanov; nekaj nas je menilo naj ostane Trojica, češ ime je splošno uveljavljeno, znamenita romarska baročna cerkev ima troje stolpov, kar se lepo poda imenu. Naših argumentov »ljudska« oblast ni upoštevala, saj so bili vsi poskusi v tej dobi neuspešni. Ime so vrnili Sveti Trojici šele po osamosvojitvi.

Malokateri naš kraj se ponaša s tolikimi znamenitimi možmi.

Slavistično društvo in trg sta vgradila 1961 leta spominsko ploščo na Dreovo hišo najimenitnejšemu slovenskemu pisatelju Ivanu Cankarju, njegovemu gostitelju dr. Lojzu Kraigherju, tudi pisatelju in pesniku Ivu Brnčiču. Ob odkritju je dovršeno prepeval učiteljski pevski zbor (katerega član sem bil mnogo let), pod vodstvom prof. Jožeta Gregorca. Slavnostni govornik je bil pisatelj Anton Ingolič. Odkritje plošče je bil vrhunski kulturni dogodek v Slovenskih goricah.

Še se je izkazal KUD ob odkritju plošče rojaku Oroslavu Cafu, ta je bil jezikoslovec-slovničar. Njegova dognanja ga postavljajo vstric Frana Miklošiča. Na akademiji sta nastopala s Cafovimi pesmicami Majda Voglar-Rajh in Janez Voglar, besedo pa je imel glavni urednik Slovarja slovenskega knjižnega jezika Janko Jurančič, rojak iz Cerkvenjaka..

Ob petdesetletnici – zlatem jubileju KUD-a Ernest Golob - Peter, čestitam članom in odboru z željo naj v lažjih razmerah vneto nadaljujejo nekdanje in današnje ljubiteljsko delo.

Člani društva v prvih letih obstoja društva (v drugi vrsti v sredini Adela Neuvirt z možem Zdenkom)

KVINTET ZAVRŠKI FANTJE

Slavica Lipič

Nastanek kvinteta sega v leto 1984. V svojem opusu skozi vsa ta leta so izdali dve kaseti in dve zgoščenki. Zasedba se v vseh teh letih ni dosti spreminjala. Če se je, se je zaradi objektivnih razlogov posameznikov. Nastopajo na skoraj vseh večjih in pomembnejših prireditvah občini in kraju. Štejemo jih za našo skupino, predvsem iz razloga, ker je večina članov iz našega kraja. V našem kraju imajo tudi redne vaje, prav tako je tudi duhovni in umetniški vodja g. Darko Škerget, zaposlen kot ravnatelj v tukajšnji osnovni šoli. Gostovali so domala v vseh sosednjih državah Slovenije ter preko luže v daljni Avstraliji, Kanadi, Liechtensteinu ... Člani sedanje zasedbe so: Darko Škerget, Jože Golob, David Ornik, Branko Šober in Janez Perko. Poleg številnih priznanj so v letu 2001 prejeli tudi Srebrni grb občine Lenart.

PLESNA SKUPINA MEGA SMRKLJE

Nina Polanec

V kraju pa deluje tudi plesna skupina z naslovom MEGA SMRKLJE. Delujejo že pet let. Leta 1997 so dekleta Maša, Sandra, Teja in Tamara, takrat učenke 5. razreda OŠ Sv. Trojica, prvič javno nastopile pred občinstvom. Vsako leto so se dekleta udeležila medobčinskega srečanja plesnih skupin, nato pa tudi nadaljevala na medobmočno srečanje plesnih skupin. Prav tako so nastopale tudi na prireditvah v kraju, ob času božiča pa so bile trikrat povabljene na božičkovanje v Polskavo in trgovski center City v Maribor. Bile so tudi gostje radia Slovenske gorice, kjer so odgovarjale na vprašanja mladih oboževalcev.

Kljub temu da so dekleta letos zaključila šolanje na OŠ Sv. Trojica in s tem tudi zastopanje šole, je želja po plesu še ostala. Tako sedaj nastopajo kot srednješolke pod istim imenom, njihova vodja in mentorica pa je od vsega začetka Nina Polanec.

NARODNA IN ZABAVNA GLASBA

Slavica Lipič

V kraju izven kulturnih društev deluje kar nekaj narodno zabavnih skupin in posameznikov:

Ansambel AJDA

Slovenjegoriški fantje

Franček Škrobar – trobenta, Anton Drumlič – harmonika okrog 1980

Harmonikaš Franc Vindiš leta 1984

Anita Kralj z dedkom leta 2000

OBLIKOVALEC IN AVTOR STRIPOV ROMEO ŠTRAKL

Rojen 23. avgusta 1962 v Mariboru. Razen v času šolanja na Srednji šoli za oblikovanje v Ljubljani (1978 – 1982) živi in dela ves čas pri Sv. Trojici.

S stripom se je spoznal v rani mladosti in se z njim začel ukvarjati med študijem na šoli za oblikovanje, kjer so s kolegi "požirali" takrat težko dosegljive tuje – umetniške stripe. Domače produkcije stripa skorajda ni bilo in prav z generacijami avtorjev, rojenih v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, se je začel številčni vzpon striparjev na Slovenskem. Nekateri se s stripom ukvarjajo tudi še danes, pridružili pa so se jim mlajši avtorji, ki so zrasli in rastejo ob edini slovenski stripovski reviji Stripburger.

Svoje prve stripe je Romeo objavil v Mladini, ki je z Ivom Štandekerjem iskala nove avtorje z drugačnim pristopom do stripa. Alternativni strip je tako našel prostor za objavljanje.

Junija 1988 je bil v Mladini objavljen strip Točno opolnoči. Strip o vojni v Sloveniji je nastal tri leta pred njeno uresničitvijo. Romeo je napovedal, kakšna bo vojna in kdo bo agresor. JLA je bila ogorčena, zahtevala je kazen za domnevno žaljivo prikazovanje vojske. Na udaru je bil predvsem Mladinin urednik stripovskih strani Štandeker, ki je kasneje postal tragična žrtev vojne. Potem, ko je sodišče menilo, da ne gre za kaznivo dejanje, se stvari še niso umirile. JLA je skušala strip, ustvarjalca in tiste, ki so strip objavili, deskridetirati z mnenjem o estetski in umetniški neprimernosti stripa. Javne atake z vojaške strani so se umirile, ko ga je umetnostni kritik dr. Ivan Sedej v Delu ocenil bistveno drugače, kot so vojaki želeli. Dr. Sedej je navedel, da je Štraklov strip svojevrstna kombinacija ilustratorskih, filmskih, literarnih in reportažnih prijemov, ki je dobil razsežnost osebnega pogleda avtorja na militarizacijo. Štrakl je uporabil legitimen postmodernistični prijem, likovno citiranje znanih in znamenitih podob, fotografij in risb.

V Mladini so bili objavljeni tudi stripi v letniku 1993, v številkah 9, 15 in 27. S prihodom Stripburgerja je bila možnost objavljanja stripov vse večja. Že od druge številke, decembra 1993 pa bolj ali manj redno v njej objavlja tudi Romeo Štrakl. Ob večjem številu fanzinov, v katerih so objavljeni Romeovi stripi, je treba omeniti še revije Mladost iz Beograda, v kateri je objavil strip dvakrat, leta 1989; Striptiz iz Varaždina na Hrvaškem v letih 1996/1997; v literarni reviji Apokalipsa v letih 1995, 1996 in 2001. V reviji ZID iz Podgorice (Črna gora) pa je objavil svoj strip januarja 2000. V organizaciji te iste revije je potekal tudi konkurs za najboljši strip, na katerem je Romeo dobil prvo nagrado. Njegovi stripi so bili objavljeni tudi v reviji Cool Strip Art, ki je izšla v Makedoniji jeseni 2000. Ob izidu je bila organizirana tudi razstava vseh sodelujočih avtorjev. Sicer pa je Romeo Štrakl sodeloval na številnih razstavah. Prvič že leta 1984 v Ljubljani na skupinski razstavi jugoslovanskih strip avtorjev pod naslovom "Jugoslovanski SF strip". Prvo samostojno razstavo je imel točno deset let kasneje v Mariboru. Predstavil se je v Novinarskem klubu aprila 1994. Samostojno je razstavljal še v Mariboru, leta 1996 v Gustafu, pri Lenartu v galeriji Kondrada Krajncja junija 1998, v Ceršaku julija istega leta. Skupaj z Damijanom Sovcem je razstavljal v kulturnem domu v Gornji Radgoni leta 1996 in z Bešlagiæ Saidom v Kopru in Mariboru leta 1997.

Najpomembnejša pa so vsekakor sodelovanja na skupinskih razstavah: marca 1996 v Celju v Galeriji sodobne umetnosti, ki je bila odlično organizirana in tudi odlično obiskana. Razstavo v francoskem Angoulemu, ko so se predstavili avtorji s področja nekdanje Jugoslavije, pa si je ogledalo sploh največje število obiskovalcev. V tednu dni si je vse galerijske prostore ogledalo približno 200.000 obiskovalcev. Od 30. marca do 8. aprila 2001 sta bila dva njegova stripa na ogled na razstavi v Luzernu v Švici v sklopu razstave festivala Fumetto.

Kot eden prvih je razstavljal tudi v virtualni galeriji, na internetu v organizaciji Medianox, decembra 1999.

Ob vseh objavah njegovih stripov v različnih revijah, knjigah in časopisih pa je leta 1998 izšel tudi njegov strip album, imenovan po že omenjenem stripu iz Mladine Točno opolnoči. Album je prinesel na 72 straneh 45 stripov iz obdobja med 1980 in 1998 letom. O njem je Mladina zapisala

tudi to: "Štraklov album je izvrsten prerez njegovega ustvarjanja, ki prinaša 45 kratkih, večinoma enostranskih stripovskih meditacij, ki že na prvi pogled pričajo, da avtor ne zdrži pri daljših zgodbah. Uživa v ustvarjanju stiliziranih, a realistično zrisanih stripovskih vinjet, enodejank, anekdot in prebliskov s povečini znanstveno fantastično vsebino.

Štraklov retrospektivni album je nastajal petnajst let in je v vseh pogledih avtorsko delo. Romeo ga je namreč sam spisal, zrisal, sproduciral, opremil, uredil, natisnil in zvezal. Ja tako so nekoč nastajali Tarantinovi filmi...

...ni kaj, več kot zgledno. Za fane, zbiralce in zgodovino."

Romeo Štrakl tudi po izdaji albuma nadaljuje s svojim ustvarjanjem stripov, kolikor mu le čas dovoljuje ob rednem delu v podjetju Štrakl.

KULTURNO DRUŠTVO TROJICA

Milica Klampfer

Svoj sedež ima na Mariborski cesti 1, pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah. Je najmlajše društvo v kraju, deluje komaj polni dve leti. Ustanovljeno je bilo 6. marca leta 1999.

Člani društva se dobro zavedajo, kako pomembno je ohranjati izročilo naših dedov in pradedov. Želijo ohraniti tisto, kar še ni šlo v pozabo, kar je še danes živo med preprostimi ljudmi.

Skupine v društvu ohranjajo ljudsko pesem, ples, glasbo in običaje. Pesem ohranjajo Ljudske pevke, ki jih vodi Ida Šamperl, glasbeno skupino Štajerski odmev pa vodi Alojz Novak, ljudske plese in običaje pa ohranja Folklorna skupina, pod vodstvom Milice Klampfer.

Folklorna skupina pleše štajerske in prekmurske plese. Plesalci so pri plesanju plesov iz določenega področja oblečeni v nošo, identično področju izbranih plesov. Pod vodstvom priznane strokovnjakinje Marije Makarovič iz Ljubljane je bilo z nekaterimi člani društva opravljeno delo na terenu. Zelo pomembno vlogo pri raziskavi ima gotovo tudi Zveza kulturnih društev iz Lenarta, saj je ta projekt finančno tudi podprla.

V letu 2001 je bila narejena delovna noša, saj so oblačila takšna, kot jih je nosil delovni človek od leta 1900. Člani društva že pripravljajo izdelavo praznične noše.

Vse skupine društva so aktivne. S svojimi nastopi so se že velikokrat predstavile v domačem kraju, občini in izven nje. Veselijo se vsakega povabila.

Ljudske pevke

DRUŠTVO UPOKOJENCEV SVETA TROJICA

Slavko Štefanec

BRANJE KNJIG IN PREPEVANJE

Prvi zametki društva so se porajali že v letu 1971 na samoiniciativo Karla Perka. Imenovani je stopil v stik z Ivanom Jagrom iz Zg. Senarske in s svojima bratoma Ivanom in Hinkom Mlinaričem. Ker so bili sogovorniki enotnega mnenja, da kaže ustanoviti lastno društvo, se je iniciator povezal še z nekaterimi iz tega kraja, ki so bili že včlanjeni v podružnico Društva upokojencev Lenart: Marijo Borko in Francem Kozarjem, ki je imel isto zamisel za upokojence iz Cerkevjenjaka. Z izdatno pomočjo tajnika g. Franca Rogla, ki je bil takrat tajnik Društva upokojencev Maribor- Center in obenem podpredsednik Društva upokojencev SRS, je bilo društvo ustanovljeno. Ustanovni občni zbor je bil 24. februarja 1972 v Gradišču, skupno z upokojenci iz Cerkevjenjaka. Tako je društvo delovalo vse do leta 1975, ko so se upokojenci iz Cerkevjenjaka osamosvojili. Med tem časom si je društvo pridobilo in uredilo svoje društvene prostore, da je lahko nemoteno delovalo. Iz društvene kronike in zapisnikov sej je razvidno, da je društvo uspešno delovalo in sodelovalo z drugimi organizacijami. Karl Perko, prvi predsednik, je društvo uspešno vodil polnih 16 let. Nato sta bila predsednika društva še Avgust Zavernik, za njim pa Ernest Mlinarič, od leta 1998 pa društvo uspešno vodi gospa Marija Klobučar.

Prvi podpredsednik društva je bil Franc Kozar. Prva tajnica je bila Vera Kirbiš, šest let nato Hinko Mlinarič, štirinajst let pa Francka Dečko in Marija Matjašič.

Prva blagajničarka je bila Avgusta Kirbiš kar 12 let, nato 3 leta Tomaž Simonič in Marija Krempel 15 let.

Prvi predsednik društva upokojencev Sv. Trojica-Cerkvenjak, g. Karel Perko je na četrti redni seji upravnega odbora dne 4.6.1972, poročal, da je društvo priredilo koncert, ki ga je izvajal moški pevski zbor društva upokojencev Maribor- Center in s katerim so bili obiskovalci zelo zadovoljni, saj so zapeli kar 16 pesmi.

Ob razvitju prapora decembra 1972 – dvojnika za Cerkevjenjak, kot je razbrati iz poročila g.

Molana, so bili člani iz Cerkvenjaka prijetno presenečeni ob nastopu moškega pevskega zbora. Člana upravnega odbora sta poudarila, da je razveseljivo, ker pevski zbor iz Gradišča nastopa v še večjem številu (starejši člani). Zborovodja je bil Franc Lovrenčič.

V zapisniku drugega občnega zbora 7. 5. 1974 je zapisano, da je razveseljiva pobuda za ustanovitev lastne knjižnice. Iz Ljubljane so jim obljubili petindvajset novih knjig brezplačno. Člani društva pa so bili pripravljeni podariti svoje, še dobro ohranjene knjige. Začasni prostor naj bi bil v sejni sobi pri Mariji Golob. Knjižničar bi bil Janko Kmetec in pomočnica Marija Golob.

Na seji 27. 12. 1975 je predsednik poročal, da je v klubske sobi že nova knjižnična omara.

11. 3. 1976 V zapisniku sestanka lahko preberemo:« Moški pevci bi imeli korajžo za ustanovitev pevskega zbora. Razgovarjali se bomo s Tementom, če bi hotel to prevzeti. Poživilo bi sigurno naše družabne večere. Seveda bi se prijavitelci morali vaj držati.»

5. 8. 1976 Beno Kirbiš je poklonil naši knjižnici večje število knjig, za katere se mu društvo najlepše zahvaljuje.

31. 7. 1977 Avgusta Kirbiš se bo lotila urejevanja knjižnice. Kondrad Golob je podaril več knjig.

VEČ KOT DVAJSET LET KNJIŽNICE

28. 2. 1977 Avgusta Kirbiš poroča, da je knjižnica urejena in na razpolago bralcem. Odprta bo vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu od 9. – 10. ure. V primeru njene odsotnosti, bo to delo opravila članica Marija Golob. Ivan Perko se je knjižničarki za res vzorno in pregledno delo najlepše zahvalil.

22. 4. 1978 Avgusta Kirbiš pove, da smo iz Zagreba prejeli 3 knjige Titovo življenje, po ceni 32.000 din. Uvrstili jih bomo v knjižnico.

6.5.1978 na občnem zboru društvena knjižničarka Avgusta Kirbiš poroča, da ima društvo lepo urejeno in bogato založeno knjižnico, ki šteje več kot 200 lepih knjig, precejšnje vrednosti. Želi, da bi bila knjižnica bolje obiskana.

4. 7. 1979 je na zaključku občnega zbora sledil kratek kulturni program, ki so ga izvajali pionirji naše šole.

2. 2. 1981 Knjižničarka se pritožuje, da je zelo slab odziv bralcev v naši knjižnici, zato tudi ni nobenega finančnega dotoka.

20. 4. 1981 Knjižničarka Avgusta Kirbiš poroča, da je stanje v knjižnici nezadovoljivo in da so pri pregledu ugotovili, da manjka šest knjig, ker je knjižnica odklenjena.

10. 7. 1983 Blagajničarka želi predati denar v znesku 25 din, kar so pobrali od sposojenih knjig. Pripominja, da je ugotovila, da manjka šest knjig. Kako se je to zgodilo, ne more ugotoviti.

27. 1. 1985 Potekala je razprava o pridobivanju novih naročnikov časopisa Vzajemnost. Vsekakor mora odbor apelirati na ostale, da pridobijo čim več naročnikov.

30. 10. 1985 – Za 29. november se skliče posebna slavnostna seja, na kateri se bo slavil praznik 29. november. Slavili so tudi druge praznike.

20. 7. 1986 Kritično so spregovorili tudi o društveni knjižnici, ki sameva. Mnenja so bili, da se ta dejavnost mora znova obuditi.

5. 4. 1989 Bogato založena knjižnica sameva od odsotnosti Avguste Kirbiš. Izvoli se tričlanska komisija, ki bo uredila knjižnico.

6. 3. 1990 so ponovno razmišljali o ustanovitvi moškega pevskega zbora

V knjižnici je vpisano 185 knjig, manjkajo knjige pod zap. št. 18, 56, 91, 132, 163, 183. V omari je še nekaj knjig, ki niso vpisane v evidenčno knjigo.

TUDI UPOKOJENKE POJEJO PO DOMAČE

Adela Neuvirt poroča na letni konferenci društva upokojencev, da nekaj upokojenk sodeluje v sekciji ljudskih pevk in pevcev pri KUD Ernest Golob-Peter, kjer sodelujejo že peto leto. Pevke so se udeležile tudi vseslovenskega upokojenskega srečanja, ki je bilo na Snežnem stadionu v Mariboru, kjer so skupaj s pevskimi zbori sosednjih društev iz širših Slovenskih goric zapeli tudi predsedniku države. Nekaj članov deluje v ribiški sekciji. Sodelovali so na ribiškem tekmovanju upokojencev pri jezeru v Sv. Trojici

Društvo je v letu 2000 in 2001 organiziralo skupaj z Zvezo društev upokojencev Slovenskih goric, drugo in tretjo revijo pevskih zborov, katere so se udeležili vsi pevski zbori društev upokojencev, ki delujejo na območju Zveze. Kot gostje pa obakrat moški zbor društva upokojencev iz Rogoze. Član društva Franc Pučko je samostojno razstavljal lastne slike in več raznih poslikanih predmetov v osnovni šoli v okviru praznika KS Sv. Trojica.

Franc Pučko pogosto ob raznih priložnostih, ko je zbranih več ljudi, prebira lastne pesmi.

V naših kulturnih programih nastopa družina Rajka Kralja z obetavno hčerko Anito, Anitino mamo Miro in dedkom Cirilom. Največji aplavz požanje vselej Anita ob petju pesmi o Sv. Trojici. Vedno pa nas na nastopu razvedrita Edo Mrzel in Micika z domačimi instrumenti.

Zadnji dve leti pa smo upokojenci našega društva skupaj z društvom upokojencev Sv. Jurij v prijetnem kulturnem vzdušju praznovali božično novoletni večer.

Upravni odbor društva upokojencev, 2001

ČEBELARSKO DRUŠTVO SVETA TROJICA – LENART

Drago Lipič

Ustanovljeno je bilo leta 1903 na pobudo čebelarskega učitelja Jurančiča. Prvi predsednik Čebelarske družine Sv. Trojica, kot se je prvotno imenovala, je bil Ferdinand Mlinarič. Skrbeli so predvsem za izobraževanje članov. V letu 1935 je organizacijsko delo v družini prevzel pater Ildefonz. Po končani drugi svetovni vojni se je aktivnost društva tako razmahnila, da so v Oseku, leta 1948

postavili družinski čebelnjak s prispevki svojih članov v materialnu in delu. Ob praznovanju 60 letnice obstoja društva, se je takratno gradiško društvu združilo z lenarško številno bogato skupino čebelarjev. Ta oblika delovanja še uspešno deluje danes. Današnji predsednik je lenartčan Leopold Hameršek, tajniške posle pa opravlja trojičan Ludvik Matjašič. Družina ima v lasti 592 panjev, za katere skrbi 47 dobrih čebelarskih parov rok.

Čebelarski tečaj leta 1932

ŠPORTNO DRUŠTVO SVETA TROJICA

Drago Lipič

S svojim rednim delovanjem začelo v letu 1982 z namenom razvoja množične rekreativne vadbe mlade in srednje generacije. Aktivnost članstva je bila pogojena z načinom življenja ter »mode« rekreativne trenutnega obdobja. Zelo obiskani so bili tradicionalni tek ob jezeru, deskanje ter nogomet. Bili so tudi soorganizatorji državnih in občinskih športnih prireditvah. Vzpon društvenega delovanja je povzročila dolga leta pričakovana telovadnica in urejeno zunanje igrišče z nočno razsvetljavo. Od leta 1997 dalje se je v društvu povečala organizirana vadba številnih skupin (odbojka, mali nogomet, tek, kolesarjenje). Za delovanje društva ta čas skrbi predsednik Janez Haložan ob pomoči tajnice Slavice Lipič.

Državno prvenstvo v kolesarstvu leta 1992 (skozi center Sv. Trojice)

RIBIŠKA DRUŽINA PESNICA

Drago Lipič

Izhaja iz leta 1957, ko je njen predsednik postal Jože Horvat. Sedež družine je v Lenartu. Vzrok za omembo v tej publikaciji tiči v dejstvu, da od skupne površine »lovišča« družine 116 hektarjev, leži v trojiški Krajevni skupnosti 81 hektarjev. To površino v glavnem zajema akumulacijsko trojiško jezero, ter nekaj vodotokov. Dejavnost društva je poleg ribolova tudi gojitev ribjega bogastva, skrb za okolje ter razvoj šprtnega ribolova.

PLANINSKO DRUŠTVO HAKL SVETA TROJICA

Drago Lipič

To leto praznuje svojo peto obletnico delovanja. Z namenom po varnejši in organizirani hoji v gorski domači in tuji svet so jo ustanovili trije planinski zanesenjaki v letu 1996. Dragotin Kuster predsednik, Drago Lipič tajnik ter blagajnik Janez Herič so svoje začetnice priimkov »posodili« imenu društva, ki je v letih obstoja postalo prepoznavno v slovenski planinski organizaciji. Pohvalijo se lahko z trenutno devetnajstimi izšolanimi planinskimi vodniki, ki skrbijo za varno hojo v gore za 319 svojih članov. Posamezni člani so ime društva in kraja ponesli v najvišje evropske, afriške in azijske gore. V svojem planinskem okolju so z ustanovitvijo prevzeli v vzdrževanje in urejanje del Pomurske planinske poti v dolžini preko 28 kilometrov.

Ožje vodstvo ob petletnici društva in razvitju prapora

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO SVETA TROJICA

Slavko Gregorec, Slavko Štefanec

GODBA NA PIHALA, PEVSKI ZBOR IN VESELICE

Ustanovni občni zbor Gasilskega društva Sv. Trojica je bil 2. februarja 1876 v gostilni Golob. Društvo je v vseh naslednjih letih organiziralo veselice in druge vrste proste zabave, kar je pri gasilcih že v navadi. Ustanovitev gasilskega društva v Trojici je bila pomembna tudi zato, ker so tako krajanje dobili prvo društvo, ki se je ukvarjalo tudi s kulturo. Društvo je že leta 1884 organiziralo veliko tombolo. Teh je bilo še kar nekaj tudi v naslednjih letih. Izkupiček pa so namenili nakupu nove prenosne črpalke.

Leta 1893 je društvo dobilo prvi prapor, kateremu jih je v naslednjih letih sledilo še več. V letih 1906 in 1907 so prvič začeli razmišljati o gradnji gasilskega doma. Svečana otvoritev doma je bila leta 1908. V kroniki piše, da so ta dogodek proslavili z bogatim kulturnim programom.

Dne 19. 2. 1911 je bila v gostilni Golob prireditev, na kateri so prodajali šopke, konfete, maske, igrala pa je tudi godba na pihala. Podobnih prireditev je bilo še kar nekaj.

1. maja leta 1919 je društvo svečano proslavilo delavski praznik. Tega leta so prvič napisali zapisnik o društveni seji v slovenskem jeziku.

Leta 1919 so imeli prvi razširjeni sestanek po prvi svetovni vojni, na katerem so govorili slovensko. Na sestanek pa so povabili tudi zavednega Slovenca, podobarja Leopolda Perka.

Na Štefanovo leta 1921 je društvo v gostilni Golob priredilo večjo kulturno prireditev, pod imenom Pri stari pošti. 8. septembra leta 1924 je društvo slavilo pomemben jubilej svojega uspešnega delovanja. Jubilej so proslavili s povorko, kresovanjem, govori, igrala pa je tudi godba na pihala. Godba je na gasilskih svečanostih kar pogosto nastopala.

Leta 1933 je tovariš Goleš (lepo ime za naslavljanje, ki se je pri gasilcih še ohranilo) napisal društveno kroniko.

Društvo je drugo svetovno vojno dočakalo s slovenskim napisom na gasilskem domu, ki ga je izdelal slikar Karl Omulec za 240 din.

17. 8. 1952 je ženska gasilska desetina sodelovala na gasilskem festivalu v Ljubljani. Opravile so nastop s sekiricami. To je bil množičen nastop gasilk, spremljan z godbo. Sodelovale so gasilke: Marjana Lorber, Marija Ploj, Marija Senekovič, Jožefa Košar, Lenčka Črepnjak, Jelica Prebevšek, Jožefa Satler in Hanika Lorber.

1953. so tovariša Mlinariča zadolžili, da organizira novo godbo pod vodstvom Ignaca Prebevška. Prav tako so ga zadolžili, da pridobi igralce za novo igro Trije tički.

Še pred letom 1953 je Ignac Prebevšek vodil pevski zbor, v katerem je sodelovalo tudi nekaj pevcev cerkvenega pevskega zbora, nekaj pevcev pa je bilo iz drugih krajev. Godba Slaveka Belne iz Trojice, ki je delovala v okviru gasilskega društva, je prejela ob 10. obletnici ustanovitve OF priznanje in pohvalo od Ljudske prosvete Slovenije.

Ignac Prebevšek je na gasilskih prireditvah večkrat nastopil s harmoniko, Hinko Mlinarič pa z goslimi.

19. 4. 1953 je upravni odbor društva pohvalil igralce igre Trije tički in menil, da je bila objavljena kritika v časopisu sovražna.

7. 4. 1954 so na seji upravnega odbora sklenili ustanoviti svoj pevski zbor. 16. 1. 1955. leta pa so na društveni seji omenjali, da je gasilsko društvo v celoti vključeno v kulturno umetniško društvo v kraju. Zahtevali so sklic občnega zbora KUD.

17. 4. 1959 so se pogovarjali o gostovanju godcev Veseli planšarji.

V sedemdesetih letih je društvo zelo uspešno nastopalo na občinskih in republiških tekmovanjih z moško in žensko desetino. Obe ekipi sta bili nekaj let občinska prvaka.

Leta 1973 je bil v Metliki ustanovljen slovenski gasilski muzej, za katerega so Trojiški gasilci podarili prve in najstarejše šleme.

Leta 1975 je društvo svečano proslavilo 100- letnico delovanja. Ob tej priliki so izvedli bogat kulturni program. 4. 5. 1975 so v nekdanji trgovini Šenekar odprli razstavo gasilske opreme. Takrat je društvo odlikoval predsednik SFRJ Tito z Redom dela z zlatim listom.

Ob 120-letnici, leta 1995, je društvo izdalo publikacijo 1875 – 1995, v kateri je Nataša Kolar predstavila delovanje društva.

V gasilskem domu so izobešene fotografije gasilcev veteranov, ki imajo velike zasluge za razvoj gasilstva pri Sv. Trojici. Kljub temu da so se srečevali z različnimi problemi, so se uspešno razvijali in nabavili vozila in obnovili ter dogradili gasilski dom. V obdobju delovanja gasilskega društva so se zvrstili naslednji:

Predsedniki: Karl Šteinbauer, Georg Jurij Gollob, Ferdinand Gollob, Karl Harvat, Ernest Golob, Maks Erman, Ivan Perko, Franc Šuta, Janko Kšela, Tomaž Simonič, Franc Ferlinc, Kamilo Kirbiš, Lovro Padovnik, Alojz Gregorec.

Tajniki: Aleksander Deanino, Jakob Kovačič, Adolf Kramer, Ferdinand Golob, Jože Golob, Jože Golež, Jože Križnič, Ivan Dobič, Zdravko Klemenčič, Rezika Lorenci, Hinko Mlinarič, Marija Pučko, Sonja Kosi, Francka Dečko, Izidor Ploj.

Blagajniki: Aleksander Deanino, Karl Kirbiš, Rajmund Kirbiš, Peter Šenekar, Stanko Sitar, Janez Voglar, Štefan Ploj, Anica Prebevšek, Aleksandra Tušek.

PGD Sveta Trojica ob 120-letnici

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO OSEK

Hilda Kukovec

IGRALI SO LJUDSKE IGRE IN PELI LJUDSKE PESMI

Prostovoljno gasilsko društvo Osek je bilo ustanovljeno 6. decembra (na Miklavževu) 1949 leta na pobudo krajanov in Franca Kozarja, ki je bil tedaj član gasilskega društva Sveta Trojica. V času pred prvim občnim zborom je bil ustanovni predsednik Franc Rajter. Na ustanovnem občnem zboru leta 1950 (na zboru je bilo 19 ustanovnih članov) je bil uradno ustanovljen odbor GD Osek. Predsednik je postal Ivan Fras, podpredsednik Franc Strajnšak, za poveljnika je bil imenovan Franc in za podpoveljnika Vojtek Tacel.

Društvo je dalj časa delovalo na Frasovi kmetiji (tedaj Škofovi). Gasilci so začeli razmišljati o

gradnji gasilskega doma. Zemljo za objekt je daroval Jakob Kozar, ki je bil tudi ustanovni član gasilskega društva. Leta 1956 so začeli zbirati dokumentacijo in počasi nabavljati material. Kamen za temelje so kopali v »Poličevi jami« – takratnem kamnolomu. Ta kamnolom je še danes vreden ogleda. Lastnik Jože Poliž je podaril ves kamen za gradnjo gasilskega doma. Prav tako je bilo podarjeno mnogo drugega materiala in opravljenih veliko prostovoljnih delovnih ur. Do otvoritve gasilskega doma je imelo krizno obdobje, saj je občina želela reformirati mala društva, a gasilsko društvo Osek je vseeno vztrajalo.

Leto 1956 je bilo težko leto za Gasilsko društvo Osek. Iz zapisnika s seje društva 26. 12. 1956 je razvidno, da se čutijo vse večji pritiski o razpustitvi društva. Na seji so bili med ostalimi prisotni: predsednik gasilske zveze Lenart Maks Erman, poveljnik gasilskega društva Gradišče Ernest Mlinarič in prosvetni delavec Hinko Mlinarič. Iz referata predsednika gasilske zveze Lenart je bilo razvidno, da se naj gasilsko društvo Osek »razformira« in se priključi gasilskemu društvu Gradišče. V nadaljevanju je bilo povedano, da ni denarja za gradnjo. Prav tako so zastraševali s predpisi in s tem zagovarjali združitev obeh društev. K razpravi se je javil govornik Hinko Mlinarič-kulturnik in gozdar, ki je povedal, da se naj Gasilsko društvo vključi tudi v kulturno področje, in sicer v KUD Gradišče, da bi skupaj sodelovali na različnih področjih. Kot okrajni logar je svetoval, da se napiše prošnja za manjkajoči les za gasilski dom in tudi zagotovil, da ga bo društvo dobilo. Iz razprave je razvidno, da so bila mnenja zelo deljena. Na koncu sestanka je predsednik Ivan Fras navzoče seznanil, da je večji del materiala za izgradnjo gasilskega doma Osek pripravljen, navzoče pa vprašal: »Komu se to sveti?«. Na parceli je bilo 30 kubičnih metrov kamna, 8000 kom opeke in že veliko lesa. Razpravo je zaključil z besedami: »Mi bomo ostali in vztrajali pri svojem.« Poveljnik Franc Kozar je dodal, da operativa deluje, da imajo redne vaje in že nekaj opreme, torej ostanejo v Oseku.

Seja se je končala in društvo je ostalo v Oseku ter nadaljevalo pričeto delo s še večjim elanom.

Svečana otvoritev gasilskega doma Osek je bila 3. 5. 1964 leta. Od takrat so se gasilci in krajani zbirali v gasilskem domu, ki je postal središče kulturne dejavnosti. Danes je dom preurejen in obnovljen ter opremljen z novo najsodobnejšo gasilsko tehniko za gašenje klasičnih požarov. Prav tako imajo usposobljeno gasilsko operativno enoto, ki obvlada omenjeno tehniko. Imajo pa tudi velik podmladek, ki se izobražuje, ker je to povod za nadaljne delovanje.

Na pobudo Vojteha Tacla so pripravili in zaigrali komedijo Ta veseli dan ali Matiček se ženi. Režiserka je bila učiteljica Križničeva. V njej so igrali: Matiček – Viktor Kozar, Nežika – Micika Breznik, grofica – Anica Tacl, grof Ivan Fras, ostali igralci so bili prebivalci Oseka. Z igro, ki so jo igrali tri leta, so gostovali po sosednjih krajih, tudi v Gornji Radgoni. Kulise, oblačila in vse, kar so potrebovali pri igri, so požrtvovalno izdelali igralci sami. Igralce, sceno in kulise so prevažali do kraja uprizoritve z »lojtrnim vozom«. To delo sta hvaležno in dobro opravljala Jože Poliž in Jakob Kozar.

V letu 1970 je bila na pobudo Viktorja Kozarja postavljena na oder druga uprizoritev, in sicer igra Hči grofa Blagaja. Takratni igralci so bili: Anica in Vojteh Tacl, Viktor Kozar, Hilda Kukovec, Alenka Skamlič, Milena Žel, Jože Kukovec, Anton Poštrak, Franc Kozar, Elica Ploj, Janez Kozar in še ostali krajani, tudi mladina iz Oseka. Igro so igrali dve leti po okoliških krajih. Zasluženi denar je šel v gasilsko blagajno.

Leta 1975 se je menjalo vodstvo v PGD Osek in na pobudo mladincev in predsednika mladih gasilcev Marjana Fekonje so mladinci in krajani uprizorili komedijo Vrzec. V njej so igrali: Janez Kozar, Danica Kuplen, Jožica Kozar, Tončka Poštrak in mnogi drugi. Gostovali so daleč naokoli po Slovenskih goricah. Igrali so tudi ljudsko igro Deseti brat.

Okrog leta 1975 so pričeli gasilci v Oseku s proslavami ob dnevu žena, ki so postale tradicionalne (imajo jih vsako leto, tudi letos je bila) in so množično obiskane. Prvo proslavo je vodil in zrežiral Marjan Fekonja, kasneje je njegovo delo prevzela Marjetka Kukovec. V zadnjem obdobju jih vodi in organizira Ivanka Emeršič. Na njih nastopajo otroci in krajani Oseka, pa tudi povabljene kulturne skupinice. Poslušalci lahko prisluhnejo recitacijam, pevskim točkam, lutkam, folkloristom in različnim glasbenikom, kamor spadajo tudi ljudske pevke in pevci. Po proslavi sledi družabno srečanje.

Leta 1997 so v Oseku pričeli s srečanji in tekmovanjem koscev (to poteka pod okriljem gasilcev). Na to prireditev se radi prijavljajo moške, fantje in tudi žene iz Oseka in okolice. Kosci tekmujejo za pokale in se izkažejo pred množico gledalcev. Kosijo »po starem« s koso in s tem pokažejo mlajšim rodovom, kako se je kosilo nekoč tudi na velikih površinah.

V letu 1998 je pričela v PGD Osek delovati sekcija ljudskih pevk. Pojejo gasilske in ljudske pesmi. Zbor vodi Hilda Kukovec. Izdale so kaseto in zgoščenko. Udeležujejo se prireditev v občinskem in medobčinskem obsegu.

V obdobju delovanja Gasilskega društva Osek so se zvrstili naslednji člani:

Predsedniki: Franc Rajter (1949-1950), Janez Fras (1950-1987) in Franc Rojko (1987-2001)

Tajniki: Jože Fekonja (1949-1987), Marjan Fekonja (1987-1993) in Hilda Kukovec (1993-2001)

Poveljniki: Franc Kozar (1949-1962), Viktor Kozar (1962-1987) in Marjan Fekonja (1987-2001)

Blagajniki: Franc Breznik in Lojzka Tacl (1987-2001)

PGD Osek

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO GOČOVA

Aleksander Blažič

Gočova je srednje veliko naselje, sestavljeno iz "vasi" in "vrha", od centra krajevne skupnosti oddaljeno približno pet kilometrov. V času po drugi svetovni vojni je naseljenih med sedemdeset in osemdeset hiš. Pridnost domačinov in oddaljenost naselja od krajevnega središča je dalo svojevrstni pečat društvenemu delu v vasi.

Kmalu po koncu druge svetovne vojne, leta 1948 so se zbrali krajani Gočove in pod mentorstvom učiteljev Jožeta in Vilme Križnič pripravili prvo igro na domačih tleh. Dobesedno na tleh zato, ker ni bilo odra, igro so priredili na verandi in dvorišču domačije Alojza Čeha. Prvo igro v dveh dejanjih: "Izgubljeni gumb" so postavili na oder v sezoni 48/49. V spremljajoči proslavi so otroci recitirali domoljubne pesmi, obiskovalce pa je nagovoril študent Peter Breznik. V letu 1952 so uprizorili igro: "Dekle z rožmarinom" že naslednjo sezono pa igro: "Dve nevesti". Zadnja uspešna predstavitev je bila leta 1954 z "Verigo". V omenjenih igrah so sodelovali naslednji domačini: Stanko Kurbos, Franc Petrič, Maks Kurbos, Terezija Kocbek, Alojzija Roškar, Tončka Breznik, Amalija Kurbos, Marija Kurbos, Franc Erman, Alojz Petrič, Marija Fras, Franci Vogrinec, Franc Krajnc in drugi.

Igralci igre Dekle z rožmarinom iz leta 1952

V začetku petdesetih let, so bili najbolj dejavni člani mešanega in moškega pevskega zbora v krajevnem središču: Antonija Breznik, Terezija Ornik in trije člani družine Kurbos: Maksimiljan in dva Stanka (ker sta bila bratranca z enakimi imeni so ju ločevali z vzdevkoma "črni" in "beli"). Kljub temu, da so bili najbolj oddaljeni, so prvi in najbolj redno prihajali na vaje in nastope.

Kuharski tečaj iz leta 1952

V zimi 1951-52 so v hiši Janeza in Marije Vogrin organizirali Kmetijsko gospodarsko šolo, ki je trajala tri mesece, obiskovalo pa jo je približno trideset slušateljev. Nadaljevanje je bilo naslednjo zimo v okviru celotne Krajevne skupnosti v Gradišču.

Gospodarski tečaj v Gočovi leta 1952

Krajani Gočove so bili vključeni v prostovoljno delo na vseh področjih. Poleg kulturnega udejstvovanja v pevskih zborih in amaterskih dramskih skupinah je bilo največ dela in naporov vloženega v razvoj Prostovoljnega gasilskega društva Gočova. Težko bi ločili posamezna področja društvenega in družabnega dela, saj je večina krajanov delala na več področjih. Mogoče bi bilo še najlažje opisati društveno delo skozi razvoj Gasilskega društva, katerega člani so z ostalimi krajanji prirejali razne prireditve.

Krajani Gočove so bili v začetku člani Gasilskega društva Gradišče. V letu 1954 so sestavili lastno desetino, ki je že naslednje leto pričela delovati povsem samostojno. V času brez hitrih prevoznih sredstev je predvsem oddaljenost od krajevnega središča pogojevala ustanovitev lastnega društva. 1955 leta je bil ustanovni Občni zbor Gasilskega društva Gočova s trinajstimi ustanovnimi člani. Prvi predsednik društva je bil Vinko Fras, poveljnik Alojz Šalamun (pobudnik za ustanovitev lastnega društva), tajnik Hinko Čeh in blagajnik Alojz Žmavc. Že v prvem letu je bila ustanovljena ženska desetina. Število članov, in aktivnosti so doživljale nihanja, odvisna od zunanjih dejavnikov in menjav vodstva. Gasilsko društvo Gočova je eno redkih, v tistem času pa edino, ki ga je vodila predsednica. Terezija Petrič je vodila društvo v letih od 1986 do 1997, ko je le-to doseglo vidne uspehe.

Tedanje vodstvo se je leta 1960 odločilo za gradnjo gasilskega doma, katera je potekala do leta 1967. Leta 1959 je bila nabavljena prva motorna brizgalna, nekaj cevi in ročna sirena. Oprema za gašenje požarov se je nabavljala, težko pa jo je bilo dostaviti do požarišča. V letu 1970 je društvo nabavilo rabljeno orodno vozilo Praga. Bilo je v dokaj slabem stanju in po pogostih popravilih je bilo menjano leta 1979. Tedaj so gasilci spet kupili rabljeno kombinirano vozilo IMV, ki je služilo namenu naslednjih pet let. V tem času je društvo nabavilo še nekaj dodatne opreme, novo motorno brizgalno in razvilo društveni prapor. Naslednje orodno vozilo Tam 2000 je bilo nabavljeno 1984 leta. Po desetih letih, torej 1994 je bilo zamenjano s prvim Ford Tranzitom, le ta pa leta 2000 z novejšim modelom. 1997 leta je bila nabavljena še avtocisterna. V letu 1988 so krajanji pričeli razširjati gasilski dom, tako, da so k garaži dodali prizidek in menjali ostrežje. Dom je bil urejen znotraj, oblečen v novo fasado in olepšan s sliko zavetnika, katero je podaril Franc Pučko.

Kljub temu, da je PGD Gočova najmanjše društvo v gasilski zvezi Lenart, in da zaradi majhnega okoliša dobiva najmanjše dotacije, je gasilski dom lepo urejen, v njem pa dve vozili. Sicer starejša

letnika, toda člani so z njima zadovoljni, saj znajo dobro oceniti svoje in krajevne zmožnosti. Vsega, kar imajo, ne bi mogli urediti brez izdatne pomoči krajanov, tudi tistih, ki so se odselili in se v kraj vračajo občasno.

Zagotavljanje materialnih pogojev je terjalo največ naporov v sredstvih in porabljenem času. Kljub vsemu so domačini našli še voljo in čas za družabno življenje. Podobnih kulturnih projektov, kot v začetku petdesetih let, se sicer niso lotevali, so pa v prostorih gasilskega doma organizirali razne tečaje in predavanja. Dr. Marjana Demšar in Zdenka Polanec sta izvedli predavanja na temo: "Človek in zdravje", Marjeta Žmavc pa tečaj Prve pomoči.

Samooorganiziranost gočovske mladine je prišla do izraza tudi v drugi polovici sedemdesetih let. Mladi, ki so bili tudi člani Gasilskega društva, so v gasilskem domu organizirali proslave ob Dnevu žena in Novem letu. V recitatorskih in pevskih točkah so predstavili svoje znanje, ki so ga pridobili v šoli in izvenšolskih dejavnostih. Nekaj vodstvenih odlik so v tem času pokazali: Milena Bela, Srečko Šalamun in Darinka Vogrinec.

Tudi v času, ko prostovoljno delo izgublja na veljavi in ima vse manj podpore, so naši domačini še vedno aktivni. Čeprav so razdalje lažje premagljive in prireditve ljudem bolj dostopne, so mladi gasilci v drugi polovici devetdesetih let ponovno oživili proslave ob Materinskem dnevu. Tudi sedaj se izkažejo z recitacijami, pevskimi in glasbenimi točkami ter skeči. Za nekaj zadnjih proslav so nastopajoče pripravile: Mateja Sužnik, Aleksandra Selinšek in Tina Pekar.

Gasilci so s sodelovanjem ostalih krajanov pripravili tudi nekaj pustnih skupin, s katerimi so sodelovali na povorkah v Lenartu in Ptuj.

Čeprav vsemu naštetemu ne moremo pripisati posebne vrednosti za razvoj kulture, ima omenjeno delo velik pomen za ohranjanje identitete življenja na našem področju. Medtem, ko je povsod na prvem mestu zagotavljanje potreb potrošniške miselnosti, naši vaščani še vedno najdejo čas, voljo in sredstva za družabno življenje.

LOVSKA DRUŽINA DOBRAVA

Marjan Toš

Ustanovljena je bila 20. oktobra leta 1954 in se je imenovala Lovska družina Cerkvenjak. Ustanovno listino so podpisali Stanko Pavlas, Ernest Mlinarič, Anton Ornik, Janez Škrobar, Jožef Vogrin, Konrad Lovrec, Franc Rojs, Valentin Vogrinec in Vladimir Lorber. Prvi starešina je bil Stanko Pavlas, tajniške naloge pa je prevzel Ernest Mlinarič, ki je bil na to dolga leta tudi starešina LD Dobrava in je zdaj njen častni član.

V prvem obdobju delovanja so se lovci srečevali v manjšem lovskem domu v Cerkvenjaku in pri posameznih članih. Lovili pa so v glavnem malo poljsko divjad. Veliko je bilo v lovišču zajcev, lisic, jerebic, pa tudi fazanov, ujed in druge divjadi, sorazmerno malo pa srnjadi. Kasneje se je to stanje bistveno spremenilo in danes je gospodarsko pomembna vrsta divjadi samo še srnjad. Mala poljska divjad je zaradi velikih sprememb v naravnem okolju, močno upadla. Lovci izvajajo potrebne ukrepe za njeno zaščito in za izboljševanje naravnih pogojev za obstoj mlade divjadi in drugih ogroženih vrst divjih živali.

Leta 1962 so lovci v Cerkvenjaku prodali prvo lovsko kočo in z denarjem kupili kmetijo v Zg. Senarski. To so kasneje zamenjali z lastnikom nekdanje konjačije v Dobravi. To je bila izjemna poteza, saj je slikovita jasa sredi Dobrave še danes izjemno privlačna točka za množico obiskovalcev od blizu in daleč. V Dobravi so si uredili prvi lovski dom, ki pa je kmalu postal pretesen, tako da so leta 1972 začeli z gradnjo novega, sodobnega objekta. Še pred tem se je LD Cerkvenjak leta 1968 preimenovala v LD Dobrava Gradišče v Slovenskih goricah (danes Sv. Trojica). Nov lovski dom je terjal tisoče ur prostovoljnega dela, vsem članom so se oddolžili s posebno spominsko ploščo z imeni graditeljev. Starešina LD je bil v tem času Ernest Mlinarič, tajnik Franc Žmavc, gospodar

Zdenko Neuvirt in blagajnik Janko Kšela. Poleg lovskega doma so si uredili tudi strelišče za glinaste golobe in več namenski prostor s hladilnico za divjad. Lovski dom v Dobravi je primeren tudi za potrebe turizma, osrednja naloga članov zelene bratovščine pa je zdaj seveda nenehna skrb za ohranitev naravnega okolja in divjadi kot neločljivega sestavnega dela žive narave. Gospodarjenje poteka v skladu s strokovnimi navodili prostovoljnih ustanov, lovci pa razvijajo in krepijo tudi lovske običaje, šege, navade in lovsko kulturo. LD Dobrava iz Sv. Trojice je večkrat gostila člane Kluba prijateljev lova iz Celovca in s tem pripomogla k negovanju stikov med matičnim narodom in slovensko manjšino na avstrijskem Koroškem. Sodelujejo tudi z osnovnimi šolami in se vključujejo v delo mariborske Lowske zveze ter lenarškega lovsko-gojitvenega bazena. LD Dobrava so vodili starešine Stanko Pavlas, Ernest Mlinarič, Jože Majcenovič, Zdenko Neuvirt, Vinko Greifoner, Janko Polanec in v tem obdobju Zvonko Paluc. LD Dobrava poskuša po svojih močeh slediti tudi turističnim prizadevanjem v KS Sv. Trojica in se tudi sicer vključuje v tovrstna prizadevanja.

Lovski dom Dobrava leta 2001

KRAJEVNA ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA SV. TROJICA

Tanja Fišer

Krajevna organizacija RK Sv. Trojica v Slovenskih goricah je bila ustanovljena 15. 12. 1947 kot društvo.

Neprekinjeno deluje že 54 let.

V njej so aktivno sodelovali preko organov društva krajani Svete Trojice, ki so bili pripravljeni darovati svoj prosti čas za cilje Rdečega križa, ki ima plemenito vodilo – pomagati sočloveku.

Po pisnih in ustrnih izročilih, so v upravnih organih društva oziroma organizacije sodelovali naslednji krajani Sv. Trojice:

Milena Anžel, Danica Arnuš, Francka Borko, Ivanka Breznar, Antonija Budja, Marija Cartl, Jožica Cvetko, Avgusta Dobaja, Marija Dokl, Dr. Jožef Kramberger st., Anton Drumlič, Fanika Družovec, Dragica Duh, Angela Fekonja, Franc Fekonja, Tanja Fišer, Jožefa Fras, Roman Fras, Štefan Fras, Majda Golob, Franc Goričan, Terezija Grajfoner, Alojz Gregorec, Majda Gungl, Antonija Hercog, Anica Hoja, Dragica Hojnik, Ema Hojs, Zlatka Jakopec, Julijana Kager, Kamilo Kirbiš, Vera Kirbiš, Roman Kranfogl, Jože Križnič, Angela Kukovec, Elica Kukovec, Štefka Kurnik, Terezija Kušenik, Regina Mlinarič, Milan Muhič, Marjeta Muršec, Anita Oblak, Milan

Pelcl, Jože Perko, Karel Perko, Marija Perko, Terezija Petrič, Janez Ploj, Lizika Ploj, Marija Ploj, Marjana Ploj, Emica Pogačnik, Zdenka Polanec, Betka Polič, Ema Pučko, Tomaž Simonič, Štefka Škamlec, Franc Škrlec, Franc Škrobar, Francka Štok, Irma Šuta, Barbara Toš, Angela Trstenjak, Julika Vertič, Frida Volgemut, Rozina Vračič, Ema Zavernik.

Program dela KO RK Sveta Trojica se je oblikoval in dopolnjeval vsa leta.

V zadnjih treh desetletjih pa so naloge KO RK naslednje:

- Organizacija dveh prostovoljnih krvodajalskih akcij v letu.
- Organizacija in izvedba dneva starejših krajanov, ki so dopolnili 75 let.
- Novoletna obdaritev osemdeset in več let starih krajanov, bolnih in invalidnih oseb.
- Razdeljevanje prehrabnih paketov med tiste, ki so takšne pomoči potrebni.
- Materialna in moralna pomoč sovaščanov v primeru nesreče.

Program dela se med letom glede na potrebe in navodila republiškega Rdečega križa dopolnjuje.

To se zgodi v primeru večjih elementarnih nesreč, ob prihodu beguncev in drugih humanitarnih akcijah, ki se vodijo v Republiki Sloveniji.

Pretežni del programa KO RK smo izvedli iz prostovoljnih prispevkov občanov KS Sveta. Trojica in članarine.

Članstvo v KO RK je vsa leta obstoja naraščalo in šteje danes 450 članov. Uvršča se v najštevilnejše organizacije v kraju.

Vseskozi pa delovanje Rdečega križa popestrijo prireditve, ki jih je organiziral Rdeči križ in v katerih so nastopali člani in krvodajalci naše organizacije vključeni v kulturno prosvetno dejavnost KUD Ernest Golob-Peter in drugih društev. Prav tako pa so se člani naše organizacije vključevali pri izvajanju prireditev, ki so jih pripravila druga društva v kraju.

Razvitje praporja KO RK Gradišče

Skeč v izvedbi članov KO RK Gradišče leta 1963

TURISTIČNO DRUŠTVO SVETA TROJICA

Slavko Štefanec

Predhodnik sedanjega Turističnega društva je bilo »Tujsko prometno olepševalno društvo«. Iz vprašalnika, ki ga hrani Pokrajinski muzej Maribor, je razvidno, da je bilo 1. aprila 1941 v Tujsko prometnem in olepševalnem društvu dvaintrideset članov. Vodil jih je gostilničar Ernest Golob, tajnik je bil nadučitelj Jožef Križnič, blagajnik pa trgovec Franc Cvetko. Ustanovitev društva je odobrila kraljeva banska uprava v Ljubljani 12. 1. 1938, dopis št. 28732/2.

Iz cerkvene kronike je razvidno, da je bil p. župnik Ladislav Pintar podpredsednik društva, ki je skrbelo za regulacijo trga. V začetku poletja je dal prenoviti in prepleškati vsa okna in vrata samostana in tudi sam je aktivno sodeloval pri ureditvi trga pod osnovno šolo. V trgu nasproti spomenika so za ograjo ob škarpi posadili ciprese.

Za ponovno ustanovitev Olepševalnega društva v Gradišču je gospod Hinko Mlinarič napisal dopis s široko obrazložitvijo. Ta dokument (8. 8. 1964) je bil naslovljen krajevemu odboru SZDL v Gradišču, vendar pa pošiljatelj odgovora ni prejel.

Gospod Hinko Mlinarič je kljub temu nadaljeval z aktivnostmi za ustanovitev društva. To mu je uspelo 22. 10. 1967, ko je bilo ustanovljeno Turistično olepševalno društvo. Navzočih je bilo 105 občanov. Za prvega predsednika društva je bil izvoljen Hinko Mlinarič, za tajnika Jože Bela st. in za blagajnika Franc Goričan.

Kasneje so se zvrstili naslednji predsedniki: Feliks Vogrin, Alojz Bela, Peter Leopold, Ivan Herič, Ernest Škerget in Marjan Klobasa. Kasnejši tajniki: Avgusta Kirbiš, Darinka Lešnik, Viktorija Bela, Drago Lipič, Slavica Pavlič, Srečko A. Padovnik., Blagajniki pa so bili: Katarina Oblak, Viktorija Bela, Gorazd Trobentar, Drago Šenekar.

Društvo se je začelo razvijati tako rekoč iz nič. Začetno dotacijo 200 novih din je dobilo od mariborske Turistične zveze.

1968 leta so v društvu delovale tudi tri sekcije, in to folklorna, dramska ter fotoamaterska sekcija. 20. 4. 1969 je predsednik društva Hinko Mlinarič v svoji razpravi omenil tudi zgodovinski spomenik v Oseku, katerega je društvo začelo obnavljati že v letu 1968, toda zaradi finančnih težav dela niso bila dokončana. Vendar bo spomenik v tem letu postavljen in bo dobil še lepši prostor z urejenim okoljem. Blagajnik Franček Goričan je samo dodal, da se vse izvaja na prostovoljni bazi in da je zato pač več problemov. Na tem sestanku je ing. Kovačič predaval in predvajal diapozitive o lepotah narave, do katere bi morali Zemljani imeti več spoštovanja in smisla. Prisotnim članom turističnega društva je bilo predavanje izredno všeč in so gospoda Kovačiča zaprosili, naj še pride večkrat med nje s tako bogatimi in pestrimi filmi.

V tem letu so zgradili tudi bazene na jezeru.

V letu 1970 se je začelo s pripravami na praznovanje 100-letnice (trških pravic) proglatitve Gradišča v trg (1872).

28. 6. 1970 je ing. Franjo Holc iz Gradišča izvedel predavanje s predvajanjem filma in diapozitivov o življenju, delu, zgodovini in lepotah krajev in običajev v Afriki, Indiji, Pakistanu in Cejlonu.

13. 12. 1974 je Janko Kmetec predlagal, da bi se naj organiziral starejši pevski zbor iz vrst članov Turističnega društva Gradišče. Za vodjo pevskega zbora bi poskrbel Kmetec, pri katerem bi lahko le-ta tudi prenočeval.

15. 1. 1975 je Janko Kmetec ponovno sprožil idejo o pevskem zboru. Ker naj bi bil zborovodja iz Maribora, se niso ogreli za to idejo, saj bi bili stroški previsoki..

V tem letu je društvo naročilo večje število (več tisoč) kombiniranih razglednic kraja. S to tradicijo je društvo nadaljevalo skozi vse obdobje in redno naročilo večje število razglednic.

5. 3. 1975 je predsednik društva Hinko Mlinarč v svojem poročilu podal, da društvo vedno sodeluje pri vseh slavnostih v kraju. V lanskem letu je bila odkrita spominska plošča Oroslavu Cafu na njegovi rojstni hiši v Zg. Verjanah, v osnovni šoli pa so bila prikazana vsa njegova dela. Iz navedenega je razvidno, da postaja naš kraj vedno bogatejši na kulturno- zgodovinskem področju.

6. 6. 1975 je bila ob Kmečkem prazniku mogočna parada, na kateri je bil prikazan prehod iz klasičnega v modernejšo mehanizacijo ter moderna mehanizacija.

12. 12. 1975 poskrbi za veseli del programa na občnem godba na pihala, pod vodstvom Slaveka Belne.

20. 12. 1975 Komisija turističnega društva, ki vsako leto izvaja terenske ogledе okolja kraja v akciji Očistimo okolje, posveča izredno pozornost lepšemu videzu kraja. Članom in ostalim nudi strokovno pomoč s predavanji in predvajanji z diafilmi za olepšanje svojega okolja. Sodelovali so z občinsko kulturno skupnostjo Lenart pri ohranjanju in urejanju kulturnih spomenikov. Na tem sestanku predlaga predstavnik KS Gradišče Kamilo Kirbiš, da začne društvo resneje razmišljati, kako privabiti turiste v kraj, predvsem pa ugotoviti, kaj vse lahko našemu gostu nudimo. S tem datumom se spremeni tudi naziv iz Turističnega olepševalnega društva Gradišče v Turistično društvo Gradišče.

V plan dela za naslednje leto pa so si med drugim zastavili tudi izvedbo Kmečkega praznika in postavitev klopotca.

Turistično društvo je v letu 1976 planu dela dodalo tudi sodelovanje na Srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov in na literarni koloniji.

25. 7. 1976 se je izvedla postavitev klopotca in organiziral srečelov. Ob postavitvi klopotca je bil tudi kratek kulturni program z recitacijo o klopotcu, ki sto jo izvedla Janeza Voglar in Ivana Fras. Govor o pomenu postavljanja klopotca je imel Jože Bela st..

Kmečki in krajevni prazniki so se nadaljevali v letih 1979, 1980, 1981....

13. 3. 1981 je ob predaji predsedniške funkcije Alojz Bela v svojem poročilu dejal, da je v organizaciji, pripravah in izvedbi Kmečkega praznika 1979 sodelovalo preko 100 ljudi in je bilo vloženih 2600 ur prostovoljnega dela.

Iz popisa materiala in osnovnih sredstev pri Turističnem društvu Gradišče z dne 17. 2. 1981 je razvidno, da je društvo svojo aktivnost in posamezne aktivnosti drugih društev in organizacij posnelo na filmski trak (8 mm) ter imelo potrebno opremo za snemanje in predvajanje filmov.

Kmečki praznik – tekmovalje v košnji

Novi predsednik Peter Leopold je zagotovil, da bo društvo z enako zagnanostjo nadaljevalo z že začetim delom. To se je v nadaljnjem obdobju izkazalo za resnično, saj so še dalje izvajali Kmečke praznike.

27. 5. 1983 je Hinko Mlinarič na sestanku prisotne seznanil o poteku obnove spomenika pri kamnolomu v Oseku, kjer so takrat urejali napisno tablo na glavnem kamnu.

Kot prispevek h krajevemu prazniku je društvo 26. 6. 1983 v okviru Kmečkega praznika 83, vključilo razstavo starega kmečkega orodja in pripravilo tekmovalje v ročnem žaganju drv, v preji volne.

10. 9. 1983 je bila v sodelovanju s Kulturni društvom Ernest Golob-Peter kino predstava na prostem ob Gradiškem jezeru s filmom Par – nepar. Kasneje je na vrtni veselici igral ansambel Slovenjgoriških šest.

1. 9. 1984 je bilo drugo tekmovalje v jadranju na deski za pokal Radia Maribor na Gradiškem jezeru. Na zabavi je igral ansambel Šest mladih, zvečer je bila kino predstava v sodelovanju s KUD Ernest Golob-Peter s filmom »Tootsie«.

V poročilu za leto 1983 je predsednik Ivan Herič zapisal, da je društvo pričelo načrtno pospeševati razvoj turizma v naši KS. Evidentiralo se je devet gospodinjstev, ki bodo oddajala sobe domačin in tujim turistom. Skupna kapaciteta je trenutno okoli 20 prenočišč.

V obdobju od 1991 do 1998 je igralska skupina mladih pri turističnem društvu igrala naslednje igre: Sv. Anton, Luč z gora, veseloigre, Slepa grofična od Nika Kureta in Sv. Klara-življenjepis. Igre je režirala sestra Pavlina Kolbl s pomočjo p. Francija Kovšeta.

Na več načinov so poskušali pospešiti razvoj turizma v kraju. Vendar se je vedno izkazalo, da je turiste težko privabiti v kraj, kjer ni raznolike turistične ponudbe. Zaradi tega si je društvo prizadevalo tudi v zadnjih letih obuditi turistični utrip kraja in je pod vodstvom predsednika društva Marjana Klobase v ta namen organiziralo več prireditev. Društvo je bilo organizator izvedbe sanacije trioglate kapelice ob jezeru. Prav tako je društvo organiziralo izvedbo novih stopnic od jezera do cerkve. Ob tej priliki so izdali v večji nakladi kakovosten turistični prospekt.

V letu 2001 je društvo na radgonskem kmetijsko – živilskem sejmu doseglo prvo mesto. Na paradi je bil predstavljen nekdanji kamnolom Osek pri Sveti Trojici. Kamnolom je bil odprt pred l. 1358 in je deloval nekje do leta 1950. Kamen iz oseške rude je vgrajen skoraj v vsaki starejši slovenjgoriški hiši.

Prikaz dela v kamnolomu na povorki na radgonskem kmetijsko-živilskem sejmu

KULTURNO DRUŠTVO SV. FRANČIŠEK

Andrej Dvoršak

Kulturno društvo Sv. Frančišek je sorazmerno mlado društvo. Ustanovljeno je bilo leta 1997. Ustanovitelj društva je bil Župnijski pevski zbor Svete trojice v Slov. gor. Vemo, da so bili zbori, ki so delovali v okviru cerkve, v dobi socializma v javnem življenju nekoliko zapostavljeni. Proti koncu morda ne več tako, ampak so se včasih mogoče tudi sami počutili manj vredne. Ob osamosvojitvi Slovenije se je situacija zelo spremenila in naenkrat so tudi naš pevski zbor vabili k sodelovanju na vseh prireditvah v kraju. S tem je seveda zbor pričel polegla cerkvene glasbe gojiti tudi druge, necerkvene pesmi. Zaradi večjih možnosti sodelovanja na raznih srečanjih in seminarjih, ter na drugih prireditvah v občini in sodelovanja z drugimi zbori, se je pokazala potreba, da pevski zbor deluje pod okriljem Kulturnega društva. V obstoječem kulturnem društvu v kraju so bile v tistem času razmere med posameznimi sekcijami takšne, da se nam ni zdelo pametno vključiti zraven še našega pevskega zbora, zato je prišlo do odločitve, da ustanovimo samostojno kulturno društvo z imenom Kulturno društvo Sv. Frančišek. Prvi predsednik društva je Andrej Dvoršak, ki je obenem tudi zborovodja. Zbor trenutno šteje 37 članov. Sodelujejo na vseh prireditvah v kraju, kjer se seveda pojavi potreba. Sodelujejo tudi na območnih srečanjih odraslih pevskih zborov in na nekaterih drugih prireditvah v občini. Vsako leto na belo nedeljo priredi samostojni Velikonočni koncert. Še naprej pa seveda obstaja glavna usmeritev zbora cerkvena glasba, saj zbor redno poje pri bogoslužju v domači cerkvi. V čast si štejemo sodelovanje v združenem pevskem zboru Mariborske škofije ob obeh obiskih papeža Janeza Pavla II v Sloveniji. Sodelovali smo tudi na otvoritvi Andreanuma v Mariboru in še na nekaterih drugih prireditvah v okviru Mariborske škofije. Pred nekaj leti smo po precej krajih Slovenije gostovali s kantato Slovenski božič. Pred kratkim je bila v okviru društva ustanovljena sekcija organistov, ki bo skrbela za izobraževanje mladih organistov, za organizacijo orgelskih koncertov, nabavo orgelske literature ipd. Z ostalimi društvi v kraju dobro sodelujemo, mogoče celo bolje, kot če bi bili vključeni vsi v eno kulturno društvo.

Župnijski pevski zbor Svete Trojice v letu 2001

VČASIH JE LUŠTNO BLO ...

O OBIČAJIH IN OPRAVILIH

Adela Neuvirt

Sveta Trojica v Slov. goricah je kraj, ki mu domačini rečejo kar Trojica. Že od nekdaj je bila to čudovita vas, ljudje pa prijazni in delovni. Z delom so si služili vsakdanji kruh. Življenje ljudi ni bilo vedno lahko, veliko je bilo trpljenja in odrekanja, ki je pri ljudeh pustilo globoke sledi, nezaceljene rane, ki so skelele. Trdo delo na ilovnati zemlji, ki po oranju sveže zadiši in spomni na korenine, je bilo za Trojičane tista odlika, ki jih je potegnila iz pozabe in jih vpisala v knjigo zgodovine. Poleg dela na zemlji, v sadovnjakih, vinogradih, poljih in travnikih ter gozdovih, so ljudje radi zaigrali kakšno igro, prepevali, poslušali melodije orgel v svoji tristolpnici, na katero so zelo ponosni. Združevali so se v društva, ohranili preteklost vse do današnjih dni. Prav tako se je ohranilo bogato izročilo dedkov in babic, ko se staro sicer umika novemu. Bogata kulturna in naravna dediščina trojiške fare in okolice sta vselej privabljali raziskovalce ljudskega blaga, odkrivali lepote in posebnosti našega območja. Napisanih je bilo nešteto člankov in razprav, ki so ponesli ime trga in njihovih prebivalcev daleč naokoli. Zato moramo ta sloves nadaljevati tudi danes in pokazati, da nas ni sram preteklosti, ko spoštujemo svoje nacionalne korenine, kulturo in izročilo davnih časov, na katerem gradimo pozitivne vrednote delovno in življenjsko razgibanega vsakdanjika. Trojičani so zelo ponosni, da je tu živel veliki mojster slovenskega peresa, Ivan Cankar, ki je bival pri prijatelju zdravniku Alojzu Kraigherju. Prav tako so ponosni tudi na druge rojake, katerih imena so vklesana na spominskih ploščah.

Učenci trojiške šole so v enem izmed večjih projektnih tednov odkrivali del svoje preteklosti. Njihova radovednost je bila velika in to je tudi njihova največja odlika. Lotili so se spoznavanja bližnje domačije, njenih ljudi in njihovega dela na pragu novega stoletja in tisočletja. Zbirali so stare ljudske običaje, navade in delovna opravila v posameznih letnih časih. Predstavili so košnjo, žetev, mlatev, trgatev, prejo in cajzanje perja. Na terenu so se ustavili pri prijaznih domačinkah, ki so jim pokazale, kako se peče kruh in druge dobrote iz domače kuhinje. Mladi zgodovinarji so brskali po zgodovinskem gradivu. Prišli so do zanimivih podatkov o zgodovini cerkve, samostana in šole. Spoznali so značilnosti rastlinskega in živalskega sveta, na terenu so obiskali stare, značilne kmečke hiše. Izdelali so video kaseto in ob zaključku predstavili tudi stara orodja. Pozornost so namenili tudi turizmu, izdelali so priložnostni turistični prospekt, popisali kulturne in naravne znamenitosti kraja.

Včasih je bilo na deželi vse drugače. Kako so potekala kmečka dela nekoč, so nam razkrili naši predniki. Povedali so, kako so ob koncu velikega travna kosci nabrusili kose in se podali na travnike kositi. Začeli so ob rani uri, spili nekaj žganja in veselo zapeli. Postavili so se v vrste, prvi je začel kositi domači kosec. Okrog sedme ure je gospodinja prinesla v košari na glavi zajtrk (žganci, kisl juha). Nato so nadaljevali s košnjo ves dopoldan do obilnega kosila.

Julija je potekala žetev. Žanjice so žele s srpi, moški so vezali snope in jih dajali na kupe, da so se na soncu sušili. Posušene snope so naložili na vozove in jih odpeljali domov. Sledila je mlatev. V »gumni« je bilo že vse pripravljeno. Snope so položili po lesenem podu tako, da je bilo klasje obrnjeno proti sredini. Možje so s cepci tolkli po snopih, dokler ni ostala prazna slama. Od zrna so z vejalnikom odstranili pleve in ga v vrečah nosili v kašče. Slamo so zložili v kopice in jo uporabljali za steljo. Dozorela je koruza in ob večerih se je pričelo ličkanje. Zbralo se je več ljudi, ženske so ličkale, moški pa so vezali in obešali zličkane storže koruze. Otroci so veselo skakali po ličju. Po končanem delu, so večerjali in pili, ob harmoniki so tudi zaplesali. Oktobra je klopotec v vinogradu naznanil trgatev, ki je bilo eno izmed najbolj veselih opravil. Zjutraj so je začeli trgati grozdje v vedra. Polna vedra so usuli v brente – pute, ki jih je brentar odnesel na prešo. V rokah

je imel palico in nož, da si je označil, koliko brent je nesel. Grozdje so zmleli in stisnili v preši, iz njega je pritekel sladek mošt, ki so ga znosili v sode v kleti.

Tudi pozimi je bilo kmečkih opravil na pretek. V topli izbi so ženske luščile in prebirale fižol. Sortirale so ga, nekaj za seme, ostalo pa za kuhanje. Shranile so ga v suh prostor, kjer je ostal do naslednjega leta. Cajzale so tudi perje. Vsako pero ima v sredini trdo sredico. To so morale odstraniti, sicer zglavnik, v katerega so dale perje, ne bil dovolj mehak. Med delom so se pogovarjale, niso pa se smele smejati, kajti perje bi hitro sfrčalo po zraku. Pričela se je preja, ki je potekala do pomladi. Ovce so ostrigili, volno oprali in na soncu posušili. Suho so razčesali v drobne kosmiče. Lepše je bila volna razčesana, tem lepša nit je prišla s kolovrata. Predice so dale volno na vreteno in z nogo pognale kolovrat. Z roko so sukale volno v nit, ki se je navijala na kolovratu. Nastala je volnena nit, iz katere so izdelovali topla oblačila.

Tudi koline so bile lep domači praznik. Delali so klobase – mesene in kašnice, pekli kri in pražili jetra. Meso so dali v »paco«, potem so ga povili in spravili na podstrešje ali pa dali v »tunko«. Seveda pri vseh teh opravilih ni manjkala pesem, zbijali so šale in se veselili.

V projektnem tednu, »Veseli december« so otroci skupaj z odraslimi ljudmi prikazali Miklavževanje v domači hiši. Namen je bil, da se ohranijo stari običaji, ki so že skoraj šli v pozabo. Najmlajši otroci so se učili moliti in so težko pričakovali Miklavža. Pridni so bili obdarjeni, poredne pa je peklenšček v velikem košu odnesel. Po končanem delu so vsi zaplesali ljudske plese, spoznali so bogato kulturno dediščino in lepoto ljudskega plesa. Prikazali so tudi običaj tepežnega dne. Še danes, sicer bolj redko, srečamo otroke s šibami, ki prinašajo zdravje in srečo. Stara pesem pravi: »Pametva, pametva, celo leto friški bote!«

Danes je Sveta Trojica turistični kraj. V njej se razvija predvsem romarski, izletniški, sakralni, lovni, ribolovni, rekreacijski turizem. Še bolj bi morali obuditi razne kmečke in kulturne prireditve. Kraj ima veliko kulturnih in turističnih znamenitosti ter naravnih danosti, ki pa jih je treba dodobra izkoristiti.

TRADICIJA, LJUDSKI OBIČAJI, ŠEGE, LEGENDE IN NAVADE

Slavica Lipič

Navade in običaji so se razvili iz vsakdanjih opravil. Kadar pa preprost kmečki človek ni razumel kakšnega naravnega pojava si ga je razložil po svoje in ga poskušal s tem na nek način premagati, iz tega so nastale šege (pust, pametva).

Novo leto (1. januar)

Pred nastopom novega leta, 31. decembra je silvestrovo, ki mu je dal ime papež sv. Silvester, ki ima na ta dan god. Zadnjemu dnevu v letu pa Slovenci pravimo staro leto, večer pa drugi sveti večer. Ob mraku se prižgejo kadila in se kropi, saj je ta noč kot tista pred božičem – čudežna. Ob koncu leta so značilne razne navade in šege. Novoletni koledniki gredo od hiše do hiše in voščijo s pesmimi – kolednicami, le te pa se končajo s prošnjo za darove. Koledniki naj bi po ljudskem verovanju prinašali srečo v hišo in dobro letino. Za novo leto so značilni tudi nekateri simboli, kot so:

- palčki (škrati), ki naj bi bili kot nadnaravna bitja poleg drugega varuhi narave, rastlin, živali in naravnih bogastev, bili pa bi naj tudi varuhi znanja in modrosti.
- zvonček naj bi imel posebno moč, ker naj bi odganjal demone in čarovnice. Ko so se poganski elementi spojili s krščanskimi, je pričel zvok zvona predstavljati božji glas.
- podkev predstavlja simbol sreče in zdravja. Je pa podkev povezana tudi z luno, njena kraka spominjata na prvi krajec, tako je podkev tudi simbol za plodnost in rodovitnost.
- pikapolonica je prastar simbol za srečo in rodovitnost.
- dimnikar prinaša srečo. Ta vraža izvira iz njegove povezanosti z ognjem in ognjiščem. Ognjišče je nekdanje predstavljalo središče domačije. Dimnikar z lestvijo pa pomeni še večjo srečo.
- detelja je bila vedno rastlina, ki varuje ljudi in živali. Triperesna deteljica simbolizira telo, razum in duha, torej sveto trojico. Štiriperesna deteljica pa ima posebno moč, saj število štiri zaznamuje največji čudež, božansko mnogostranost.

Sveti trije kralji (6. januar)

Dan svetih treh kraljev imenujemo tudi tretji božič, zato se ob mraku pokadi s kadilom in poškropi domove. Na vrata se napiše letnico in prve črke imen treh kraljev (20+G+M+B+01). Na ta dan se slavi Gospodovo razglasenje, kjer so zajeti zlasti trije dogodki, ki so vsak po svoje razglasili Kristusovo božanstvo, to je: poklonitev modrih z Vzhoda, Jezusov krst v reki Jordan in ženitvovanje v Kani.

S tremi kralji je povezana tudi zvezda, katero naj bi modri videli, da je vzšla na vzhodu in jim kazala pot. V Jeruzalemu je čudežno izginila, nato pa jih je spet vodila do kraja kjer je bilo dete in obstala.

Svečnica (2. februar)

Svečnica je Marijin praznik in pomeni žegnanje sveč. V starih časih so ženske na predvečer tega praznika hodile od hiše do hiše in s seboj nosile Marijin kipec. V hiši so položile Marijin kip na mizo, na vsaki strani prižgale svečo in ob tem zapele. Ta običaj je bil ohranjen do leta 1952. Takratni sistem je ta običaj in tudi druge (Florjanovo, kresovanje ob Veliki noči), zatiral in ljudi kaznoval z denarno kaznijo.

Na svečnico cerkev blagoslovja sveče. To je zadnji spomin na Jezusovo rojstvo in se z njo konča božična doba, kajti čas od božiča od svečnice so ponazarjale jaslice.

Valentinovo (14. februar)

Valentinovo je predvsem praznik zaljubljenec, prijateljev in vseh tistih, ki se imajo radi. Ta praznik pri nas ni poseben ali klasičen praznik, zato bi lahko rekli, da gre za nadomestni ali vrinjeni praznik. Je pa tudi znanilec pomladi, saj je po starem kmečkem verovanju Valentin prinesel ključe do

korenin in so mu zato pravili prvi spomladin. Z Valentinovim se začne obrezovati trto in pričnejo se prva opravila na vrtu. Se pa na ta dan tudi ptički ženijo, čeprav ne povsod ob enakem času, pa tudi enako dejavno ne.

Pust (fašenk)

Ta običaj spremlja človeka že iz praskupnosti. Tako kot marsikje drugod pa je tudi v Sv. Trojici že skoraj izgubil svoj pravi pomen.

Za ta običaj so značilne maske oziroma figure, ki imajo določene značilnosti oziroma pomen. Orači so skupinske maske, značilne tudi za naše kraje. Prinašajo srečo in hiša, ki jo obiščejo bo imela dobro letino. Pri oračih je glavna »baba«, to je moški oblečen v žensko, ki nosi košaro, v kateri so stiri in seje »repico« in s tem želi, da bi bila letina dobra. Poleg je tudi »ded«, ki nosi koš. Ko pridejo orači k hiši, rečejo, da se je »koš« utrgal, kar pomeni, da mora gospodinja dati klobaso. Ko se v hiši v koš dajejo darila (klobase, krofi, jajca), »baba« seje »repico«, orači pa orjejo na dvorišču. Orači so: dva konja, ki vlečeta leseni plug, orač, ki drži plug in orje, pokač poka z bičem in s tem preganja zimo in muzikant, ki igra. Ko »baba« prižene iz hiše gospodarja in gospodinjjo, zaplešejo.

V zadnjem času je tudi osnovnošolska mladina vse bolj pogumna, rada se našemi, saj jo veseli sprememba in čas drugačnosti, ko je našemljena. V šoli najboljše maske nagradijo. Najpogumnejši pa gredo na pustni torek od hiše do hiše, z veseljem odganjajo zimo in se veselijo daril.

Trojiška pustna skupina na pustni paradi v Lenartu leta 1994

Pepelnica (sreda, ki sledi pustnemu torku, žegnanje pepela)

Pepelnica je začetek postnega časa, ki traja do Velike noči. Naši dedki in babice se tega časa spominjajo kot čas, ko so na mize nosili samo ječmen, repo, zelje, ostalo zelenjavo in stročnice. Vse do velike noči niso zaužili niti mesa niti masti. Post začne popuščati v cvetnem tednu, to je teden pred cvetno nedeljo.

1.april

ta dan ima poseben pomen, to je namreč dan vseh norcev. Potegavščine na ta dan so se pri nas lepo

udomačile, seveda nekaterim v veselje, drugim pa v jezo, če za šalo nimajo smisla. V današnji obliki prvoaprilske potegavščine niso preveč stara šega, zato pa sega njihov izvor v praindoevropski kulturni krog.

Cvetna nedelja

pomeni blagoslov lesa. Ta običaj se ohranja in živi še danes. K žegnanju se nesejo presmeci in oljčne vejice. Po ljudskem verovanju takšen žegnan les varuje vse leto imetje in pridelek, odpravlja bolezni in preganja hude ure (nevihte, točo). Včasih so v cerkev prinašali le presmece iz mačic, ki so jih okrasili s pušpanom, oljčne vejice so bile redke. Eno žegnano vejico so vtaknili v zemljo, kakšna se je zataknila tudi v gospodarsko poslopje, ostali del presmeca pa je varoval hišo.

Velika noč ali letnice (letniška nedelja)

Velika noč se prične z velikim tednom. V prvih dneh še danes ljudje večinoma opravljajo spomladansko čiščenje zemlje in hiše ter urejajo okolico. S tem delom se prežene zatohlost zime. Ohranjeni so običaji velike noči, ki se začnejo v četrtek in so spomin na zadnjo večerjo. Na veliki petek gospodinje še danes pečejo črni in beli kruh (pisanko) in pripravljajo velikonočne jedi. Veliki petek je dan žalosti, na ta dan je moral biti včasih pri hiši mir. V cerkvi se ne zvoni, ni maše, nekoč se je zvečer molil križev pot. Včasih je za ta dan veljal strogi post, jedli so z oljem zabeljen fižol in kruh, zvečer pa seje jedla mlečna juha. Na velikonočno soboto se najprej blagoslovi oglje. Včasih so v cerkev nesli posušene drevesne gobe, jih v cerkvi prižgali in še goreče nesli od maše domov. Mladina je blagoslovljeni ogenj na veliko raznašala po domovih. Ogenj so blagoslavljali zjutraj, ko je bila cerkev še zavita v temo. Žegen, to je blagoslov velikonočnih jedi poteka na veliko soboto v cerkvi skozi ves dan in moli se križev pot in rožni venec. Na velikonočno nedeljo se zgodaj zjutraj odide k vstajenju, nato pa je obilen zajtrk ali žegen kot se mu po domače reče. Praznik velike noči je zelo priznan in je po pomembnosti pred Božičem.

1. maj

Praznično vzdušje na prvi majski dan je prastara ljudska kulturna značilnost, ki jo pozna ves indoevropski etnični prostor. Prav tako je 1. maj mednarodni delavski praznik – simbol solidarnosti delavskega razreda.. Njegova zgodovina se je začela leta 1886 v Chicagu, kjer so delavci zahtevali osemurni delovni čas dnevno. Policija je med delavci povzročila pravi pokol, pet delavcev pa je bilo obsojenih na smrt. Zato je bilo leta 1889 v Parizu sklenjeno, da se v spomin na čikaške delavce vsako leto 1. maja organizirajo množične demonstracije in stavke. Za 1. maj je značilno, da gorijo kresovi in se postavljajo prvomajska drevesa (mlaji).

Mlaj je visoko smrekovo drevo z olupljenim deblom. Na vrhu je zastava, pod vrhom pa je pritrjen venec, spleten iz cvetja in zelenja. Prvi maj je tudi prvi dan šmarnic, ki so vsakodnevna majniška pobožnost v čast Marije.

Florjanovo (4. maj)

je bil v teh krajih običaj, s katerim so imeli veselje vsi, ki radi pojejo in to stari in mladi, saj je

prinašalo s petjem in dobrimi željami nekaj svojstvenega.

Sv. Florjan je zaščitnik ognja in vseh, ki delajo ob in z ognjem (gasilci, kovači, dimnikarji...) V našem kraju je Florjanovo prvo spomladansko žegnanje, na katero še danes priromajo romarji iz Marije Snežne (Zg. Velke), iz Negove in še od drugod. Včasih se je zbrala na predvečer Florjanovega skupina fantov, ki so šli od hiše do hiše in peli pesem na čast Sv. Florjanu (florjanovco) »Bog nam pomagaj no sveti Florjan...« Gospodinji so voščili za srečo pri živini in varnost pred ognjem, leta pa jim je dala jajca, da bo sreča pri kurah in klobaso, da bo sreča pri svinjah. Peli so vso noč in zjutraj prišli domov.

Najverjetneje pa je tudi ta običaj nadomestil neko pogansko božanstvo in zanimivo bi bilo raziskati poganske navade in običaje in na ta način raziskati življenjske prvine, ki so tudi del našega kraja.

Sv. Florjan je bil dolga leta zaščitnik Budjeve kovačije

Binkošti

Binkoštni praznik pomeni prihod svetega duha in nastopi vedno petdeseti dan po velikonočni nedelji. Ime izvira iz belih oblakov novo krščenih. Binkošti uravnavajo cerkveno leto do adventa, od njih se štejejo nedelje do konca cerkvenega leta. Cerkev prikazuje prihod svetega duha v obliki goloba. Nedelja po binkoštih je »trojiška nedelja«, ko obhaja cerkev spomin svete trojice in takrat je tudi praznik Svete Trojice, kar se proslavi z prireditvami, ki potekajo ves teden. Na dan Svete trojice je tudi tradicionalna »kvatenca«, ki privabi v naš kraj veliko romarjev. Za binkošte so značilne razne šege. V naših krajih je najbolj ohranjeno nastavljanje »deda« oziroma »babe«, dekletom ali fantom, ki še niso poročeni in nimajo partnerja. Se pa zgodi, da kateremu vaščanu, seveda če se je komu zameril, postavijo na streho voz.

Žetev

Po Jurjevem, ki pomeni začetek novega delovnega leta na zemlji, sledi žetev. Nanjo so se ljudje skrbno in z veseljem pripravljali, saj je žetev vedno spremljala tudi pesem. Včasih so želi s srpom in koso. Kosa je imela na držaju pritrjen lok, ponekod pa so namesto njega uporabljali lesene vile. S tem se je pokošeno žito lepo naslonilo na še stoječe, žanjice pa so ga s srpi uredile v lepe snope. Kosilo je več koscev, pobiralo pa je prav tako več žanjic. Če pa je žito ležalo so morale vse opraviti žanjice. Srpi žanjic so morali biti dobro sklepani in nabrušeni, to delo pa so opravili moški. Prav tako so moški vezali snope in jih postavljali v stave. Ko so se stave s snopi posušile je sledila mlatitev. Snope so z vozom pripeljali na gumlo. Ponekod je pri tem delu pomagala tudi vprežna živina, ki je vlekla »gepl« za pogon »drešmašine«.

Veliki šmaren (15. avgust)

ali velika maša je eden izmed največjih krščanskih praznikov. Na ta dan se spominjajo Marijine smrti in njenega vnebovzvetja. Od leta 1992 je to tudi državni praznik. Na veliki šmaren je znan blagoslov zelišč.

Trgatev

je bila včasih na Štajerskem praznik in obred posebne vrste. Znanilci zorenja grozdja in prihajajoče trgatve so klopotci, ki so danes že bolj redki. Včasih so viničarji in kasneje tudi gospodarji tekmovali, kdo bo postavil večjega. Leseni maclji, ki udarjajo po deski odganjajo škorce in vrabce. Velik klopotec mora imeti dolg rep oz. metlo, da ga lahko obrača veter. Trgatev v slovenskih goricah imenujemo »braje«. Berače se je povabilo nekaj dni pred bratvijo, da se je pripravila posoda in namočila preša. Gospodinje so poskrbele za jedačo. Koline so bile obvezne. Klalo se je »projnika« (prašiča-manjšega, ki se mu nislala koža). Za jed so se pripravile tudi kokoši, spekla se je potica, gibanice, krape in kekse. Trgatev se je začela zgodaj zjutraj in berači so si glasno zapeli. Eden od moških je nosil leseno brento (puto), kar je bila posebna čast, pa tudi zelo naporno. Putar je imel palico, na katero je zarezoval število put, ki jih je odnesel na prešo. Cel dan se je tudi prepevalo. Berači so znali poiskati pravi trenutek, ko so stopili skupaj in zapeli. Malica je bila obilna (črn kruh, meso iz »kible«, zaseka in kisle kumare). Odžejali so se z vinom ali jabolčnikom. Za kosilo je bila največkrat samo gibanica, ki so jo pojedli kar v gorici. Zaključek dela pa je bil poplačan z obilno večerjo. Pred večerjo se je šlo stiskat grozdje (prešat). Prešanje se je zavleklo pozno v noč, spremljala pa ga je domača pesem in veselje.

Mošt pa se na Martinovo spremeni v vino. Krst mošta je že skoraj pozabljen običaj, ki ga zadnja leta obujajo, vendar s prvotnim nima dosti skupnega.

Dan mrtvih (vsi sveti – 1. november)

To je dan, ko se spominjamo vseh mrtvih. Že dneve prej ljudje urejajo grobove, ki so polni cvetja in sveč. Za ta dan se na pokopališča valijo množice ljudi, saj je odnos do mrtvih na slovenskem izredno živ.

Martinovo (11. november)

je pri nas zelo priljubljen praznik, posebej še zato, ker je povezan z vinom, ki je slovenska

Postavitev klopotca pri kulturnem domu okrog leta 1975

nacionalna pijača. Martinovo zaključuje jesensko delo. Tega dne se mošt spremeni v vino in to je dober povod za veselje in praznovanje. Škof Sv. Martin tega dne krsti mošt in ga spremeni v vino. Značilna jed za ta dan je gos, kajti legenda pravi, da so gosi izdale svetega Martina, ki se je skrtil pred ljudmi, ki so ga iskali in mu hoteli sporočiti, da so ga izvolili za škofa. Gosi morajo na ta dan umreti, ker so ga izdale.

Miklavževanje (6. december)

se menuje po Miklavžu, ki je bil škof, rojen v mestu Patera okoli leta 300. Bil je deček bogatih staršev in je pomagal lačnim in revnim. To je opravljal naskrivaj, da ga ni nihče videl. Tako je postal zaščitnik revnih in lačnih otrok. Miklavževanje je poganska dediščina. Miklavževi obhodi so sprejeli vase oziroma tudi delno nadomestili obhode duš prednikov. Ta običaj je v našem kraju še vedno ohranjen. Elementa dobro in slabo, ki ga predstavljata pri miklavževanju »škof« in »parkelj« sta imela včasih pomemben vzgojni značaj. Miklavž nosi darila za pridne otroke, parkelj pa z verigo odpelje tiste, ki so poredni. Otroci so včasih pri obhodu Miklavža pridno molili, ker jih je bilo strah. Danes ta strah ni več prisoten in otroci veliko bolj čakajo na to, kaj jim bo Miklavž nastavil ali prinesel.

Koline

so domač praznik, ki se je ohranil le še ponekod v svoji originalni obliki. Včasih so bile koline v posameznih družinah le dvakrat na leto in so zato predstavljale dogodek za vse družinske člane in sorodnike, ki jih je družina povabila. Včasih so koline zahtevale veliko priprav, saj je bilo treba pripraviti špile za klobase, kašo in dišave. Domači mesar je prišel k hiši zvečer ali pa zgodaj zjutraj. Na mizi je bila slivovka in domači kruh ter lipov čaj. Še otroci so težko pričakovali domači praznik in so zgodaj vstajali, saj jim navadno niti v šolo ni bilo treba. Gospodar in gospodinja sta z mesarjem odšla v hlev. S seboj so nesli skledo za kri. Mrtvo svinjo so zvezli, navadno na lestvi, do hiše, kjer so svinjo narazen jemali do večera. Klobase so se delale proti večeru, saj je bilo s pranjem in pripravo črev veliko dela. Delali so kašnate klobase, bele iz debelega črevesa in nato še rdeče iz tankega črevesa. Ostanek kaše se je imenoval godla. Delale so se še mesene klobase. Koline so se zaključile z obilno večerjo, h kateri so bili povabljeni tudi sosedje (juha z domačimi rezanci, hrtišove kosti, sveža pečena rebrca in solata, hren ... in na koncu potica). Kot se spodobi

za domači praznik, se je tudi pri tem pelo pozno v noč, pripovedovale so se šale in igrale karte. Mesar je dobil za plačilo meso in klobase. Nekaj malega pa se je dalo tudi drugim povabljenim.

Božič (25. december)

Praznovanje Božiča, ki pomeni praznik Kristusovega rojstva, je tudi v tem delu slovenskih goric globoko zakoreninjeno in se prenaša iz roda v rod. Pred tem praznikom se ljudje posvečajo čiščenju hiše in njene okolice. Posebnost tega praznika je iskanje primerne smrečice in izdelava jaslic, ter priprava jedi. Sveti večer je praznik družine, saj vsi člani družine krasijo smrečico in postavljajo jaslice. Dete v jaslicah je smisel svetlobe in luči. Včasih se je redno hodilo k polnočnici in to s prižganimi baklami, to ponekod danes spet oživljajo. Toda tudi Božič ima svoje korenine v poganskem času. Ta čas se je kril s poganskim praznikom rojstva nepremaganega sonca (od 24. do 25. decembra). Ljudje so čutili in slutili neznane moči, ki se v tem času gibljejo v naravi. To je čas, ko moč sonca do kraja poide, mraz in led vklepata vso naravo v spone navidezne smrti. Drevo ali rastlina, ki je kljub zimi ohranjala življensko moč, je ljudstvo častilo kot čudežno bitje, ki lahko zadrži odhajajoče življenje narave. Zaradi tega so ga začeli krasiti s pisanimi trakovi, nanj obešali srebrne orehe in rdeča jabolka. Takšna je podoba prave slovenske smrečice, ki je predhodnica novoletne jelke in božičnega drevesa.

Pametva (28. december)

ali tepežni dan, ki so se ga včasih zelo veselili otroci revnih družin, ki so na ta način prišli do suhega sadja, potice in tudi denarja. Kdor je bil prvi, je dobil največ. Še danes uporabljajo šibe iz »pintovca« in pozdravljajo: šip šap danes je naš dan, dajte nam kaj, če ste kristjan, košček potičke, dinarčka dva, da vam bog srečo da.

GRADNJA IN OBNOVA KULTURNEGA DOMA

Ludvik Matjašič

Cerkev Sv. Trojice s samostanom je bila pred vojno središče kulturnega dogajanja pri Sv. Trojici. Delovalo je prosvetno društvo, katerega predsednik je bil p. Ladislav Pintar. Društvo je imelo več sekcij. Najpomembnejši sekciji sta bili fantovski odsek in dekliški krožek. V okviru prosvetnega društva je bilo več odsekov: dramski, recitatorski, pevski, čitalniški, telovadni, pihalna godba in drugi. Zaradi čedalje bolj obsežnega delovanja tega društva se je porodila ideja o izgradnji prosvetnega doma, kjer bi vse sekcije dobile svojo streho nad glavo, hkrati pa bi bil razbremenjen tudi samostan.. Dramski sekciji je predsedoval p. Ildefonz Langerholz. Prav na njegovo pobudo so za potrebe prosvetnega društva z zamenjalno pogodbo leta 1938 pridobili zemljišče. P. Ildefonz Langerholz, človek neomajne volje in izjemnih organizacijskih sposobnosti, je prevzel gradnjo v svoje roke in tako so spomladi leta 1939 začeli graditi društveni dom.

Gradnja kulturnega doma 1939. leta

To je bil za tedanje čase velik izziv, vendar je bilo vse odlično organizirano in vsak, ki je sodeloval, je opravljal točno določeno delo. Za potrebe doma so na Hericovem pašniku ročno izdelovali in žgali opeko, v Oseku pa so lomili apnenec ter ga vozili na gradbišče in ga tam žgali in nato v velikih jamah gasili, da so na ta način prišli do apna. V Krajncevi rudi so kopali pesek. Kmetje so podirali in darovali les, ki so ga vozili na žago in kasneje na gradbišče. V Oseku in Brengovi so lomili kamen za temelje.

Kmetje so velikodušno odstopili jabolka, da so lahko naredili jabolčnik za potrebe delavcev. Ko so bila pripravljala dela končana, so spomladi 1939 začeli graditi dom. Pri gradnji je sodelovalo veliko ljudi. Zidarski mojster je bil Karel Čuček st., tesarska mojstra pa sta bila Franc Šuta in Janez (Johan) Kos. Mizarji so bili Janez Minih, Keuc, Janez Golob in še mnogi drugi. Gospodinje in dekleta so skrbele za prehrano. Glavna kuharica je bila Alojzija (Lujza) Šiško, znana kuharica na sedminah in porokah. Ne smemo pa pozabiti, da se je v tistem času vse delalo ročno; tako so kopali

Pred vhodom v Krajnčevo rudo – izkopavanje peska za kulturni dom

temelje, delali opeko, mešali malto in beton. 24. junija 1939 je bil dom pod streho! Nato so zidarji ometali notranjost in vzdali okna ter vrata. Iz Ljubljane je bila nakazana dotacija 10.000,00 din za opremo, tovarnar Huter iz Maribora pa je daroval blago za zavese. Postavljen je bil oder in za novo leto 1940 je bila že prva predstava.

Kulturni dom 1940. leta – severovzhodna stran

V letu 1940 so v domu uredili še pod, a je žal prišlo do okupacije in dom je potem uporabljala nemška vojska za svoje potrebe ter za izvajanje propagande. Ob koncu vojne so ga Nemci izropali, kulturno dogajanje pa je zamrlo.

Po drugi svetovni vojni pa so se zadeve precej spremenile. Veliko tistih, ki so bili prej vključeni v razne dejavnosti, se ni vrnilo iz vojne vihre. Prav gotovo je bil to eden izmed glavnih razlogov, da se kulturna dejavnost ni mogla razvijati. V letu 1946 so pri organizaciji OF Sveta Trojica ustanovili prosvetni svet, ki pa je dobil prosvetni dom v upravljanje. Zadal si je nalogo, da oživi kulturno dogajanje v kraju. Res jim je uspelo delno urediti dom in pripraviti za prve igre. Tako so

nabavili zavese ter v dvorano napeljali elektriko. Po letu 1946 pa je delo zamrlo, ker je dvorana postala mesto za odkup in obvezno oddajo kmetijskih pridelkov. Ustanovni občni zbor KUD-a Ernest Golob-Peter je bil 18.11.1951. Z odločbo OLO Maribor - okolica, poverjenišтва za notranje zadeve je 17.12.1951 dobil dovoljenje za delovanje. Prvi predsednik je bil Stanko Perko, tajnik Tine Novak, blagajničarka Vilma Križnič, režiser in gospodar Jože Križnič, knjižničarja Ivan Zorko ter Cilka Brunčko, za godbo pa je bil zadolžen Slavek Belna. Vse, kar je bilo v lasti prosvetnega sveta, je prišlo v last KUD-a. Seveda tudi upravljanje doma. Zaradi uspešnega delovanja društva je postal dom pretesen, zato se je porodila ideja o dozidavi doma, ki bi ga lahko z večnamensko dvorano uporabljali za večje kulturne prireditve. Hkrati pa bi lahko uresničili idejo o ustanovitvi kino sekcije. Zato se je upravni odbor Kmetijske zadruga Gradišče odločil, da bodo Prosvetni dom dozidali in obnovili ter ga preimenovali v Zadrugi dom. Z velikimi napori se je začela leta 1953 gradnja prizidka, v katerem bi naj bila čakalnica ter sanitarije.

Dograditev doma v letih 1953–54

Veliko ljudi je sodelovalo s svojim prostovoljnim delom, glavne organizacijske niti pa je imel v rokah Stanko Heric. Zidarski mojster je bil Karel Čuček st. Ko so z delom prišli tako daleč, a, da bi lahko pokrili predel nad čakalnico (del ostrejšja je bil že montiran), so na pobudo Feliksa Neuvirta prizidek dvignili še za eno etažo in tako pridobili lepe prostore za ljudsko knjižnico in za stanovanje hišnika oziroma upravnika doma. Na zadnji strani je bil lep balkon, ki je bil pripraven za razne prireditve, pod balkonom pa je bila večnamenska odprta avla. Za potrebe kino sekcije je bil po predpisih, ki jih je zahtevalo podjetje Iskra Kranj iz Kranja, urejen prostor za montažo kinoprojektorja. Z veliko prostovoljnega dela krajanov in članov Kmetijske zadruga Gradišče, ki je bila lastnica doma, je bil prenovljeni dom pripravljen za izročitev svojemu namenu. Sredstva za tako obsežno dozidavo in obnovo je Kmetijska zadruga pridobila s povečanim obsegom dela pri odkupu in izvozu živine. Tako so bili dani pogoji, na podlagi katerih so preko takratnih republiških organov dobili potrebno posojilo. K temu je takrat veliko pripomogel takratni republiški poslanec Zoran Polič.

Vsa investicija pa je po podatkih iz arhivov znašala nekaj več kot 5.000.000,00 din. Slavnostna otvoritev dozidanega in obnovljenega doma je bila 8. avgusta 1955. Otvoritev in predajo doma svojemu namenu je opravil republiški poslanec Zoran Polič. V letu 1958 je Kmetijska zadruga Gradišče predala Kulturni dom s kinematografom v upravljanje KUD-u Ernest Golob-Peter. Kredit, ki je bil najet v letih 1953 in 1954 za dozidavo in obnovitev Kulturnega doma, pa je bil skoraj v celoti izplačan, tako da je kulturno društvo imelo lepe možnosti za nadaljevanje uspešnega dela.

Največja katastrofa, ki je prizadela kulturni dom, se je zgodila v noči s 3. na 4. december 1964. Požar, ki je zajel zadnji del kulturnega doma, je uničil skoraj vse lesene dele doma, ostal je le prizidek in hišniško stanovanje nad čakalnico doma. Obnova doma je izredno hitro stekla, saj je bil že 7. 12. 1964 sestanek vseh množičnih organizacij v kraju. Sestanka v šoli se je udeležilo več kot 80 ljudi.

Na tem sestanku je bil imenovan gradbeni odbor pod vodstvom predsednika Janka Kšele, ostali člani odbora pa so bili: Ernest Mlinarič, Hinko Mlinarič, Rudolf Rojko, Karel Čuček, Francka

Pogorišče kulturnega doma decembra 1964

Dečko, Franc Ploj, Karel Krajnc ter Marija Čeh. Kasneje sta bila v gradbeni odbor vključena še Slavko Štefanec in Feliks Ploj. Odbor je bil izjemno aktiven. Takoj je prevzel vse potrebno, da so dom čimprej pokrili. Že 17.12.1964 je bil ves potreben les na gradbišču, tako da so tesarji lahko pričeli z delom. Po pričevanju predsednika gradbenega odbora Janka Kšele je bila s pomočjo krajanov, ki so prostovoljno pomagali pri obnovi, 31.12.1964 malo pred polnočjo položena na streho zadnja opeka. Kulturni dom je bil pokrit. To je bil zelo velik podvig in zato gre vse priznanje gradbenemu odboru! Potem se je v naslednjih treh letih izvajala dokončna sanacija požara. Za večino zidarskih del je bila sklenjena pogodba z zidarjem Martinom Križanom, mizarska dela je opravljal Rajmund Lebreht, za kleparska dela pa je poskrbel Slavko Lončarič.

Udarniško delo po požaru, drugi z desne Janko Kšela, šolski ravnatelj in predsednik gradbenega odbora

Kulturni dom v sedemdesetih letih

V letih od 1970 do leta 1980, so člani društva redno skrbeli za dom in opravljali vzdrževalna dela kot je obnova strehe, beljenje prostorov, ureditev kanalizacije, obnova oken in drugo. Večji poseg v dom je bil nov pod v dvorani in sicer terasasti, tako da je bilo gledalcem olajšano gledanje predstav.

Istočasno je bila dvorana prepleskana, na novo urejena električna napeljava, montirani novi stoli, popravljen oder ter zamenjane dotrajane zavese.

V letih 1980 do 1990 je bil dograjen prostor nad balkonom, na zadnji strani kulturnega doma, prav tako je bil zazidan večnamenski prostor pod balkonom. Urejena je bila centralna kurjava na trdo gorivo, ki je bila kasneje preurejena na kurilno olje tudi za potrebe nove Merkatorjeve trgovine.

Betoniranje teras v dvorani

Prekrita je bila streha in na novo urejena fasada kulturnega doma. V novo pridobljenem prostoru na mestu prejšnjega balkona, je dobila lepe prostore Krajevna skupnost Gradišče, v spodnjem

prostoru pa bi se lahko, v primeru potrebe, odvijala mirna obrt.

V zadnjih dveh letih, pa je bila prenovljena kurilnica, z novo in varčnejšo pečjo je bila zamenjana dotrajana peč na kurilno olje, popolnoma saniran in popravljen oder z novim podom v dvorani pa so bili postavljeni novi stoli!

V kulturnem domu, bi bilo potrebno še kaj narediti, vendar sem prepričan, da več ni bilo mogoče, verjamem pa, da nam bo kulturni dom uspevalo v bodoče vzdrževati vsaj na takšnem nivoju, kot je sedaj.

Izgled kulturnega doma novembra 2001

Zračni posnetek strnjene naselja Sv. Trojica leta 2001

NAMESTO ZAKLJUČKA

Ni preprosto.

Težko je izbrati prave besede ob izidu ponatisa naše Trojiške kronike, še posebej zato, ker ni enostavno na preprost način prikazati razloge, da bodo, šele po slabih petnajstih letih, nekateri takratni krajani, sedaj že občani, končno prejeli svoj zaslužen izvod te publikacije. Sem pa vsekakor zelo zadovoljen, da bomo to obvezo sedaj izpolnili.

Že ob prvi izdaji kronike sem na tem mestu omenil pomen ustvarjalcev v letu 2001, ki ga takšna publikacija naredi, pa tudi o tem, da takrat še zdaleč nismo uspeli zajeti vseh dogodkov v zgodovini življenja generacij tega slovenjgoriškega prostora. Sedaj upam trditi, da smo dali dobro osnovo za nadaljnje, poglobljene raziskave in dopolnjevanja. Zahvala gre vodstvu Občine Sveta Trojica, da je do prve dopolnitve prišlo že po slabih petnajstih letih po izidu kronike. Prikazu gospodarskega

in političnega razvoja tega območja smo se v prvi izdaji nalašč izognili. Že v tistem času smo želeli biti nekoliko drugačni pri tovrstnem ohranjanju zgodovine. Sedanji dodatek s to tematiko v ponatisu kronike pa bo dodal tudi ta pogled, s tem morda tudi zanimivejšo in širšo uporabnost te publikacije v današnjem modernejšem časovnem okvirju.

Izkoristil bom priložnost in se še to pot ponovno zahvalil vsem avtorjem, ki so sodelovali pri nastajanju osnovne Trojiške kronike, za njihov trud in prispevek. Tudi uredniku g. Tošu gre zahvala, da so stvari šle v pravo smer pri prvi izdaji in sedaj pri ponatisu. Tudi županu Občine Sv. Trojica se zahvaljujem, da je držal obljubo pri prenosu avtorskih pravic pri ponatisu. Enako velja tudi ostalim članom uredniškega odbora ponatisa. Publikaciji pa želim, da se ji v prihodnosti pridruži, na knjižni polici občanov, kakšna nova s tega krajevnega prostora.

Drago Lipič, predsednik Kulturnega društva Ernest Golob – Peter, Sveta Trojica v Slovenskih goricah

Nadzorni odbor KUD Ernest Golob – Peter pri pregledu poslovanja (iz leve Darinka Pučko, Janko Šilak, Marija Drumlič, Slavko Štefanec, France Puntar in Hinko Mlinarič) v letu 1982

Viri, uporabljeni pri pripravi publikacije:

- arhivsko gradivo društev iz KS Gradišče in KS Sv. Trojica
- arhivsko gradivo iz Domoznanskega oddelka Univerzitetne knjižnice Maribor
- arhivsko gradivo iz zasebnega arhiva Marjana Toša, Lenart
- arhivsko gradivo Kulturnega društva Ernest Golob – Peter Sv. Trojica
- Ivo Brnčič, Generacija pred zaprtimi vrati, Izbor esejev in kritik, Ljubljana, 1954.
- Ivan Cankar, Pisma 2, uredil Izidor Cankar, Ljubljana, 1948.
- Ivan Cankar, Pisma 3, uredil Izidor Cankar, Ljubljana, 1948.
- Jože Curk, Trgi in mesta na Slovenskem Štajerskem, Maribor, 1991
- izjava Vilka Zorka iz Sv. Trojice Kmetec Angela iz Sv. Trojice, ustni vir
- Koledar Mohorjeve družbe, 1907.
- Lojz Kraigher, Kontrolor Škrobar, Ljubljana, 1950.
- Alojz Kraigher, Kontrolor Škrobar, Maribor, 1973.
- Marija Kramberger, Lenart, ustni vir
- Kronika Frančiškanskega samostana Sv. Trojica
- KS Sveta Trojica se predstavi – izdala KS Sv. Trojica, 1997.
- Kulturni poročevalec, Leto XII, junij 1981, št. 46 (od str. 57 do 78), Ljubljana, 1981.
- Leksikon Dravske banovine, Ljubljana, 1937.
- Lenarški zbornik. Lenart, 2000.
- Ptujski tednik, Ptuj
- Slovenski biografski leksikon, 1. zvezek, Ljubljana, 1925.
- Slovenski gospodar, 1867–1910, Univerzitetna knjižnica Maribor.
- Spomini Anice Opeka (Vavken), Rovte
- Šolska kronika, OŠ Sveta Trojica
- Štefka Matjašič, Gočova, Iz spomina, arhiv KD Ernest Golob – Peter.
- Razvojni program CRPOV v KS Sv. Trojica (kulturni prostor), Sv. Trojica, 2000.
- Marjan Toš, Sokolsko društvo Lenart, Lenart, 1998
- Zapiski Slavka Štefaneca, 1980–2000
- Zbornik Občine Lenart, 1996.
- Igor Zemljič, Čitalnice in bralna društva severnih Slovenskih goric do leta 1914. Lenart, 1992
- Zgodovina slovenskega slovstva V. Obdobje moderne, uredil L. Legiša, Slovenska matica. Ljubljana, 1964.

OD ŽUPNIJE DO OBČINE SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH

Darko Fras

Večkrat je med ljudmi mogoče slišati rek: »Ena fara, ena občina.« Nekateri sicer to prisposodo uporabljajo z negativnim prizvokom, vendar nam zgodovina potrjuje, da ta rek ni iz trte zvit. Žal mi odmerjen obseg prispevka ne dovoljuje, da bi predstavil številne zanimive podrobnosti iz te zgodovine, zato se moram omejiti na hiter pregled in opis najpomembnejših dejstev in datumov. Zgodba o razvoju lokalnega samoupravljanja na območju Sv. Trojice sega daleč nazaj v obdobje poznega srednjega veka, ko so se na tem območju oblikovale vasi in zaselki kot zaokrožene enote, ki so jih imenovali župe ali županije, vodili pa so jih župani¹. Z izgradnjo cerkve sv. Trojice in avguštinskega samostana v 18. stoletju se je Sv. Trojica razvila v daleč naokrog prepoznavno in obiskano romarsko središče. Predvsem na račun velikega števila romarjev sta se v samem trgu Sv. Trojice hitro razvijala tudi trgovina in obrt. Omeniti velja tudi pridobitev trških pravic leta 1872², s katerimi je kraj pridobil tudi pravico do letnih in živinskih sejmov, ki so pomembno vplivali na njegov razvoj v tistem času.

Franciscejski kataster iz leta 1824 iz Arhiva Republike Slovenije

¹ Pri nas tudi rihterji ali oberrihterji.

² Leta 1419 se je kraj omenjal kot Gradischen. Leta 1872 je kraj dobil tržne pravice, tržni prostor pa je primer obcestnega trga s sklenjeno pozidavo. Patronat je dal kraju tudi staro ime. (ŠUMI, N., Naselbinska kultura na Slovenskem, urbana naselja. Ljubljana 1994, str. 224.)

Reforme avstro-ogrske monarhije konec 18. stoletja so zelo omejile cerkveno oblast, povzročile pa so tudi razpustitev večine samostanov, med drugim tudi avguštinskega v Sv. Trojici, hkrati pa so vplivale tudi na oblikovanje župnij. Tako je bila leta 1786 ustanovljena samostojna župnija Sv. Trojica. Cerkvanim reformam so sledile še šolska, davčna in sodna reforma, ki so preko oblikovanja katastrskih občin privedle do oblikovanja tako imenovanih krajnih občin. Tako je cesarska oblast na Dunaju leta 1850 razglasila na območju današnje Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah devet krajnih občin³. To so bile krajne občine Gočova, Osek, Sp. Senarska, Sp. Verjane, Sv. Trojica, Stari Porčič, Zg. Porčič, Zg. Senarska in Zg. Verjane. Seveda so v tistem času imele te občine nemška imena⁴. Delovanje krajnih občin je bilo precej omejeno, zlasti v obdobju Bachovega absolutizma. Poleg občin, kjer naj bi prebivalci sami urejali svoje zadeve, so bila ustanovljena okrajna glavarstva in upravna okrožja, ki pa so bili pravi državni organi. Večina krajnih občin iz Slovenskih goric je spadala v mariborsko okrožje in hkrati v mariborsko okrajno glavarstvo.

Takšna ureditev se je obdržala praktično celih osemdeset let, saj je novo nastala Kraljevina SHS v celoti prevzela organizacijo krajnih občin. Šele leta 1934 je bila opravljena reforma na področju organizacije občin, s katero so oblikovali večje občine s stalnim uradništvom. Z združitvijo devetih krajnih občin je bila tako oblikovana Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah, ki je zajemala katastrske občine Sv. Trojica (danes k. o. Gradišče v Slov. goricah), Zg. Porčič (del), Stari Porčič, Zg. Verjane, Osek, Sp. Verjane, Sp. Senarska, Zg. Senarska in Gočova. Občina je dobila ime po župniji oziroma po farnem zavetniku kot tudi večina ostalih občin. Območje takratne občine se je v glavnem ujemalo z območjem župnije in šolskega okoliša, kar samo dokazuje, kako daljnosežen vpliv so imele in kako dobro premišljene so bile avstro-ogrske reforme. Takšna organiziranost se je ljudem vtisnila v zavest in so jo vzeli za svojo, zato tudi spomin nanjo ni nikoli zamrl, zlasti na območju severovzhodne Slovenije. Dokaz za to je kasnejše oblikovanje krajevnih skupnosti na istem območju in končno ponovno oblikovanje občin konec devetdesetih in v prejšnjem desetletju. V času med drugo svetovno vojno se upravna organiziranost ni bistveno spremenila, le da je nemška oblast v aprilu 1941 razpustila občinske odbore in odstavila slovenske župane. Prav tako so nacisti v okupirani Štajerski ponemčili krajevna imena. Kraj in občina Sveta Trojica sta se imenovala Burgstall in den Bühlen⁵. Okupator je ponovno uveljavil staro mejo med okrajema Ljutomer in Ptuj in tako se je šest občin, med njimi tudi Sv. Trojica, priključilo ptujskemu okraju. Na okupiranem ozemlju so nastali tudi vaški in krajevni odbori OF, tako da smo imeli do konca vojne praktično dvojno organiziranost. Kratek čas po vojni so delovali krajevni ljudski odbori, ki so bili leta 1952 ukinjeni in ponovno je bila na istem območju uvedena Občina Sv. Trojica⁶. Leta 1953 se je kraj preimenoval v Gradišče v Slovenskih goricah.

Leta 1955 je sledila ponovna velika reforma, v kateri so združili sedem občin v novo Občino Lenart, kar se je obdržalo vse do leta 1998. Upravna organiziranost občine se je spreminjala še zlasti s spremembami ustave v letih 1963 in 1974, v tem času pa so nastale tudi krajeвне skupnosti kot odgovor na prevelike občine, ki so bile precej oddaljene od svojega prebivalstva. Tako je nastala tudi Krajevna skupnost Gradišče v Slovenskih goricah, ki je delovala vse do nastanka samostojne občine v letu 2007⁷. Prav samoiniciativnosti krajeвне skupnosti, kateri je bila prepuščena skrb za številne naloge in področja, ter velikim samoprispevkom in vloženemu udarnišskemu delu

³ Upravna ureditev Občine Sv. Trojica od leta 1850 do 1955 je deloma povzeta po prof. dr. Vladimirju Bračiču v študiji *Prostorski razvoj upravne in samoupravne razdelitve na območju severovzhodne Slovenije*, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 2, 1978.

⁴ Sv. Trojica – Heilige Dreifaltigkeit in Windish Bucheln, Sp. Porčič – Unter Burgstall, Zg. Verjane – Ober Hannau, Sp. Senarska – Unter Heundorf (l. 1824 že Unter Schweindorf) itd.

⁵ ŽNIDARIČ, M. Okupacijska uprava v slovenski Štajerski 1941. *LexLocalis*, šte. 1, letnik II, 2004, str. 40.

⁶ Zanimivo je, da je iz pečata na dokumentu KUD Ernestek Golob iz l. 1951 (vloga za registracijo društva) razvidno, da se je Krajevni ljudski odbor imenoval Sv. Trojica. (*Trojiška kronika* (Življenje na odru), Sv. Trojica, 2001, str. 48)

⁷ Leta 1992 se je tako kraj kot tudi Krajevna skupnost preimenovala iz Gradišče v Slovenskih goricah v Sveta Trojica v Slovenskih goricah in tako se je kraju po 40 letih ponovno vrnilo staro ime.

krajanov se gre zahvaliti za izjemen napredek pri razvoju kraja v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko za takratne razmere v slovenskem merilu razmeroma mala in revna Občina Lenart ni zmoгла zadovoljevati osnovnih potreb prebivalcev, zlasti po razvoju komunalne infrastrukture na podeželju. Ob stalnem razkoraku med potrebami in zmožnostmi so se tudi prioritete velikokrat določale na škodo zunanjih krajevnih skupnosti in zaselkov na obrobju občine. To je bil tudi temeljni razlog za vedno večje nezadovoljstvo krajevnih skupnosti in posledično vedno večja nasprotja med njimi in vodstvom občine.

Reforma lokalne samouprave po osamosvojitvi Slovenije je prinesla povsem nov pristop. Na osnovi ustavne opredelitve občine kot avtonomne samoupravne skupnosti, v kateri občani samostojno urejajo zadeve lokalnega pomena in na osnovi zakonske ureditve je v letih od 1994 do 2006 nastalo iz 60 kar 212 občin⁸. Nastanku večjega števila občin (čeprav sodi Slovenija po povprečni velikosti in številu občin v zlato sredino med državami EU) pa niso botrovale samo politične ambicije posameznikov ali političnih strank, kot se to velikokrat želi prikazati, temveč tudi in predvsem nesposobnost obstoječih občin, da zagotavljajo enakopraven razvoj podeželja, in na drugi strani odprte zakonske možnosti ter sistem financiranja občin, ki je stimuliral ustanavljanje novih občin.

Postopek ustanavljanja občin je tako glede vsebine kot tudi časovnice narekoval Zakon o ustanavljanju občin, ki je omogočal izvedbo predhodnega preverjanja izpolnjevanja pogojev in referendum, na katerem so občani izrazili svoje mnenje vsaka štiri leta oziroma pred izvedbo rednih lokalnih volitev. Veliko vlogo pri oblikovanju kriterijev in posledično ustanavljanju občin je poleg Državnega zbora RS imelo Ustavno sodišče, ki je s svojimi odločbami večkrat poseglo v zakonodajni postopek in v primeru Ankarana celo samo ustanovilo občino, kar je unikum v mednarodnem merilu⁹.

Prvi poskus ustanovitve samostojne Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah seže torej v leto 1994, ko se je izvedel referendum na območju skoraj vseh takratnih sedmih krajevnih skupnosti Občine Lenart, da se le-ta razdeli na sedem samostojnih občin. Referendum je bil izveden 29. maja 1994 in na tem referendumu so se za samostojno občino izrekli v KS Benedikt, Cerkevnik, Sv. Ana in Sveta Trojica¹⁰, vendar državni zbor rezultatov tega posvetovalnega referenduma ni

Razširjen sestanek sveta KS Sveta Trojica, 29. 12. 2005

upošteval in Občina Lenart je ostala enovita.

Drugi poskus je sledil leta 1998, in sicer z referendumom 21. junija 1998. Tudi tokrat je bil referendum razpisan v vseh sedmih krajevnih skupnostih, uspel je v Benediktu, Cerkevniku in na Sv. Ani, ki so postale samostojne občine, v Sv. Trojici pa referendum ni uspel¹¹. Na zboru krajanov 6. maja 2002 sklep o pobudi KS Sv. Trojica za razpis referenduma in ustanovitev

⁸ Med njimi leta 2006 tudi Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah.

⁹ Leta 1994 je nastalo 147 občin, leta 1998 še nadaljnjih 46, leta 2002 še ena, leta 2006 17 in v letih 2011 in 2012 še dve, tako da imamo danes skupno 212 občin.

¹⁰ Na območju KS Sv. Trojica je glasovalo 1.169 od 1.724 volivcev ali 67,8 %, od tega 588 ali 50,3 % ZA in 558 volivcev ali 47,7 % PROTI.

¹¹ Glasovalo je 781 od 1.761 volivcev ali 44,34 %, od tega 346 ali 44,3 % ZA in 422 volivcev ali 54 % PROTI.

samostojne občine ni bil izglasovan, predvsem zaradi prepričljivega nastopa takratnega župana Ivana Vogrina z občinsko upravo in nekaterimi somišljeniki. Na zboru se je zbralo okrog 120 občanov, od katerih pa jih je le 26 podprlo pobudo, 45 jih je glasovalo proti pobudi, ostali se niso želeli opredeliti. Tako je še en poskus ustanovitve samostojne občine klavrno propadel tudi zaradi neodločnosti in slabe pripravljenosti tedanjega Sveta krajevne skupnosti Sv. Trojica.

Zbor krajanov, 15. januar 2006

ustanovitev samostojne občine tudi za območje KS Sv. Trojica v Slovenskih goricah in za območje KS Sv. Jurij v Slovenskih goricah. Tokrat so se pobudniki veliko bolje pripravili. Zbore krajanov je Svet KS sklical po vseh naseljih oz. v gasilskih domovih, in sicer na nedeljo, 22. januarja 2006. Zbor krajanov je teden dni prej sklical tudi takratni župan Občine Lenart Ivan Vogrin, ki poskušal diskreditirati pobudnike referendum in prepričati krajanke, da se ponovno izrečejo proti samostojni občini. Zbora, ki ga je župan Vogrin sklical v nedeljo, 15. januarja 2006, v kulturnem domu v Sv. Trojici, so se udeležili poslanca Državnega zbora RS Janez Kramberger in Franc Pukšič ter državni svetnik Darko Fras. Tokrat lenarškemu županu ni več uspelo prepričati krajanov Sv. Trojice in že iz vzdušja na samih zborih krajanov je bilo moč sklepati, kakšen bo izid referendum. Osrednjega zbora krajanov, ki ga je sklicala krajevna skupnost v nedeljo, 22. januarja 2006, v kulturnem domu v Sv. Trojici, so se poleg velikega števila krajanov udeležili tudi poslanca Janez Kramberger in Alojz

Zbor krajanov, 22. januar 2006

Priprave na četrti poskus so se pričele konec leta 2005, ko je Svet krajevne skupnosti Sveta Trojica v Slovenskih goricah na svoji seji dne 24. 10. 2005 sprejel sklep o vložitvi pobude za razpis referendum za ustanovitev samostojne občine. Na podlagi vložene pobude, ki jo je vložil poslanec Državnega zbora RS Janez Kramberger, je bil razpisan referendum za

Sok, državni svetnik in direktor občinske uprave Občine Cerkevjak, Darko Fras in župan Občine Benedikt Milan Gumzar. Slednja dva sta iz prve roke predstavila dejanske finančne in razvojne možnosti samostojne občine in njene prednosti v primerjavi s tedanjim stanjem. Istega dne popoldan sta bila izvedena zbora krajanov tudi v gasilskih domovih v Oseku in Gočovi, kjer je bilo sicer zaznati malo

več dvoma o prednostih ustanovitve samostojne občine, a nezadovoljstvo z obstoječim stanjem je vendarle prevladalo.

Referendum je bil izveden 29. januarja 2006 in rezultat je bil tokrat prepričljiv, da bolj skoraj ne bi mogel biti¹². Tako je bila potrjena volja krajanov, da se ustanovi samostojna občina. Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah je bila nato v državnem zboru ustanovljena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij¹³.

Že v letu 2006 so bile razpisane prve redne volitve župana in članov občinskega sveta Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah. Na prvih volitvah, ki so bile 22. oktobra 2006, je bil za župana izvoljen Darko Fras, član SLS, ki je bil izvoljen v prvem krogu kljub sedmim kandidatom. V osemčlanski občinski svet pa so bili izvoljeni Janez Voglar, ki je postal podžupan, Drago Lipič in Danijel Tušek, vsi za naselje Sv. Trojica in Zg. Senarska, Srečko Poštrak za naselje Osek, Branko Žel za naselje Sp. Senarska in Verjane, Dušan Malek za naselje Gočova ter Albin Postružnik in Karel Čuček za naselje Zg. Porčič¹⁴.

Na drugih rednih volitvah 10. oktobra leta 2010 je bil kot edini kandidat ponovno izvoljen Darko Fras. V razširjen 11-članski občinski svet pa so bili izvoljeni: Peter Leopold za naselje Zg. Senarska in Janez Voglar za naselje Sv. Trojica, ki sta postala tudi podžupana, Srečko Poštrak in Jasmina Kraner Trojner za naselje Osek, Danijel Tušek in Smiljan Fekonja za naselje Sv. Trojica, Aleksander Blažič za naselje Gočova, Ivan Herič in Dušan Fekonja za naselje Zg. Porčič, Feliks Jakopec za naselje Zg. Verjane in Aleksander Divjak za naselji Sp. Senarska in Sp. Verjane.

Tretje redne volitve župana in članov občinskega sveta Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah so bile 5. oktobra 2014. Na tretjih volitvah je bil ob treh protikandidatih za župana ponovno v prvem krogu izvoljen Darko Fras. Za člane občinskega sveta pa so bili izvoljeni Branko Novak in Zdenka Polanec, ki sta bila imenovana za podžupana občine, Marjan Klobasa in Smiljan Fekonja iz Sv. Trojice, Franc Fridau iz Zg. Porčiča, Eva Horvat iz Zg. Verjan, Srečko Poštrak in Jasmina Trojner Kraner iz Oseka, Aleksander Divjak iz Sp. Senarske, Ida Švarc iz Zg. Senarske in Drago Slanič iz Gočove.

Konstitutivna seja prvega občinskega sveta

¹² Od 1.802 vpisanih je glasovalo 1.277 volivcev ali 70,9 %, od tega jih je 948 ali 74,24 % glasovalo ZA in 325 ali 25,45 % PROTI samostojni občini.

¹³ ZUODNO-E, Uradni list RS, št. 27/2006, z dne 13. 3. 2006, ki je pričel veljati 14. 3. 2006.

¹⁴ Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah je pričela z delovanjem po konstituiranju občinskega sveta, ki je bilo 9. novembra 2006. S popolnoma samostojnim delovanjem pa je pričela s 1. julijem 2007, ko je prevzela opravljanje upravnih in zakonskih nalog od občinske uprave Občine Lenart in se tudi finančno ločila od Občine Lenart. Svetniki Občin Lenart, Sv. Trojica in Sv. Jurij so sprejeli Sporazum o ureditvi medsebojnih premoženjskih razmerij, s katerim so razdelili pravice in obveznosti iz skupne Občine Lenart. Svetniki Občine Lenart in Občine Sv. Trojica so omenjeni sporazum sprejeli na sejah 25. januarja, svetniki Občine Sv. Jurij pa so sporazum sprejeli na seji 1. februarja (objavljen v MUV Štajerske in podravske regije št. 18/2007). V omenjenem sporazumu se za delitev premoženja uporablja delitveno razmerje števila prebivalcev, ki v odstotkih znaša: Lenart (7.238 prebivalcev) – 62,05 odstotka, Sv. Jurij (2.187 prebivalcev) – 18,75 odstotka in Sv. Trojica (2.239 prebivalcev) – 19,20 odstotka.

Za izvajanje nalog skrbi petčlanska občinska uprava na čelu z direktorjem Srečkom Aleksandrom Padovnikom, za finance skrbi Damjana Kmetič, za vložišče in protokol Barbara Cvetko, za komunalo, okolje in prostor ter turizem Jože Žel, za pravne in splošne zadeve pa Valerija Trojner¹⁵.

Čeprav je potrebno priznati, da se je v preteklosti veliko naredilo za razvoj kraja, zlasti v osemdesetih letih, ko je bila krajevna skupnost na čelu s predsednikom in zlasti z zaposlenim tajnikom ob prostovoljnem delu in prispevkih krajanov gonilna sila razvoja, pa se je bilo šele z nastankom samostojne občine moč lotiti številnih večjih projektov, kot so dogradnja vrtca in osnovne šole, izgradnja kanalizacije in čistilnih naprav, izgradnja vodovodov, obnova samostanske kleti ipd. Pot do samostojne občine ni bila lahka, smo pa tako v svoje roke dobili možnost, da prevzamemo odgovornost za hitrejši razvoj in verjamem, da se je s tem potrdila pravilnost naše odločitve. Žal pa se v zadnjem času razumevanje za razvoj podeželja v državnem zboru ponovno zmanjšuje, kar se kaže v zmanjševanju sredstev za lokalno samoupravo in v težnjah po ponovnem združevanju občin, ki bodo politično lažje obvladljive. V občini imamo zastavljenih veliko smelih ciljev, imamo tudi dovolj znanja in energije, da jih izpeljemo. Zato ne potrebujemo združevanja v velike občine, kjer bodo vse prioritete ponovno usmerjene samo v centre, temveč potrebujemo le pravičen sistem financiranja, ki bo vsem občinam omogočil enakomeren razvoj in zagotavljanje enakovrednih pogojev za življenje, ne glede na to, ali živimo na podeželju ali v mestu. Iskreno upam, da bodo spremembe šle v pravo smer, sicer se nam spet nakazujejo časi neenakomernega razvoja in stagniranja podeželja.

INVESTICIJSKA VLAGANJA V OBDOBJU 2000–2014

Srečko Aleksander Padovnik

Vsako skupnost, tako tudi občino, opredeljujejo predvsem ljudje, ki tam živijo in delajo. Da pa je to življenje in delo lahko kvalitetno in pozitivno razvojno naravnano, je ena od osnovnih nalog občine, da zagotovi osnovno infrastrukturo. Gre za tiste objekte in naprave, pomembne za življenje, delo in razvoj, ki morajo biti dostopni vsem prebivalcem in gospodarstvu, ne glede na njihov geografski, socialni ali politični status.

Osnovna ugotovitev za prvo obdobje od leta 2000 do začetka delovanja samostojne občine leta 2007 je, da so bila vlaganja usmerjena v pretežno skupno infrastrukturo, namenjena potrebam prebivalcev širšega območja in locirana v Lenartu. To so bile investicije v dograditev zdravstvenega doma, knjižnice, glasbene šole in šole s prilagojenim programom. Seveda pa ob tem ne smemo pozabiti na neposredne naložbe na območju današnje Občine

¹⁵ Prva se je kot pravnica pripravnica v občinski upravi zaposlila Jasna Vračko (2007–2008), ki jo je nadomestila pravica Tanja Koban (2008–2015), poslovno sekretarko Barbaro Cvetko je eno leto nadomeščala Nataša Lipič, finance pa je vodila Janja Šijanec (2007–2014), ki jo je eno leto nadomeščala Damjana Kmetič.

Sveta Trojica v Slovenskih goricah. Vodstvo KS si je zelo prizadevalo, da bi bilo neposrednih naložb čim več, realnost pa je narekovala razkorak med željami, potrebami in možnostmi ter končno realizacijo. Leta 2000 je bila razširjena in asfaltirana cesta Sp. Porčič–Sveta Trojica (današnja regionalna cesta III-747) v dolžini 3266 m. Za večino naložb v tem obdobju je bilo značilno, da so bila skoraj vsa izvedena ob občinskih sredstvih in s sodelovanjem prebivalcev tedanje KS Sv. Trojica. Prebivalci so pomagali tako z delom,

kot na primer leta 2000 pri obnovi stopnic, ki povezujejo cerkev z jezerom, in pri obnovi kulturnega doma, kot tudi s finančnimi prispevki. Lep primer so nove orgle v cerkvi, ki so bile blagoslovljene novembra 2003. Polovico sredstev za njih je prispevala Občina Lenart, drugo polovico pa krajani, botri in sponzorji. V tem obdobju¹ je bil zgrajen vodovod v dolžini 10 km na območju Oseka, prav tako je bil obnovljen vodovod na območju Sv. Trojice in Zg. Senarske. Tudi pri drugih naložbah so sodelovali krajani z neposrednimi vlaganji. Sofinancirane so bile ceste Bunderla–Marajh (1900 m), Šteinfelzer–meja Benedikt (600 m), Hojs–Šilak (600 m), Šteinfelzer–vodohram (300 m), Purgaj–meja Negova (300 m), odsek Sv. Trojica mimo Lebrehtovega križa do Ženjaka (4200 m), Porčič vrh–Dvoršak in proti Postružniku (1000 m). Izvedeni so bili še drugi krajši odseki.

Potrebno je še omeniti, da je bil leta 2004 sprejet Ureditveni načrt za območje Trojiškega (tedaj še Gradiškega²) jezera. Sodelovanje države pri investicijah na območju Sv. Trojice je bilo minimalno, omeniti velja le sanacijo brežin Trojiškega jezera, katere je zaradi previsokega nivoja izpodjedala voda in je obstajala nevarnost njihove porušitve. Tako je bila leta 2005 izvedena sanacija s sredstvi tedanjega Ministrstva za okolje in prostor, višina vode v jezeru pa je po sanaciji znižana na projektirano višino.

Prav področje investicij v osnovno infrastrukturo je bilo tisto, kar je bilo v času odločanja o ustanovitvi samostojne občine pogosta tema razprav. Ugotovljen je bil razvojni zaostanek na tem področju in potreba, da se bolj intenzivno pristopi k tej problematiki. Ko se danes spominjamo tega obdobja in dokumentov, ugotavljamo, da je bilo neposrednih investicij za cca. tedanjih 50 mio SIT (to je cca. 210.000 EUR) letno. Eden od močnih argumentov za samostojno občino je bil v predvidevanju, da bo samostojna občina lahko letno investirala med 400.000 in 500.000 EUR in da je to tista osnova, ki bo omogočila razvoj kraja.

Če pogledamo podatke iz spodnje tabele, lahko ugotovimo, da so bile dejansko izvedene investicije v času 2007–2014 bistveno večje od tedanjih predvidevanj. V tem obdobju je vrednost naložb skupaj 9,64 mio EUR oz. povprečna letna višina investicij je 1,2 mio EUR, povprečni delež investicij v proračunu občine pa znaša skoraj 50 %.

¹ Povzeto in prirejeno po Svet KS Sv. Trojica: Samostojna občina Sveta Trojica – razvojna priložnost; Primerjava med Občino Sv. Ana in KS Sveta Trojica za obdobje zadnjih 7 let. Domače novice, leto XXIII. št. 1 (331), z dne 24. 01. 2006.

² Občinski svet Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah je dne 20. 10. 2011 sprejel sklep o pobudi k preimenovanju. Pristojna komisija pri Vladi RS se je s predlogom strinjala in naložila Geodetski upravi RS, da je vpisala novo ime v register zemljepisnih imen in na vsa novejša državna kartografska gradiva. Z 21. marcem 2012 se je jezero tako tudi uradno imenuje Trojiško jezero.

Proračun leto	Prihodki v EUR	Odhodki v EUR	Investicijski odhodki + investicijski transferji (v EUR)	Delež investicijskih odhodkov in investicijskih transferjev v odhodkih (v %)
2007	1.672.373,30	1.303.682,56	615.137,82	47,18
2008	2.824.241,64	3.978.317,67	2.657.039,04	66,79
2009	2.445.384,78	2.814.528,73	1.541.652,66	54,77
2010	2.073.790,68	2.396.595,62	1.004.964,70	41,93
2011	2.118.739,64	2.695.293,43	1.328.048,82	49,27
2012	2.513.519,20	2.337.584,06	1.002.093,96	42,87
2013	1.873.965,81	1.653.285,72	466.647,72	28,23
2014	2.271.425,12	2.144.660,03	1.026.272,24	47,85
SKUPAJ	17.793.440,17	19.323.947,82	9.641.856,96	49,90

Prve investicije, h katerim je zaradi perečih prostorskih razmer pristopila novoustanovljena občina, so bile dograditev in nadgraditev OŠ za potrebe OŠ in vrtca, razširitev telovadnice, nakup opreme šole, opreme vrtca in telovadnice ter didaktičnih pripomočkov, nakup zemljišča in ureditev zunanjega parkirišča, ureditev zunanjih igrišč za OŠ, ograje in zunanjega igrišča vrtca. Celotna investicija je bila izvedena fazno v obdobju 2007–2010 v skupni vrednosti 2.715.917,03 EUR.

Modernizirane in rekonstruirane so bile naslednje ceste:

- leta 2007: modernizacija JP 703-872 Zg. Senarska (Perko–Novak), 242 m; JP 705-841 Sv. Trojica–Zg. Senarska (Padovnik), 340 m; JP 703-873 Zg. Senarska (Oletič), 125 m; JP 703-811 Gočova–Gočovski vrh (Rebro), 950 m. Skupna vrednost teh del je bila 212.339,66 EUR.

- leta 2008 in 2009: modernizacija ceste JP 703-971 Osek (Perko–Jelen) in JP 703-972 Osek (Žitnik–Gasilski dom), 1100 m; JP 703-981 Osek (Kocbek–Erjavec), 515 m; JP 704-041 Porčič (odsek Gungl in odsek Vidovič – gradbena dela brez asfalta), 400 m; JP 703-901 Sr. Verjane, 325 m. Skupna vrednost teh del je bila 282.775,62 EUR.

- leta 2010 in 2011: rekonstrukcija in modernizacija LC 203-204 Sp. Verjane–Sv. Trojica (Slovenska ul., izvedena razširitev ceste, izgradnja pločnikov, javne razsvetljave, meteorne kanalizacije, v dolžini 848 m, vrednost 365.093 EUR); rekonstrukcija LC 203-240 Sp. Verjane–

Sv. Trojica (odsek Verjane do mosta), 740 m; sofinanciranje rekonstrukcije LC 203-240 Sp. Verjane–Sv. Trojica (na trasi od R 2439 do Rus), 2200 m; novogradnja JP 703-831 Rus–Jakopec in novogradnja JP 703942 Anžel, 250 m; modernizacija JP 704-121 Sv. Trojica (Krajnc)–Zg. Verjane (Mihelič), 701 m; JP 704-001 Ajlec–Trojner, 493 m; JP 703-953 Živko–Letnik, 295 m; JP 703-753 Klobasa–Fekonja–Šilak, 719 m; krajši odseki ulic (Ul. Leona Štuklja, Studenčna ...), 250 m; izvedeno je bilo še

asfaltiranje v sklopu DARS JP 703-941 Sp. Senarska Lasbaher in JP 703-945 Sp. Senarska Sonček. Skupna vrednost teh del je bila 593.773,23 EUR.

- leta 2012 in 2013: modernizacija cest v ureditvenem območju, in sicer ulice: Cankarjeva, Cafova, Brnčičeva, Kratka, Studenčna, skupaj 1332 m; ulice: Pot v Dobravo, Cvetlična, Stara pot, del Mariborske in del Slovenske; modernizacija ceste JP 703-982 Osek (Erjavec–Kuplen–Golob), 400 m. Skupna vrednost teh del je bila 178.335,37 €.

- leta 2014: komunalna in prometna ureditev Sodarske poti in Nove ulice – modernizacija ceste (asfaltiranje), ureditev odvodnjavanja (meteorna kanalizacija) in dela vodovoda, vrednost 65.000 EUR; začetek del modernizacije JP 703-961 Gomila–Osek (odsek Jelen–Kocbek), dolžina 725 m, vrednost gradnje cca. 110.000 EUR. Zaključek del v letu 2015.

V tem obdobju je bila izvedena sanacija več cestnih odsekov po plazovih, in sicer:

- leta 2010: JP 703-951 Osek–Bukovje, LC 203-361 Brengova–Negova, LC 203-431 Gočova–Zavrh, skupna vrednost 159.155 EUR.
- leta 2011: plaz Novak (Zg. Porčič) in cesta LC 203-111 na tem območju, skupna vrednost 71.678,12 EUR.
- leta 2012: sanacija plazu pod cesto LC 203-111 (Zg. Senarska–Sv. Trojica, pod Stiper), JP 703-951 Osek–Bukovje, skupna vrednost 16.092,98 EUR.
- leta 2013: sanacija plazu Rajter (Osek) in plazu Gočova.

Ob tem je bila obnovljena ali na novo izgrajena javna razsvetljava, in sicer v letu 2008 na območju Zg. Porčiča (vrh) s podaljšanjem JR ob LC 203-111 na odseku Erjavec–Novak ter delna rekonstrukcija pri Šilak; Zg. Porčič (vas) izvedeno podaljšanje Gungl–Fras; Zg. Senarska (vas) ob novogradnji AP podaljšana JR na odseku Leopold–Murko; v letu 2009 izgradnja JR Zg. Senarska (Zadruga–Šlebinger, sedanja Ul. Leona Štuklja ter del Slovenske ulice), skupaj v vrednosti 16.285,15 EUR; v letu 2010 novogradnja Ulice Leona Štuklja in podaljšanje v Cvetlično ulico za novo stanovanjsko območje Ob gozdu; leta 2011 v Sp. Senarski zamenjava svetilk in podaljšanje do Heric, izvedba javne razsvetljave Slovenska ulica, vrednost 45.000 EUR; v letu 2012 izgradnja JR na območju Cankarjeve, Cafove, Brnčičeve in na delu Slovenske ulice na odseku do Daks, vrednost 41.395,32 €; v letu 2013 izvedena JR na Mariborski cesti in na Poti v Dobravo v vrednosti 35.111,40 EUR in v letu 2014 izvedena rekonstrukcija JR Osek (pri GD), JR Zg. Senarska (Slatinšek) ter postavljene tri solarne svetilke (Osek, Verjane).

Na videz in življenje pomembno vpliva novozgrajena t. i. pomurska avtocesta (AC A5) med Mariborom (odcep Dragučova) in Pincami ob madžarski meji. Maja 2008 je bil odprt odsek od Lenarta do Sv. Trojice (tedaj je bil izvoz imenovan Sp. Senarska³), 30. oktobra 2008 pa je bila odprta celotna trasa, vključno z zadnjim odsekom na AC od Sv. Trojice do Cogetincev in Vučje

³ Ob otvoritvi je bil priključek poimenovan »Spodnja Senarska«. Potrebni so bili precej napori in dopisi Občine Sv. Trojica na upravljavca AC, da je bil leta 2011 priključek, ob potrebnem sofinanciranju Občine, preimenovan v »Sveta Trojica«.

vasi. To avtocesto z neposrednim priključkom Sv. Trojica je potrebno vsekakor obravnavati kot dejstvo in predvsem kot razvojno priložnost. V povezavi z AC pa je potrebno omeniti še »dolga« države, ki ga ima le-ta, in sicer v obliki rekonstrukcije regionalnih cest skozi center naselij Spodnja Senarska in Gočova. Občina je že leta 2009 in 2010 izdelala in plačala (skupaj cca. 100.000 EUR) projektno dokumentacijo za rekonstrukcijo cest na teh območjih, vključno z ureditvijo pločnikov, javne

razsvetljave, odvodnjavanja in avtobusnih postajališč. Na žalost pa kljub podpisanim dogovorom in mnogim urgencam krajanov in Občine zaradi pomanjkanja finančnih sredstev v državnem proračunu do današnjega dne do realizacije ni prišlo.

Življenjskega pomena za naše vsakdanje življenje je tudi oskrba s pitno vodo. V tem času je bila leta 2008 izvedena rekonstrukcija primarnega vodovoda Zg. Porčič–Sv. Trojica (1980 m) in odcep Gungl–Vaingerl, skupna vrednost je znašala 276.214,48 EUR, in rekonstrukcija ter novogradnja vodovoda Osek trasa Erjavec–Kuplen in Osek Poharič–Jelen v vrednosti 37.136,71 EUR. Leta 2009 je potekala izgradnja vodovoda med Slovensko ulico in Cankarjevo ulico (110 m) in podaljšanje cevovoda v Ulici Leona Štuklja (60 m). Vrednost le-tega je znašala 21.093,63 EUR. Leta 2010 se je izvedla novogradnja oz. podaljšanje vodovoda na Usnjarski ulici (Ploj–Kukovec). V letu 2011 je potekala rekonstrukcija vodovoda ob izgradnji kanalizacije na območju Brnčičeve, Cankarjeve in Cafove ulice ter novogradnja oz. podaljšanje vodovoda na območju Zg. Senarske, na odseku Švarc–Slatinšek–Perko. Leta 2012 je potekala rekonstrukcija vodovoda ob izgradnji kanalizacije na območju Pot v Dobravo, Cvetlična ulica (zahodni krak), Kratka ulica in Stara pot. Leta 2013 se je izvedla novogradnja vodovoda, in sicer 320 m na Usnjarski ulici in 150 m v Zg. Porčiču, prav tako pa je potekala novogradnja vodovoda na trasi sanacije plazov na regionalni cesti Cesta na gmajno ter vgradnja vodomero in ureditev odjemnih mest v Oseku in Zg. Porčiču (prevzem vodovodnega sistema od Občine Benedikt). V letu 2014 se je pričela novogradnja vodovoda Gočova–Gočovski vrh, ki obsega izgradnjo vodovodnega omrežja dolžine cca. 4.300 m s prečrpališčem, skupna vrednost znaša 764.593,38 EUR, zaključek je predviden do jeseni 2015. Občina je sodelovala v skupnem projektu za zagotovitev oskrbe s pitno vodo več občinam pod naslovom »Oskrba SV Slovenije s pitno vodo – 1. faza«. V okviru tega projekta je potekala rekonstrukcija večjega dela tranzitnih vodovodnih cevovodov in objektov (prečrpališča, vodohrami) od Pesnice, preko Lenarta in do vodohrama Zg. Porčič. V projektu smo sodelovali od začetka leta 2008 do njegovega zaključka v letu 2014. Kljub temu, da je bil ta več milijonov EUR vreden projekt sofinanciran s sredstvi kohezijskega sklada EU, pa smo v njem sodelovali z več kot 400.000 EUR. Realizacija projekta omogoča našim občanom v naslednjih letih zanesljivo in kvalitetno oskrbo s pitno vodo.

Varovanje okolja je temeljni pogoj razvoja območja, ki ob ljudeh temelji na naravnih danostih in kulturni dediščini. Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah je v letu 2008 pristopila k celoviti obravnavi odvajanja in čiščenja odpadnih vod. Tako je bilo v letih 2008–2010 izgrajenih 4970 m kanalizacijskega omrežja in zgrajena prva čistilna naprava (ČN Sv. Trojica) v velikosti PE 650 ob potoku Ročica. Postavljena je bila v okviru operacije »Vodovod, kanalizacija, ČN Sv. Trojica«. To prvo javno kanalizacijsko omrežje je zajelo fekalne odpadne vode od že obstoječih izpustov lokalnih kanalizacijskih cevovodov mešanega tipa, ki so se prej prosto in brez čiščenja izpuščali

v naravo.

V letu 2011 in 2012 (zaključek gradnje septembra 2012) je bila zgrajena fekalna kanalizacija v dolžini cca. 2200 m v okviru operacije »Dopolnilno kanalizacijsko omrežje Sv. Trojica, Zg. Senarska«, ki se navezuje na že izgrajeno kanalizacijo iz prejšnje operacije in na ČN Sv. Trojica. Izgrajena je predvsem kanalizacija po ulicah in možnost neposrednega priključevanja gospodinjstev. Z izvedbo teh del

je omogočena priključitev na kanalizacijo in čiščenje odpadnih voda veliki večini prebivalstva naselja Sv. Trojica, in sicer tistemu delu naselja, ki geografsko gravitira proti dolini Ročice. Glede na geografske značilnosti je bilo potrebno za ostali del naselja (južni del, ki gravitira proti dolini Pesnice) zgraditi dodatnih cca. 2300 m kanalizacijskega omrežja in čistilno napravo v velikosti 650 PE. To je potekalo v okviru operacije »Kanalizacija in ČN Zg. Senarska«. Dela so bila zaključena v letu 2014. Z izgradnjo predmetne kanalizacije in ČN Zg. Senarska je omogočena širitev omrežja tako za novo stanovanjsko območje (OPPN Sv. Trojica jug), kakor tudi za razvoj dejavnosti ob jezeru in za širitev na območje Zg. Senarska vas. Skupno je bilo tako v zadnjih štirih letih izgrajenih skoraj 10 km nove kanalizacije in dve čistilni napravi. Vrednost teh del je 2.170.301 EUR.

Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah se je leta 2008 odločila za nakup poslovne zgradbe na Trojiškem trgu 26, z namenom ohranjanja delovanja zdravstvene ambulante v kraju. Na žalost je tedanja izvajalka (koncesionarka) dejavnost opustila in se zaposlila v javnem zdravstvenem domu izven območja občine. Ves ta čas si je Občina prizadevala, da bi bila zagotovljena čim boljša osnovna zdravstvena oskrba občanov, ki se danes zagotavlja v okviru Javnega zdravstvenega zavoda Lenart, katerega ustanovitelj je tudi Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah.

Velik poudarek je v tem času tudi na razvoju turizma in s turizmom povezanih dejavnosti. Turizem velja za največji razvojni potencial našega območja. Romarski turizem je že danes najbolj razvita in tradicionalna oblika turizma pri nas. Že leta 2007 je Občina sofinancirala obnovo leve rame zunanega stopnišča cerkve in samostana kot dela spomeniško varovane kulturne dediščine. Tako ne čudi odločitev, da se je uredila 2. etaža kleti samostana v urejen protokolarno-razstavni center sv. Martina in da je le-ta vključen v projekt »Evropska kulturna pot sv. Martina Tourskega – VIA SAVARIA«. S tem je oživiljen in ohranjen kulturni spomenik, ki temeljno identificira sam kraj. Omogočeno je ohranjanje, integracija in predstavitev kulturne dediščine kraja. Poudarek je na etnografski in enološki dejavnosti ter na prikazu preteklosti in sedanjosti življenja na območju Slovenskih goric. Evropska kulturna pot poteka preko območja Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah in povezuje kraje od Madžarske (mesto Szombathely), preko Slovenije, Italije do Francije (Tours). Celotna obnova samostanske kleti z okolico in zunanjim razstavno-prireditvenim prostorom »Stara preša« je potekala v obdobju od 2010 do 2012. Velik turistični potencial že od svojega nastanka l. 1968 predstavlja Trojiško jezero z okolico. Predstavlja eno najpomembnejših razvojnih možnosti občine, predvsem v povezavi in z vplivom na razvoj turizma in s turizmom povezanih storitvenih dejavnosti ter kmetijstva. V neposredni okolici jezera, predvsem na griču proti cerkvi, je razvrščenih več energetskih zdravilnih točk. Aktivnosti Občine so bile usmerjene v vzpostavitev osnovnih pogojev, kot je ureditev sanitarij in male čistilne naprave ob brunarici, z namenom, da se na tej lokaciji omogočijo urejeni pogoji za izvedbo različnih dejavnosti. Izvedena je sanacija nekdanje deponije odpadnega materiala na južni strani jezera in navoz zemljine ter

izravnava terena s trasiranjem novega priključka na LC in parkirišča. Z namenom pospeševanja turistične ponudbe ob jezeru je Občina kupila počitniški objekt na naslovu Ribiška pot 6, ki naj bi skupaj s privatno iniciativo omogočal razvoj turizma ob jezeru. Ob jezeru so bila vlaganja usmerjena tudi v ureditev ŠRC Dobrava in centra ob PGD Osek.

Razvojni potencial vsekakor predstavlja tudi ŠRC Osek. Ko danes gledamo to območje, skoraj ne moremo verjeti, da je bilo še leta 2001 na tem prizorišču izvedeno evropsko prvenstvo v motokrosu. Tedanje društvo je prenehalo z delovanjem, nato je objekt kupilo Društvo paraplegikov severne Štajerske. Takratna še skupna Občina Lenart pa je proti koncu svojega delovanja temu društvu prodala centralna zemljišča tega območja. Novonastala Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah je tako ob začetku svojega delovanja lahko le ugotovila, da je precejšen del centralnih zemljišč v drugi lasti, v lasti Občine pa ostaja del nekdanje motokros proge. Vsekakor se bodo morali lastniki in različni zainteresirani v prihodnje skupaj dogovoriti in realizirati konkretno vsebino na tem območju.

Kot enega od največjih in najbolj zahtevnih izvedenih projektov celotnega obdobja velja navesti še sprejem Občinskega prostorskega načrta (OPN) junija 2014. To je prostorski akt, s katerim se, ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb občine in varstvenih zahtev, določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji umeščanja v prostor. OPN je tudi ena od ključnih osnov za izdajo vseh vrst gradbenih dovoljenj za vse vrste posegov in ureditev, ki se lahko dosega v prostoru. Vrednost projekta je dosegla 100.000 EUR. V tem obdobju je bil še sprejet OPPN za območje Sv. Trojica jug (l. 2012), v postopku pa je OPPN za Sv. Trojica center.

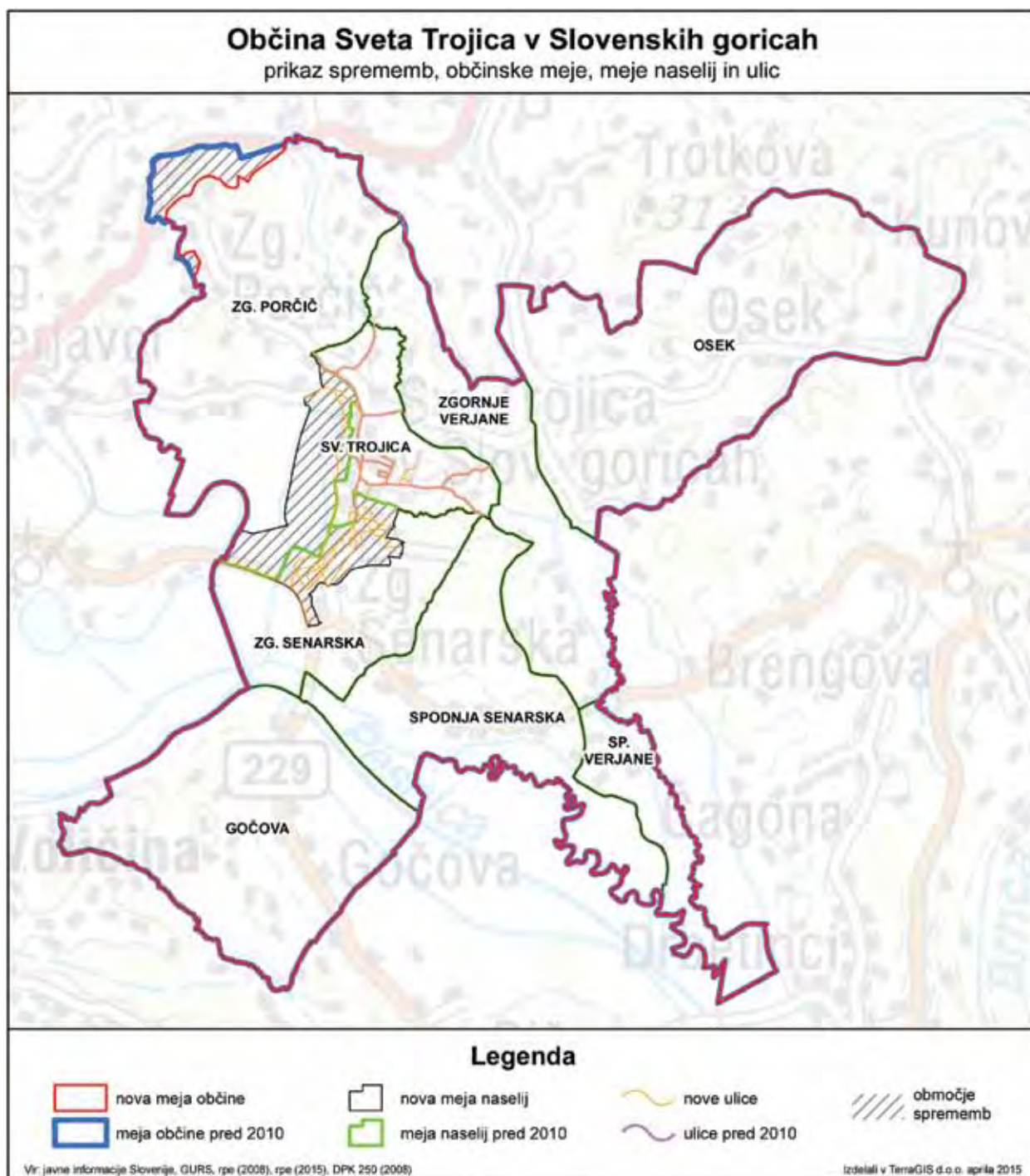
SPREMEMBA OBMOČJA OBČINE, MEJ NASELIJ IN RAZŠIRITEV ULIČNEGA SISTEMA

Kot nesnovni projekt je potrebno omeniti še Odlok o spremembi območja naselij Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Zgornja Senarska in Zgornji Porčič ter uvedbi uličnega sistema v naselju Sveta Trojica v Slovenskih goricah (MUV, št. 16/10), ki je začel veljati 11. julija 2010. Ta Odlok predstavlja zaključek dveh projektov, katerih začetki segajo kakšnih dvajset let nazaj še v tedanjo skupno Občino Lenart, končno rešitev in realizacijo pa sta dosegla v Občini Sveta Trojica v Slovenskih goricah.

Del prebivalcev naselja Zgornji Porčič, ki leži na desni strani glavne ceste Lenart–Benedikt in je obsegal tedanje hišne številke od Zg. Porčič 79 do 100 ter 132, je že v času nekdanje skupne Občine Lenart večkrat neuspešno naslavljal svoje pobude za izločitev iz KS Sv. Trojica in priključitev h KS Lenart. Prebivalci tega območja so čutili večjo povezanost z Lenartom, tako prometno kot tudi upravno, navsezadnje je Lenart njihov šolski in cerkveni okoliš. Z ustanovitvijo samostojne Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah se je tem pobudam prisluhnilo in sporazumno z Občino Lenart je bila urejena sprememba meje naselja Zgornji Porčič (na območju Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah) in naselja Spodnji Porčič (na območju Občine Lenart) ter s tem posledično sprememba občinske meje med Občino Lenart in Občino Sveta Trojica v Slovenskih goricah. S to spremembo se je površina občine zmanjšala iz dotedanjih 26,3 km² na 25,9 km².

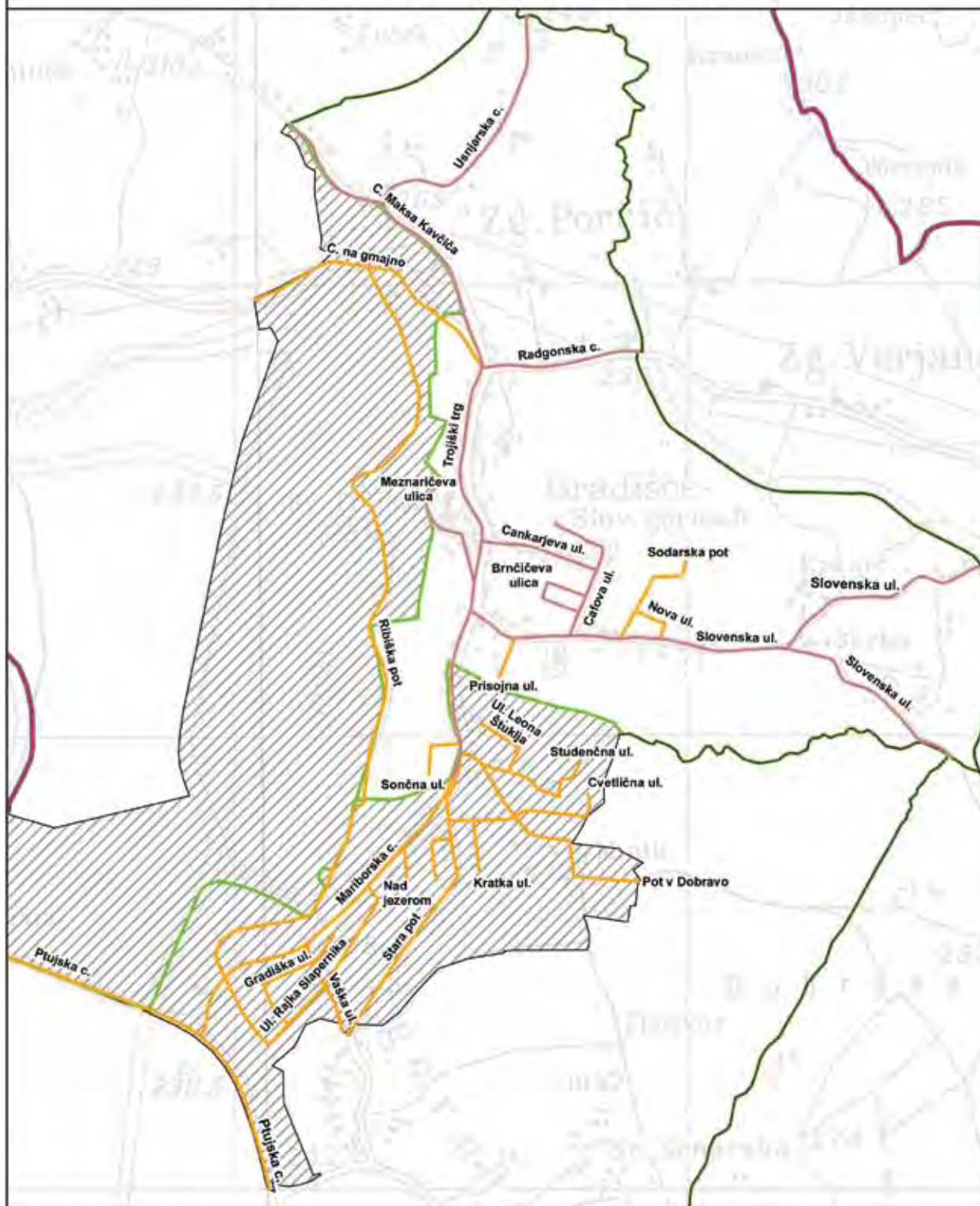
Projekt teritorialne reorganizacije naselja Sveta Trojica sega že v začetek 90. let prejšnjega stoletja oziroma kmalu po osamosvojitvi Republike Slovenije. Krajevna skupnost Gradišče je že leta 1992 obravnavala predlog spremembe območja naselja Gradišče v Slovenskih goricah (tega leta je naselje preimenovano v Sveta Trojica v Slovenskih goricah) in projekt novega oštevilčenja hiš po uličnem sistemu znotraj povečanega naselja Sveta Trojica. Ker pobuda ni prejela zadostne podpore krajanov, je ulični sistem uveden samo na območju naselja Sveta Trojica, ne pa na območju Zg. Senarske in Zg. Porčiča. V naselju Sv. Trojica in v severnem delu naselja Zg. Senarska se je precej

pozidalo in zgradili so se novi objekti. Zaradi nepreglednosti hišnih označb, predvsem v naselju Zg. Senarska, pa se je o projektu ponovno začelo razmišljati. Tudi na podlagi dejstva, da je del naselja Zg. Senarska že tako poseljen, da je postal dejansko že povezan z naseljem Sveta Trojica in hkrati ob izdelavi občinskega prostorskega načrta območja nove stanovanjske pozidave (OPPN Sv. Trojica-jug), so bili razlogi za spremembo meja naselij in razširitvi uličnega sistema vedno bolj utemeljeni. S predmetnim Odlokom se je tako spremenilo območje naselij Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Zgornja Senarska in Zgornji Porčič. V tako razširjenem naselju Sveta Trojica v Slovenskih goricah je dopolnjen ulični sistem in s tem določen tako potek novih ulic kot tudi nova imena.

Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah

prikaz sprememb, občinske meje, meje naselij in ulic

Legenda

ulice pred julijem 2010	nova meja občine	nova meja naselij	območje sprememb
nove ulice	meja občine pred 2010	meja naselij pred julijem 2010	

Vir: javne informacije Slovenije, GURS, rpe (2006), rpe (2015), DPK 250 (2008)

Izdelaši v TerraGIS d.o.o. aprila 2015

PODELJENA PRIZNANJA OBČINE SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH 2010–2014

Barbara Cvetko

Pobude za podelitev priznanj, na podlagi odloka o priznanjih in nagradah Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah, se zbirajo na osnovi javnega razpisa, ki ga objavi občinska uprava.

Javni razpis vsebuje:

- kriterije za podelitev priznanj,
- navedbo, katere podatke mora podati pobudnik,
- rok, do katerega morajo biti poslani pobude in na kateri naslov.

Na podlagi sprejetih pobud oblikuje pristojna komisija predlog za podelitev priznanj in ga skupaj z obrazložitvijo posreduje v obravnavo ter odločanje organu, ki odloča o podelitvi priznanj.

Zlati grb občine se podeljuje za izredno življenjsko delo ali za vrhunske uspehe in dosežke, ki so pomembni za razvoj in ugled občine. Praviloma se zlati grb občine podeljuje eden vsakih nekaj let.

Srebrni grb občine se podeljuje za zelo pomembne enkratne dosežke v daljšem obdobju. Praviloma se podeljuje po dva srebrna grba občine vsakih nekaj let.

Bronasti grb občine se podeljuje za enkratne uspehe v zadnjem obdobju in kot vzpodbuda za nadaljnje ustvarjalno delo. Praviloma se podeljujejo trije bronasti grbi občine vsakih nekaj let.

Plaketa občine se podeljuje za kakovost, tržno zanimivost in izvirnost izdelkov, razstavljenih na sejmi in razstavah, ali za dosežke na področju gospodarstva.

Zahvala občine se podeljuje posameznikom, društvom, združenjem ali organizacijam za večletno prostovoljno delo ali dosežke na področju društvenih dejavnosti.

Priznanje župana občine podeljuje župan posameznikom, društvom, združenjem ali organizacijam za njihove zasluge pri razvoju ali promociji občine oziroma kraja.

2010

Zlati grb: Adela Neuvirt

Srebrni grb: Ivo Štrakl, Peter Leopold, Andrej Dvoršak, Franc Rojko, Završi fantje

Bronasti grb: Nika Arnuš, Jana Padovnik, Branko Lupša

Plaketa: Janko Haložan, Jožef Ploj, Feliks Perko, Franc Vindiš, Gostilna na griču

Zahvala občine: Alojz Gregorec, Marija Klobasa, Terezija Petrič

Priznanja župana: PGD Sv. Trojica, PGD Osek, PGD Gočova, Društvo vinogradnikov Sv. Trojica, Društvo kmečkih žena in deklet Sv. Trojica, Kulturno društvo Sv. Frančišek Sv. Trojica, Kulturno društvo Trojica, Turistično društvo Sv. Trojica, Lovska družina Dobrava, Anita Kralj, Nina Polanec, p. Matej Papež, Jožef Časar, Milko Štelcer, Venčeslav Štefanec, Kamilo Kirbiš, Milica Klampfer, Jože Fras, Franci Šuta, Feliks Rajšp, Roman Ploj, Ivan Kukovec, Drago Tacl, Stanislav Šilak, Milan Šalamun, Sonja Štebih, Aleksander Blažič, Jože Ploj

2011

Srebrni grb: Tanja Fišer

Bronasti grb: Uroš Škrlec

Plaketa: Intergastro, d. o. o., Družina Klobasa, Franc Marajh

Zahvala občine: KMN Sveta Trojica

Priznanja župana: PD Hakl, p. Jurij Dolenc

2012

Priznanja župana: Športno društvo Sv. Trojica, Društvo upokojencev Sv. Trojica, KD Ernest Golob – Peter

2013

Priznanja župana: Turistično društvo Sv. Trojica, Društvo kmečkih žena in deklet Sv. Trojica, Društvo vinogradnikov Sv. Trojica, Bine Ploj, Jure Muršec, Tanja Vrabel, Franc Rojko

2014

Srebrni grb: Alojz Gregorec

Bronasti grb: Lovska družina Dobrava

Zahvala občine: Matej Emeršič, Jože Golob, Družina Fekonja iz Zg. Porčiča

Priznanja župana: Društvo upokojencev Sv. Trojica – Projekt starejši za starejše, Sestre frančiškanke, Valentina Klobasa, Domen Jug, Tineja Ornik, Peter Leopold, Vinko Čuček, Družina Ferlinc, Danilo Petrič, Peter Žekš, p. Bernard Goličnik, Kulturno društvo Sv. Frančišek Sv. Trojica

DRUŠTVA V OBČINI SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH (na dan 3. 4. 2015, vir: <http://mrrsp.gov.si/rdruobjave/dr/index.faces>)

Barbara Cvetko

- Prostovoljno gasilsko društvo Osek
- Prostovoljno gasilsko društvo Gočova
- Planinsko društvo Hakl Sveta Trojica v Slovenskih goricah
- Kulturno društvo Trojica
- Društvo vinogradnikov Sveta Trojica v Slovenskih goricah
- Strelsko društvo Osek
- Klub malega nogometa Sveta Trojica
- Društvo upokojencev Sveta Trojica v Slovenskih goricah
- Lovska družina Dobrava
- Športno društvo Sveta Trojica
- Društvo kmečkih žena in deklet Sveta Trojica
- Kulturno društvo Sveti Frančišek Sv. Trojica
- Klub lastnikov predelanih vozil Sveta Trojica
- Kulturno društvo Ernest Golob – Peter
- Turistično društvo Sveta Trojica
- Prostovoljno gasilsko društvo Sveta Trojica v Slovenskih goricah
- Kulturno-gledališko društvo Reciklaža
- Športno društvo Adrenalin
- Športno društvo Porčič
- Konjeniško društvo Zadnje upanje
- Adrenalinski klub Tarča

RAZVOJNI USPEHI V ČASU DELOVANJA KRAJEVNE SKUPNOSTI GRADIŠČE

Peter Leopold, Drago Lipič, Darko Fras

Pred osamosvojitveno vojno leta 1991 je sedanja Občina Sveta Trojica delovala kot Krajevna skupnost Gradišče v Slovenskih goricah (v nadaljevanju KS Gradišče). Zavedali smo se, da je temeljni nosilec napredka krajevna skupnost, ki preko Skupščine KS načrtuje, usklajuje in izvaja investicije, zato smo posvečali organiziranosti KS največjo pozornost. Od leta 1974 je bil v KS najvišji organ Skupščina krajevne skupnosti, izvršilni organ pa Svet KS. Skupščino KS so tvorili

Odprtje adaptirane šole leta 1969

predstavniki naselij (vaški odborniki), predsedniki političnih organizacij (SZDL, ZSMS, ZKS in ZZB NOV), predstavniki malega gospodarstva in predsedniki društev. Že sama sestava skupščine nam pove, da smo v KS odločali o razvoju kraja vsi najodgovornejši ljudje iz posameznih zaselkov in organizacij, zato smo v KS zasnovali usklajen obsežen in smel srednjeročni program razvoja. Program KS smo usklajevali s takratno Občino Lenart, kar pa ni bilo lahko, saj smo pretežen del finančnih sredstev zagotavljali preko organov Občine Lenart in Samoupravnih interesnih skupnosti (SIS-ov). Že takrat smo se zavedali, da je razvoj kraja odvisen od lastnega dela, od vsakega krajana in od čvrste povezanosti vseh dejavnikov v KS. Vse investicije smo krajanji financirali sami. Veljalo je pravilo, da občani prispevajo 50 %, drugih 50 % pa KS (sredstva SIS). K temu moramo prišteti še krajevni samoprispevek na območju Občine Lenart. Največje investicije so potekale po sprejetem programu na referendumu Občine Lenart, kjer je bil določen vrstni red investicij po krajevnih skupnostih takratne Občine Lenart. V naši KS je bilo opravljenih nešteto prostovoljnih ur dela in darovanega gradbenega materiala. Zaradi dobrega informiranja in usklajenih razvojnih programov je bila naša KS ena izmed najbolj razvitih v takratni Občini Lenart. Osebnostno menim, da je bila takrat povezanost vseh krajanov gonilna sila našega razvoja.

GOČOVSKI VODOVOD

Na žalost ni ohranjen ves arhiv nekdanje KS Gradišče, zato žal nimamo dovolj podatkov o izgradnji tako imenovanega »Gočovskega vodovoda«. To je bila ena prvih pomembnih akcij v okviru prizadevanj KS za zagotavljanje pogojev življenja na podeželju. Skrb za oskrbo s pitno vodo je bila namreč dolga leta v ospredju, saj se je pomanjkanje vode zlasti v sušnih mesecih odražalo na mnogih področjih življenja in dela ljudi. Kljub pomanjkanju virov in dokumentov smo na osnovi ustnih pričevanj zbrali nekaj osnovnih

Polaganje asfalta v Gradišču leta 1973

*Zvezna brigada 1988, gradnja telefonije – izkop jarka za TK-kabel
Lenart–Zg. Porčič–Sv. Trojica*

vodohran za osnovno šolo, na katerega se je priključil obstoječi vodovodni sistem, iz katerega se je oskrboval ožji trg. Že-ta se je do takrat oskrboval iz vodnjaka v trgu pri zdravstvenem domu¹. Obstoječe omrežje je bilo v letu 1981 razširjeno do novega naselja v Zg. Senarski in trgovine kmetijske zadruge. Ko je bil zgrajen vodovod iz smeri Maribora do Lenarta proti Benediktu, je bil cevovod proti Lenartu opuščen, upravljanje z zajetjem v Gočovi in sistemom pa je leta 1983 prevzela KS Gradišče, ki je v letu 1985 razširila cevovod po grebenu naselja Zg. Porčič proti Zg. Žerjavcem. V letu 1986 se je celoten sistem² priključil na omrežje Mariborskega vodovoda³.

Iz črpališča v Gočovi se je oskrbovalo še naselja Sp. Senarska, Sp. Verjane in celo del naselij v KS Cerkvenjak, za kar je KS Gradišče izstavljala račune. Leta 1987 je bilo črpališče v Gočovi predano v upravljanje VGP Drava Ptuj, ki pa ga je po izgradnji cevovoda med Ptujem in Cerkvenjakom dokončno opustilo in obstoječe omrežje priključilo na sistem ptujskega vodovoda. Gočovsko zajetje je danes v lasti Občine Sveta Trojica v Slovenskih goricah, ki ga je uredilo in ustrezno zaščitilo kot potencialni vir pitne vode za lokalno oskrbo v prihodnosti.

Zaradi neustreznosti in dotrajanosti nekaterih delov cevovoda pa je KS plačevala tudi visoke stroške vzdrževanja in izgube vode, zato si je prizadevala, da celotno omrežje preda v upravljanje Mariborskemu vodovodu, kar ji je leta 1990 tudi uspelo. Kljub priključitvi in prevzemu vodovodnega sistema v upravljanje Mariborskega vodovoda smo se v KS Sv. Trojica še naprej soočali z velikimi

Čiščenje terena za PTT-kabel v Zg. Porčiču, 25. 7. 1988

podatkov o tej pomembni investiciji. Zbrani podatki temeljijo predvsem na pripovedovanju Kamila Kirbiša in na podatkih takratnega tajnika KS Draga Lipiča, kot tudi na zapiskih in podatkih iz osebnega arhiva Draga Lipiča in delno Petra Leopolda. Gočovski vodovod bi naj po pripovedovanju v 60 letih prejšnjega stoletja gradila Občina Lenart za potrebe oskrbe s pitno vodo za industrijski del naselja Lenart. Zajetje in cevovode naj bi gradilo podjetje Centrovod, ki je bilo tudi upravljalac vodovoda. Konec šestdesetih let je bil izgrajen cevovod od Gočove do takratnega Gradišča in

motnjami v oskrbi s pitno vodo in plačevali velike izgube pitne vode zaradi dotrajanosti sistema. Stanje se je bistveno izboljšalo šele po nastanku samostojne občine, ko je bil leta 2008 rekonstruiran glavni cevovod iz smeri Zg. Porčiča do Sv. Trojice.

V času skupščinskega sistema KS Gradišče smo največji razvoj beležili v letih od 1981 pa do osamosvojitvene vojne 1991, ko je bila takratna organiziranost KS ukinjena.

¹ Odcep za Sv. Trojico bi naj bil v jašku nekje med obema mostovoma čez strugo reke Pesnice.

² Obstoječi sistem za naselja Zg. Porčič, Gradišče in Zg. Senarska, razen linije od Sp. Senarske proti Cerkvenjaku.

³ Priključek je bil v jašku ob cesti pod Heričem, v katerem je bila nameščen vodomer Mariborskega vodovoda.

Za vso navedeno obdobje se je razvoj KS načrtoval s štiriletnimi srednjeročnimi plani razvoja KS, ki jih je sprejemala Skupščina KS. Plan je temeljil na treh virih finančnih sredstev (SIS, samoprispevek, sredstva krajanov) in na določenem letu izvedbe investicije. Za lažje razumevanje dela v KS v tem obdobju je potrebno navesti pomembno dejstvo, da je vodstvo KS v celoti skrbelo za razvoj KS na vseh področjih (oskrba z vodo in razširitev vodovodnega omrežja, vzdrževanje in razširitev javnega kanalizacijskega omrežja, vzdrževanje makadamskih cest, vzdrževanje asfaltiranih cest,

Delovna akcija "Gradišče 74" – parkirišče pred pokopališčem

asfaltiranje novih odsekov krajevnih cest, izgradnja nizkonapetostnega električnega omrežja, vključno z gradnjo transformatorskih postaj, vzdrževanje in širitev javne razsvetljave, širitev telefonskega omrežja, delno komunalno opremljanje zazidljivih zemljišč, urejevanje začasnega javnega smetišča in kasnejše uvajanje organiziranega odvoza smeti, prenova gasilskih domov ter kulturnega doma, razvoj turizma s poudarkom na ureditvi Gradiškega jezera, regulacija in urejanje vodotokov (Ročica, jezero), urejanje pokopališča, izvajanje pokopališke dejavnosti in gradnja mrliške veže), vključno s skrbjo za razvoj in s finančno pomočjo društvom in organizacijam. KS je morala poskrbeti tudi za varstvo okolja in ljudi (oprema ekip Civilne zaščite, izdelava in ažuriranje obrambnega načrta reševanja). Razvoj družbenih dejavnosti (zdravstvo, šola, vrtec) v KS se je izvajal in načrtoval v sklopu dogovarjanj na nivoju celotne Občine Lenart. Rezultat je bil v veliki meri odvisen od vodstva KS in njihovih vztrajanj ter političnih sposobnosti. Nič bolje ni bilo pri zagotavljanju potreb krajanov s trgovskimi storitvami (samopostrežna in kmetijska trgovina). Svojo vlogo in nalogo pa je vodstvo KS imelo tudi pri zagotavljanju in usklajevanju avtobusnih povezav z bližnjo in daljno okolico predvsem za prevoz delavcev in dijakov (Certus Maribor). Navedeno je le površinski prikaz takratne organiziranosti lokalne samouprave. Vsaka navedena dejavnost je pri izvedbi za seboj potegnila organizacijske aktivnosti ter mobilizacijo krajanov, ki so bili dobro motivirani, saj so s svojo aktivnostjo neposredno sodelovali v večini akcij od zamisli do zaključka.

Nekaj pomembnejših projektov, ki so pomenili mejnike razvoja KS Gradišče in so po moji presoji potrebni, da jih omenim, navajamo v časovnem zaporedju.

Leta 1981 smo uspeli skupaj s PTT Maribor napeljati telefonski kabel od bivšega Marlesa v Porčiču do pošte v KS. S tem smo pridobili 20 telefonskih števil in javno govorilnico v centru KS. Tako smo imeli skupno 32 telefonskih števil za center naselja, kar je bilo za našo KS v danem trenutku veliko, toda zunanje vasi so bile še vedno brez telefonskega priključka. Leta 1987 smo odprli nov vrtec pri pred letom dni dozidani osnovni šoli, ki je lahko

Delovna akcija vodovoda 1983

Gradnja mrliške vežice

sprejel 40 otrok. 31. avgusta 1987 smo odkupili zemljišče od Terezije Rojko in zamenjali zemljišče med KS in Bojanom Dreom za izgradnjo mrliške vežice. Mrliško vežico smo pričeli graditi 1988. leta. Občani so prispevali 3.750.000 din, 23 kubikov lesa in opravili 520 prostovoljnih ur dela. Pridobili smo pozitivno soglasje Vodnogospodarskega podjetja Ptuj in mnenje Spomeniškega varstva Maribor za ureditev športno-rekreacijskega centra ob Trojiškem jezeru.

Julija 1988 smo pričeli z izgradnjo telefonije z 250 telefonskimi priključki. Za naše občane je bil to velik strošek (celotna investicija izgradnje omrežja ob otvoritvi maja 1989 je bila v višini 1.063.288.380,00 dinarjev – sedaj okoli 4,5 milijona EUR), saj je bilo potrebno po priključku sofinancirati povprečno 4.000 nemških mark, opraviti 48 ur prostovoljnega dela in zagotoviti 4 drogove. Pri izkopu jarka nam je pomagala mladinska delovna brigada. Že v začetku decembra 1989 smo uspeli priključili 249 telefonskih naročnikov, kar je predstavljalo 8,7 tel. priključka na prebivalca v KS.

Zelo pomembna pridobitev je vsekakor odprtje nove, prve samopostrežne trgovine Mercator – Potrošnik Lenart v izmeri cca. 300 m², ki deluje še danes. Otvoritve trgovine 25. 11. 1988 se je udeležilo veliko krajanov. Kot pridobitev v letu 1988 naj omenim tudi izgradnjo razsvetljave v trgu Svete Trojice, v sklopu katere smo osvetlili tudi našo farno cerkev. V letu 1987–1989 smo beležili prizadevanja pri razvoju turizma. Ponovno smo obudili projekt razvoja turizma ob Trojiškem jezeru. V družbenem planu Občine Lenart smo si izborili programsko zasnovo za ureditveno območje športno – rekreacijske cone ob Trojiškem jezeru, ki je bila osnova za nadaljnji razvoj turizma pri jezeru. Uredili smo zamenjavo zemljišča na južnem delu jezera s takratnim lastnikom Feliksom Divjakom, uredili zamenjave zemljišč brežin jezera z večino lastnikov ter s tem ustvarili pogoje za izgradnjo gostinskega objekta in nemoteno uporabo jezera. V samem centru KS so posamezniki že nudili prenočitvene kapacitete.

Motokros progo smo skupaj z AMD Unior Lenart uredili v naselju Osek. Tik pred osamosvojitveno vojno leta 1990 smo gostili motokrosiste iz celotne Evrope, ki so se zbrali na evropskem prvenstvu Alpe Jadran motokrosistov.

Evropsko ekipno prvenstvo v motokrosu v Oseku 2002

PREDSEDNIKI IN TAJNIKI KRAJEVNE SKUPNOSTI

Od leta 1963 do leta 1974 je krajevna skupnost imela Svet krajevne skupnosti, ki je med svojimi člani izvolil predsednika, tajniška dela je opravljal uradnik, ki je bil istočasno matičar. Od leta 1974 je delovala Skupščina KS (najvišji predstavniški organ) in Svet KS (izvršilni organ) s predsednikom in tajnikom.

Predsedniki KS Gradišče med leti 1963 in 1974 so bili Andrej Hojs, Mihael Novak in Janko Kšela, od leta 1974 do 1982 Ernest Mlinarič in med leti 1982–1990 Peter Leopold¹.

Predsedniki Sveta krajevne skupnosti pa so bili Kamilo Kirbiš (1974–1976), Franc Anžel (1976–1978), Ivo Štrakl (1978–1986), Franc Rajter (1986–1990), Srečko Vogrin (1990–1994), Janez Štrbal (1994–1998), Marjan Klobasa (1998–1999) in Franc Rojko (1999–2006). (Povzeto delno po ustnem viru, delno po dokumentaciji iz osebnega arhiva Kamila Kirbiša, Petra Leopolda in Draga Lipiča).

Tajniki KS Gradišče so bili: France Puntar (1963–1976), Kamilo Kirbiš (1976–1980), Drago Lipič (1980–1991), Kamilo Kirbiš (1992–2003) in Samo Kristl (za KS Voličina, Sv. Jurij in Sv. Trojica skupaj, do leta 2006).

¹ Peter Leopold je veliko sodeloval s KUD Ernest Golob – Peter, med drugim tudi pri prireditvah ob srečanju pesnikov in pisateljev – začetnikov. Pomagal je tudi pri obnovi notranjosti kulturnega doma in pri drugih aktivnostih društva. Kot dolgoletni krajevni funkcionar, predvsem kot predsednik Skupščine KS, je bil pobudnik in usklajevalec mnogih akcij v kraju. Aktivno je sodeloval v vojni za Slovenijo leta 1991, vključil se je v delovanje nove lokalne samouprave in bil v mandatu 2010–2014 tudi podžupan Občine Sveta Trojica.

NASTANEK IN RAZVOJ SAMOSTANA IN ŽUPNIJE V SVETI TROJICI V SLOVENSKIH GORICAH

mag. Oskar Habjanič

Kapelo na Porčkem vrhu, sprva posvečeno sv. Duhu, so na pobudo lokalnega prebivalstva zgradili leta 1631. Kapela je spadala pod lenarško župnijo, nad katero je imel patronat benediktinski samostan v Admontu. Vzdrževanje cerkve, sodno oblast in vse dohodke od cerkve si je zagotovil Wolfgang pl. Stubenberški, plemič iz Cmureka. Postavitev kapele je sovpadala s številnimi pretresi takratne družbe, ki je bila zelo podobna na celotnem

srednjeevropskem prostoru. Že sredi 16. stoletja se je postopoma uveljavljal protestantizem, ki se je dodobra oprijel tudi med štajerskim plemstvom, meščanstvom, redovnimi skupnostmi in duhovništvom. Še vedno je veljala bojazen pred vpadi Turkov in krucev, to je čas dolgotrajne vojne med katoliki in protestanti, ki se je vlekla med leti 1618 in 1648, na ljudeh pa je pustila sledi izčrpanosti in življenjske stiske ob vedno novih davkih. Posledično so se ljudje zatekali v češčenje in verovanje lastnih kultov. Posebej bi omenili skakače, ki so se najpogosteje zbirali v bližnji Radehovi pri Lenartu. Katoliška Evropa je sredi 16. stoletja odgovorila s cerkvenim zborovanjem v italijanskem mestecu Trident, kjer so med drugim poudarili pomen in gradnjo novih cerkva, širjenje romarskih središč znotraj posameznih škofij oziroma župnij in češčenje novih svetnikov. V tem kontekstu je potrebno tudi razumeti postavitev najprej lesene kapele ter leta 1636 začeto gradnjo večje cerkve, tudi tokrat na pobudo okoliškega prebivalstva. Napis nad današnjim vhodom v zakristijo (takrat stranska vrata v cerkev) nam razkriva, da so cerkev dogradili do neke stopnje leta 1640. Cerkev so posvetili k sveti Trojici, ki je varovala tudi pred izbruhom kuge. Novozgrajena cerkev se je že ob graditvi uveljavila kot glavno romarsko središče na območju med Radgono in Mariborom, priprošnje in volila pa zasledimo tudi iz območja današnje avstrijske Štajerske in Prekmurja, ki je takrat še spadalo pod Ogrsko. Posledično se je pod cerkvijo začelo razvijati strnjeno naselje, ki je prevzelo tudi ime po sveti Trojici.

Vse pogostejši spori med pristojnim sekovskim škofom in grofom Stubenberškim ter verjetno preobremenitev lenarškega župnika oziroma kaplana je leta 1663 k Sveti Trojici privedlo eremitski red avguštincev. Svečana umestitev je potekala 19. julija 1665, ko so se zbrali sekovski škof Maks Gandolf pl. Keuenburg (1665–1670), ki je opravljal mašo tako v nemškem kot v slovenskem jeziku, predstojnik avguštinske province Cezarij Syrott ter cmureški gospod Wolfgang pl. Stubenberški. Istočasno sta v novoustanovljeni samostan prišla prva dva patra, Dunajčan Josef Prein in Tomaž Pullin, ki je bil hrvaškega rodu. Avguštinci so začeli s prenovo cerkve in samostana, ki je bil na višku priljubljenosti v drugi polovici 18. stoletja, ko je štel kar 12 patrov in 8 bratov laikov. Avguštinci so veljali za vnete pridigarje. V Sveti Trojici se omenja tudi ranocelnik, ki je prav gotovo oskrbel tudi okoliško prebivalstvo in številne romarje. Med ostalimi poklici velja omeniti kronista, kuharja, zakristana, organista, pridigarja in druge, ki so skrbeli za nemoteno življenje v samostanu. Stanje v avguštinski avstrijski provinci se je začelo zaostrovati, ko sta v habsburškem cesarstvu vladala Marija Terezija (1740–1780) in njen sin Jožef II. (1780–1790). Leta 1781 je bil izdan dekret o zaprtju vseh samostanov, ki niso delovali kot bolnišnice ali šolske ustanove. Samostan pri Sv. Trojici so zaprli leta 1787, delovanje cerkve pa je prevzela leta 1786 ustanovljena župnija Sv. Trojice.

Po zaprtju samostana sta samostansko poslopje in cerkev prešla v državno last, kar je povzročilo postopno propadanje samostana. Sekovski škof Ottokar Maria pl. Attems (1853–1867) je samostan predal sinovom sv. očeta Frančiška Asiškega iz Tirolske province, ki so k Sv. Trojici prišli leta 1854. Kanonik in dekan Jarenine, Frančišek Čepe, je nato umestil prvega frančiškanskega patra Bruna Jesiha, ki se je na slavnostni maši približal ljudem z nagovorom »*Pomagajte mi križ nositi!*«
Od leta 1900 je samostan priključen Slovenski frančiškanski provinci sv. Križa.

DUHOVNIKI

p. Bernard Goličnik

16. avgusta 2004 je po odhodu p. Lovrenca Anžela v Maribor službo župnika in gvardijana prevzel p. Matej Papež. Za njim je prišel tudi redovni brat Bonaventura Obrhan, ki pa je bil po dveh letih premeščen na Brezje.

Avgusta 2006 je prišel novomašnik p. Tomaž Pintar z dekretom župnijskega kaplana. Leta 2008 je bil prestavljen v Maribor. Provincialno vodstvo nam je obljubilo novega kaplana p. Pepija Lebrehta, domačina, ki je nastopil svojo službo po prihodu iz afriškega

misijona, 16. septembra 2009. Leto pozneje je povečal naše samostansko bratstvo br. Tilen Gregor Urtelj, študent bogoslovja. Leta 2010 sta bila na novo službeno mesto prestavljena p. Pepi Lebreht in br. Tilen Gregor Urtelj.

9. avgusta 2010 je službo župnika in gvardijana prevzel p. Bernard Goličnik.

SKUPNOST SREČANJE V SVETI TROJICI

Zvone Horvat Žnidaršič

Don Pierino s fanti iz skupnosti Srečanje v Sv. Trojici

S slovesno sveto mašo smo 26. maja 2004 v župnijski cerkvi v Sv. Trojici odprli peto Skupnost Srečanje v Sloveniji in prvo na Štajerskem. Pred tem je Zavod Pelikan – Karitas kot odgovorna organizacija za Skupnost Srečanje v Sloveniji opravil vse potrebne priprave in pogovore s pristojnimi v zvezi z začetkom delovanja tega programa. Pri tem moramo poudariti, da so tako krajani kot tudi farani z močno podporo izrazili soglasje za začetek delovanja tega centra. Odprtja samega centra se je udeležil tudi, danes žal že pokojni, don Pierino Gelmini. Takratni župnik

p. Lovrenc je ob tej priložnosti dejal: *»Prepričan sem, da komuna ne bo moteča za okolico, saj v njej velja strog red in varovanci ne morejo oziroma ne smejo zapuščati dodeljenega prostora ali se prosto gibati po okolici. Menim, da bo tovrstna ustanova prinesla v kraj veliko več pozitivnega, predvsem v smislu spoznavanja nevarnosti, ki jih danes predstavlja svet droge in odvisnosti.«* Po desetih letih delovanja tega programa menim, da so se njegove besede uresničile. Skupnost Srečanje še vedno deluje in je namenjena vsem tistim, ki se želijo rešiti iz krempljev odvisnosti. V skupnosti se ne učijo, kako se izogniti drogi ali drugim odvisnostim, ampak kako živeti življenje, najti smisel, srečo in zadovoljstvo. Močan poudarek je na odgovornosti. S pomočjo odgovornosti lahko človek osebno raste in dela na sebi. S pomočjo odgovornosti se vzpostavlja odnos in spoštovanje do samega sebe in drugih. V skupnosti zato poskušajo vzpostaviti samooskrbni način življenja. Temu primerno je organizirano življenje v skupnosti: osem ur dela, s katerim je zagotovljeno lastno preživetje, osem ur dela na sebi – spreminjanje samega sebe in osem ur počitka. Program, ki traja od 30 do 36 mesecev, je tako organiziran, da lahko vsak od članov skupnosti prevzame tudi vodenje posameznega centra. V tem času ne samo, da preveri svoj uspeh, svoje prepričanje, ampak tudi veliko pridobi predvsem na osebnem nivoju. Prav z možnostjo vodenja centra se v posamezniku zgodijo mnoge kvalitetne spremembe – vrednote, spoštovanje, odgovornost, komunikacija, solidarnost ... Neka mama, ki je imela svojega sina v skupnosti v Sv. Trojici, mi je rekla: *»Če sem na ljubljanskih ulicah skoraj izgubila svojega sina, mi ga je komuna v Sv. Trojici ponovno vrnila.«*

FRANČIŠKANKE BREZMADEŽNEGA SPOČETJA SVETA TROJICA 1960–2014 Marta Žalik

Frančiškanke Brezmadežnega spočetja je leta 1843 kot »Šolske sestre« v avstrijskem Gradcu ustanovila sestra Frančiška Antonija Lampel z namenom, da sestre skrbijo za vzgojo in izobraževanje mladine, predvsem deklet iz revnejših družin. Za vez redovne skupnosti je izbrala tako imenovano Vodilo tretjega reda svetega Frančiška in v ustanovno pismo zapisala, da je sestram našega reda nujno potrebna stalna notranja povezanost z Bogom, ki se tudi pri poučevanju otrok in hišnih opravilih

ne prekine, in da sestre ne skrbijo le za šolo, temveč tudi za dosti težavnejšo in pomembnejšo poslanstvo, vzgojo otrok.

Nov ženski red je v Avstriji hitro rasel in že leta 1864 so prišle sestre v Maribor in leta 1869 k sv. Petru pri Mariboru. Njihov delokrog so bile šole in sirotišnice. Tudi na slovenskih tleh se je red zelo razširil – postojanke so bile posejane od Prekmurja do Gorenjske. Redovna ustanova se je soočala z novimi nalogami, s katerimi je odgovarjala na potrebe Cerkev in vsakokratne življenjske okoliščine. Druga svetovna vojna in čas po njej je bil za cvetoči delokrog usoden. Leta 1948 je bilo vse premoženje reda v Sloveniji zaplenjeno in skupnosti ukinjene. Sestre so bile primorane »sleči« redovno obleko in iskati zatočišča pri svojih domačih.

V kroniki Trojiške skupnosti je zapisano, da sta prišli domov k svoji mami živeti rodni sestri Padovnik – s. Josipa, Terezija, in s. Inocencija, Milka. Zaposlili sta se v frančiškanskem samostanu

v Sveti Trojici, ena kot kuharica in druga kot šivilja. Leta 1960 sta s svojimi prihranki in prihranki soster kupile v Sveti Trojici hišo od Jožefa in Kristine Bauman. To so bili skromni začetki novoustanovljene skupnosti, v kateri sta bili prvi članici s. Josipa Padovnik in s. Avgušтина Pavel. Naslednje leto, 1961, se jima je pridružila s. Anzelma Železnik, leta 1962 pa s. Sabina Sobočan, 1963. leta pa s. Gabrijela Pernat. V skladu s karizmo naše ustanoviteljice služimo našim bratom in sestram z »združenimi močmi«. Sredi ljudi se trudimo za »stalno notranjo povezanost z Bogom« in se Mu prepuščamo kot majhno, ponižno orodje, da bo On delal po nas.« (prim. Ustanovno pismo) S. Josipa je bila kuharica v frančiškanskem samostanu, s. Avgušтина pa se je vključila v pastoralno delo župnije. Poučevala je verouk in pomagala v župnijski pisarni. Prav tako je poučevala verouk s. Gabrijela in nasledila s. Josipo kot kuharica v frančiškanskem samostanu.

Počasi so preurejevale hišo in odprle njena vrata večjemu številu sester ter različnim skupinam za duhovno poglobljanje. Leta 1969 je bil blagoslov hišne kapele, ki je posvečena Rožnovenski Kraljici. Kip na zidu je izdelala kiparka Liza Hribar. Sestre so bile od vsega začetka vključene v pastoralno delo župnije, obiskovale so starejše in bolne, dve sestri sta bili zaposleni v Hrastovcu kot medicinski sestri.

Od leta 1989 je delo v pastori prevzela s. Pavlina Kolbl, ki se je vključila tudi v kulturno dejavnost – bila je režiserka številnih iger, organistka otroško-mladinskega pevskega zbora in »učiteljica« klavirja. Z dajanjem klavirskih ur je nadaljevala s. Avrelija Pavel. Po odhodu s. Pavline leta 2004 iz Sv. Trojice je leta 2005 s. Marta nadaljevala s katehezo otrok in začela z oratorijem. Od leta 2007 je s. Marinka skrbela za cerkveno perilo. Naše poslanstvo na župniji smo zaradi pomankanja poklicev morale zaključiti in skupnost ukiniti 15. oktobra 2014.

Sestre v skupnosti:

- s. Josipa Padovnik, 1960–1976
- s. Avgušтина Pavel, 1960–1981
- s. Anzelma Železnik, 1961–1966
- s. Sabina Sobočan, 1962–1974
- s. Gabrijela Pernat, 1963–1992
- s. Rozalija Zver, 1963–1964
- s. Terezija Podlogar, 1963–2014
- s. Ignacija Furlan, 1970–1998
- s. Damjana Korošec, 1970–1992
- s. Roza Erznožnik, 1971–1999
- s. Hermina Nemšak, 1972–1975
- s. Davorina Kozoderc, 1974–1985
- s. Cirila Krivic, 1979–1982
- s. Rožvena Kelbič, 1979–1983
- s. Imakulata Dobršek, 1982–2004
- s. Perpetua Ficko, 1983–1992
- s. Dominika Kavaš, 1986–1988
- s. Pavlina Kolbl, 1989–2004
- s. Martina Senica, 1990–2007
- s. Pavla Kaučič, 1993–1998
- s. Gracija Čurič, 1994–1996
- s. Avrlija Pavel, 1998–2007
- s. Pankracija Salaj, 2000–2013
- s. Tadeja Kegl, 2002–2012
- s. Pavla Kejžar, 2004–2006
- s. Marta Žalik, 2005–2014
- s. Marinka Bizovičar, 2007–2014

Predstojnice v skupnosti:

- s. Avguščina Pavel
- s. Gracijana Forjan – stanovala in službovala v bolnici Maribor – občasno v Sv. Trojici
- s. Imakulata Dobršek
- s. Pavlina Kolbl
- s. Avrelija Pavel
- s. Marta Žalik

OŠ IN VRTEC SVETA TROJICA

Darko Škerget

Zaradi prostorske utesnjenosti smo imeli v šolskem letu 2001/2002 pouk v dveh izmenah. Popoldanski pouk so imeli oddelki drugega, tretjega in četrtega razreda, na predmetni stopnji pa je bil pouk enoizmenski. Šolo je obiskovalo 249 učencev v 15 oddelkih in enem oddelku podaljšanega bivanja.

Že naslednje šolsko leto 2002/2003 smo pouk lahko organizirali v eni izmeni. S pomočjo Krajevne skupnosti Sv. Trojica, Občine Lenart in župnije Sv. Trojica smo pridobili dve učilnici v prostorih samostana in eno učilnico v kulturnem domu.

Šola ima poleg izobraževalne vloge tudi vzgojno vlogo. Tako smo v tem šolskem letu pričeli z izvajanjem dveh velikih projektov na nacionalni in mednarodni ravni, in sicer z:

1. Ekošolo, ki je mednarodni projekt, s katerim spodbujamo pri učencih in v šolskem okolju ozaveščenost o trajnostnem razvoju in okoljski vzgoji.
2. UNESCO ASPnet šolo – v okviru projekta Dediščina v rokah mladih – mladi posvojijo spomenik, ki se je začel leta 2002 in je bil vključen v osmi Festival znanosti in ga je organizirala Slovenska znanstvena fundacija.

Devetletko smo uvedli v šolskem letu 2003/2004 v 1. in 7. razredu. Postopoma smo v naslednjih letih prešli na triade: 1. triada 1.–3. razreda, 2. triada 4.–6. razreda in 3. triada 7.–9. razreda. To šolsko leto smo se vključili v nacionalni projekt Otroški parlament, ki poteka pod krovnim vodstvom Zveze prijateljev mladine Slovenije.

Občina Lenart je v šolskem letu 2005/2006 k šoli priključila oddelek vrtca, v katerem je bilo 24 otrok. Krajevna učna in turistična pridobitev je bila otvoritev Gozdne učne poti v juniju 2006, ki se začne pri kulturnem domu in vodi mimo šole in vrtca do cerkve ter naprej po stopnicah proti jezeru. Avtorica te poti je naša upokojena učiteljica biologije in kemije Barbara Polič.

V šolskem letu 2006 /2007 je Zavod za šolstvo RS izvedel razpis in izbiro za nacionalni projekt fleksibilnega predmetnika. Bili smo ena izmed 28 šol v RS, ki smo ta dveletni projekt uvajali v

pouk.

Z ustanovitvijo Občine Sv. Trojica so se naši šoli obetali boljši časi. Tako je v šolskem letu 2007/2008 Občina Sv. Trojica prenovila in nadgradila šolske in vrtčevske prostore ter obenem razširila telovadnico v večnamensko dvorano. Šola je pridobila štiri nove učilnice in tri kabinete za učitelje ter novo kuhinjo za poučevanje gospodinjstva, strokovni delavci pa smo se razveselili še povečane zbornice. Hkrati je bilo urejeno zunanje šolsko igrišče, manjše vrtčevsko igrišče ob stavbi in dograjeno večje igrišče za vrtec. Svečana otvoritev prenovljene šole in vrtca je bila v novi športni dvorani novembra 2008.

To šolsko leto nam je zaradi povečanih potreb po podaljšanem bivanju naših učencev šolsko ministrstvo odobrilo še tretji oddelek podaljšanega bivanja. Vrtec se je povečal na tri oddelke – en oddelek prvega starostnega obdobja in dva oddelka drugega starostnega obdobja. V prostorih vrtca imamo samo dve igralnici. Ker pa se je število oddelkov v šoli zmanjšalo za enega, smo en oddelek vrtca namestili v šolsko učilnico. V tem šolskem letu smo bili po izboru Zavoda za šolstvo RS imenovani za mentorsko šolo šolam, ki so uvajale fleksibilni predmetnik, in sicer OŠ Destnik – Trnovska vas, OŠ Sv. Ana in OŠ Dornava.

S slavnostno akademijo v juniju 2011 smo obeležili praznovanje 225-letnice začetka šolstva pri Sv. Trojici in 140-letnico stare šolske zgradbe. Ob tej priložnosti smo izdali zbornik šole z naslovom Podobe trojiške šole. Na pedagoškem področju smo se vključili v dve projektni nalogi, ki potekata v sodelovanju z Zavodom za šolstvo RS OE Maribor – Bralna pismenost (od 2011/2012) in Delo z nadarjenimi učenci (od 2013/2014). Za delo z nadarjenimi učenci je Konzorcij osnovnih šol osrednjih Slovenskih goric pripravil Katalog dopolnilnih dejavnosti za nadarjene učence za šolsko leto 2014/2015, ki jih izvajajo strokovni delavci po posameznih šolah v popoldanskem času, kot sobotne šole, tabori ipd.

V šolskem letu 2014/2015 smo ena izmed 60 šol nacionalnega projekta, ki med prvimi uvajajo tuj jezik v drugi razred. Šolo obiskuje 175 učencev v 9 oddelkih, imamo še tri oddelke podaljšanega bivanja, oddelke jutranjega varstva in štiri oddelke vrtca: dva oddelka 1. starostnega obdobja in dva oddelka 2. starostnega obdobja. V vrtcu je 58 otrok.

Ob zaključku šolanja imajo učenci 9. razreda obvezno nacionalno preverjanje znanja. Tega imajo tudi učenci 6. razreda po zaključenih drugi triadi.

Na šoli izvajamo še druge dejavnosti: tekmovanja v znanju, športna tekmovanja, vrstniško mediacijo, inovacijske projekte, raziskovalne naloge, program Zlati sonček in Krpan, interesne dejavnosti, prav tako pa sodelujemo tudi z lokalno skupnostjo na najrazličnejših prireditvah. Od šolskega leta 2012/2013 na šoli organiziramo šolsko Prešernovo nagrado, kjer nagradimo učence za njihove literarne in likovne izdelke. Prav tako izvajamo bralno značko, angleško bralno značko (EPI Reading Badge) in nemško bralno značko (EPI Lesepreis). Sodelujemo tudi v nacionalnem projektu Rastem s knjigo. Izvajamo dneve dejavnosti, katerih vsebine so del temeljnega učno-vzgojnega programa, prometno-vzgojne aktivnosti, kot so programi Pasavček, Bodi preViden, usposabljanje za vožnjo s kolesom, projekt Varno kolo, šolsko in medobčinsko tekmovanje Kaj veš o prometu, projekt Policist Leon svetuje, sodelujemo tudi z občinskim svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Kot nadstandardni program ponujamo 10-urni tečaj plavanja za učence 1. razreda in za najstarejšo skupino otrok v vrtcu, izvajamo 20-urni tečaj plavanja za učence 3. razreda, šolo v naravi za učence 5. razreda, tečaj angleškega jezika za otroke v vrtcu in učence prve triade, tečaj nemškega jezika za učence 1. in 2. triade, enodnevne ekskurzije po programu, ki se navezujejo na učne vsebine, izvajamo projekt PROFILES, ki se ukvarja z izboljšavami poučevanja naravoslovnih predmetov v osnovni in srednji šoli. Prav tako smo sodelovali z Ekonomsko-poslovno fakulteto Maribor v evropskem projektu vseživljenjskega izobraževanja Jean Monnet »EU4YOU – European Union Youth«, z OŠ Jožeta Hudalesa iz Jurovskega Dola pa smo vključeni v projekt Popestrimo šolo.

V mesecu maju 2015 je naša šola prejela laskavi naziv Kulturna šola, ki se podeljuje za obdobje naslednjih 5 let.

DELOVANJE PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH MED LETOMA 2002 IN 2015

mag. Nataša Kolar

Prostovoljno gasilsko društvo Sveta Trojica v Slovenskih goricah je tudi v prvih dveh desetletjih 21. stoletja sledilo svojemu osnovnemu humanitarnemu poslanstvu – pomagati sodržavljanom. V skladu s pooblastilom društvo opravlja preventivne in operativne naloge v zvezi z varstvom pred požarom, varstvom pred naravnimi in drugimi nesrečami ter zaščito in reševanjem na območju naselij Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Zgornja Senarska, Spodnja Senarska, Zgornje Verjane, Spodnje Verjane in Zgornji Porčič.

V letu 2010 so ob 135. obletnici predali namenu novo vozilo, avtociSterno MAN 24/50.

Za izvajanje svojega poslanstva so trojiški gasilci potrebovali znanje, tehniko in opremo. Iz obsežne društvene arhivske dokumentacije je razvidno, da so se aktivni člani redno izobraževali na različnih tečajih v okviru programov za temeljno in dopolnilno usposabljanje prostovoljnih gasilcev v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje Republike Slovenije na Igu in tudi v Lenartu. Po usposabljanju so si pridobili različne gasilske nazive, znanja za rokovanje in delovanje z izolirnimi dihalnimi aparati, znanja za gašenje fotovoltaičnih elektrarn, pa

tudi za reševanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi, znanja za delovanje z motorno žago, usposobili so se še za delo z radijskimi zvezami in drugo. Veliko časa so namenili tudi izobraževanju za gašenje in reševanje v predoru. Z Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje so v letu 2014 sklenili dogovor o sodelovanju in reševanju v predoru Cenkova na pomurski avtocesti, kjer bodo ob raznih nesrečah posredovali skupaj z gasilci iz Gornje Radgone in Murske Sobote. Sledili so razvoju gasilske tehnike in opreme, ki so jo redno posodabljali, med drugim so leta 2010 nabavili novo vozilo, avtociSterno znamke MAN 24/50. Za boljše in varnejše delo na terenu so redno nabavljali zaščitna sredstva za gasilce.

Pridobljeno znanje in veščine so uporabili pri posredovanju v številnih intervencijah, med katerimi so prevladovala reševanja ob požarih. Med drugim so intervenirali 3. februarja 2012 v Zgornjih Verjanah, ko je izbruhnil požar na stanovanjski hiši. Pri gašenju je sodelovalo 14 trojiških gasilcev z obema voziloma, pomagalo pa jim je tudi 59 gasilcev iz Oseka, Lenarta, Benedikta, Gočove in Svetega Jurija. Kmalu po odprtju pomurske avtoceste novembra 2008, ki poteka čez požarni okoliš Prostovoljnega gasilskega društva Sv. Trojica v Slovenskih goricah, je 7 gasilcev z dvema voziloma posredovalo pri požaru na tovornem vozilu pred izvozom za Senarsko. 17. februarja 2009 pa je 10 gasilcev z obema voziloma pomagalo pri reševanju prometne nesreče na avtocesti Senarska–Maribor. V zadnjih letih nam narava ne prizanaša s svojo neukrotljivo močjo. Zaradi vremenskih ujm so imeli gasilci precej intervencij, ki so prinesle tudi potrebe po novi opremi. Med številnimi intervencijami v zvezi z naravnimi nesrečami omenjamo veliko naravno nesrečo v porečju Drave na ozemlju Slovenije, ki se je zgodila med 5. in 7. novembrom 2012. Pri reševanju nastale škode zaradi obsežne poplave so v tem obdobju v Dupleku pomagali tudi trojiški gasilci.

Gasilci Prostovoljnega gasilskega društva Sveta Trojica ob 140. obletnici delovanja društva

Za izboljšanje požarne preventive so se po programu letno udeleževali različnih akcij in gasilskih vaj, pridobljene sposobnosti in znanja so člani, članice, mladina in podmladek redno predstavljali z aktivno udeležbo na številnih gasilskih tekmovanjih na občinski, regionalni in državni ravni. V sodelovanju z Osnovno šolo in vrtcem Sveta Trojica so na šoli uvedli krožek Mladi gasilec, kjer so šolarje ozaveščali pred nevarnostmi, ki jih povzroča požar oziroma elementarne nesreče, hkrati pa poskrbeli, da je bil podmladek vključen v program društva. Za šolsko mladino so ob vsakoletnem mesecu požarne varnosti organizirali tudi dan odprtih vrat in jim prikazali gasilsko tehniko.

Ob operativnih zadevah so člani društva aktivno sodelovali tudi pri družabnih in drugih najrazličnejših dogodkih. Tako so ob daljšem sušnem obdobju za potrebe občanov pogosto opravili veliko prevozov pitne vode. Redno so bili vključeni v delo ob dveh tržnih dnevih, izvedli so akcije za prevoz majskega drevesa in postavitev le-tega, čistilnih akcij opreme in urejanja okolice. Vsako leto so se skupaj s sosednjima prostovoljnima gasilskima društvoma Gočova in Osek udeležili maše na dan sv. Florjana, zavetnika gasilcev.

V obravnavanem obdobju sta bila predsednika društva Alojz Gregorec (2001–2013) in Franci Šuta (od 2013), tajnika Izidor Ploj (2001–2013) in Klemen Potrč (od 2013), blagajnika Aleksandra Tušek (2001–2013) in Gorazd Trobentar (od 2013), poveljniki pa so bili trije: Karel Šuta (do 2002), Roman Ploj (2003–2008) in Jože Fras (od 2008). Društvo je za zasluge in prispevek pri razvijanju in krepitvi pripravljenosti, izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ter odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč prejelo več priznanj, zadnje je bilo 1. marca 2015, ko so prejeli zlato plaketo Civilne zaščite Republike Slovenije.

PGD GOČOVA V NOVEM TISOČLETJU

Aleksander Blažič

Tudi v novem tisočletju izvaja Prostovoljno gasilsko društvo Gočova svojo osnovno dejavnost – varstvo pred požari in pomoč ob naravnih nesrečah. V domačem požarnem okolju na srečo ni bilo mnogo požarov. Največja intervencija je bila 7. aprila 2005, ko je kljub hitremu posredovanju skoraj v celoti pogorel gospodarski objekt na kmetiji Kranvogel v Gočovi 57. Poleg še nekaj manjših požarov, ki so jih domači gasilci ukrotili v začetni fazi, je bilo največ dela z odstranjevanjem podrtih dreves ob neurjih, snegu in žledu. V precej več intervencijah so gasilci PGD Gočova sodelovali na območju Občine Sveta Trojica in področju delovanja GZ Lenart. Posebno zahvalo so člani društva prejeli za opravljeno delo ob neurjih avgusta in septembra 2008. Med samim neurjem in še nekaj dni kasneje so naši člani pomagali na področju Lenarta, Cerkvenjaka in Trnovske vasi. Dobro pripravljenost vzdržujejo gasilci z izobraževanjem, rednimi vajami in tekmovanji. Od trenutno aktivnih je tečaj za gasilca opravilo 46, nadaljevalni tečaj pa še 39 članov. Pet članov je opravilo tečaj za vodjo skupine, devet tečaj za vodjo enote, devet tečaj za vodjo enot in en član tečaj za poveljnika PGD. Desetine vseh kategorij se udeležujejo tekmovanj v organizaciji GZ in meddruštvenih tekmovanj.

Mnogo truda in prostovoljnega dela je vloženega v vzdrževanje gasilskega doma in nabavo opreme. V letu 2002 je bilo nabavljeno vozilo znamke Ford Tranzit, naslednje leto visokotlačna brizgalna Kotorna in v letu 2010 brizgalna Vatrosprem. Prvo novo vozilo znamke Renault Master je bilo nabavljeno leta 2010 s pomočjo Občine Sv. Trojica, v istem letu smo od PGD Sv. Trojica dobili rabljeno vozilo s cisterno TAM 130. Dvorana v podstrešnem delu gasilskega doma je bila dokončno urejena leta 2002. V letih 2012–2014 so bila vgrajena dvizna vrata v garaži, urejena nova orodjarna in obnovljeno ostrešje ter zamenjana kritina.

PGD Gočova je še vedno organizator več prireditev, s katerimi združuje krajanje. V letih 2006–2014 je bilo organiziranih več strokovnih ekskurzij k večjim gasilskim društvom in več planinskih izletov, med drugim na Golico, Donačko goro, Veliko planino, Roglo in Uršljo goro. Pred gasilskim domom je vsako leto postavljen mlaj, na predvečer 1. maja pa v organizaciji gasilcev zagori kres. V dvorani gasilskega doma je vsako leto srečanje krajanek ob materinskem dnevu. Tradicionalne

so postale tudi prireditve na pustno soboto. Praznovanje 50-letnice društva v letu 2005 je bilo zelo slovesno. Ob tej priložnosti je bila izdana brošura z opisom delovanja društva skozi petdeset let obstoja. Ob 6. občinskem prazniku leta 2012 je PGD Gočova organiziralo Trojiški večer s Čuki. Ta prireditev je v šotor na igrišču v Sveti Trojici privabila izredno veliko obiskovalcev. Za dobro vodenje dela društva skrbi celotni Upravni odbor, na čelu katerega je že osemnajst let predsednik Erik Vogrinec, operativno delo pa že petnajst let vodi Milan Šalamun.

PGD OSEK 1949–2015

Matej Šaruga

Stari gasilski dom

Krajani Oseka so se proti koncu leta 1949 začeli dogovarjati o ustanovitvi prostovoljnega gasilskega društva. Konec leta, natančneje 6. decembra, so se zbrali na ustanovitvenem občnem zboru. Navzočih je bilo 19 ustanovnih članov. Predloge za novi odbor je podal Feliks Kukovec, ki je za predsednika predlagal Ivana Frasa, za poveljnika Franca Kozarja in za podpredsednika oseškega kovača Franca Strajnsaka. Do leta 1955 so že imeli najnujnejšo opremo, in sicer motorno brizgalno, B-cevi, ročnik in kavlje ter tudi nekaj paradnih in delovnih oblek.

15. julija 1956 sta Antonija in Jakob Kozar odstopila in podarila stavbno parcelo za gradnjo gasilskega doma. Nekaj tednov pozneje so pri Maksu Ploju že nabavili ročno izdelano opeko. Na seji društva 26. decembra 1956 so bili med ostalimi prisotni predsednik Gasilske zveze Lenart Maks Erman, poveljnik Gasilskega društva Gradišče Ernest Mlinarič in prosvetni delavec Henrik Mlinarič. Iz referata predsednika Gasilske zveze Lenart je razviden poziv, naj se Gasilsko društvo Osek razformira in se priključi Gasilskemu društvu Gradišče. K razpravi se je vključil tudi Henrik Mlinarič – Henči, kulturnik in gozdar, ki se je zavzel za obstoj in nadaljevanje društva. Na koncu sestanka je predsednik Ivan Fras povedal, da je večji del materiala že pripravljen, saj je bilo na parceli 30 m³ kamna, 8000 kosov opeke in veliko lesa. Razpravo je zaključil z besedami: »Mi bomo ostali in vztrajali pri svojem.« Poveljnik Franc Kozar je dodal: »Operativa deluje, imamo redne vaje in že nekaj opreme, torej ostanemo v Oseku.« Leta 1957 se je že pobiral denar za gradnjo gasilskega doma. 1. avgusta 1958 so dobili gradbeno dovoljenje za zidanje gasilskega doma in sredi leta 1959 so gradbena dela stekla. V tem letu so za gradnjo porabili 256.361,00 dinarjev. Med leti 1960 in 1964 so nabavili motorno brizgalno Savica. Prva otvoritev delnega gasilskega doma je bila 3. maja 1964. Do omenjenega leta so vse aktivnosti potekale pri predsedniku društva Ivanu Frasu, prav tako je bila vsa oprema do tedaj pod njegovo streho. Tega leta je društvo razvilo nov gasilski prapor, leta 1969 pa se je prvič oglasila električna sirena. Leta 1970 so dobili prvo gasilsko vozilo znamke Šerolet od Gasilskega društva Smolnik. Leta 1976 je društvo dobilo gradbeno dovoljenje za razširitev gasilskega doma in takoj pričelo z deli. Leta 1991 se je uresničila želja članov, saj so nabavili avtocisterno TAM 2001. Leta 1997 je postalo društvo bogatejše za orodno vozilo znamke Mercedes Sprinter. Leta 1998 so dokupili gasilsko orodje in opremo. 13. avgusta 2000 je bil sprejem in krst nove avtocisterne TAM 190 4x4 T15, letnik 1998. Od leta 2000 do leta 2015 so izvajali razna gradbena in obnovitvena dela na gasilskem domu. Leta 2014 je društvo

s pomočjo Občine Sveta Trojica kupilo zemljišče za športno-vadbeni prostor. Od leta 1998 do leta 2011 so bile v društvu aktivne gasilske ljudske pevke, ki so se osemkrat udeležile regijskih ljudskih srečanj in dvakrat državnih srečanj pevcev ljudskih viž. Društvo že vrsto let organizira tradicionalno tekmovanje z ročno koso, letos bo to tekmovanje že 21. Dolga leta se mladina Gasilskega društva Osek udeležuje gasilskega tekmovanja GZ Lenart, kjer dosegajo vrhunske rezultate. Tako so se pionirji iz PGD Osek letos uvrstili na državno gasilsko tekmovanje in dosegli odličen rezultat.

Po 25 letih se je končal mandat predsednika Franca Rojka, ki ga je leta 2013 nasledil Benjamin Lorger, ki je tretji predsednik društva po vrsti. Za poveljnika je bil imenovan Stanislav Šilak kot četrti poveljnik društva po vrsti. Tajnik je postal Matej Šaruga, delo blagajničarke pa opravlja Irena Pirš. Člani sedanjega upravnega odbora so: Ivan Kukovec, Stanko Kuplen, Drago Kukovec, Angela Šilak, Ivo Kukovec, Metod Šaruga, Srečko Postrak in Marjan Slana. Za predsednika nadzornega odbora je bil izvoljen Franc Rojko, za člana NO pa Marjetka Škrobar in Ivanka Bela. Disciplinsko komisijo sestavljajo Benjamin Lorger, Stanislav Šilak in Aleksandra Nikolič. Predsednik mladinske komisije je Branko Harl, predsednik starejših gasilcev pa Jože Kukovec. Referentka za delo s članicami je Angela Šilak, praporščak PGD Osek pa Ivan Kukovec.

KULTURNO DRUŠTVO ERNEST GOLOB – PETER SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH 2001–2014

Drago Lipič

Kamniti kamnosek in kovinska ptica avtorjev Iva Lorenčiča – Lorena iz Cerkvenjaka in Danijela Vrečiča – Danija iz Svete Trojice – prva forma viva v Sveti Trojici

V zaključku prve osnovne izdaje Trojiške kronike v letu 2001 sem zapisal, da bo kronika nudila dobro osnovo za nadaljnja poglobljena raziskovanja in dopolnjevanja. Dogodki ob izdaji kronike, nekaj let kasneje pa še ustanovitev Občine Sveta Trojica, so poskrbeli za globalne spremembe v razvoju okolja in v življenju ljudi. Kljub takim razmeram je naše društvo ostalo aktivno v ljubiteljski kulturi občine. Ostali smo zvesti naši društveni tradiciji v dejavnostih in prireditvah, ki smo jih podedovali, pa tudi tistih, ki smo jih sami ustvarili. Na društvenem občnem zboru, ki je potekal 23. februarja 2002,

smo sprejeli odločitev, da našega dolgoletnega člana in predsednika društva Slavka Štefaneca imenujemo za častnega člana društva kot zahvalo za njegovo dolgoletno skrb za vsestranski razvoj kulturnih dejavnosti znotraj društva in širše.

V sodelovanju z Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti, Območno izpostavo Lenart, smo izvedli 30. srečanje mladih literatov, medobmočno srečanje severovzhodne Slovenije. Sodelovalo je 32 mladih avtorjev. Prireditve je bila 2. marca. V juliju in avgustu smo ob Gradiškem jezeru pri restavraciji Žaba s štirimi večernimi filmskimi predstavami na prostem počastili 40-letnico Matične knjižnice Lenart. Predvajali smo starejše slovenske filme. 25. maja 2002 smo k obstoječim spominskim ploščam, ki so bile že nameščene na steno kulturnega doma, dodali še dve. Tako

Spominsko obeležje srečanj pesnikov in pisateljev – začetnikov v Gradišču (sedaj Sveti Trojici)

krajane in obiskovalce spominjata na pomembne osebnosti kraja – na župnika Ildefonza Langerholza ter na šolnika, zakonca Križnič. Ob 30. srečanju pesnikov in pisateljev, ki je bilo 18. oktobra v Slovenj Gradcu, se je na pobudo organizatorjev ta prireditev preimenovala v Festival Urška.

Leta 2003 je društvo doletela izselitev iz društvenih prostorov. Ob pomoči vodstva Krajevne skupnosti Sveta Trojica in njenega predsednika Franca Rojka je župan Občine Lenart Ivan Vogrin odredil odvzem ključev in s tem pravico do razpolaganja s kulturnim domom, za katerega smo skrbeli in z lastnimi sredstvi vzdrževali vseh 52 let. Povod za to je bilo delovanje treh kulturnih društev, ki naj bi imele enake pravice nad kulturnim domom. Izelili so nas z vso opremo in arhivom v vrhnji prostor za odrom (v njem je občasno imela pouk osnovna šola). Dejanja lastnika doma so nam tudi v letu 2004 onemogočala delovanje in razvoj društva. Zaradi odnosa do stalne razstave srečanj pesnikov in pisateljev v avli kulturnega doma smo umaknili vsa razstavljenega gradiva in eksponate. Društvo je zaradi dogodkov o izselitvi in drugačni rabi kulturnih prostorov (začasna vselitev krajevne pošte) poiskalo pravno pomoč na sodišču v Lenartu. Leta 2005 smo prejeli sodbo prvostopenjskega sodišča v Lenartu. Sodba je bila ugodno rešena za naše društvo. Občini

Lenart je bilo naloženo, da društvu vrne prostore in omogoči izvajanje dejavnosti. Januarja 2006 je župan Ivan Vogrin, v imenu Občine Lenart, vložil zahtevek za revizijo sodbe iz leta 2003. Tega leta smo začeli izdajati društveno glasilo, Trojiške smeri. Odločili smo se za izdajo I. letnika z desetimi številkami. Te so se navezovalе na načrtovano ustanovitev Občine Sveta Trojica, zato je bila vsebina glasila v precejšni meri naravnana za doseg tega cilja. Glasilo so prejemale vsa gospodinjstva v občini. Uspelo nam je izdati vseh deset načrtovanih števil I. letnika.

Z bližajočim praznovanjem 35-letnice srečanj pesnikov in pisateljev smo v aprilu na dveh vpadnicah v naselje Sveta Trojica postavili vidne table. Obiskovalce opominjajo na kraj, ki je zibelka literarnega gibanja v Sloveniji.

35-letnico srečanj pesnikov in pisateljev začetnikov smo v letu 2007 praznovali v sklopu nove medobčinske prireditve, Noč kulture v Slovenskih goricah, ki je potekala v prireditvenemu šotoru na krajevnem šolskem igrišču. V bogatem kulturnem programu je sodelovala večina kulturnih društev in skupin, ki so včlanjene v Zvezo kulturnih društev občin upravne enote Lenart. Ob tem jubileju je društvo postavilo spominsko obeležje v obliki odprte knjige. Kovinsko skulpturo je, na predlogo predsednika društva Draga Lipiča, izdelal naš član in priznani oblikovalec kovin Danijel Vrečič – Dani iz Svete Trojice. Obeležje je pri kulturnem domu, kjer so se srečanja tudi začela. Januarja 2009 smo prejeli sodbo Višjega sodišča v Mariboru, v kateri je Vrhovno sodišče Republike Slovenije potrdilo sodbo prve stopnje iz leta 2003. Občini Lenart je bilo nepreklicno naloženo, da društvu vrne odvzete prostore. Društvo sodnih postopkov ni nadaljevalo, saj je z novo nastalo Občino Sveta Trojica, kot pravno naslednico KS Sv. Trojica, sklenilo poravnavo, s katero so sporazumno uredili medsebojna razmerja. Leto 2010 smo zaključili s predstavitvijo druge društvene publikacije, ki je izšla 16. novembra pod naslovom Svet med Drvanjo in Pesnico. V letu praznovanja visokega društvenega jubileja, 60-letnice delovanja društva, ki smo jo združili s 40. obletnico srečanj pesnikov in pisateljev začetnikov, so bile vse aktivnosti v letu 2012 namenjene pripravi in izvedbi obeh obletnic. Ob 40-letnici srečanj pesnikov in pisateljev

začetnikov smo odprli stalno razstavo o zgodovini literarnih srečanj v posebni sobi Knjižnice Lenart, ki nosi tudi takšno ime. Ob prenosu celotnega arhivskega gradiva vseh srečanj in kolonij, ki so bile organizirane v takratnem Gradišču, sedaj Sveti Trojici, je bila podpisana svečana listina o predaji gradiva v hrambo in uporabo v domoznanski zbirki omenjene knjižnice. Trojiški župan Darko Fras je sprejem udeležencev, bilo jih je preko 90, organiziral v prostorih Protokolarno-razstavnega centra sv. Martina v Sv. Trojici. Slovesno smo odprli tudi zasebno galerijo krajevnega oblikovalca kovin Danijela Vrečiča, imenovano Galerija Dani. Občina Sveta Trojica nam je ob obeh jubilejih podelila posebno priznanje župana občine.

Med 15. in 21. septembrom 2014 smo organizirali 1. formo vivo Sv. Trojica. Sodelovala sta dva povabljenata uveljavljena umetnika, in sicer Ivo Lorenčič – Loren iz Cerkvenjaka in Danijel Vrečič – Dani iz našega društva. Prvi je ustvarjal v »peščenjaku«, kamnu iz Poličeve rude v Oseku, drugi pa je skulpturo izdelal iz kovine. Izdelki forme vive bodo krasili izbrane lokacije v naselju Sv. Trojica. Zaradi zagotovitve ustreznih materialov in s tem povezanimi finančnimi izdatki bomo forme vive v bodoče organizirali bienalno.

KULTURNO DRUŠTVO TROJICA

Janja Požegar, Adela Neuvirt

Društvo je bilo ustanovljeno 6. marca leta 1999. Člani društva se dobro zavedajo, kako pomembno je ohraniti izročilo naših dedov in pradedov. Želijo ohraniti tisto, kar še ni šlo v pozabo, kar je še danes živo med preprostimi ljudmi. V društvu delujejo pevke ljudskih pesmi, ki jih vodi Ida Šamperl, ljudske plesne in običaje pa ohranja folklorna skupina, tako otroška kot odrasla, pod vodstvom Janje Požegar. Folklorna skupina pleše prekmurske in štajerske plesne. Plesalci so pri plesanju plesov z določenega področja oblečeni v nošo, identično področju izbranih plesov. Društvo ima delovne in praznične noše, pevke imajo svoje kostume. Tudi otroška folklorna skupina ima nove kostume. V društvo je včlanjena še lutkovna skupina, ki deluje pod vodstvom Nine Polanec. V bodoče želijo, da se jim pridruži še več članov. Imajo več vrst lutk, najbolj pomembne so Butalci, ki so izdelani iz lesa. Skupine so aktivne tako v domačem kraju kot tudi drugje. Veselijo se vsakega povabila.

FOLKLORNA SKUPINA KD TROJICA

Folklorna skupina v Sv. Trojici deluje že od leta 1952, sprva pri KUD Ernest Golob – Peter, od leta 1999 pa v samostojnem društvu KD Trojica. Društvo sta ustanovila Milica in Stanislav Klampfer. Vaje potekajo v kulturnem domu Sv. Trojica. Plešemo štajerske in prekmurske plesne, nastopali smo na različnih prireditvah v kraju in seveda drugje. Vsa leta do sedaj smo se udeleževali različnih prireditev: v Avstriji v Lipnici na Prazniku jeseni, na Madžarskem v Zgornjem Seniku na Porabskih dnevih, v Makolah na Forma vivi, udeležili smo se vsakoletnih območnih folklornih revij, predstavili

smo se tudi v Vrhniki, plesali smo v oddaji Majolka, povabljeni smo bili tudi v Ribnico na Pohorje.

Gostili smo tudi druge folklorne skupine iz Zgornjega Senika, Vrhnike, Makol in seveda mnoge druge skupine iz sosednjih občin in krajev.

V zadnjem obdobju je folklorna skupina bogatejša za štajerske praznične noše, tako ženske kot tudi moške. Pri izbiri blaga nam je

strokovno pomoč nudila Marija Makarovič.

Leta 2006 nas je bilo okrog 8 parov plesalcev. Ta leta so bila za folklorno skupino zelo uspešna, saj smo bili zelo dobra ekipa. Takratni plesalci smo bili: Andreja Bezjak, Dušan Sodec, Boštjan Preložnik, Mateja Preložnik, Marjetka Kraner, Andrej Kraner, Mihaela Šuta, Franci Šuta, Jernej Pirš, Matej Ploj, Janja Kranvogel, Rosana Šuta, Stanislav Klampfer in Gordana Novak. Delovali smo pod vodstvom Milice Klampfer. Na harmoniki nas je spremljal Roman Kranvogel, na baritonu pa Branko Novak. Po letu 2009 smo precej pomladili zasedbo.

Številni člani folklorne skupine so se izobraževali na različnih seminarjih. Leta 2007 sem končala seminar za vodjo odrasle folklorne skupine. Leta 2012 je prišlo do spremembe v vodstvu. Od tega leta sem predsednica KD Trojica in vodja folklorne skupine.

OB 25-LETNICI PEVK LJUDSKIH PESMI PRI KD TROJICA

Leta 1990 je bila pri KUD Ernest Golob – Peter ustanovljena skupina ljudskih pevk in pevcev. Štela je deset članov, njen vodja bil Stanislav Klampfer.

Takratni pevci in pevke: Avguština Dobaja, Cecilija Gregorec, Anika Stiper, Trezika Kokol, Betka Vajngerl, Adela Neuvirt, Ida Šamperl, Alojz Gregorec, Franci Vurcer in Stanislav Klampfer. Ob koncu leta 1996 smo imeli predstavitev prve glasbene kasete v kulturnem domu v Sveti Trojici. Vodstvo pevcev je prevzela Ida Šamperl. Takrat se je zmanjšalo število pevcev na šest, in sicer smo ostale še: Anika Stiper, Trezika Kokol, Cilika Gregorec, Avguština Dobaja, Adela Neuvirt in Ida Šamperl.

V letu 1998 smo imele veliko nastopov. Naj omenim le nekatere: ob 120-letnici rojstva Ivana Cankarja v Trojici, na Srečanju pevcev in godcev v Šmartnem na Pohorju, pri društvu čebelarjev, na Radiu Slovenske gorice ... Leta 1999 smo nastopale na medobčinskem srečanju pevcev v Voličini, na Radiu Maxi, ob otvoritvi asfalta v Sv. Trojici, na silvestrovanju pred blagovnico v Lenartu. Leta 2000 smo izdale glasbeno kaseto, v ta namen smo napisale in uglasbile pesem Ob desetletnici našega sodelovanja. Zapele smo okoli 20 pesmi. Skupaj z ansamblom Ekart smo sodelovale v oddaji Polje, kdo bo tebe ljubil? Istega leta smo izdale tudi glasbeno kaseto. V letu 2005 smo za vedno izgubile pevko Avguštinu Dobaja, ki je bila prava zakladnica ljudskih pesmi. Pesem na kaseti Na zemljo pada mrak smo posvetile prav njej v spomin. Število pevk se je povečalo, dobile smo nekaj mlajših članic, skupaj nas je bilo deset. Izdale smo novo glasbeno kaseto. S strani JSKD Lenart smo dobile Maroltovo značko in priznanje. Pridružile so se nam pevke: Ida Postrak, Zdenka Slaček, Marjeta Harb in Metka Šebart. Pevke ohranjamo ljudsko petje in še naprej zbiramo stare ljudske pesmi, imamo jih že okoli 300. V letu 2008 smo sodelovale na Srečanju ljudskih pevcev in godcev v Cerkevniku. Izdale smo novo zgoščenko, na kateri je 19 pesmi. Ob promociji zgoščene smo povabile še druge pevske skupine, med drugim Janjo in Romana Kranvogla, ki igrata in pojeta tudi v folklorni skupini.

V letu 2010 se je število pevk ponovno zmanjšalo. Za vedno nas je zapustila pevka soprana Cilika Gregorec, zaradi bolezni je odšla tudi pevka Trezika Kokol. Ob prazniku naše občine smo izdale glasbeno zgoščenko. Naša vodja skupine Ida Šamperl je v pesmi zapisala: »Dvajset let me se že poznamo, dvajset let veselo pojemo, dvajset let je res prav dolga doba, dvajset let se že dobivamo.« Glavni namen našega petja je ohranjanje ljudskega izročila, da ne bi tonilo v pozabo.

V zadnjem petletnem obdobju smo izgubile še eno pevko, in sicer Aniko Stiper, ki se zaradi starosti ni več mogla udeleževati vaj in nastopov. Ostale smo še štiri pevke, ki zastopamo naše KD Trojica na raznih prireditvah v kraju in tudi izven, če smo povabljene. Ob naši 25-letnici bomo izdale še glasbeno zgoščenko, za katero se pridno pripravljamo. To obletnico bomo praznovali v mesecu septembru 2015. Ob tej priložnosti bomo povabile še nekaj pevskih skupin.

KULTURNO-GLEDALIŠKO DRUŠTVO RECIKLAŽA SVETA TROJICA

Sara Špelec

Marca 2010 smo ustanovili Kulturno-gledališko društvo Reciklaža, katerega glavni namen je

Gledališka skupina Reciklaža v Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma, 17. aprila 2014

promocija slovanskih jezikov, kulture in literature, s poudarkom na ruski dediščini. Društvo vodi Sara Špelec – režiserka, scenaristka, igralka, vodja projektov ter predsednica društva in Tine Dolžan – vodja tehnične ekipe, oblikovalec spletne strani, scenograf, kostumograf in zastopnik društva. Slednji je novopečeni Trojičan in »krivec«, da smo društvo ustanovili prav v Sveti Trojici – v prijazni občini, kjer društva sobivajo čisto drugače kot v razvajanem mestnem okolju. Ukvarjamo se tudi z gledališko dejavnostjo – med drugim smo trikrat nastopili v Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma – letos

pa prirejamo že četrti vseslovenski literarni natečaj. Naša posebnost so prav gotovo tudi raznolika šahovska predavanja, ki jih od leta 2012 pripravlja in vodi mojstrski kandidat in zgodovinar Darko Špelec.

Leta 2014 smo se s predstavo *Prevzetna nevesta* uvrstili v tekmovalni program regijskega Linhartovega festivala, na katerem je naša igralka Lenka Krajnc prejela posebno priznanje za svoje vloge v predstavi.

DELOVANJE KD SV. FRANČIŠEK V LETIH 2001–2015

Andrej Dvoršak

Osnovna dejavnost je seveda ostala, in to je sodelovanje v domači cerkvi. Nekateri pevci so počasi odhajali, novi prihajali, tako da lahko rečem, da je številčnost mešanega pevskega zbora ostala konstantna vse do danes. Posebej smo se seveda trudili ob večjih praznikih, ob katerih so izvedbo programa občasno popestrile tudi razne manjše glasbene skupine. K društvu se je priključil tudi otroški pevski zbor, ki ga vodi Anita Kralj. Oba pevska zbora sta v teh letih sodelovala na območnih srečanjih pevskih skupin, mešani pevski zbor pa enkrat tudi na medobmočnem. Redno smo se udeleževali dekanijskih srečanj cerkvenih pevskih zborov, ki potekajo vsaki dve leti. V vseh teh letih smo priredili veliko koncertov predvsem sakralne glasbe. Vsako leto je bil organiziran velikonočni koncert, ki je v vseh teh letih odpadel samo dvakrat. Nekajkrat smo priredili tudi božični koncert in koncert ob praznovanju sv. Martina. S postavitvijo novih orgel smo pričeli z organizacijo orgelskih koncertov. Tako so pri nas gostovali mnogi znani slovenski in evropski organisti. Zадnja

leta je vsako leto orgelski koncert priredila tudi domačinka Anita Kralj. Skoraj vsako leto sta tako mešani kot tudi otroški pevski zbor izvedla kakšno gostovanje v drugem kraju. Ves čas pa smo zmeraj sodelovali na prireditvah v domačem kraju, kadar so nas seveda potrebovali, in enkrat letno prevzeli organizacijo ene izmed proslav. V okviru društva deluje otroška dramska skupina, ki v cerkvi vsako leto organizira krajšo proslavo ob materinskem dnevu, igrico ob prihodu sv. Miklavža, program pred otroško polnočnico, v počitnicah oratorijsko igro, v času po božiču pa koledovanje.

V prvih dveh letih tega obdobja smo posebno pozornost posvetili postavitvi novih orgel. Tako smo organizirali dobrodelno prireditev (veselico), s katero smo na svoj način prispevali nekaj sredstev. Orgle so bile postavljene leta 2003 ob pomoči takratne Občine Lenart, ki je zagotovila polovico finančnih sredstev. Zahvala gre tudi takratni Krajevni skupnosti Sv. Trojica, preko katere so se zbirala sredstva krajanov. Tako imamo danes četrte največje orgle v slovenskem prostoru z 2371 piščalmi, razdeljenimi v 49 registrov. Te orgle so tudi edine 4-manualne orgle v slovenskih cerkvah. Na njih se orgelske igre že pridno učijo mlajši rodovi.

TURISTIČNO DRUŠTVO SVETA TROJICA 2001–2015

Marjan Klobasa, Slavko Štefanec

Ureditev okolice stopnic, 7. junij 2000

dosežek udarniškega dela v našem kraju. Vsa dela je vodilo turistično društvo pod vodstvom takratnega predsednika Marjana Klobase, ki je bil tudi glavni pobudnik in koordinator pri celotnem projektu. Svečano odprtje prenovljenih stopnic na samostanskem dvorišču so dopolnili s slovesno mašo v župnijski cerkvi sv. Trojice in s tekmovanjem deskarjev za pokal Sv. Trojice na Gradiškem jezeru.

Brunarica, 14. november 2001

zabojnik je čez čas dobil lepo, prijaznejšo podobo in postal dom turističnega društva, ki ga skupaj z Občino Sv. Trojica v Slovenskih goricah sedaj posodablamo in uporabljamo, saj služi za razna srečanja in druženja ob jezeru. Ta prostor velja za eno najlepših lokacij ob jezeru. Tu so sedaj tudi sanitarije, v načrtu pa je še manjše šotorišče, saj bi radi uredili kampiranje v divjini ob jezeru. V tem obdobju smo pri zadruzi obnovili tudi kapelo, znano pod imenom Golobova kapela. Ker smo se nenehno ukvarjali z obnovo raznih kulturnih spomenikov, se nas je prijel vzdevek Gradbeno društvo. Naša želja je, da bi kraj uredili in ga urejenega ponudili turistom, ki bi si prišli ogledat vse lepote našega kraja.

Turistično društvo Sv. Trojica v Slovenskih goricah je 24. maja 2002 v počastitev 35. obletnice delovanja društva v kulturnem domu pripravilo slavnostno sejo s spremljevalnim programom. Gledališka skupina društva je premierno uprizorila Molierovo gledališko igro Gospod plemeniti Prasnetnik. Komedijo v treh dejanjih je režirala s. Pavlina Kolbl. Junija 2002 smo se udeležili 8.

Nedelja, 11. junij 2000, je bila za Sv. Trojico v Slovenskih goricah prav poseben dan. Večletna želja, ogromno ur prostovoljnega dela in požrtvovalnost članov Turističnega društva Sv. Trojica se je končno pokazala v popolnoma obnovljenih stopnicah, ki povezujejo jezero s cerkvijo sv. Trojice. Več kot 184 kamnitih stopnic je znova omogočilo lažjo povezavo obeh biserov Slovenskih goric. Ob stopnicah sta bila na novo postavljena tudi križev pot in razsvetljava. Ta dosežek lahko mirno označimo za zadnji večji

Po obsežnem opravljenem delu, gradnji stopnic in križevega pota, je društvo 25. junija 2000 pri društvenih prostorih v znak pozornosti in hvaležnosti organiziralo družabno srečanje in piknik. Prišli so tudi izdelovalci stopnic, delavci podjetja Puhar. Med gradnjo stopnišča se je pokazalo, da bi potrebovali lopo za orodje, ki bi jo uporabljali za delo in kot prostor za počitek. Prostor jim je odstopil takratni župnik p. Lovrencij Anžel, in sicer zraven zapuščenega vodnjaka ob jezeru. Lopa oziroma

Notranjost kapele s portretom sozavetnika blaženega papeža Janeza Pavla II., delo domačina Iva Štrakla, 12. maj 2013

srečanja turističnih društev objezerskih krajev Slovenije. Srečanje je ob 100. obletnici turizma v Šoštanju organiziralo Turistično olepševalno društvo Šoštanj. Med prireditvami, ki jih je društvo pripravilo leta 2003, naj omenimo tekmovanje Martin Krpan – najmočnejši Slovenec, ki je potekalo 8. junija 2003 v večernih urah. Šlo je za družabno-športno prireditev, na kateri so se tekmovalci pomerili v igrah, ki temeljijo na pripovedki o Martinu Krpanu. To je bilo izbirno tekmovanje tega leta. Istega dne popoldan je društvo organiziralo tudi povorko, v kateri so se predstavila podjetja, obrtniki in društva, ki delujejo pri Sv. Trojici. Športna sekcija v društvu je leta 2004 organizirala že tradicionalno deskanje po jezeru. Tekmovanje žal ni bilo v celoti izvedeno, ker vremenske razmere niso tega dopuščale. Izkazalo se je še, da tekmovanja tudi v prihodnje ne bomo mogli prirejati zaradi prepovedi ribiške družine, ki nam je odmerila zelo skop čas za pripravo in izvedbo tekmovanja. Tako smo se odločili za rekreacijsko kolesarjenje po Sv. Trojici. Kolesarski maraton še vedno organiziramo vsako leto ob občinskem prazniku, ob 1. maju pa priredimo vsakoletni pohod na Zavrh. V času pred ustanovitvijo občine smo v kraju pogrešali prireditve, ki bi nas družile, na katerih

bi lahko domačini pokazali, kaj znajo, in zapeli ter zaigrali. Društvo je tako v kulturnem domu organiziralo zabavno prireditev z naslovom S pesmijo in besedo po domače. Na prireditvi so nastopili pevci, pa tudi kakšen skeč je bil izveden. Prireditev se žal ni »prijela«, zato smo začeli organizirati Pozdrav sosеду, ki smo ga prvič pripravili leta 2008. Namen te prireditve je, da se društvo občanom zahvali za celoletno pomoč, ki jo le-ti izkažejo tako v obliki prostovoljnih prispevkov za koledarje kot tudi pri udeležbi in sodelovanju ob čistilnih in delovnih akcijah. Prireditev Pozdrav sosеду je vsako leto lepo obiskana. Po nekajletnem premoru pri gradnjah in obnovah smo si leta 2012 ponovno postavili velik izziv: v dogovoru s sedanjim lastnikom Smiljanom Fekonjo smo začeli obnavljati Poličevo kapelo in jo tako rešili pred dokončnim propadom. Zob časa jo je namreč tako močno napadel, da bi nekoč eden najlepših neogotskih objektov v severovzhodni Sloveniji skoraj končal v ruševinah. Obnova Poličeve kapele je bila za naše društvo poseben izziv, saj je zahtevala velika finančna sredstva in veliko prostovoljnega dela. To v času ekonomske krize seveda ni preprosto, vendar se je tudi tu izkazala dobronamernost naših krajanov. Skupaj smo realizirali ta projekt in s prostovoljnimi prispevki iz cele občine ter nekaterih posameznikov od drugod zbrali sredstva, potrebna za obnovo. Lepo obnovljeno kapelo smo 12. maja 2013 posvetili blaženemu Janezu Pavlu II., s tem pa postavili tudi prvi sakralni objekt, posvečen papežu, ki je kar dvakrat obiskal Slovenijo in s tem pustil na Slovenskem nepozaben pečat. Upamo, da kapelica ne bo samevala, ampak bo skupaj s cerkvijo sv. Trojice privabljala romarje od blizu in daleč.

VOKALNI KVINTET ZAVRŠKI FANTJE

Darko Škerget

Završki fantje obeležujemo 30-letnico našega delovanja na kulturnem področju. S Sveto Trojico smo vsa leta tesno povezani. Vseh 30 let imamo namreč pevske vaje doma pri Jožetu Golobu, Trojičanu, ki nas je jeseni 1984 zbral v vokalni kvintet. S Trojico je povezanih tudi nekaj naših prvih nastopov. Skupina je v teh letih zamenjala nekaj članov. Vseh 30 let smo skupaj Jože Golob

– 1. tenor, Darko Škerget – 2. tenor in Janez Perko – 2. bas. Branko Šober – 1. bas se nam je pridružil pred 14 leti, David Ornik – 2. bas pa pred 15 leti. Strokovni in organizacijski vodja Vokalnega kvinteta Završki fantje je vsa leta Darko Škerget.

Program Završkih fantov je pester. Poudarek dajemo slovenskim narodnim in ljudskim pesmim, prepevamo pa tudi narodne pesmi drugih narodov ter umetne pesmi domačih in tujih skladateljev.

V teh letih smo imeli številne nastope in koncerte po različnih krajih v Sloveniji in tujini. Naštejemo jih lahko preko 1500. Ponosni smo, da smo sodelovali na večini Maistrovih prireditvah na Zavrhu, kjer smo se srečali z Maistrovimi borci in z njimi zapeli njim najbolj ljubo Maistrovo pesem Zvečer se pa Završki fantje zbero ...

Večkrat smo gostovali tudi v tujini: v Avstriji, Nemčiji, Liechtensteinu, Švici, na Madžarskem in po državah bivše Jugoslavije (na Hrvaškem, v Srbiji in v Makedoniji).

Med pomembnejša gostovanja sodita tudi dve za nas veliki in pomembni turneji. Prva je bila v oktobru 1998 pri naših izseljencih v Kanadi, druga pa v januarju 2000 po New South Welsu v Avstraliji. Obe sta nam ostali v zelo lepem spominu.

Za potrebe različnih radijskih in televizijskih oddaj sodelujemo tudi z RTV Slovenijo, Radiem Maribor ter s številnimi drugimi televizijami in radii po Sloveniji.

Redno se udeležujemo občinskih in regijskih revij pevskih zborov in vokalnih skupin. Posebej smo ponosni na naše kasete in zgoščenke. Prvo kaseto in zgoščenko z naslovom Tam, kjer se čuje pesem smo posneli ob 10. obletnici kvinteta. Ob 15. obletnici je izšla naša druga kaseto in zgoščenko z naslovom Dobro jutro ljub'ca moja. Tretjo, z naslovom Vesli božični čas, smo posneli v novembru 2002. Na tej smo zbrali božične in novoletne pesmi. Ob 20-letnici našega delovanja je nastala zgoščenko z naslovom Pesem objame naj vse ljudi in ob tej priložnosti še DVD našega slavnostnega koncerta z gosti. Ob 25-letnici smo skupaj z ansamblom Zlatka Munde posneli peto zgoščenko z naslovom Še veliko let in DVD slavnostnega koncerta.

Uspešno smo prepevali na različnih narodno-zabavnih festivalih:

- na festivalu v Kidričevem smo leta 1994 prejeli 1. nagrado strokovne žirije – zlatega kurenta,
- na festivalu narodno-zabavnih ansamblov s prostotonsko harmoniko in večglasnim petjem na Vurberku leta 1994 smo v zasedbi tria Marjana Hercega, Monike in Alenke Heričko ter Vokalnega kvinteta Završki fantje prejeli 2. nagrado strokovne žirije in 3. nagrado občinstva – bronastega zmaja,
- na ptujskem festivalu narodno-zabavnih ansamblov leta 1994 smo v zasedbi tria Marjana Hercega, Monike in Alenke Heričko ter Vokalnega kvinteta Završki fantje prejeli 2. nagrado strokovne žirije in srebrnega orfeja.

Završki fantje smo nosilci visokih občinskih in republiških odlikovanj:

- srebrnega grba Občine Lenart v letu 2001,
- srebrnega grba Občine Sveta Trojica v letu 2009, ob naši 25-letnici,
- srebrnega grba Občine Sveta Ana v letu 2014, ob naši 30-letnici,
- za številne uspehe doma in v tujini ter za dolgoletno delovanje na kulturnem področju smo Završki fantje na slavnostni akademiji v Ljubljani januarja 2010 prejeli srebrno plaketo Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti za leto 2009,
- ob 30-letnici uspešnega delovanja in aktivnega ustvarjanja na področju vokalne glasbe smo od Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti prejeli jubilejno priznanje.

ŠEST DESETLETIJ LD DOBRAVA

dr. Marjan Toš

Potem ko je bila leta 2004 v Sloveniji sprejeta nova lovska zakonodaja s krovnim zakonom o divjadi in lovstvu, je tudi LD Dobrava podpisala 20-letno koncesijsko pogodbo za lovišče in na njeni podlagi prevzela odgovornost za trajnostno gospodarjenje z divjadjo. Še posebej pomembna je dinamika ukrepov v populacijah divjadi in v njihovem življenjskem okolju, vključno z nalogami in ukrepi, ki se opravljajo v javnem interesu. LD Dobrava gospodari z nižinskim loviščem, v katerem je gospodarsko pomembna vrsta divjadi samo srnjad. Del trofejnih srnjakov LD vsako leto ponudi za odstrel tujim gostom in s tem ustvarja finančni vir za gospodarjenje z loviščem. Populacija srnjadi je zelo stabilna, žal pa je v življenjskem okolju srnjadi že preveč nemira in pogostega vznemirjanja. Veliko živali konča na cestah, saj je promet vse gostejši, še več pa jih pokončajo potepuški psi. Mala – poljska divjad – je še vedno ogrožena, saj se iz leta v leto poslabšujejo naravni pogoji za njen obstoj. Na veliko se namreč krčijo

Visoka preža v Zgornjih Verjanah, kakršnih je v lovišču LD Dobrava veliko

žive meje, grmišča in gozdni robovi in tako mala divjad ostaja brez primernih stanišč za bivanje in razmnoževanje. Zaradi skromne številčnosti, ki je pri poljski jerebici že nekaj let na spodnji meji, je lova na to divjad vse manj. LD je v zadnjih letih dober del lovišča povsem zaščitilo in ni izvajalo skupnih lovov. Od male divjadi se je rahlo popravila številčnost poljskega zajca, konstantno pa je zastopana rasa mlakarica na skoraj vseh vodotokih, še zlasti pa na Drvanji in melioracijskih jarkih ob stari strugi reke Pesnice v Spodnji Senarski. Občasno zaidejo v monokulturne nasade koruze divji prašiči, ki pa v zadnjem desetletju in pol niso povzročili omembe vrednih škod v kmetijstvu. Številčnost lisic je stabilna in občasno niha navzgor ali navzdol. V lovišču se pojavljajo še ujede, jazbeci, pižmovke, veverice, vrane in druge prostoživeče živali. Prepelice in kljunači so zelo redki, tudi navzočnost vidre je samo občasna. Dobra pa je zastopanost zavarovanih sivih in belih čapelj ter štokelj. Lovci namreč skrbimo za vse prostoživeče živali, za tiste, ki imajo lovno dobo in so lovne, in tudi za tiste, ki so trajno zaščitene, a prav tako potrebujejo našo pomoč. V zimskem času so to tudi ptice pevke, za katere smo v zadnjih letih postavili več gnezdilnic.

LD Dobrava šteje 37 rednih in enega častnega člana. Ta naziv je februarja 2015 prejel edini še živeči ustanovni član LD Dobrava Anton Ornik iz Oseka. Leta 2004 je LD praznovalo zlati jubilej, to je 50-letnico ustanovitve. Ob tej priložnosti so izdali družinsko kronologijo s pregledom vseh važnejših zgodovinskih dogodkov in izvedli svečano akademijo. Na njej sta govorila takratni predsednik LZ Maribor Zoran Lešnik in takratni starešina LD Dobrava Zvonko Paluc. Zaslužnim lovcem so podelili priznanja in odlikovanja. Leta 2014 je LD Dobrava praznovalo 60-letnico delovanja, ki je bila v znamenju razvitja novega družinskega prapora. Izdali so fotomonografijo v redakciji Petra Rajniša in dr. Marjana Toša, novo nalepko in pridobili novo celostno grafično podobo z logotipom. LD se lahko pohvali tudi s sodobno

LD Dobrava so vodili Stanko Pavlas, Zdenko Neuvirt, Ernest Mlinarič, Jože Majcenovič, Vinko Greifoner, Janko Polanec, Zvonko Paluc, Danilo Petrič in dr. Marjan Toš, od februarja 2015 pa je na njenem čelu starešina Franc Slekovec.

interaktivno spletno stranjo, ki je več kot odličen medij za komuniciranje z javnostjo in sredstvo za obveščanje članstva o vseh dogodkih in nalogah. Ob 60-letnici LD je bilo tudi veliko srečanje lovcev in krajanov v okviru praznovanja občinskega praznika Občine Sveta Trojica. Na svečanosti so govorili predsednik LZ Maribor Marjan Gselman, župan Občine Cerkevjak Marjan Žmavc in župan Občine Sveta Trojica Darko Fras. LD tudi zgledno skrbi za lovski dom in okolico v Dobravi, ki je vse bolj priljubljena turistična in izletniška točka.

PLANINSKO DRUŠTVO HAKL SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH

Drago Lipič

Praznovanje 5. obletnice delovanja društva se je pokrivalo z izidom prve izdaje Trojiške kronike v letu 2001. V nadaljnjih štirinajstih letih se je društvo razvijalo in postalo pomemben član planinskih društev znotraj meddruštvenega odbora planinskih društev pomurske regije (MDO) in opazen član krovne planinske organizacije, Planinske zveze Slovenije.

Varno obiskovanje gorskega sveta, doma in v tujini, je osnovna dejavnost društva. Za to skrbi naših 23 registriranih planinskih vodnikov, 16 od teh ima veljavno licenco

za vodenje. Imamo dva markacista z ustreznim izpitom in licenco, prav tako pa štiri mentorice osnovnošolskih mladinskih komisij (na osnovnih šolah Benedikt, Cerkevjak, Jurovski Dol in Sveta Trojica). Vsakoletni program organiziranih društvenih pohodov v gorski svet zajema preko dvajset pohodov za članice in člane društva ter še vsaj deset preko mladinskih komisij na omenjenih osnovnih šolah. Tako gre v gore organizirano z našimi vodniki letno preko 800 pohodnic in pohodnikov vseh starostnih skupin. Število članic in članov se vsa leta giblje okoli 320 planink in planincev, kar je vsekakor velika številka in dokazuje, da se zavest o stiku z naravo in zdravim gibanjem v čistejšem okolju med ljudmi krepi.

Tudi v lokalnem okolju, v nižinskem svetu, smo v tem obdobju poskrbeli, da lahko planinci, pohodniki in drugi ljubitelji gibanja v naravi uživajo in spoznavajo odmaknjene in skrite lepote ter znamenitosti, ki jih ne vidimo s cest. V letu 2008 smo v društvu nadelali pohodno pot, ki povezuje vse zaselke Občine Sv. Trojica. Pobudnik in avtor poti je bil Drago Lipič, tajnik društva. Pot nosi ime Trojiška pohodniška pot in je označena s smernimi tablami ter za

pot značilnimi markacijami. Večinoma poteka po zunanji občinski meji in je dolga okoli 35 km. Ima tudi dnevnik opisa poti na spletni strani društva in knjižico žigov. Društvo organizira pohod po delu te poti vsako leto, in sicer prvo soboto v mesecu juniju ob prireditvah ob občinskem prazniku. Zraven te poti v društvu skrbimo še za tematsko pohodno pot Hiking & Biking ter za del Marijine poti. Obe sta v celoti ali delno navezani na našo Pomursko planinsko pot (PPP), za katero ta čas pripravljamo vse potrebno, da jo vključimo v slovensko planinsko transverzalno pot ter tako povežemo celotno planinsko Slovenijo.

Prihodnjo pomlad bomo v društvu praznovali 20-letnico delovanja. Priprave na ta jubilej so že stekle. Načrtujemo izdajo priročne publikacije ter odprtje planinske postojanke II. kategorije pri Trojiškem jezeru na trasi pomurske planinske poti. To bo, če bomo uspeli pridobiti vsa soglasja, izredno pomembna ločnica za društvo pa tudi za lokalno skupnost, saj bo nova postojanka edina najnižja v Sloveniji in edina vzhodnejše od Pohorja.

Zadnjo obletnico društva smo proslavili 29. aprila 2006 pri gostišču Žaba pri Gradiškem jezeru, ko smo s srečanjem planincev MDO Pomurja organizirali pohod od Zavrha do Svete Trojice.

DRUŠTVO VINOGRADNIKOV SVETA TROJICA

Peter Leopold

Leta 2002 so se vinogradniki v takratnem skupnem Društvu vinogradnikov na območju Upravne enote Lenart dogovorili, da bodo v vseh takratnih krajevnih skupnostih ustanovili lastna društva vinogradnikov. Pobudnik za ustanovitev Društva vinogradnikov Sveta Trojica in prvi predsednik je bil Franc Rajter, ki je sklical ustanovni zbor 12. decembra 2002. Na ustanovnem občnem zboru so izvolili sedemčlanski upravni odbor.

V upravni odbor so bili zraven predsednika Franca Rajterja izvoljeni še: podpredsednik Jože Lorenčič, tajnik Amadeus Rajter, blagajnik Janez Cmour in člani Hendrik Fekonja, Srečko Vogrin ter Franc Golob. Društvo je predsednik vodil do svoje smrti leta 2007, nato je do rednega občnega zbora marca 2008 funkcijo predsednika opravljal Milan Šalamun. Na občnem zboru marca 2008 pa je predsedniško funkcijo prevzel Peter Leopold, ki ga vodi še danes.

Društvo vinogradnikov Sveta Trojica je eden pomembnih nosilcev turizma, ki se dejavno vključuje v prireditve v občini ter povezuje s sorodnimi društvi v občini. Za uspeh si štejemo pridelavo kvalitetnih vin, saj dosegamo nadpovprečne ocene na društvenem ocenjevanju vin, kakor tudi na Grajskem ocenjevanju na Ptuj in KOS-u v Lenartu. Najkakovostnejša vina razglasimo kot protokolarna vina občine. Prepoznavni postajamo z vinom zvrst

Trojičan, s katerim promoviramo Občino Sveta Trojica in naše vinogradnike.

Vinogradništvo v Sveti Trojici ima že dolgo tradicijo. Že v začetku 18. stoletja so bili naši griči posajeni s trto. V zapisih smo zasledili, da so naši predniki v začetku osemnajstega stoletja pridelovali vino pod imenom Slovenjegoričan (Windischbühler). V Društvu vinogradnikov Sveta Trojica smo zelo ponosni, da iz naše občine izhaja priznani vinogradniški strokovnjak Franc Kuri, ki je s svojim

znanjem rešil vinogradništvo pred popolnim uničenjem trte, ko jo je napadla trsna uš. Franc Kuri se je rodil 11. avgusta 1892 v Spodnjih Verjanah in je s komaj petnajstimi leti odšel pridobivat znanje v Grottenhof pri Gradcu, kjer je končal srednjo kmetijsko šolo.

Že ob ustanovitvi društva se je vodstvo zavedalo, da je usposabljanje vinogradnikov in vinarjev temeljna naloga društva. Po strokovni plati se vidi, da je prizadevanje vodstva društva obrodilo sadove, saj se je v zadnjih letih zelo povečala kakovost tukajšnjih vin. V naše društvo se radi vključujejo naši občani, kakor tudi vinogradniki iz sosednjih občin. Tako danes društvo šteje že 99 članov in članic. Zaradi naravne pridelave in kletarjenja so naša vina lahka, z nizkim odstotkom alkohola in zato zdrava za uživanje. Naših vin ni mogoče kupiti v trgovinah, ampak le v Protokolarno-razstavnem centru svetega Martina, v naših gostinskih lokalih ali direktno pri proizvajalcih. To je naša prednost in posebnost v ponudbi trojiških vin. V letu 2009 smo sprejeli Pravilnik za določitev protokolarnega vina. Protokolarno vino je tisto vino, ki je najvišje ocenjeno na društvenem ocenjevanju. 11. novembra 2011, prav na Martinov dan, smo pod vodstvom domačega župnika patra Bernarda Goličnika opravili blagoslov mladega vina in prve trojiške penine pod imenom Martin. Prvih 600 steklenic penine je pridelala vinogradniška družina Marjana Klobase iz Svete Trojice, ki je v ta projekt vložila veliko truda in znanja, saj je pridelano po zahtevni naravni metodi. Leta 2012 je na društvenem ocenjevanju prejela zlato medaljo z oceno 18,17 točk.

V Sveti Trojici se vse vrte okrog številke tri. Že v latinskih življenjepisih najdemo zapis »Vse, kar je popolno, je trojno.« Temu načelu smo se pridružili tudi v Društvu vinogradnikov, saj smo k protokolarnemu vinu, trojiški penini Martin in Martina, dodali še zvrst Trojičan. V letu 2012 smo prvič predstavili vino zvrst, katerega smo poimenovali Trojičan. Izdelujemo polsladek in polsuh tip vina Trojičan, ki ga pridelamo iz izvrstnega grozdja, kar je predpogoj za kvalitetno vino. V Društvu vinogradnikov Sveta Trojica smo v letu 2013 dosegli pomemben uspeh na ocenjevanju vin redne trgatve letnika 2012. Ocenili smo 29 vzorcev vin. Po oceni predsednika komisije, univ. dipl. inž. kmetijstva Andreja Reberniška, so vina zelo visoke kakovosti in aromatična ter pitna. Povprečna ocena ocenjenih vzorcev je znašala 18,10 točk, kar je za redno trgatve redkost. Društvo se aktivno predstavlja na odmevnih prireditvah v občini, ob dnevu odprte kleti, ob postavitvi klopota, na prireditvah ob martinovem ter ob silvestrovanju na prostem. V letu 2009 smo s pomočjo evropskih sredstev izdali prvo brošuro Vinogradništvo pri Sveti Trojici, v kateri smo javnosti predstavili razvoj vinogradništva v preteklosti. Drugo brošuro smo izdali ob 10. obletnici društva.

V sklopu 6. občinskega praznika Občine Sveta Trojica 19. maja 2012 je župan občine Darko Fras s pomočjo mestnega viničarja mesta Maribor Staneta Kocuterja in občinskega viničarja Milana Šalamuna ter predsednika društva vinogradnikov Petra Leopolda posadil cepič potomke najstarejše žlahtne vinske trte na svetu. Poimenovali smo jo Ildenfonzova trta, po naprednem patru, učitelju in prosvetnem delavcu, ki je s svojim delom dodobra zaznamoval dogajanje v Sveti Trojici.

BOGASTVO IZKUŠENJ, KI JIH DELIMO

Dragica Vračič

Vloga kmetic na podeželju je velika, saj predstavljamo nosilni steber tako na kmetiji kot tudi v širšem družbenem okolju. Kmečka ženska mora skrbeti za gospodinjstvo, voditi gospodarstvo, posveča se vzgoji otrok, skrbi za ohranjanje običajev in navad ... Skozi čas smo si pridobile mnogo pravic, vendar je naše delo velikokrat premalo cenjeno in naša vloga premalo izpostavljena. Prav zato je za nas pomembno, da se povezujemo in opozorimo nase in na težave,

s katerimi se srečujemo. Danes je kmetijstvo v težkem položaju, vendar ne smemo pozabiti, da je podeželje strateškega pomena za vsak narod, tudi slovenski. Kmečke ženske lahko s svojo srčnostjo in delavnostjo prispevamo k boljši družbi. Da lahko svoje ideje uresničimo in izpolnimo zadane cilje, je potrebno, da smo med seboj složne in povezane ter se nenehno izobražujemo.

V letu 2013 je Društvo kmečkih žena in deklet praznovalo 30 let delovanja. V treh desetletjih smo s svojim delom dodobra zaznamovale utrip in družabno življenje v kraju. Prisotne smo skorajda na vseh večjih dogodkih in prireditvah. Tako je bilo tudi v preteklosti, saj so kmečke ženske s svojimi dobrotami obogatile marsikatero prireditev in poskrbele za gostoljubnost.

Začetki delovanja Društva kmečkih žena in deklet Sv. Trojica segajo v 80. leta prejšnjega stoletja. Leta 1983 je bil ustanovljen Aktiv kmečkih žena Gradišče. Prva predsednica je bila Marija Klobasa. Skupaj s svetovalko Anastazijo Fekonja sta se odpravili na domove kmečkih žena in jih navduševale, da so se jim pridružile in kmalu je aktiv štel 50 članic.

Takoj so se lotile dela in si prvo prodajno mesto pridobile v Mariboru na Veseli jeseni. Takrat je bilo veliko povpraševanje po koruznem in ajdovem kruhu in tega so tudi ponudile. Ker takrat še ni bilo telefonov, so se večkrat zbrale v trgu pri Klobasovih. Prostor je bil majhen in tesen, a je bilo vzdušje vedno veselo in sodelovanje uspešno. Pogovarjale so se o nadaljnjem delu, o predavanjih, ki so jim bila na voljo v zimskem času, pa tudi o skupnem izletu, ki je organiziran vsako leto. Dobivale so razna priznanja, kar jim je bilo še v večjo spodbudo.

Od leta 1993 in vse do leta 2009 je vajeti društva držala v rokah Fanika Družovec. V tem času se je aktiv zaradi nove zakonodaje preimenoval v društvo, kar pa je tudi prineslo več obveznosti z raznimi dokumenti in računi.

Vse naše delo pa je bilo kljub temu prostovoljno. Vedno ni bilo lahko, vendar smo se trudile in bile složne. Naša nagrada in veliko veselje je bil vsakoletni izlet, ki smo ga vedno plačale z denarjem od prodaje naših izdelkov. Tako smo si ogledale razne zanimive kraje po celotni Sloveniji in tudi zunaj naših meja.

Na pobudo Kmetijske svetovalne službe Lenart se je nekaj kmečkih žena, ki so delovale v društvu, organiziralo v skupino ročnih del. Zbrale so se v prostorih kulturnega doma in začele delati. Ročna dela in druženje jim pomenijo veliko, saj se ob tem sprostiti, se čutijo ustvarjalne in kreativne. Ko so iskale ime za skupino so se odločile, da se imenujejo skupina SVETLICE (S – srečne, V – vesele, E – edinstvene, T – tolerantne, L – ljubeče, I – inovativne, C – celovite, E – emotivne). V tem duhu tudi delujejo.

Kmečke ženske smo z dobrotami in izdelki naših pridnih rok razveselile mnogo ljudi, usvojile nova

znanja in nabrale neprecenljive izkušnje. Vse to je naše bogastvo, ki ga z veseljem delimo z vami, ki nas obkrožate. Naša pomembna naloga je, da ostanemo še naprej vzor mladim generacijam za delo in življenje na podeželju. Želimo si, da bi se več mladih deklet in žensk včlanilo v društvo. Tako bomo nadaljevale delo in dodajale še nove mlade ideje.

KLUB MALEGA NOGOMETA SV. TROJICA 2001–2015

Uroš Škrlec

Klub malega nogometa je bil ustanovljen 17. novembra 2001 na pobudo takratnega predsednika Jožeta Časarja in podpredsednika Darka Frasa. Iz začetne mladinske ekipe z dvanajstimi igralci je v klubu do danes uspelo združiti več generacij in ohraniti prostovoljstvo in prijateljstvo, ki združuje člane že vrsto let. 15. aprila 2005 je bil na pobudo takratnega vodstva organiziran volilni občni zbor, kjer se je izvolilo

ново vodstvo, ki že 10 let deluje v nespremenjeni sestavi, in sicer je bil izvoljen predsednik Uroš Škrlec, podpredsednik pa je postal Marko Kramberger. Trenutno v klubu deluje šest selekcij, in sicer osnovnošolska mladina U-12 in U-15, mladinska ekipa U-19, ki že dve sezoni nastopa v državni futsal ligi pod okriljem NZS, ter tri članske ekipe. Te trenutno tekmujejo v 1. medobčinski futsal ligi Lenart, in sicer Trojica United, NK Gočova in KMN Sv. Trojica. Slednja je dosegla največji uspeh na športnem področju v letu 2005 in 2006, ko je napredovala s prvim mestom v sezoni 2003/04 iz medobčinske B-lige v A-ligo in nato v 3. slovensko futsal ligo Medobčinske nogometne zveze Maribor, kjer je v prvi sezoni končala na odličnem tretjem mestu v konkurenci dvanajstih ekip iz mariborske regije. Od obstoja društva se lahko pohvalimo s pozitivnimi rezultati in dosežki tako na športnem kot tudi na humanitarnem področju, saj se je meseca marca 2011 uspešno sklenila človekoljubna akcija za nakup prilagojenega vozila, namenjenega domačinu Franciju Petku, tetraplegiku, ki je od 28. leta starosti priklenjen na invalidski voziček.

Zamisel za akcijo, ki je bliskovito stekla, se je porodila ob obisku Francija po prometni nesreči, kjer jim je takrat v pogovoru med drugim omenil, da bi rad večkrat obiskal domači kraj, vendar nima primerne vozila. V ta namen so člani Kluba malega nogometa Sv. Trojica v sodelovanju z Občino Sv. Trojica oktobra 2010 pripravili dobrodelno humanitarno akcijo s predstavo Reporterja Milana, s katero so razprodali športno dvorano v Sv. Trojici. To jim dalo krila, da so akcijo uspešno in hitro pripeljali do konca. V treh mesecih, kolikor je preteklo od uvedne dobrodelne akcije, je uspelo članom KMN Sv. Trojica z lastnim trdom ter s pomočjo sponzorjev in donatorjev zbrati natančno 19.416 EUR, s katerimi jim je uspelo realizirati zastavljene cilje. Ker je bilo ob koncu akcije prihodkov nekaj več, kot je bilo odhodkov, smo 500 EUR donirali tudi domačinu – paraplegiku Maksu Zorčiču iz Spodnje Senarske. Nagrado za uspešno izvedeno akcijo so ožji člani KMN prejeli junija 2011, ko so bili povabljeni na prevzem spominske plakete za naj prostovoljski projekt na Brdo pri Kranju v sklopu prireditve Naj prostovoljec, katerega je organiziral takratni predsednik RS dr. Danilo Türk.

VIRI IN LITERATURA:

Arhiv Društva vinogradnikov Sveta Trojica

Arhiv Zgodovinskega društva Slovenske gorice, Lenart

Arhiv Knjižnice Lenart

Arhiv KD Ernest Golob – Peter

Arhiv TD Sv. Trojica

Arhiv PD HAKL

Arhiv PGD Osek

Arhiv PGD Gočova

Družbeni plan občine Lenart za leto 1986–1990, Lenart 1986

BRAČIČ, V. *Prostorski razvoj uprave in samoupravne razdelitve na območju severovzhodne Slovenije*. ČZN, 2, 1978.

ILAUNIG, O. *Moje življenje*. I.–XIII., avtobiografija, rokopis. Pokrajinski arhiv Maribor.

KIRBIŠ, K., osebni arhiv

Kronika in arhiv PGD Sv. Trojica

Kronika župnije sv. Trojica

Krajevni leksikon Slovenije. IV. Zvezek, Ljubljana, 1980.

Krajevni leksikon Slovenije. Ljubljana, 1995.

KURET, N. *Slovensko štajersko pred marčno revolucijo 1848*. Ljubljana, 1993.

LEOPOLD, P., osebni arhiv

LIPIČ, D., osebni arhiv

Programske zasnove turizma ob Trojiškem jezeru. KS Gradišče, 1986.

Priročni krajevni leksikon Slovenije. Ljubljana, 1996.

Svet KS Sv. Trojica: Samostojna občina Sveta Trojica razvojna priložnost - Primerjava med občino Sv. Ana in KS Sveta Trojica za obdobje zadnjih 7 let. Domače novice, leto XXIII. št. 1 (331), z dne 24. 01. 2006.

ŠKERGET, D. – TOŠ, M. *Podobe trojiške šole*. Sv. Trojica, 2011.

ŠUMI, N. *Naselbinska kultura na Slovenskem, urbana naselja*. Ljubljana, 1994.

Šolska kronika, OŠ in vrtec Sv. Trojica

TOŠ, M. *Z rožnim vencem do lectovega srca*. Prva gimnazija Maribor, 2003.

TOŠ, M. *50 let Ld Dobrava*. Sv. Trojica, 2004.

TOŠ, M. *V objemu Diane*. Sv. Trojica, 2014.

TOŠ, M., osebni arhiv

ZUPANIČ, I. *Zgodovina vinogradništva v Slovenskih goricah*. Maribor, 1969.

ŽNIDARIČ, M. *Okupacijska uprava v slovenski Štajerski 1941*. Lex localis, 1/II, Ljubljana, 2004.

VSEBINA

TROJIŠKI KRONIKI NA POT

Darko Fras 5

UREDNIKOVA POPOTNICA

dr. Marjan Toš 7

GEOGRAFSKI, ZGODOVINSKI IN DRUŽBENI ORIS KRAJEVNE SKUPNOSTI SVETA TROJICA

Drago Lipič 9

MISLI ZNANIH KRAJANOV

Marija Šauperl 22

POMEMBNE OSEBE, KI SO SE RODILE, ŽIVELE IN DELOVALE NA OBMOČJU KRAJEVNE SKUPNOSTI SV. TROJICA

Nataša Kolar 27

ZAČETKI DRUŠTVENEGA DELOVANJA

Marjan Toš 29

SOKOLI IN ORLI

Marjan Toš 34

CANKAR NAPISAL PRI TROJICI LEPO VIDO

Franček Štefanec 41

V »KONTROLORJU ŠKROBARJU« PIŠE KRAIGHER TUDI O TROJICI

Tone Štefanec 43

KORENINE NAŠE STOLETNICE

Slavko Štefanec 44

USTANOVITEV KULTURNO-UMETNIŠKEGA DRUŠTVA »ERNEST GOLOB – PETER« SV. TROJICA

Slavko Štefanec 47

KULTURNO DRUŠTVO ERNEST GOLOB – PETER SVETA TROJICA (FUNKCIONARJI)

Slavko Štefanec 51

PREGLED PO DEJAVNOSTIH 52

GLASBENA DEJAVNOST 52

OBUDITEV PEVSKE TRADICIJE

Adela Neuvirt 52

ROCK ANSAMBEL SLOVENIAN PROGRESS

Slavica Lipič 55

FOLKLORA	
Adela Neuvirt	56
ZGODOVINA DELOVANJA DRUŠTVENEGA KINEMATOGRAFA	
Drago Lipič	58
TAMBURAŠKA DEJAVNOST	
Adela Neuvirt	62
LITERARNA DEJAVNOST	
Dragica Lovše	64
DRAMSKA DEJAVNOST	
Slavica Lipič	76
PLESNA DEJAVNOST	
Slavica Lipič	87
REZULTATI ANKETE O KULTURNEM ŽIVLJENJU PRI SVETI TROJICI	
Dragica Lovše	89
OSNOVNA ŠOLA SVETA TROJICA	
Adela Neuvirt in Katica Pukšič	90
ŽUPNIJA SV. TROJICA	
NE POZABIMO POMEMBNIH MOŽ	
p. Lavrencij Anžel	110
FRANČIŠKANSKA SAMOSTANSKA KNJIŽNICA – KULTURNI IN ZGODOVINSKI ZAKLAD	
p. Lavrencij Anžel	112
SOUSTVARJALCI KULTURNE PODOBE KRAJA	
Ludvik Matjašič	116
SPOMINI	
Janez Zorko	126
KVINTET ZAVRŠKI FANTJE	
Slavica Lipič	128
PLESNA SKUPINA MEGA SMRKLJE	
Nina Polanec	128
NARODNA IN ZABAVNA GLASBA	
Slavica Lipič	129
OBLIKOVALEC IN AVTOR STRIPOV ROMEO ŠTRAKL	
Romeo Štrakl	132

KULTURNO DRUŠTVO TROJICA	
Milica Klampfer	133
DRUŠTVO UPOKOJENCEV SVETA TROJICA	
Slavko Štefanec	134
ČEBELARSKO DRUŠTVO SVETA TROJICA – LENART	
Drago Lipič	136
ŠPORTNO DRUŠTVO SVETA TROJICA	
Drago Lipič	137
RIBIŠKA DRUŽINA PESNICA	
Drago Lipič	138
PLANINSKO DRUŠTVO HAKL SVETA TROJICA	
Drago Lipič	139
PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO SVETA TROJICA	
Slavko Gregorec, Slavko Štefanec	139
PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO OSEK	
Hilda Kukovec	141
PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO GOČOVA	
Aleksander Blažič	143
LOVSKA DRUŽINA DOBRAVA	
Marjan Toš	146
KRAJEVNA ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA SV. TROJICA	
Tanja Fišer	147
TURISTIČNO DRUŠTVO SVETA TROJICA	
Slavko Štefanec	149
KULTURNO DRUŠTVO SV. FRANČIŠEK	
Andrej Dvoršak	152
VČASIH JE LUŠTNO BLO ...	
O OBIČAJIH IN OPRAVILIH	
Adela Neuvirt	154
TRADICIJA, LJUDSKI OBIČAJI, ŠEGE, LEGENDE IN NAVADE	
Slavica Lipič	156
GRADNJA IN OBNOVA KULTURNEGA DOMA	
Ludvik Matjašič	163
NAMESTO ZAKLJUČKA	
Drago Lipič – predsednik KD Ernest Golob – Peter	169

VSEBINA DRUGEGA DELA KRONIKE**OD ŽUPNIJE DO OBČINE SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH**

Darko Fras 173

INVESTICIJSKA VLAGANJA V OBDOBJU 2000–2014

Srečko Aleksander Padovnik 178

**PODELJENA PRIZNANJA OBČINE SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH
2010–2014**

Barbara Cvetko 187

DRUŠTVA V OBČINI SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH

Barbara Cvetko 188

RAZVOJNI USPEHI NEKDANJE KS GRADIŠČE V ČASU OD 1981. DO 1991. LETA

Peter Lepold, Drago Lipič, Darko Fras 189

**NASTANEK IN RAZVOJ SAMOSTANA IN ŽUPNIJE V SVETI TROJICI V SLOVENSKIH
GORICAH**

mag. Oskar Habjanič 194

DUHOVNIKI

Bernard Goličnik 195

SKUPNOST SREČANJE V SVETI TROJICI

Zvone Horvat Žnidaršič 195

FRANČIŠKANKE BREZMADEŽNEGA SPOČETJA SVETA TROJICA 1960–2014

Marta Žalik 196

OŠ IN VRTEC SVETA TROJICA

Darko Škerget 198

**DELOVANJE PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA SV. TROJICA V SLOVENSKIH
GORICAH MED LETOMA 2002 IN 2015**

mag. Nataša Kolar 200

PGD GOČOVA V NOvem TISOČLETJU

Aleksander Blažič 202

PGD OSEK 1949–2015

Matej Šaruga 203

**KULTURNO DRUŠTVO ERNEST GOLOB – PETER SVETA TROJICA V SLOVENSKIH
GORICAH 2001–2014**

Drago Lipič 204

KULTURNO DRUŠTVO TROJICA

Janja Požegar, Adela Neuvirt 206

KULTURNO-GLEDALIŠKO DRUŠTVO RECIKLAŽA SVETA TROJICA Sara Špelec	208
DELOVANJE KD SV. FRANČIŠEK V LETIH 2001–2015 Andrej Dvoršak	208
TURISTIČNO DRUŠTVO SVETA TROJICA 2001–2015 Marjan Klobasa, Slavko Štefanec	210
VOKALNI KVINTET ZAVRŠKI FANTJE Darko Škerget	211
ŠEST DESETLETIJ LD DOBRAVA dr. Marjan Toš	213
PLANINSKO DRUŠTVO HAKL SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH Drago Lipič	214
DRUŠTVO VINOGRADNIKOV SVETA TROJICA Peter Leopold	215
BOGASTVO IZKUŠENJ, KI JIH DELIMO Dragica Vračič	217
KLUB MALEGA NOGOMETA SV. TROJICA 2001–2015 Uroš Škrlec	218
VIRI IN LITERATURA	219

Ta kronika je nastala v okviru projekta *Publikacija Trojiška kronika z dodatkom 2000–2013 (ponatis 2014, okrajš. Trojiška kronika 2014)* ob finančni pomoči Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Organ upravljanja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za vsebino dokumenta je odgovorna Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah. Projekt delno financira EU.

Občina Sveta Trojica
v Slovenskih goricah

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Sveta Trojica 2015